

Bulletin advokacie

Rozhovor s novým prezidentem SU Tomášem Lichovníkem • 2. odborné sympozium NS ČR • Regulace finančních trhů a předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti • Neplatnost nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách • Převod jmění na společníka • Ochrana zaměstnanců před hromadným propouštěním •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

právníkroku 2008

Gratulujeme vítězům!

(více na str. 5 – 12)

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Čisář, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovního a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí se
obracíte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inserce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu a v právních informačních
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 9. února 2009 v nákladu
12 700 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
Jan Kolman

Tisk: PBtisk s.r.o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Vladimír Jirousek: **Otázka zní: „Koho pozvat?“** 3

aktuality

Galavečer soutěže Právník roku 2008 ivac 5
Rozhovor s novým prezidentem Soudcovské unie
JUDr. Tomášem Lichovníkem Ivana Cihlářová 14
2. odborné sympozium NS ČR: Komerční nemovitosti
v judikatuře Nejvyššího soudu Helena Bončková 18
„Transparentnost a důvěryhodnost výkonu spravedlnosti“
– zpráva z konference Ivana Cihlářová 22
Sleva pro advokáty i advokátní koncipienty na akce ERA
v roce 2009 25
Beck-online – komentáře, časopisy a vzory
v elektronické podobě Red. 26

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 30
Regulace finančních trhů a předcházení legalizaci výnosů
z trestné činnosti Alexander J. Bělohávek, Tomáš Řezníček 31
Bezdůvodné obohacení v některých případech odstoupení
od obchodní smlouvy o dílo Ondřej Kuchař, Jana Horská 42
Neplatnost nepřiměřených ujednání
ve spotřebitelských smlouvách Jan Krampera 44
Převod jmění na společníka Daniel Patěk 46
Ochrana zaměstnanců před hromadným propouštěním
Ladislav Jouza 50
Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let Radka Jonášová 52

z judikatury

Kdy nelze přiznat státu v občanskoprávním soudním sporu
náhradu nákladů řízení spočívajících v odměně advokáta 55
Předkupní právo náleží spoluvlastníkovi jen v případě
prodeje podílu, nikoliv též při darování 56
Právo a povinnost obhájce podat dovolání 59
K možnosti konat veřejné zasedání o odvolání uprchlého
obviněného, který vypověděl plnou moc obhájci 62
Odměna obhájce 64
Odměna obhájce v řízení o propuštění z ochranného léčení 65

z odborné literatury

Marek Antoš: Principy voleb v České republice (doplněno
o srovnání se státy Evropské unie) (Marek Ivičič) 67
Přemysl Raban a kol.: DFCR první výstup na cestě
k Evropskému zákoníku soukromého práva (Karel Marek) 67
P. Hůrka, Z. Schmied, Z. Šubertová, L. Trylč, P. Bezouška:
Zákoník práce a související ustanovení občanského
zákoníku s podrobným komentářem (Martin Mikyska) 70

Helena Kučerová: Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy souvisejícími na CD (Jiří Říha)	70
---	----

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

Všeho je moc	74
--------------------	----

z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka	75
Úschova peněz klienta advokátem a pojištění.....	76
Z jednání představenstva ČAK icha	78
Průběh a výsledky advokátních zkoušek ve II. pololetí 2008	79
II. ročník turnaje „O šachového krále ČAK“ 2008	80

z Evropy

90 let polské advokacie Petr Poledník, Radim Miketa.....	81
140. výročí slovinské advokacie Petr Poledník	82
Německo: K nároku klienta na náhradu škody proti advokátovi Václav Mandák	82

informace a zajímavosti

měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	84
Advokátní stáž v Německu	86
Pozvánka na 4. ročník právního plesu v Ostravě	86
Předpony s- a z- Věra Hartmannová	87
Američané v Luhačovicích již poosmé Tomáš Radovský, Jan Štandera	88
5. celosvětové shromáždění křesťanských právníků ve Washingtonu Jan Luhan	89
Konference o historii advokacie již popáté Jan Syka	91
Jak se vám líbí... aneb otevření soudního roku v Paříži Aleš Pejchal	92
Úmluva mezi advokáty světa	93

nakonec

Soudcové jmenují se od císaře nebo jeho jménem definitivně a na čas života Aleš Pejchal	94
Jak převzít cenu Petr Hajn	96
Kresba Lubomíra Lichého	97
Víte, že... Stanislav Balík.....	97
Inhaltsverzeichnis.....	98
Zusammenfassung/Summary	99
Table of Contents	101

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

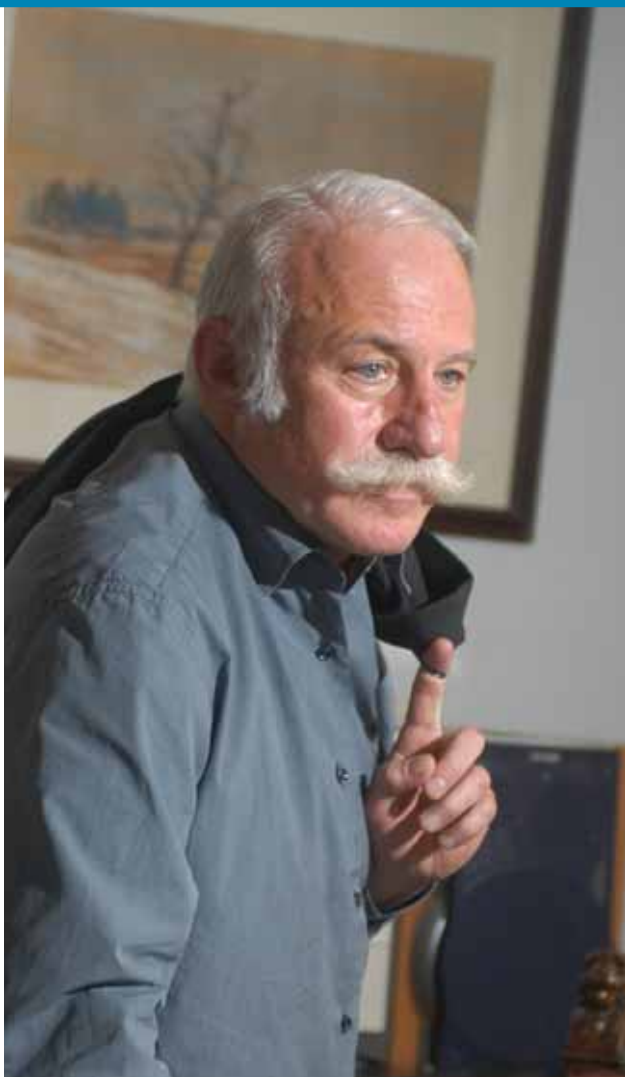
Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nekládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

V době poměrně nedávné, kdy mi ještě stav páteře umožňoval aktivní hokejovou relaxaci, jsem se vždy 1. ledna účastnil ozdravného novoročního klání. Jeden z nás – seniorů – vstupoval do šatny zásadně a každoročně s prohlášením: „No ... a už tu zase budou vánoce!“ Je začátek ledna 2009, vstupuji do své kanceláře v Kaňkově paláci a v asociaci na onu vzpomínku mi v uších zní: „No ... a už tu zase bude sněm!“ Tentokrát pátý a já vím, že neméně významný než ty předešlé, neboť – jako vždy – volební. Navíc v předvečer 20. výročí svobodné advokacie v ČR! Doporučuji si zapamatovat:

16. října 2009, hotel Clarion, Praha.

Nechci a nebudu unavovat rekapitulací provedeného či naopak nesplněného. Jen z pohledu běhu času mě napadá ledacos. Např. to, že v době konání 4. sněmu ČAK (2005) nebylo „slechu, dechu“ o akci „Galavečer Právnicka roku“. Dnes připadá všem přirozené, že máme za sebou již 4. ročník této akce, které se každoročně účastní více než 2000 zástupců všech právnických stavů. Byla (snad) založena tradice, a tradice, jak tvrdí můj anglický prezidentský kolega, je jedním ze základů společenské důstojnosti a prestiže stavu. Doufám, že má pravdu. I když!?

Stejně jako já jste určitě zaregistrovali „revoluční“ názor, že společné akce advokátů, soudců, státních zástup-

Otázka zní: „Koho pozvat?“

ců etc. (a z pohledu možných konspirací je asi jedno, má-li jít o akce sportovní, společenské či školící), jsou „zájmově střetové“ a potenciálním semenišťem korupčních aktivit. MŮJ TY SMUTKU! (Pozn.: opětovně prosím sekretářku, aby mne citelně štípla či přímo praštila, abych se ujistil, že při diktátu bdím a reaguji skutečně na podněty světa vnějšího). Co s tím? Předpokládám totiž, že kupř. nositelé těchto PRIMA štěpných myšlenek z řad Transparency International vystupují stejně důrazně jak na poli českém, tak na poli mezinárodním, a brojí proti zrušení několikadenních společných (společenských, odborných apod.) akcí též ve Francii, Španělsku či Itálii (viz otevření soudního roku), resp. usilují o zrušení Právnického plesu ve vídeňském Hofburgu (cca 3500 účastníků počínaje ministrem spravedlnosti, konče masivní účastí soudců a advokátů). Doporučuji včas uvažovat o samostatných vchodech pro členy různých stavů do veřejných zařízení, tj. do divadel, muzeí, kin ... (v tomto směru budou nepochybně technicky zvýhodněna multikina: „Sál č. 1: Pouze pro soudce“; sál č. 2: Pouze pro ...“). Co ale se smíšenými manželskými páry, kterých jistě není málo? I když: tato manželství budou mít ve zmíněných multikinech tu nespornou výhodu, že v rámci rovnoprávného užití prostředků SJM uvidí dva filmy najednou...

Ale zpět k 5. sněmu ČAK. Jde o to, že v logické návaznosti na výše zmíněné vyvstala jedna nečekaná organizační otázka, a to otázka téměř nerudovská: „Koho pozvat?“ Co když účast např. představitelů Nejvyššího soudu důvodně vzbudí obavy, že bude kuloárně dohodnuto, aby bylo vyhovováno toliko dovoláním, jež podají advokáti přítomní na sněmu? Nebo že s představiteli státních zastupitelství sjednáme, že tito unisono ve shodě s obhájci budou v trestních věcech vždy a zásadně navrhnout „frajšpruch“. Nevím. Asi mi nezbude, než vzít onu Honzovu hůl, zabalit do šátečku několik typicky českých buchet a vyrazit hledat řešení do CIVILIZOVANÉHO světa. Aby totiž nalezené řešení bylo náležitě internacionálně transparentní. ... Doufám, že se do 16. října 2009 stihnu vrátit.

Zatím na shledanou

Váš předseda

Galavečer soutěže

právník roku 2008

Prestížní akce za účasti řady významných osobností české justice a zároveň místo, kde se upřímně bavily a užívaly si skvělé zábavy, dobrého jídla a příjemných setkání dvě tisícovky „obyčejných“ advokátů, soudců, státních zástupců či notářů z celé republiky – to byl letošní, v pořadí již 4. galavečer soutěže Právník roku 2008, který se konal 23. ledna 2009 v novém pražském hotelu Clarion.

Předávání skleněných plastik svatého Yva bylo tentokrát výhradně „pánskou záležitostí“, neboť cenu ve všech devíti letos vyhlášených kategoriích získali muži. Do Právníkové síně slávy byl uveden soudce, první předseda pražského vrchního soudu a čerstvý nositel zlaté medaile Antonína rytíře Randy, **JUDr. Antonín Mokrý.**

Ti, na které se nedostaly vstupenky, mohou videozáznam galavečera shlédnout na www.cak.cz nebo www.epravo.cz.

Další, již pátý ročník soutěže - Právník roku 2009 - bude zahájen na jaře letošního roku na webové stránce www.pravnikroku.cz. Informace najdete rovněž na webových stránkách ČAK a v Bulletinu advokacie.

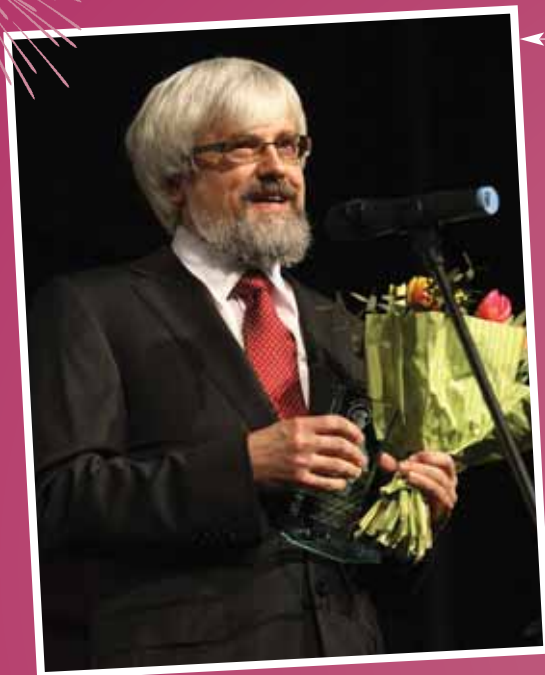
Pro ty, kteří ještě více litují, že zaváhali s rezervací vstupenek, máme dobrou zprávu:

Galavečer Právníka roku 2009 bude 22. ledna 2010 v BOBYCENTRU v Brně!

Ceny sv. Yva za rok 2008 převzali:

Za „přínos v oblasti občanskoprávní judikatury, excelentní odůvodnění judikatorních výroků, které významně obohacují předvídatelnost soudní aplikace práva, a tím se podílejí na formování funkčnosti justice v právním státě“, získal cenu svatého Yva za rok 2008 v kategorii občanského práva ústavní soudce a dlouholetý advokát JUDr. Jiří Nykodým.

Právníkem roku 2008 v kategorii trestního práva se stal hlavní tvůrce nového trestního zákoníku, soudce Nejvyššího soudu a vysokoškolský pedagog, profesor Pavel Šámal.

Za vítěze kategorie obchodní právo, advokáta JUDr. Martina Aschenbrennera, který byl právě služebně v USA, přebíral cenu jeden ze společníků AK, Mgr. Ing. David Bregar. „Kamže to odjel pan doktor, poté co poskytl výjimečné právní služby při emisi akcií společnosti NWR napříč několika právními jurisdikcemi?“, vyzvídal na kolegovi vítěze moderátor Marek Eben.

Druhým významným soudcem, který letos převzal cenu svatého Yva za zásadní podíl na tvorbě zákona, byl místopředseda Nejvyššího správního soudu a hlavní autor soudního řádu správního, JUDr. Michal Mazanec.

Právníkem roku 2008 v kategorii občanská a lidská práva a právo ústavní se stal bývalý soudce Ústavního soudu, profesor Vojtěch Cепl. Jeho „vítězné gesto“ vyvolalo aplaus i bouřlivý smích celého sálu.

V kategorii právo duševního vlastnictví zvítězil dlouholetý „kmenový“ přispěvatel Bulletinu advokacie a člen jeho redakční rady, profesor Petr Hajn. Jeho vtipný esej „Jak přebrat cenu“ čtěte na straně 96.

právník roku 2008

Svatého Yva za 1. místo v soutěži „Talent roku“ a šek na 100 tisíc korun, věnovaný Českou advokátní komorou, převzal od ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila advokát Mgr. Vít Veselý z AK Dáňa, Pergl & partneři.

Vítězem v kategorii „Právník roku volený veřejností“ se již potřetí za sebou stal známý pražský advokát JUDr. Tomáš Sokol. „Takhle stojí vítěz,“ glosoval Sokolův rozkročený postoj moderátor Marek Eben. Jako druhý se v internetovém hlasování laické veřejnosti překvapivě umístil ministr Pospíšil.

Vítězové soutěže Právník roku 2008

Občanské právo

JUDr. Jiří Nykodým, advokát a soudce Ústavního soudu

Trestní právo

prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu a vysokoškolský pedagog

Obchodní právo

JUDr. Martin Aschenbrenner, Ph.D., LL.M., advokát z AK Procházka Randl Kubr

Správní právo

JUDr. Michal Mazanec, místopředseda Nejvyššího správního soudu

Právo duševního vlastnictví

prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc., advokát a vysokoškolský pedagog

Občanská a lidská práva a právo ústavní

prof. JUDr. Vojtěch Cepl, CSc., soudce Ústavního soudu v letech 1993-2003 a vysokoškolský pedagog

Talent roku

1. místo

Mgr. Vít Veselý, advokát z advokátní kanceláře Dáňa, Pergl & partneři

2. místo

Mgr. Lucie Hladká, advokátka spolupracující s AK Havel & Holásek

3. místo

JUDr. Radka Jonášová, soudkyně Okresního soudu v Jičíně

Právník roku volený laickou veřejností

JUDr. Tomáš Sokol, advokát z advokátní kanceláře Brož & Sokol & Novák

Právnická síň slávy

JUDr. Antonín Mokrý, soudce, předseda Nejvyššího soudu ČR v letech 1990-1992 a první předseda Vrchního soudu v Praze v letech 1993-1999

Za celoživotní přínos obdržel cenu svatého Yva čerstvý osmdesátník, potomek významného právníckého rodu, soudce, předseda Nejvyššího soudu v letech 1990-1992 a v letech 1993 až 1999 první předseda pražského Vrchního soudu, JUDr. Antonín Mokrý. Do Právnické síně slávy jej přivítala loňská laureátka, exministryně spravedlnosti a bývalá předsedkyně České národní rady, JUDr. Dagmar Burešová.

Letošní naprostou dominanci mužů na pódiu naštěstí přerušily dvě talentované, krásné mladé ženy, jimž odborná porota přisoudila v soutěžní kategorii „Talent roku“, určené mladým právníkům do třiatřiceti let, druhé a třetí místo. Za práci „*Kolektivní dominance*“ získala druhou cenu a šek na finanční odměnu ve výši 50 tisíc korun advokátka **Mgr. Lucie Hladká**, třetí místo a šek na dvacet pět tisíc korun za práci „*Sjednucuji, sjednucuješ, sjednucujeme aneb kříšťálové koule netřeba*“ obdržela jičínská soudkyně **JUDr. Radka Jonášová**. Ta shodou okolností „debutuje“ v tomto čísle BA svým příspěvkem „*Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let*“. Všechny tři nejlepší práce, včetně vítězného příspěvku **Mgr. Víta Veselého** „*Územní plán podle starého stavebního zákona jako opatření obecné povahy*“, budou uveřejněny v následujících třech číslech Bulletinu advokacie.

Charita se stává neodmyslitelnou součástí galavečera soutěže Právník roku. Letos se obdarovaným stala Linka bezpečí, jejíž pomocí za loňský rok využilo téměř tři sta dětí v obtížné životní situaci. Sponzorský dar, věnovaný advokátní kanceláří Havel & Holásek – symbolický šek na 100 tisíc korun předal jeden z společníků AK, Mgr. Ing. Daniel Zejda. Šťastnou ředitelku Sdružení Linka Bezpečí Lucii Peškovou zpovídá moderátor Marek Eben.

Po hodinovém slavnostním galavečeru v největším sále v Praze (kromě O₂ Arény) pozval moderátor Marek Eben všechny přítomné na raut, který se konal ve dvou podlažích hotelu.

„Právník roku“ je místem,
kde se lidé setkávají...

..a mohou se nechat vyfotit s celebritami.

Zatímco cimbalová muzika Ponava si letos zopakovala svůj loňský úspěch z Brna...

...novinkou letošního galavečera Právníka roku, která rovněž vyvolala velký zájem, byly irské tance v podání pražské skupiny Coiscéim, doprovázené Irskou hudbou skupiny Bandshees.

Úspěch měla i kapela Rhythm Desperados. Jejich soul, jazz, funk a R'n'B přiměl nejednu dvojici k tanci.

Hlavní atrakcí večera ale přesto bylo vystoupení kapely Chinaski. Její členové nevěřili vlastním očím, jak se právníci dokážou „odvázat“.

Jestlipak to za rok v Brně bude taky taková zábava?

✦ IVAC
✦ Foto JAN KOLMAN,
JAKUB STADLER a LUCIE VÍTKOVÁ

Největší vytrvalci pak ještě až skoro do rána tančili na diskotéce. V botách i bez bot...

Gratulujeme vítězům celojustiční soutěže Právník roku 2008!

Partner galavečera - Společnosti Online

právník roku 2008

SPOLEČNOSTI
ONLINE
firmy na klíč do 24 hodin

Ovocný trh 572/11, 110 00 Praha 1
tel.: (420) 226 091 231
fax: (420) 226 091 225
e-mail: info@spolecnostionline.cz

* Právní služby pro naše klienty v případě potřeby zajišťují advokátní kanceláře

www.spolecnostionline.cz

CODEXIS® ADVOKACIE

PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

Evropský právní informační systém CODEXIS® ADVOKACIE je výsledkem spolupráce České advokátní komory a společnosti ATLAS consulting. Společným koordinátorem projektu je **Legislativní rada**. Zeptali jsme se za Vás Ing. Jiřího Urbánka, ředitele divize informačních systémů společnosti ATLAS consulting, na několik otázek týkajících se této spolupráce.

V čem spočívá práce Legislativní rady a jak přispívá k rozvoji CODEXIS® ADVOKACIE?

Legislativní rada je zřízena za účelem optimalizace obsahové náplně systému, metodiky, právního auditu a ergonomie. Aktivně sleduje náměty a požadavky advokátů a koncipientů a přijímá rozhodnutí a doporučení s cílem rozvíjet řešení naplňující potřeby advokátní praxe.

Proč si právě tento systém získává tak velkou oblibu v řadách advokátů?

Stručně řečeno je CODEXIS® ADVOKACIE uživateli oblíben díky příjemnému prostředí, jednoduchému a intuitivnímu ovládní, pestré řadě výkonných funkcí. Především se však jedná o komplexní a vzájemně provázané zpracování legislativy ČR a EU a judikatury ČR a ESD, doplněné o Advokátní předpisy.

Jaké novinky a doplňky zaznamenal CODEXIS® ADVOKACIE v roce 2008?

V roce 2008 jsme systém rozšířili o řadu významných doplňků. Výrazným pomocníkem je např. PRÁVNÍ KALKULAČKA, umožňující výpočty odměn a náhrad advokáta, soudních poplatků, výpočty související s prodlžením pohledávek, výpočty cestovních náhrad a lhůtníků. Provázanost se systémem CODEXIS® ADVOKACIE umožňuje snadno přejít z jednotlivých výpočtů na relevantní právní předpisy a získat tak informace v širším kontextu.

Díky rozšířenosti internetu a doplňku CODEXIS® NET Servis mohou uživatelé systému zcela zautomatizovat proces aktualizací. CODEXIS® Link usnadňuje analýzu odborných textů přímým propojením z textových editorů a webových prohlížečů.

Neustále je rozšiřována obsahová náplň, navíc jsme implementovali samostatný datový zdroj Literatura což je soubor informací o odborných publikacích, článkách, informativních dokumentech a podobně.

V neposlední řadě byl CODEXIS® ADVOKACIE rozšířen o řadu drobných funkčních či designových vylepšení nástrojů časové osy, fulltextového vyhledávání, možnost tisku a řady dalších.

Jakým směrem se bude evropský právní informační systém CODEXIS® ADVOKACIE ubírat v příštích měsících?

Nadále budeme naslouchat potřebám našich klientů, spolupráce s advokátní praxí je oboustranně přínosná. Zaměříme se na další rozvoj obsahu datových zdrojů, zejména Judikatury, Advokátních předpisů a Literatury. Uživatelé jistě potěší další vylepšení systému aktualizací. O konkrétních novinkách budeme průběžně informovat. Je na co se těšit!

www.codexisadvokacie.cz
klientske.centrum@atlasconsulting.cz

Jde o skutečnou emancipaci soudní moci

Rozhovor s novým prezidentem Soudcovské unie JUDr. Tomášem Lichovníkem

Dne 22. listopadu 2008 byl na výročním zasedání Soudcovské unie v Benešově zvolen do jejího čela JUDr. Tomáš Lichovník (* 1964), předseda Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou. Dosavadní viceprezident unie vystřídal ve funkci JUDr. Jaromíra Jirsu, prvním viceprezidentem se stal JUDr. Tomáš Mottl z Obvodního soudu pro Prahu 7, viceprezidentkou byla zvolena Mgr. Šárka Hájková z Okresního soudu v Mladé Boleslavi.

Nový prezident Soudcovské unie soudí od roku 1992, do justice přišel po několikaleté praxi podnikového právníka. Předsedou žďárského soudu se stal v roce 1994. Je ženatý a má dvě děti.

- **Co pokládáte za svoji největší prioritu v nové funkci?**

Největší prioritou je pro mne přesvědčit veřejnost a prostřednictvím veřejnosti i politiky, že současná úprava soudnictví je špatná, a nalézt lepší řešení, které by skutečně zajistilo realizaci základního práva občanů na nezávislou justici a na projednání věci v přiměřené době.

- **Převedeno do praktické roviny to v tuto chvíli znamená co nejdříve dosáhnout změny poslední, kontroverzní novely zákona o soudech a soudcích. Už jste rezignovali na myšlenku, že přemluvíte skupinu poslanců či senátorů, aby novelu předložili k posouzení Ústavnímu soudu?**

To určitě ne, pořád si myslím, že je to stále jedna z cest. I kdyby ale byla tato novela nebo její část zrušena, pořád to tu situaci neřeší. Odstranilo by to nejkřiklavější problémy, ale nevyřeší to situaci do budoucna. Je nutné nalézt úplně nový způsob správy soudnictví, protože ten, který tady existuje, jednoznačně zklamal.

- **Když ale novelu zákona o soudech a soudcích „nedoručí“ k ÚS zákonodárci, bude Soudcovská unie podporovat ty soudce, kteří se na Ústavní soud případně obrátí, až jim podle přechodných ustanovení zákona skončí funkční období předsedy či místopředsedy soudu?**

Jakkoliv nemůžeme zasahovat do nezávislosti soudu, tak určitě naši podporu mít budou, protože jsme si vědomi toho, že ten zákon je špatný a musíme proti němu aktivně vystupovat.

- **Doufáme, že se vám dialog s veřejností a s politiky navázat podaří. Co bude třeba udělat pro lepší fungování soudnictví?**

Domnívám se, že je zapotřebí, aby došlo ke skutečné emancipaci soudní moci. Když se podíváme do ústavy, jsou v ní pod sebou seřazeny tři moci. Začíná to mocí zá-

konodárnou, pak je moc výkonná a potom je moc soudní. Pouze soudní moci ale chybí jakákoliv hlava, je naprosto roztržštěná a není zde žádný orgán, který by ji zastřešoval. Ministerstvo spravedlnosti to rozhodně být nemůže, protože to je jenom jeden článek moci výkonné, ministr spravedlnosti je jen jedním z členů vlády. Naše představa je taková, že by měl vzniknout reprezentativní volený orgán soudní moci, složený ze soudců.

- **Jenom ze soudců?**

To je otázka diskuse. V současné době navrhuje, aby byl složen pouze ze soudců. Jestliže mám za něco odpovídat, tak musím mít možnost sám rozhodovat, a jestliže tu možnost nemám, tak odpovídat nemohu. Dnes jsou soudci činěni odpovědnými za něco, co nemohou ovlivnit. Nicméně modely jsou ve světě různé, objevuje se jak orgán, složený výlučně ze soudců, tak orgány různě kombinované. Jde o to, nalézt ten nejlepší možný model. Soudci by ale měli mít v tomto vrcholném orgánu většinu, protože pokud ji mít nebudou, jsme zase zpátky v politice a bude to jen jakási zástěrka.

- **Máte asi pravdu v tom, že kdyby členy takového vrcholného orgánu volil parlament, nepochybně by to silně připomínalo volby členů do různých mediálních rad...**

To je přesně ono. Protože pak záleží na tom, kdo je navržen, kdo ho navrhuje, z jakých důvodů je navržen, kdo za ním stojí... Naše představa je taková, že členové nejvyšší rady by měli být voleni ze všech soudců, přičemž každý soudce by měl právo navrhnout svého kandidáta. Tak bychom zjistili, kdo má největší podporu, a zcela by odpadly jakékoliv zákulisní hry o tom, kdo bude navržen, nebude navržen...

- **Myslíte, že by opravdu odpadly?**

Vždycky tady nějaké hry budou, ale bude na soudcích, zda se jich budou účastnit či nebudou, jestli se spojí a nějaká skupina pak bude někoho navrhopvat. Právo navrhopvat kandidáta do rady by ale měl mít každý soudce a bude záležet na něm, jestli toto právo na někoho deleguje, jestli se s někým „dohodne“ anebo ne.

- **Co kdyby se ukázalo, že vrcholný justiční orgán složený výhradně ze soudců by byl neprosaditelný? Co je pro vás přijatelnější: aby členy tohoto vrcholného orgánu byli politici, členové jiných právnických profesí, nebo úplní laici? A co si myslíte, že by bylo funkčnější?**

U těch úplných laiků „z ulice“ bych měl právě o funkčnost obavu, víc než u politiků. Ti sice také většinou nejsou právníci, ale jsou zvyklí neustále přijímat rozhodnutí, ve kterých jsou laici, protože musí přijímat nejrůznější zákony, kterým nerozumí. Jde také o to, aby takový laický člen měl sílu něco prosadit, kdo za ním bude stát. Za politikem stojí jeho strana. Když si představím, že by členy justiční rady byli příslušníci jiných právnických profesí, například advokáti, tak za nimi bude stát Česká advokátní komora, tedy velmi silný orgán.

- **Takže si sestavíme „žebříček přijatelnosti“. Když už by měl být členem vrcholného justičního orgánu někdo jiný než soudci, tak nepřijatelnější jsou kolegové z jiných právnických profesí, potom politici, senátoři nebo poslanci, a na úplném konci „člověk z lidu“, chápu to dobře?**

Ano.

- **Vznik vrcholného orgánu samosprávy justice je velké téma. Když si ale vzpomeneme, jak před lety dopadl návrh pana doktora Motejla, jakou šanci vašim plánům a přáním dáváte a v jakém časovém horizontu?**

Je mi jasné, že to nebude letos. Budu rád, když se během tohoto roku rozproudí diskuse, když se o této problematice začne mluvit, začnou o ní přemýšlet ti, kteří mohou něco rozhodovat. I vzhledem ke lhůtám v legislativním procesu to ale vidím na několik let. Nicméně musíme na tom pracovat, protože je to otázka velmi důležitá a jiná úprava je nezbytná.

- **Taková velká změna ale bude vyžadovat změnu ústavy, ne?**

Záleží na kompetencích toho nového vrcholného justičního orgánu, automaticky to nepředpokládám. Rada by mohla mít kompetence, které by v podstatě nahradily ministerstvo spravedlnosti, na prvním místě v personálních otázkách, ale i finančních, což by samo o sobě změnu ústavy nevyžadovalo.

- **Dotkl jste se klíčové otázky. Jaké kompetence by podle vás měl mít takový vrcholný orgán justice?**

Na prvním místě by to měly být otázky související se jmenováním soudců a s jejich profesním životem, kariérou. Tam by měla tato – řekněme jí soudní rada – pravomoc navrhopvat, kdo se má stát soudcem, čili kandidáty na soudce, měla by mít moc navrhopvat ke jmenování soudní funk-

cionáře, případně funkcionáře okresních a krajských, nebo i vrchních soudů jmenovat i sama, to záleží na výsledku diskuse. V tomto by rada vystřídalala ministra spravedlnosti nebo vládu a předkládala by své návrhy prezidentovi.

A další věc je i určitá samostatnost finanční, protože ten, kdo drží měšec, má obrovský vliv a je schopen svůj vliv prosadit právě přes peníze. To znamená, že by soudní rada získala pravomoc navrhopvat vlastní rozpočet a potom ho prosazovat ve sněmovně. Ministerstvu spravedlnosti by měla zůstat úloha zajistit podmínky fungování justice typu, aby byla budova, aby v ní byli zaměstnanci, aby byly počítače. A soudní rada by měla rozhodovat, kolik bude soudců nebo kolik bude soudních úředníků. Základem rozpočtu soudnictví by měla být částka, potřebná k výkonu soudnictví na jednoho soudce, jakýsi normativ. Prostě by se řeklo, ano, jestliže na tom a tom soudě je potřeba tolik a tolik soudců, vzhledem k tomu, jaká je tam práce, tak se jednoduše zjistí, kolik je potřeba peněz, protože na to jedno místo pro soudce a jeho aparát je potřeba tolik a tolik peněz.

- **Stále více se ale ukazuje, jak jsou postupně více méně satureovány kdysi velmi ubohé materiální podmínky justice, že klíčovou věcí pro lepší fungování justice bude osobnost soudce. A s tím jsou spojeny dvě otázky. První, jak vybrat dobrého soudce, a druhá, jak se případně zbavit soudce neschopného.**

Začnu od konce. Myslím, že je škoda, že v té kontroverzní novele zákona o soudech a soudcích, když už se měnilo kde co, neprošel návrh, aby kárnou iniciativu měly soudcovské rady. Aby sami soudci měli možnost ovlivnit, kdo bude kárně stíhán. Ta pravomoc se rozšířila třeba na ombudsmana, který o ni nijak nestál, aniž se ale soudcům umožnila nějaká vnitřní očista. To považuju za velmi nešťastné. I když je pravda, že soudci jsou schopni vyvinout takový tlak, aby ten, kdo by soudcem neměl být, pochopil a odešel.

A teď se zase vrátím na začátek, k otázce výběru soudce. Když je to klasický justiční čekatel, projde praxí, kolegové mají možnost ho poznat, mají možnost se k němu vyjádřit, zda ho navrhuji do funkce nebo nikoliv, takže určitá participace soudců na tom výběru určitě je. Protože teprve pak předseda krajského soudu navrhuje ministrově, aby předložil návrh na jmenování do funkce soudce vládě. Ten začátek je v soudcovské radě.

- **Stává se, že někdo justiční praxi absolvuje a nakonec není navržen?**

Je to výjimečné, ale stává se to.

- **Je ale absolvování tříleté justiční praxe a složení zkoušky ta nejlepší cesta, jak si vybírat nové soudce?**

Já osobně se domnívám, že je vhodnější, když soudce projde nějakou jinou praxí. Ať se na mne ostatní kolegové nezlobí, já sám jsem přišel do justice z podnikové sféry a já si myslím, že když budoucí soudce projde jinou praxí, nevyrostá v tom „skleníkovém prostředí“ – a je to skleníkové prostředí, lidsky i profesně. Argumenty, že někdo pochytil nesprávné návyky, to je, myslím, přesně o té osobnosti... Jestli je někdo osobnost, tak ať bude dělat

notáře nebo advokáta, tak nepochytí špatné návyky, naopak. Přijde s širokým rozhledem, přinese si své zkušenosti. A kdo osobností není, tak tomu praxe justičního činitele stejně nepomůže.

Navíc, a to je nesmírně důležité, když se vybírá kandidát na soudce, který má za sebou praxi, tak se mohou podívat, co dělal, mluví za něj jeho skutky. Čekatel může působit dobře, je šikovný, pracovitý, výborně studuje, ale pak zjistíte, že nerozhoduje, že mu chybí síla rozhodnout. Když ale přijde někdo z praxe, můžete se podívat, co je za ním, daleko lépe se vybírá.

• **V této chvíli se přímo nabízí otázka, zda jste souhlasil se zvýšením věku pro jmenování do soudcovské funkce na třicet let?**

Myslím si, že je to vhodnější, byť je to velmi individuální. Jsou skutečné osobnosti, které jsou ve třiceti letech schopny soudit, mají v sobě vnitřní pokoru, všechno. A někdo se v padesáti k tomu ani nepřiblížil. Zkušenosti ale v každém případě mají svou váhu.

• **Byl byste pro to, posunout věkovou hranici nutnou pro obléčení soudcovského taláru ještě dál, například na čtyřicet let?**

To už ne. Myslím si, že třicet let je odpovídající hranice, výš už bych nešel.

• **Takže klíčová je podle vás spíš praxe, nežli jenom věk? Ano.**

• **Váš předchůdce ve funkci, doktor Jirsa, uvedl, že považuje za své osobní selhání, že se během šesti let jeho působení v čele Soudcovské unie nepodařilo institucionalizovat mezistavovské společenství, sdružující všechny právnické profese k boji i k partnerské diskusi s politickou mocí. Jak vy si představujete spolupráci s dalšími profesními právníckými organizacemi, v první řadě s Českou advokátní komorou?**

Já si myslím, že Česká advokátní komora či Notářská komora jsou naprosto tradiční partneři, se kterými Soudcovská unie vždycky spolupracovala a měla by spolupracovat v první řadě, protože sdílíme v podstatě stejné zájmy. Jsem přesvědčen, že je zájmem advokátů, aby soudnictví skutečně fungovalo. Sice se někdy, dejme tomu, může hodit, že se nějaký případ táhne, ale to jsou výjimky. Obecně ale určitě platí, že ten zájem je stejný. A stejný zájem je i na tom, aby soudy rozhodovaly nezávisle, aby rozhodovaly nestranně, předvídatelně. To jsou naprosto stejné cíle, stejné hodnoty, které sdílí všechny právnické profese. Můžeme při přesvědčování veřejnosti spolupracovat. Cíle jsou stejné, jen metody se mohou různit.

• **Myslíte si, že spolupráce by měla být institucionalizovaná, že by měla vzniknout Stálá konference českého práva?**

Ta myšlenka je lákavá a byl bych rád, kdyby se naplnila. Předpokládá to ale spolupráci tolika subjektů, že je otázka, zda tu vždy bude vůle ze všech stran na takovém projektu participovat. Daleko snazší spolupráce je dvoj-

stranná. Spolupráce více stran má daleko větší sílu, ale je složitější. Takže dvojstrannou spolupráci bych bral jako základ a právě dvojstranná spolupráce s nejrůznějšími subjekty by nás postupně mohla dovést až ke spolupráci vícestranné.

• **Chápete jako handicap, že nejste Prahy? Nebude to ve vaší funkci velká nevýhoda?**

Myslím, že zase až tak velká nevýhoda to nebude. Samozřejmě, už když jsem se rozhodoval o kandidatuře na tuto funkci, byla to jedna z důležitých otázek. Nechtěl jsem dokonce kandidovat, aby unie neutrpěla tím, že svého vrcholného reprezentanta nebude mít vždy k dispozici v hlavním městě, kolegové mě ale přesvědčili, že to není až tak nezbytné a že se to dá udělat jinak. Když vezmeme komunikaci s médií, dá se komunikovat prostřednictvím e-mailu, telefonu, případně redaktori z televize přijdou za mnou. Dojet do Prahy není až takový problém. Jsem tady za dvě a půl hodiny vlakem, vystoupím v centru města a ještě si navíc ve vlaku mohu přečíst spoustu spisů. Navíc předpokládám větší zapojení nejbližších spolupracovníků, zejména viceprezidentů. První viceprezident je z Prahy, viceprezidentka je z Mladé Boleslavi, takže to nemá daleko. Myslím si, že se všechno dá zajistit.

• **Usnadní podle vašeho názoru soudcům práci nové kodexy – parlamentem již schválený trestní zákoník a připravovaný nový občanský a obchodní zákoník? Přispěje to ke zlepšení činnosti justice?**

Začnu trestním zákonem, i když to není moje parketa. Musím říci, že jsem rád, že klade daleko větší důraz na tresty za násilnou kriminalitu, protože už jenom struktura dnešního trestního zákona opravdu odpovídá době, kdy vznikl. Z tohoto pohledu to vnímám pozitivně. Co se týká nového občanského zákoníku, tak jsem velmi rozpačitý, protože mám obavy z toho, nakolik by byl funkční. Přesněji za jak dlouho by byl funkční. Víím, že dnes máme občanský zákoník z roku 1964, z roku, kdy jsem se narodil, a že ten také více méně odpovídá té době. Nicméně byl mnohokrát novelizován a jako občanskoprávní soudce nemohu říci, že by mi přinášel neřešitelné problémy. Navíc k němu existuje spousta judikatury, občané si zvykli na pojmy, které v něm jsou obsaženy, jsou zvyklí na zásady, které tam jsou. Jestliže přijdeme s něčím naprosto převratným, kdy se nám bude měnit třeba i terminologie, tam si myslím, že to může přinést opravdu zmatek, a to nejen mezi občany, ale i při rozhodování. Začneme v bodě nula a začneme znovu hledat, jak naložit s tím kterým pojmem, s tím kterým právním institutem. Opravdu nejsem přesvědčen, že je to ta nejlepší cesta. Co mě osobně těší, je, že bude sjednoceno závazkové právo, dvojkolejnost občanský zákoník – obchodní zákoník mi přijde naprosto neospravedlnitelná, vnímám ji jako velký a naprosto zbytečný problém. Myslím si ale, že by se dal odstranit mnohem jednodušeji.

❖ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

❖ Foto KAREL MEVALD

Nabízíme Vám exkluzivní kancelářské prostory v prestižních projektech

Evropská Business Centrum

WAFIEVROPSKÁ
BUSINESS CENTRE

Kanceláře na jedné z nejdůležitějších dopravních spojnic v Praze; 10 minut od letiště, 15 minut od centra.

WAFIPALACE
BROADWAY

Palác Broadway

Krásné kanceláře přímo v srdci pražského Starého Města.

Palác Flóra

Palác Flóra

Znamé nákupní centrum, výjimečné kancelářské prostory; moderní design, prostor a světlo; skvělá lokalita.
www.palacflora.cz

Korunní Dvůr

KORUNNÍ DVŮR
RESIDENCE PRAGUE

Luxusní rezidenční a kancelářský projekt v centru Prahy. Výborná investice – kanceláře včetně parkování na prodej nebo k pronájmu!
www.korunnidvur.cz

CLASSIC7
BUSINESS PARK

Classic7 Business Park

Architektonicky mimořádně atraktivní projekt v rychle se rozvíjející lokalitě Prahy 7. Kombinace klasické krásy a moderní funkčnosti.
www.classic7.cz

Pro informace volejte AFI EUROPE: 800 123 200

WAFIEUROPE

Opět celý ročník

BULLETINU ADVOKACIE

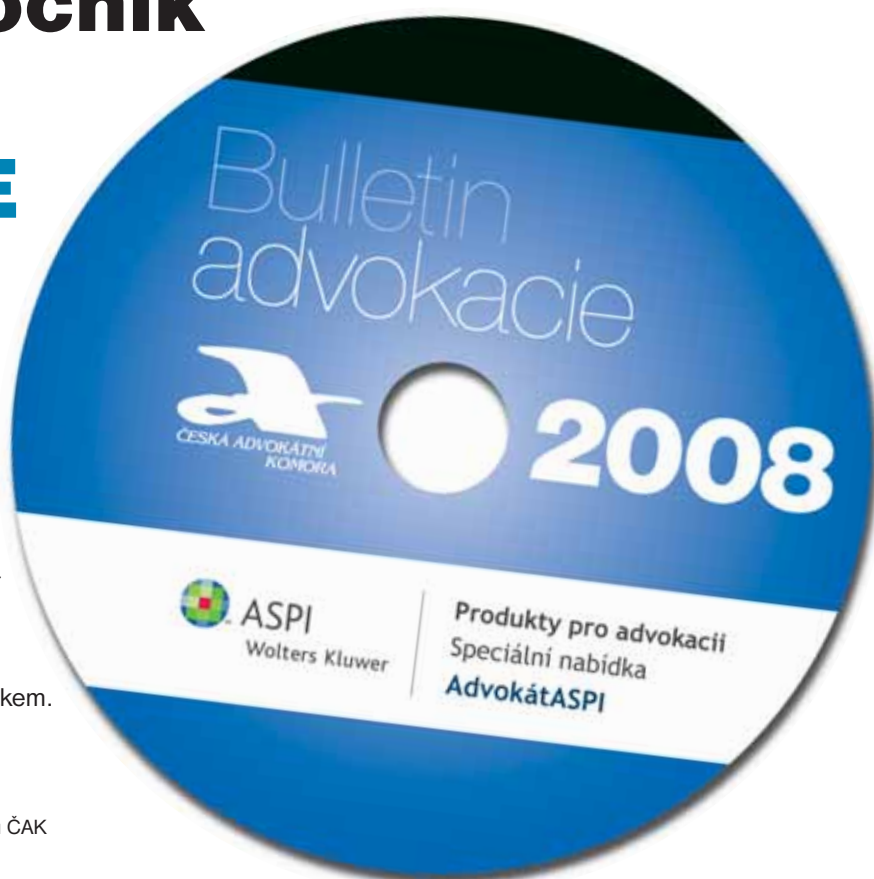
na jednom CD!

Pro roce se vám, vážení čtenáři, dostává do rukou další kompletní ročník BA včetně dvou loňských zvláštních čísel na elektronickém nosiči – CD.

Pravda, letos jsme zvažovali i ještě modernější médium – totiž „stáhnout“ pro vás celý ročník na flashdisk, nicméně malá anketa mezi vámi ukázala, že mírně převažuje zájem o tradiční CD.

Doufáme tedy, že se vám s ním bude dobře pracovat a stane se vaším užitečným pomocníkem. Díky za jeho vydání patří i našemu tradičnímu partnerovi – společnosti ASPI.

❖ Redakce a odbor vnějších vztahů ČAK

2. odborné symposium NS ČR: **Komerční nemovitosti v judikatuře Nejvyššího soudu**

HELENA BONČKOVÁ

Dne **4. prosince 2008** se na půdě Nejvyššího soudu České republiky v Brně konalo pod záštitou předsedkyně NS JUDr. Ivy Brožové již druhé odborné symposium, tentokrát na téma „**Komerční nemovitosti v judikatuře Nejvyššího soudu**“.

Symposia se zúčastnilo zhruba 140 zájemců, především z řad advokátů renomovaných advokátních kanceláří. Na straně Nejvyššího soudu debatu zaštili soudci JUDr. Jiří Spáčil, CSc., JUDr. František Balák, JUDr. Zdeněk Krčmář, JUDr. Josef Rakovský, JUDr. Kateřina Hornochová a JUDr. Zdeněk Des. Akademickou obec zastupovali vedoucí katedry občanského práva na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., a vedoucí katedry obchodního práva na Právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni, prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, který je také hlavním spoluautorem připravovaného nového občanského zákoníku.

Symposium bylo rozděleno do tří tematických bloků. Dopolední blok se věnoval **vlastnickému právu a jiným věcným právům**. Slovem ho provázal **prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš**. Druhý blok se zabýval **nájmem nebytových prostor** a moderátorského postu se zde zhostil **prof. JUDr. Josef Fiala, CSc.** Poslední blok byl zaměřen na problematiku jediného **rozhodnutí NS ve věci tzv. stoletého nájmu** a diskusi vedla **předsedkyně NS JUDr. Iva Brožová**. Zástupci odborné veřejnosti prezentovali celkem 12 příspěvků k deseti rozhodnutím NS. Autoři příspěvku vždy uvedli své stanovisko k právnímu názoru NS vyjádřenému v konkrétním rozhodnutí, následně byl dán prostor soudcům NS, kteří se na vzniku předmětného rozhodnutí podíleli, a poté proběhla diskuse.

Předmětem diskuse byla následující rozhodnutí NS:

K odstoupení od kupní smlouvy o převedení nemovitosti

Rozhodnutí NS ČR ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 31 Cdo 3177/2005

Autor příspěvku: JUDr. Tomáš Richter, LL.M., Ph.D. (AK Clifford Chance)

V předmětném rozhodnutí velký senát NS dospěl k závěru, že **v situaci, kdy prodávající účinně odstoupí od kupní smlouvy o převodu nemovitostí podle § 517 odst. 1 ObčZ proto, že mu kupující ani v dodatečně přiměřené lhůtě nezaplátil dohodnutou kupní cenu, kupní smlouva se od počátku ruší (§ 48 odst. 2 ObčZ), avšak pouze s účinky mezi účastníky**. Jestliže však další nabyvatel nemovitosti od prvního kupujícího nebyl v době uzavření druhé kupní smlouvy v dobré víře o tom, že zde není důvod, pro který by některá ze smluvních stran mohla účinně odstoupit od první kupní smlouvy, vztahují se účinky odstoupení i na něj. **Důkazní povinnost o existenci této dobré víry má další nabyvatel.**

Autor příspěvku s tímto rozhodnutím NS v jeho zobecnující rovině nesouhlasil, a to zejména z těchto tří důvodů:

1. Závěry NS ve svém důsledku požadují po kupujícím provedení negativního důkazu;
2. NS se nezabýval ustanovením § 11 zák. č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, které zakotvuje domněnku dobré víry – z rozsudku přitom vyplývá, že osoba musí prokazovat svou vlastní dobrou víru jen v případech, kdy

právní úprava nezakotvuje domněnku, že taková osoba je ohledně určitých skutečností v dobré víře;

- Právní závěry NS mohou mít fatální dopad na transakční náklady na realitním trhu, povinnost nabyvatele nemovitosti prokázat dobrou víru neúměrně zvyšují náklady na koupi nemovitosti v ČR.

JUDr. Jiří Spáčil, CSc., se s autorem příspěvku do značné míry shodl. Uvedl, že problémem je zde dobrá víra, která má být nabyvatelem nemovitosti prokázána. Prokazováno by však mělo být spíše řádně nabyté vlastnické právo. JUDr. Zdeněk Krčmář naopak uvedl, že není nelogické, aby dobrou víru dokazoval ten, kdo se její ochrany dovolává.

K místní komunikaci jako věci v občanskoprávním smyslu

Rozhodnutí NS ČR ze dne 11. října 2006, sp. zn. 31 Cdo 691/2005

Autoři příspěvku: JUDr. Jakub Adam, Ph.D. (AK Wolf Theiss)

Velký senát NS se v komentovaném rozhodnutí odchýlil od své dosavadní judikatury týkající se povahy pozemní komunikace, když dovodil, že **místní komunikace může být samostatnou věcí v občanskoprávním smyslu, tedy odlišnou od pozemku, na němž se nachází**, a to v případě, že by byla stavbou ve smyslu občanského práva, tj. stavbou ve smyslu § 119 ObčZ, která jako samostatný předmět vlastnictví může být předmětem občanskoprávních vztahů. Tomu dle NS nasvědčuje ustanovení § 17 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, který fakticky rozlišuje vlastnictví pozemků pod komunikacemi od vlastnictví samotné komunikace, a proto je třeba na tyto pozemní komunikace pohlížet jako na samostatné předměty právních vztahů.

Autor příspěvku s právním názorem NS v zásadě souhlasil, uvedl však několik výhrad. Za nedostatek rozhodnutí označil fakt, že rozhodnutí rezignuje na vymezení alespoň obecných kritérií, při jejichž splnění by bylo možno považovat pozemní komunikaci za stavbu ve smyslu ObčZ. Stavebníci, resp. investoři pozemních komunikací, jsou tak ponecháni v nejistotě, jakou má výsledek jejich stavební činnosti právní povahu. To je ale zásadní např. z hlediska platnosti dispozic s takovou pozemní komunikací nebo z hlediska jejího využití jako zajišťovacího prostředku.

Následná diskuse nad předmětným rozhodnutím se zabývala zejména připravovanou rekodifikací civilního práva, která

se vrací k zásadě *superficies solo cedit*. Zatímco prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš je obhájcem této doktríny, prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., se k ní staví zásadně odmiřavě.

K převodu vlastnického práva při zákazu dispozice s majetkem

Rozhodnutí NS ČR ze dne 27. září 2007, sp. zn. 29 Odo 1070/2006

Autoři příspěvku: Mgr. Renata Kalášková, Mgr. Jiří Fiala (AK Clifford Chance)

V komentovaném rozhodnutí dospěl NS k závěru, že **kupní smlouva o převodu nemovitosti uzavřená povinným jako prodávajícím v době, kdy měl ve smyslu ustanovení § 44 odst. 7 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, zakázáno nakládat se svým majetkem, je neplatná bez zřetele k tomu, že právní účinky vkladu vlastnického práva k nemovitostem podle této kupní smlouvy nastaly v době, kdy účinky označeného zákazu již pominuly**.

Autoři příspěvku s tímto rozhodnutím NS nesouhlasili v míře, ve které by se výklad v něm podaný dotýkal i převodních smluv s odkládací podmínkou či smluv o smlouvách budoucích. Tento extenzivní výklad toho, co se rozumí zákazem dispozice, by paradoxně v mnoha případech bránil uspokojení věřitelů. Často dochází k tomu, že dlužník nebo sami věřitelé naleznou osobu ochotnou koupit majetek, dispozice s nímž je zakázána, avšak zároveň nejsou ochotni či schopni ukončit exekuční řízení, dokud věřitelé nebudou zcela či alespoň zčásti uspokojeni. Budoucí nabyvatel předmětného majetku však nebude ochoten zaplatit kupní cenu či zálohu na něj, pokud nebude uzavřena kupní smlouva s odkládací podmínkou či alespoň budoucí kupní smlouva.

JUDr. Zdeněk Krčmář v této souvislosti uvedl, že smlouva by bylo možno v zásadě uznat za platnou, pokud by s ní oprávněný vyslovil souhlas. Prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., dále poznamenal, že tento extenzivní výklad zákona je k dlužníkovi tvrdý, jelikož mu znemožňuje po nařízení exekuce dobrovolně plnit.

K platnosti nájemní smlouvy uzavřené většinovým spoluvlastníkem

Rozhodnutí NS ČR ze dne 1. července 2008, sp. zn. 28 Cdo 5379/2007

Autor příspěvku: JUDr. Daniel Kaplan, LL.M. (AK Hájek Zrzavecký)

NS v předmětném rozhodnutí dovedl, že **k platnosti nájemní smlouvy jakožto právního dokumentu týkajícího se společné věci (nebytových prostor) je dostačující projev vůle většinového spoluvlastníka.** Okolnost, že druhý spoluvlastník smlouvy nepodepsal, nezpůsobuje její neplatnost. S ohledem na znění § 139 ObčZ je nutno vycházet z toho, že smlouva byla uzavřena z rozhodnutí většinového spoluvlastníka, který je také smluvní stranou za pronajímatele.

Autor příspěvku s rozhodnutím NS v zásadě vyjádřil souhlas, poukázal ovšem na jeho inkonsistenci s rozhodnutím NS ze dne 4. srpna 2005, sp. zn. 22 Cdo 277/2005, ve kterém NS dospěl k závěru, že v případě, kdy by menšinovému spoluvlastníku vůbec nebyla dána možnost vyjádřit se k zamýšlenému úkonu představujícím hospodaření se společnou věcí, pak i za situace, kdy by s takovým úkonem souhlasila většina spoluvlastníků, nejde o rozhodnutí ve smyslu § 139 odst. 2 ObčZ. Autor příspěvku dále poukázal na odlišný režim, pokud jde o zřizování věcných břemen. S ohledem na soudní praxi a praxi katastrálních úřadů nebude pro zřízení věcného břemene postačovat projev vůle většinového spoluvlastníka, ale je třeba projevu vůle všech spoluvlastníků.

Soudci senátu, který vydal předmětné rozhodnutí, v diskusi vyslovili názor, že pokud by minoritní vlastník dostal možnost se k zamýšlenému zřízení věcného břemene vyjádřit, postačoval by k jeho zřízení projev vůle většinového spoluvlastníka.

K neplatnosti smlouvy o smlouvě budoucí

Rozhodnutí NS ČR ze dne 27. března 2008, sp. zn. 28 Cdo 22/2006

Autoři příspěvku: Mgr. Otakar Martinec, Mgr. Ivan Sagál (AK Weinhold Legal)

V daném rozhodnutí NS dospěl k závěru, že **budoucí smlouvy uzavřené mezi účastníky jsou neplatné podle ustanovení § 39 ObčZ, a to proto, že neobsahují náležitosti stanovené v § 6 odst. 1 písm. d) a písm. f) zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů.** Tato neurčitost vymezení předmětu budoucí smlouvy nese s sebou i důsledek neplatnosti smlouvy ve smyslu ustanovení § 37 odst. 1 ObčZ. Případná existence smlouvy o převodu jednotky, uzavřené bez ohledu na zmíněnou neplatnou dohodu o budoucí smlouvě, nespovídá pak platnému právnímu důvodu k převodu jednotky ve smlouvě o tomto převodu, opírající se o neplatné smlouvy o budoucí smlouvě.

Autoři příspěvku s rozhodnutím NS nesouhlasili a upozornili na negativní dopady, které může tento právní názor v praxi přinést. Prohlášením vlastníka mohou být vymezeny (rozestavěné) jednotky nejdříve v okamžiku, kdy je budova, ve kterém se nacházejí, v takovém stupni rozestavěnosti, že je již navenek uzavřena obvodovými stěnami a střešní konstrukcí. V případě většiny developerských projektů je však snahou developera zahájit prodej jednotek mnohem dříve než v době praktického dokončení hrubé stavby domu, a to i s ohledem na požadavek financujících bank na určitou část tzv. předprodejů (tzn. uzavřených smluv o smlouvách budoucích) před poskytnutím bankovního úvěru k financování výstavby daného projektu.

V následné diskusi bylo konstatováno, že zásadním kritériem pro posouzení platnosti smlouvy o smlouvě budoucí je žalovatelnost z takovéto smlouvy.

K rozlišení leasingové smlouvy a smlouvy o nájmu

Rozhodnutí NS ČR ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 32 Odo 1289/2005

Autor příspěvku: JUDr. Jiří Horník (AK Kocián, Šolc & Balašík)

V uvedeném rozhodnutí NS uvedl, že u klasické nájemní smlouvy musí pronajímaná věc existovat už v momentě uzavření nájemní smlouvy. V případě leasingové smlouvy jde o účelové pořízení věci, práva či jiné majetkové hodnoty podle potřeb, výběru a určení leasingového nájemce s využitím cizích zdrojů – zdrojů poskytovatele předmětu leasingu. Jestliže tedy poskytovatel předmětu leasingu podle leasingové smlouvy poskytuje nabyvateli – leasingovému nájemci věc podle jeho přání, není vyloučeno, že tuto věc musí nejprve obstarat do svého vlastnictví. **Skutečnost, že v době uzavření leasingové smlouvy nebyla ještě věc, jež je přenechávána do leasingového nájmu, vyrobena, tedy nezpůsobuje neplatnost této smlouvy.**

Autor příspěvku s právním názorem NS nesouhlasil, a to ze dvou důvodů:

1. Pronajímaná věc nemusí v době uzavření nájemní smlouvy existovat, je-li dostatečně určitě vymezena a je tak způsobilá být předmětem nájmu, a to zejména ve vztahu k principům realizace nájmu nebytových prostor dle zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor;
2. V mnoha případech jsou i nebytové prostory budovány na přání konkrétního nájemce, i v takovém případě musí pronajímatel předmět nájmu nejprve obstarat do svého vlastnictví a teprve následně jej poskytnout do užívání nájemci. Je pak otázkou, jestli v takovém případě lze např. nebytové prostory poskytovat do užívání jen na základě nájemní smlouvy, nebo je i varianta leasingové smlouvy, která tak elegantně obchází úpravu zákona o nájmu a podnájmu nebytových prostor.

V diskusi nad předmětným rozhodnutím došlo k vzácné shodě názorů soudců a autora příspěvku.

K nájmu nebytových prostor a parkovacího místa jako věci hromadné

Rozhodnutí NS ČR ze dne 22. května 2007, sp. zn. 28 Cdo 1080/2005

Rozhodnutí NS ČR ze dne 24. července 2007, sp. zn. 32 Odo 1263/2006

Autoři příspěvku č. 1: Mgr. Otakar Martinec, Mgr. Ivan Sagál (AK Weinhold Legal)

Autoři příspěvku č. 2: JUDr. Petr Dobeš, LL.M.Eur., Ph.D., Mgr. Ing. Markéta Cvrčková (AK e|n|w|c NATLACEN WALDERDORFF CANCOLA, v. o. s.)

V prvním zmiňovaném rozhodnutí NS dovodil, že **v daném případě nejde ani o nájem nebytových prostor podle zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ani o nájem bytu k trvalému bydlení podle § 685 a násl. ve smyslu § 118 odst. 2 ObčZ, nýbrž že jde o nájem věci podle § 663 a násl. ObčZ ve smyslu § 118 odst. 1 ObčZ**, neboť jeho předmětem je ucelený soubor bytových a nebytových prostor k účelům specifickým jako věc hromadná, a to i za stavu, kdy předmětem nájmu není nemovitost celá.

V druhém z výše uvedených rozhodnutí NS uvedl, že **bylo-li smyslem a účelem nájmu pronajmout jednotlivé věci (nebytové prostory a parkovací místa) jako ucelený soubor**, jako věc hromadnou, neboť projev vůle účastníků směřoval nikoliv k tomu, aby nájemce užíval samostatně a nezávisle na sobě nebytové prostory a parkovací místa, ale aby tyto věci, které za odlišných okolností tvoří samostatný předmět občanskoprávních vztahů, byly užívány společně jedním nájemcem, **byla tedy předmětem nájmu věc hromadná a nájemní smlouva je nutno posuzovat podle § 663 a násl. ObčZ**, aniž by bylo přihlíženo k zákonu č. 116/1990 Sb.

Autoři prvního příspěvku nesouhlasili s právním odůvodněním výše uvedených rozsudků, považujícím nájem bytových a nebytových prostor, či nebytových prostor a parkovacích stání za nájem věci hromadné, podřizující tento nájem obecnému režimu ObčZ. Důsledky vyplývající z použití režimu nájemní smlouvy dle občanského zákoníku mohou být totiž v konkrétní situaci značně nepříznivé pro obě smluvní strany, a to ať již jde o rozdíly v možnosti skončení nájmu na dobu určitou, či uplatnění ustanovení § 680 odst. 3 ObčZ.

Autoři druhého příspěvku k druhému z výše uvedených rozhodnutí s právním názorem NS souhlasili s výhradou. Ocenili snahu soudu o méně rigidní výklad práva, nehledající za každou cenu důvod neplatnosti právního úkonu a rozšiřující zásadu smluvní volnosti. Na druhou stranu uvedli, že rozhodnutí přináší do praxe určité problémy. Výklad nájemních vztahů jakožto nájmu věci hromadné podléhajícího obecným ustanovením ObčZ vede k eliminaci aplikace ustanovení zvláštních předpisů, které by se jinak na jednotlivé části hromadné věci vztahovaly.

K rozhodnutí ve věci tzv. stoletého nájmu

Rozhodnutí NS ČR ze dne 28. března 2007, sp. zn. 28 Cdo 2747/2004

Autoři příspěvku č. 1: Mgr. Juraj Gyárfáš, Mgr. Zuzana Kolenová (AK Salans)

Autor příspěvku č. 2: Mgr. Katarína Hybenová (AK Squire, Sanders & Dempsey)

Autor příspěvku č. 3: JUDr. Jakub Adam, Ph.D. (AK Wolf Theiss)

Autoři příspěvku č. 4: JUDr. Monika Feigerlová, JUDr. Ing. Tomáš Porupka, Ph.D., Mgr. Pavel Fára (AK Clifford Chance)

Rozhodnutí, jež se na sympoziu těšilo největšímu zájmu ze strany přispěvatelů, bylo rozhodnutí NS ve věci tzv. stoletého nájmu, ve kterém soud dovodil, že **ujednání o délce nájmu přesahujícího obvyklou délku lidského života (v posuzovaném případě 100 let) nemůže požívat výhod smluvního vztahu uzavřeného na dobu určitou**. Takové ujednání svědčí pro závěr, že obsahově jde o smlouvu sjednanou na dobu neurčitou. To má své důsledky v možnosti zrušení nájemní smlouvy odstoupením, což je možnost plynoucí ze zákona, i kdyby účastníci takovou možnost sjednali.

Zatímco první dvě skupiny přispěvatelů s právním názorem NS s výhradami souhlasily, druhé dvě skupiny ho zásadně odmítly. Rozhodnutí NS bylo vytýkáno zejména nedostatečné zdůvodnění, vágnost termínu „obvyklá délka lidského života“ a jeho negativní dopad na smlouvy uzavřené mezi právníckými osobami, které se obvykle zakládají na dobu neurčitou a jejich existence tak často přesahuje délku lidského života.

JUDr. Josef Rakovský v následné diskusi především uvedl, že závěry rozhodnutí v žádném případě nenaznačují, že by měly dopadat i na právnícké osoby. Je třeba mít na paměti, že rozhodnutí je vždy řešením otázky v konkrétní věci a v tomto případě to platí dvojnásob. Na toto rozhodnutí NS je nutné nahlížet skrze jeho skutkové okolnosti. Snahou soudců v tomto případě bylo zjednat individuální spravedlnost.

Druhé odborné sympozium navázalo na úspěšné setkání právnícké veřejnosti na půdě Nejvyššího soudu z června 2008. Téměř dvojnásobná účast zástupců odborné veřejnosti oproti prvnímu sympoziu je znakem, že o diskusi nad rozhodnutími NS je zájem. Právnícká veřejnost měla možnost seznámit se s názory soudců NS, vyslechnout důvody, které je vedly k přijetí jejich rozhodnutí či formulování právních názorů. Soudci se naopak mohli seznámit s tím, jaké jsou dopady jejich činnosti na právní praxi a případné problémy spojené s aplikací jejich právních závěrů v jednotlivých případech. Odborná sympozia organizovaná Nejvyšším soudem tak dala vzniknout slibné tradici vzájemné interakce právnícké veřejnosti se soudci Nejvyššího soudu.

✦ Autorka, studentka PF MU v Brně, je stážistkou u předsedkyně NS.

„Transparentnost a důvěryhodnost výkonu spravedlnosti“ – zpráva z konference

Jak důvěryhodně funguje česká justice? Jak vybírat do justičních profesí lidi, kteří odolají politickým, ekonomickým či kariérním tlakům? Jak nastavit rozumné vyvažování moci ve státě? Zda, případně do jaké míry v Česku existuje politizace justice? Je u nás možné zasahovat do jednotlivých kauz? Jak vnímá veřejnost kárná řízení?

Na tyto i další otázky se pokusila hledat odpověď konference, kterou dne **4. prosince 2008** uspořádala v Praze za podpory nadace Open Society Fund česká pobočka mezinárodní organizace Transparency International. Nad transparentností a důvěryhodností výkonu spravedlnosti v Česku téměř dvacet let od listopadové revoluce se zamýšleli novináři, politici, ale i příslušníci justičních profesí v širším smyslu slova – soudci, státní zástupci a advokáti.

Konferenci zahájil ředitel Transparency International – Česká republika **David Ondráčka**. Ve svém úvodním slově upozornil, že na pozvání na konferenci jako jediné vůbec nereagovalo Nejvyšší státní zastupitelství, které dokonce na stejný den svolalo poradu vedoucích pracovníků resortu. Konference se tak nemohla zúčastnit náměstkyně krajského státního zástupce v Ústí nad Labem a prezidentka Unie státních zástupců Lenka Bradáčová; zbylí přednášející z řad státních zástupců si na akci museli vzít dovolenou.

Konference byla uspořádána do čtyř bloků, moderátorem prvních dvou byl předseda Obvodního soudu pro Prahu 10 a čestný prezident Soudcovské unie **Jan Vyklický**. Ten ve svém zahajovacím příspěvku zdůraznil, že existence právního státu je pojmovým znakem demokracie. Jak dále konstatoval, oba totalitní režimy dvacátého století u nás využívaly stále stejný justiční systém,

kteřý byl založen již v roce 1897 zákonem o organizaci soudnictví, a položil základní otázku: **jak je možné, že se Česká republika stále drží systému, který ve všech případech střetu s totalitní mocí selhal, a navíc ani v praxi není příliš funkční?**

První blok konference, nazvaný „**Jaký je stav výkonu spravedlnosti v ČR z pohledu veřejnosti?**“ zahájilo promítání publicistického pořadu České televize, který se zabýval několika nejznámějšími nedávnými „justičními“ kauzami – především případem dnes již bývalého místopředsedy vlády a ministra pro místní rozvoj Jiřího Čunka, s nímž souvisel i případ bývalého olomouckého vrchního státního zástupce Ivo Ištvána (kteřý byl jedním z účastníků konference), a také spor sedmi významných představitelů české justice s bývalou nejvyšší státní zástupkyní Marií Benešovou. Pořad připomněl i skandální úplatkářskou kauzu mladoboleslavského soudce Pavla Nagye i „zametenou“ nehodu soudce pražského vrchního soudu Zdeňka Sováka.

řejnosti někdy naprosto nepochopitelné. Tejc, člen ústavněprávního výboru sněmovny, se věnoval rozboru novinek v poslední, soudci tak odmítané a kritizované novele zákona o soudech a soudcích, především laickému prvku v soudcovských kárných senátech a časovému omezení funkčního období soudních funkcionářů. Jak Tejc zdůraznil, podle jeho názoru je do budoucna naprosto nezbytná debata o zavedení soudcovské samosprávy i debata o jejich kompetencích. Podle Tejcova názoru se ministerstvo spravedlnosti odklonilo od řešení stavu justice jako celku a přiklonilo se jenom k legislativě.

Druhý blok konference, „**Jaký je stav výkonu spravedlnosti v ČR z pohledu soudců?**“ otevřel svými velmi kritickými slovy rovněž Jan Vyklický, kteřý již zmiňovanou novelu zákona o soudech a soudcích označil „za úplně nejhorší soudcovský zákon na celém (demokratickém) světě, kteřý kdy viděl nebo o něm slyšel“. Novela podle něj zcela ignoruje skutečné problémy justice, kteřými je problém kariérního postupu soudců a naproste podce-

Za „veřejnost“ v prvním konferenčním bloku hovořili novináři a politici – komentátor Hospodářských novin **Tomáš Němeček**, reportér České televize **Marek Wollner**, senátor za ODS **Jaroslav Kubera** a poslanec za ČSSD **Jeroným Tejc**.

Němeček shrnul tři důvody kritiky justice ze strany veřejnosti: pomalost, neúčinné kárné řízení, strach řady soudců z veřejného vystupování. Doporučil bojovat s anonymností soudců a jejich rozhodování a výrazně zlepšit práci tiskových mluvčích soudů. Komunikovat s médii doporučil soudům i senátor Kubera. Marek Wollner kritizoval nesrozumitelnost rozsudků, které jsou z hlediska ve-

nění prvostupňového soudnictví. S dalšími příspěvky vystoupili předseda Obvodního soudu pro Prahu 1 **Libor Vávra**, předsedkyně Okresního soudu pro Prahu-východ **Martina Kasíková** a nový prezident Soudcovské unie **Tomáš Lichovník** (rozhovor s ním přinášíme na str. 14-16).

Libor Vávra ve svém příspěvku upozornil, že k malé důvěře občanů v justici přispívá nesrozumitelnost rozsudků. Podle jeho slov vydávají soudci rozsudky nikoliv pro občany, ale pro odvolací soudy, takže rozsudek se stává písemným odborným textem. K problematice rozsudků a jejich odůvodňování následně vystoupila i řada diskutujících z pléna.

Jedním z častých debatérů z pléna byl i předseda kárné komise ČAK Bohuslav Sedlatý.

Ivo Ištván (n snímku uprostřed) v debatě s bývalou ředitelkou Transparency International ČR Adrianou Krnáčovou. Rozhovor sleduje nástupce Krnáčové David Ondráčka.

Martině Kasíkové chybí v justici koncepčnost a vize. Právě koncepční otázky, vytváření vizí by mělo být podle ní úkolem nového samosprávného justičního orgánu.

Tomáš Lichovník ve svém příspěvku označil časově omezené mandáty soudních funkcionářů a zejména způsob jejich jmenování za přímé ohrožení soudcovské nezávislosti. Na druhou stranu je podle Lichovníkova názoru justice v podstatě nejméně korupční prostředí, protože každé soudní rozhodnutí je přezkoumatelné. Prostor pro korupci je tak podle něj jenom v tom, jak rychle či jak pomalu bude věc rozhodnuta. Dohadům o tom, „co je za tím“, že některé věci se vyřizují příliš pomalu nebo naopak příliš rychle, je možné podle Lichovníka čelit jedině tím, že se případy budou vyřizovat plynule a stejně rychle ve všech krajích.

Třetí konferenční blok, nazvaný „**Jaký je stav výkonu spravedlnosti v ČR z pohledu státních zástupců?**“ moderoval soudce Libor Vávra, který je i členem správní rady Transparency International ČR. S hlavními příspěvky vystoupili viceprezident Unie státních zástupců **Pavel Trygl**, bývalý vrchní státní zástupce v Olomouci **Ivo Ištván** a člen výkonného výboru Unie státních zástupců **Adam Bašný**.

Podle Bašného byla aféra kolem Jiřího Čunka tou největší ranou do pracně budované image české justice; jediný, kdo si v ní získal respekt veřejnosti, byl soudce Vojtěch Cepl ml. Debatující poukazovali na mnohem menší osobní nezávislost státních zástupců oproti soudcům, danou i ústavně. Pro státní zástupce je tak významným cílem získat samostatnost jako další, čtvrtá moc ve státě.

Poslední, čtvrtý blok, nazvaný „**Jaký je stav výkonu spravedlnosti v ČR z pohledu advokátů?**“ moderoval advokátní koncipient, bývalý elitní policejní vyšetřovatel a předseda správní rady Transparency International ČR **Václav Láška**. S hlavními příspěvky vystoupili předseda kárné komise ČAK **Bohuslav Sedlatý**, tábořský advokát a ředitel organizace Public Interest Lawyers Association **Vítězslav Dohnal** a známá pražská advokátka a dlouholetá politička **Hana Marvanová**.

Jak Láška zdůraznil ve svém úvodním slově, právě advokáti vytvářejí povědomí veřejnosti o stavu justice, protože právě oni vysvětlují a odůvodňují klientům výsledky jejich sporů a je v jejich rukou, zda případný neúspěch klientovi zdůvodní věcně, nebo poukazem na korupci. Na něj navázal svým vystoupením Bohuslav Sedlatý. Jak zdů-

raznil, spravedlnost prochází rukama advokátů, kteří se na výkonu spravedlnosti významným způsobem podílejí. Právě oni v řadě případů klientům vysvětlují, že soudit se nemá smysl, usmířují rozvaděné strany a svoji práci chrání justici před ještě větším náparem případů. Za jednoho z viníků špatné pověsti a nedůvěryhodnosti české justice označil Sedlatý i nekvalifikovanost některých novinářů, kteří se v médiích této problematice věnují.

Vítězslav Dohnal ve svém příspěvku poukázal na úzkou souvislost mezi stavem justice a vzděláváním. Dohnal podle svých slov postrádá v justici její základní pilíř – skutečné osobnosti. Ty jsou tvořeny znalostmi, dovednostmi a hodnotami; právě tomu nejdůležitějšímu, hodnotám, etice, se ale právnické fakulty při výuce vyhýbají. „Při výuce práva se mlčí o spravedlnosti,“ uvedl Dohnal, který vyzval všechny právnické stavovské organizace, aby daly impuls k debatě o profilu absolventa právnické fakulty.

Hana Marvanová ve svém vystoupení poukázala na to, že negativní pohled veřejnosti na justici, který se podle jejího mínění ještě dlouho nezmění, je dán i tím, že zcela na okraji jsou práva poškozených. To pak upevňuje vědomí veřejnosti, že se nelze spravedlnosti dovolat.

Konference se zúčastnila stovka soudců, státních zástupců, advokátů či notářů z celé republiky, několik účastníků přijelo dokonce i ze Slovenska. Řada z nich se konference aktivně účastnila svými vystoupeními přímo z pléna. Ti, kteří nemohli na konferenci přijet, jistě potěší zpráva, že vyjde sborník ze všemi příspěvky.

✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

✦ Foto KAREL MEVALD

Sleva pro advokáty i advokátní koncipienty na akce ERA v roce 2009

Česká advokátní komora (ČAK) uzavřela s Akademií evropského práva v Trevíru (ERA) dohodu o spolupráci, z níž přímo vyplývá možnost zúčastňovat se vzdělávacích akcí pořádaných ERA za zvýhodněné ceny. Advokáti i advokátní koncipienti tak mohou po dobu platnosti smlouvy uplatňovat **nárok na 25% slevu na účastnických poplatcích**. Smlouva vstoupí v platnost 31. 12. 2009.

Jak slevu uplatnit? Avizovanou 25% slevu je nezbytné nárokovat již při přihlašování se na seminář (jinou vzdělávací akci) ERA. V přihlášce proto uveďte mimo jiné i skutečnost, že jste advokátem nebo advokátním koncipientem registrovaným u České advokátní komory, nejlépe citujte i své evidenční číslo, pod nímž jste zapsáni v příslušném seznamu u ČAK. **Pokud již z přihlášky nebude patrné Vaše členství v ČAK, nebude Vám sleva přiznána.** Informaci o této slevě pro české advokáty a advokátní koncipienty nenaleznete na webu ERA, není zanesena do Obecných smluvních podmínek ERA. Sleva je totiž poskytována výlučně českému advokátnímu stavu na základě exkluzivní smlouvy.

Co je ERA? ERA (Europäische Rechtsakademie) byla založena z iniciativy Evropského parlamentu v roce 1992 jako veřejnoprávní nadace podle německého práva. Na jejím financování se vedle Evropské komise a spolkové země Porýní-Vestfálsko podílejí i některé evropské státy. Od jara 2008 je patronem ERA i Česká republika. Tato nadace je především institucí poskytující kontinuální profesní a praktické vzdělávání v evropském právu a zároveň, díky koncentraci množství expertů a zkušeností, je schop-

na vlastního výzkumu v evropsko-právní oblasti. Podrobnější informace o ERA naleznete na www.era.int.

Proč jsou školení ERA zajímavá pro advokáty? Hlavní cílovou skupinou vzdělávacích akcí pořádaných ERA jsou právní praktici, tedy zejména advokáti a soudci. Jejich potřebám je přizpůsobena podoba celého vzdělávání, ať už jde o témata školení, výběr lektorů či samotný obsah výkladu.

Kde a kdy se akce ERA konají? Většina vzdělávacích akcí probíhá v prostorách Kongresového centra ERA v Trevíru. Jedná se o moderně vybavené kongresové a školicí centrum (včetně dobře vybavené knihovny specializované na evropské právo) otevřené v roce 1998. Součástí nově postaveného komplexu budov je také hotel Golden Tulip Trier, který poskytuje účastníkům školení pořádaných ERA cenově zvýhodněné ubytování.

Každý měsíc nabízí ERA několik, zpravidla dvoudenních „seminářů pro praktiky“, zaměřených na specializované evropsko-právní téma. Jejich cílem je informovat o aktuálním vývoji evropské legislativy a soudních rozhodnutích vydaných v konkrétní právní oblasti a současně vytvořit pro posluchače jakési diskusní fórum; tato školení je možné vyslechnout v angličtině, francouzštině či němčině.

Přehled seminářů a konferencí pořádaných ERA naleznete na: <http://www.era.int/www/en/c.htm>.

Upoutávky na jednotlivé vzdělávací akce ERA umisťujeme i na web ČAK, rubrika Vzdělávací akce/Vzdělávací akce ERA: <http://www.cak.cz/pages/akce-era.html>.

Beck-online

– komentáře, časopisy a vzory v elektronické podobě

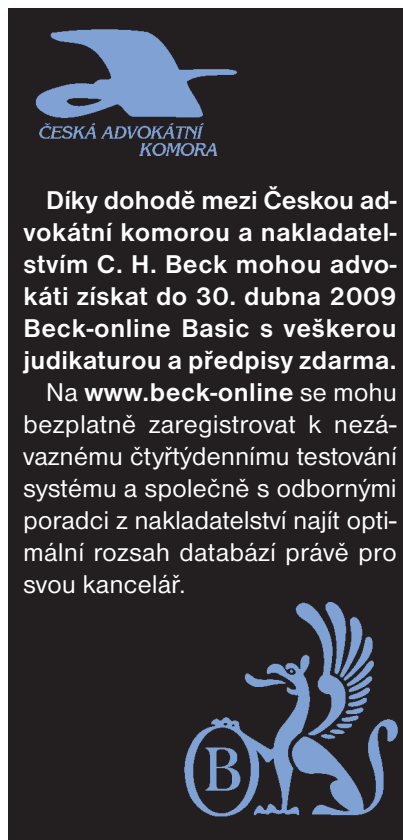
Skutečně komplexní řešení právního informačního systému se dostává do rukou i českým advokátům – předpisy, judikatura i komentáře po internetu. Pražská pobočka nakladatelství C. H. Beck se tak vydala ve stopách své mateřské firmy a zpřístupnila své „rodinné stříbro“ novou formou širší veřejnosti.

S trochou nadsázky se dá říci, že pro svou práci již advokát nic jiného nepotřebuje. Stačí si vybrat z nabídky nového systému **Beck-online** tu literaturu, bez které se při zpracování své agendy neobejde, a společně s množstvím **zpracované judikatury a předpisy aktuálními k jakémukoliv datu** má k dispozici vyčerpávající zdroj informací. **Bez instalace, pouze přihlášením se na internetu.**

Spousta advokátů, zejména ti se znalostmi práce se zahraničními systémy, volala po právní databázi, která by zahrnovala **také komentářovou literaturu**. Vždyť i na tak malém trhu, jakým je Česká republika, vychází tolik publikací a časopisů, že není v silách zaměstnaného člověka všechny novinky sledovat. Nakladatelství C. H. Beck toto volání vyslyšelo. Vývoj **Beck-online** trval přes dva roky, ale slibovaný výsledek odpovídá vynaloženému úsilí a právnické veřejnosti tak nastávají příjemné starosti – výběr stěžejní pracovní pomůcky z širší a kvalitnější nabídky.

Nabízí se otázka, kolik slibovaných titulů od nakladatelství C. H. Beck, jaké a za jakou cenu se v novém systému objeví. **Beck-online** byl spuštěn v průběhu ledna a již od konce roku 2008 jsou v provozu nové stránky **www.beck-online.cz**, kde se všichni mohou dočíst, že se v databázi objeví klíčová díla z produkce předního právního nakladatelství včetně komentářů, vzorů a kompletních archivů

všech periodik. Celkem zástupci nakladatelství uvádí **66 titulů**, které budou průběžně doplňovány. Obrovskou předností je **rozdělení této literatury do tematických oblastí**, což dává uživatelům větší možnost volby a zároveň umožňuje nakladatelství nabídnout systém za velmi rozumnou cenu.

Díky dohodě mezi Českou advokátní komorou a nakladatelstvím C. H. Beck mohou advokáti získat do 30. dubna 2009 Beck-online Basic s veškerou judikaturou a předpisy zdarma.

Na **www.beck-online** se mohou bezplatně zaregistrovat k nezávaznému čtyřdennímu testování systému a společně s odbornými poradci z nakladatelství najít optimální rozsah databází právě pro svou kancelář.

Ing. Lukáš Mikula, odpovědný za prodej elektronické produkce, k tomu říká: „*Chtěli jsme advokátům nabídnout systém, který jim poskytne maximální možný komfort při práci. Zároveň obsahově natolik vybavený, aby neměli potřebu hledat relevantní informace někde jinde. Víme, že pořízení nového systému není levná záležitost a přesvědčovat uživatele navyklé na jinou právní databázi není jednoduché. Snažíme se proto i cenou co nejvíce vyjít uživatelům vstříc. Noví uživatelé Beck-online*

*nemusí platit žádnou pořizovací licenci. Rozdělení literatury do odborných modulů znamená zároveň rozdělení celkové ceny. Základní modul **Basic**, obsahující mimo jiné veškeré předpisy a judikaturu, stojí pro jednoho uživatele **9990 Kč za rok**, což je v porovnání s konkurencí výrazně levnější.“*

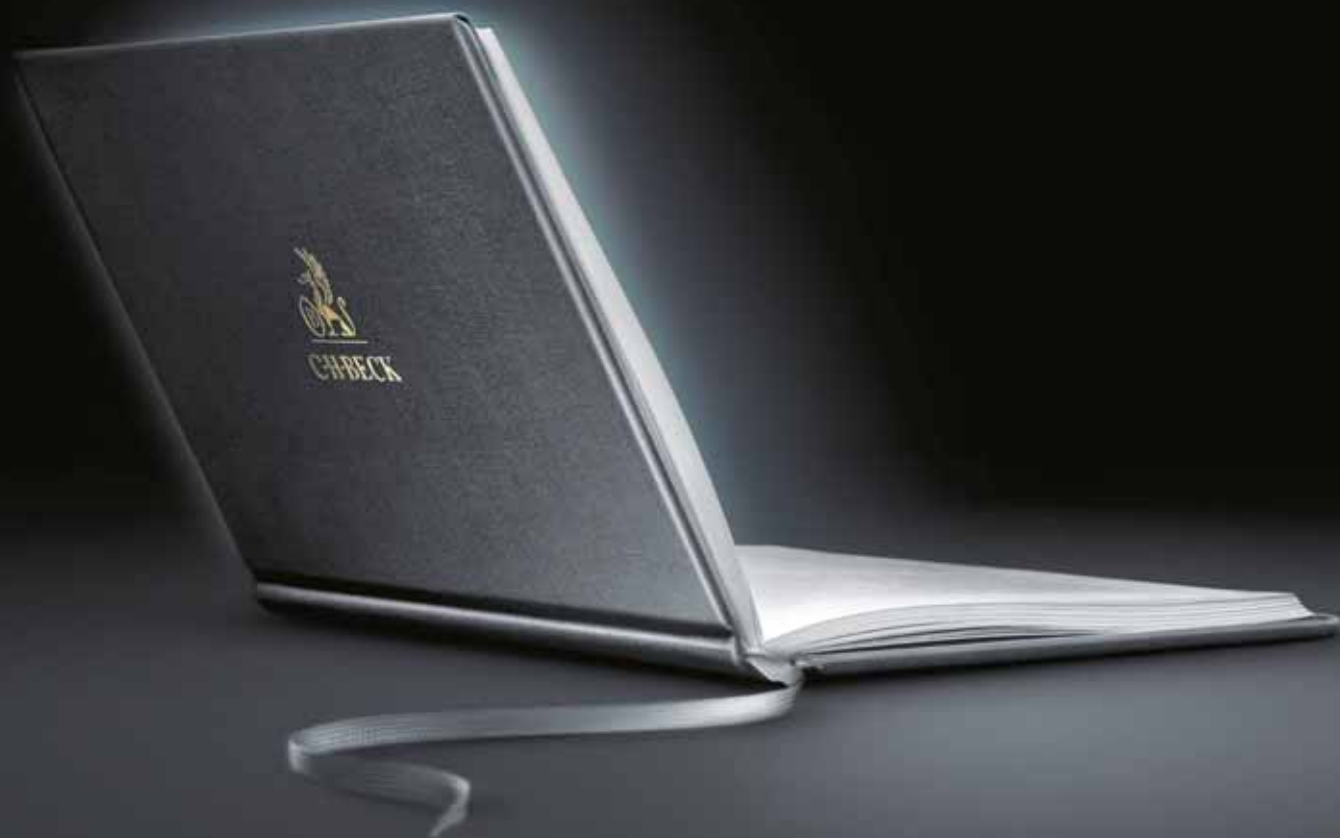
Zároveň uvádí, že si v nakladatelství hodně slibují od zvoleného on-line řešení systému: „*Dle našich průzkumů téměř 80 % lidí preferuje jako nosné médium internet. Jde o prostředí, které většina lidí velmi dobře zná, proto je pro ně snadné se systémem pracovat i bez zaškolení, které však samozřejmě rádi každému poskytneme.“*

CD a DVD jsou na ústupu a jejich roli postupně přebírá právě internet, který je dnes stále dostupnější a rychlejší. Je tedy definitivní konec trápení se s instalacemi a aktualizacemi? „*Myslíme si, že náš zákazník by neměl být zatěžován technickými záležitostmi a systém by mu měl sloužit, ne jej omezovat. Správu a aktualizace tedy přebírají naši odborníci. Navíc díky webovému řešení není uživatel omezen lokální instalací a má potřebné informace dostupné kdykoliv a kdekoliv,*“ dodává.

Oficiální představení nového systému proběhlo na oslavě patnáctého výročí působení nakladatelství C. H. Beck v České republice 27. listopadu loňského roku. „*Celá řada mých kolegů, našich autorů, již samozřejmě delší dobu tuší, co jsme tolik měsíců připravovali. Ovšem teprve v listopadu mohli někteří z nich poprvé náš nový systém spatřit. První ohlasy mne potěšily, proto věřím, že splníme veškerá očekávání, která jsou nyní skutečně nemalá,*“ uvedla prof. JUDr. Helena Válková, ředitelka nakladatelství C. H. Beck v ČR.

Red.

VYZKOUŠEJTE SI
BECK-ONLINE
ZDARMA

Média se mění, kvalita zůstává

Nejvýznamnější díla z produkce nakladatelství C. H. Beck, včetně edice „šedých komentářů“, která byla dosud k dispozici pouze v tištěné podobě, naleznete nyní i ve Vašem počítači. Beck-online Vám přináší jedinečné a moderní řešení v podobě modulů zaměřených na jednotlivé oblasti práva. Sestavte si z nich vlastní knihovnu podle svých potřeb, důkladně provázanou s množstvím denně aktualizovaných předpisů a judikatury. Tak jako se mění média, mění se i způsob Vaší práce. Kvalita však zůstává.

Přesvědčte se o tom sami na www.beck-online.cz

beck-online

z právní teorie a praxe

Články

Regulace finančních trhů a předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti	31
Bezdůvodné obohacení v některých případech odstoupení od obchodní smlouvy o dílo	42
Neplatnost nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách	44
Převod jmění na společníka.....	46
Ochrana zaměstnanců před hromadným propouštěním.....	50
Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let	52
Z judikatury	55 – 66
Z odborné literatury.....	67 – 72

Shrnutí

Alexander J. Bělohlávek, Tomáš Rezníček: Regulace finančních trhů a předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti

Dne 1. září 2008 nabyla v ČR účinností nová úprava potírání a předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti (zák. č. 253/2008 Sb.), která zahrnuje (oproti dřívějšímu zákonu) rovněž tuzemskou úpravu opatření proti terorismu. Základním bodem předmětné úpravy (stejně jako dle zák. č. 61/1996 Sb.) jsou povinnosti související s identifikací kapitálu, jeho zdrojů a osob zúčastněných na finančních a jiných obchodních transakcích, přesněji zejména povinnost identifikace a povinnost informační. Tyto povinnosti se (stejně jako od r. 2004 podle úpravy dosavadní) dotýkají rovněž advokátů a některých dalších svobodných profesí. Nová úprava, vycházející zejména z komunitárních a mezinárodních závazků ČR, bohužel poněkud nešikovně transformuje princip identifikace skutečných beneficientů díky zřejmě zcela nepodařenému pokusu o vyjádření tohoto termínu v tuzemské terminologii, čímž poněkud nedůsledně sleduje smysl předmětných úprav jiného národního původu. Ačkoliv ve svých principech nový zákon nepřináší příliš mnoho principiálních změn, jedná se v řadě ohledů fakticky o podstatné zpřísnění, a to jak pokud jde o definici tzv. podezřelých obchodů a jeho účastníků, tak pokud jde kvalitativní obsah identifikační povinnosti například ze strany advokátů, v jejichž činnosti je již kladen důraz na odborné hodnocení a předvídaní možné nelegálnosti zdroje finančních prostředků. Obecně je poněkud zarážející, že povinnosti advokátů související s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nejsou v tuzemsku zdaleka předmětem takové odborné a ostatně i široké veřejné diskuse, jako je tomu v zahraničí, kde jde zcela beze sporu (minimálně v profesních kruzích) o jedno z prioritních témat. Ve svých důsledcích se jedná o aplikaci institutů, které se dotýkají samotných základů advokacie, totiž zásady důvěrnosti vztahu mezi advokátem a klientem. Předmětná úprava má rovněž řadu dalších návazností v tuzemském právu, někdy poněkud opomíjených, například návaznost na úpravu omezení plateb v hotovosti apod.

Ondřej Kuchař, Jana Horská: Bezdůvodné obohacení v některých případech odstoupení od obchodní smlouvy o dílo

Odstoupení od smlouvy jako důvod zániku závazkového právního vztahu vyvolává různé důsledky, přičemž mezi nejčastěji diskutované spadá bezdůvodné obohacení. Článek se věnuje důsledkům odstoupení od obchodní smlouvy o dílo v případě, že podle smlouvy již bylo plněno zhotovitelem a restituce není možná. Dle rozsudku Nejvyššího soudu České republiky v případě neplatné smlouvy o dílo (i odstoupení od smlouvy o dílo) spočívá obohacení objednatele ve zhotovení díla zhotovitelem. Majetkovým vyjádřením tohoto prospěchu není peněžitá částka, která odpovídá částce vynaložené na zhotovení díla, ale peněžitá náhrada odpovídající skutečnému majetkovému prospěchu objednatele díla.

Jan Krampera: Neplatnost nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách

Článek se zabývá neplatností nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách podle ustanovení § 55 a § 56 občanského zákoníku. Zejména se pak zaměřuje na otázku, zda má být neplatnost podle ustanovení § 55 odst. 1 občanského zákoníku vykládána jako neplatnost relativní nebo absolutní. Výklad tohoto ustanovení je v článku podáván v kontextu komunitárního práva, zejména pak Směrnice Rady 93/13/EHS z 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, a judikatury Evropského soudního dvora.

Daniel Patěk: Převod jmění na společnost

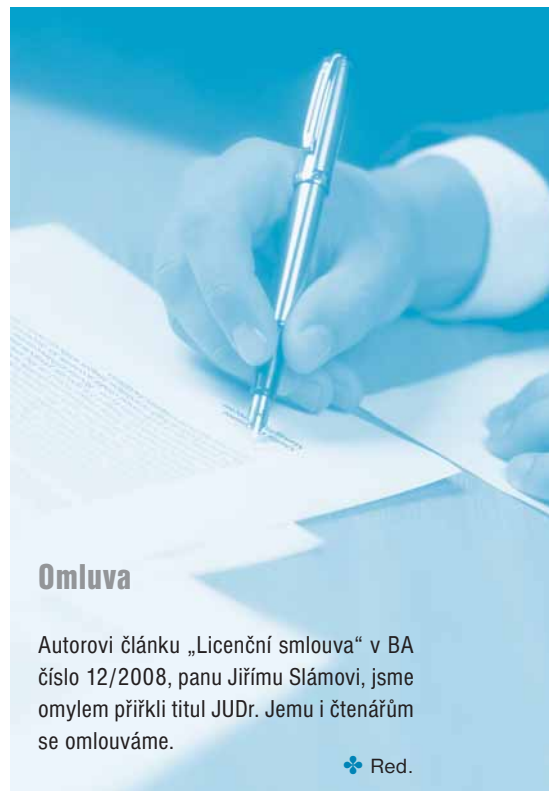
Obchodní zákoník upravuje jako jednu z přeměn obchodních společností převod obchodního jmění společnosti na jejího společníka (hlavního nebo jediného). Ačkoliv se nejedná o přeměnu často traktovanou v odborné literatuře či využívanou v obchodní praxi, přesto poskytuje příslušná právní úprava společníkům zajímavou možnost, jak reagovat právem výslovně upraveným způsobem na potřeby hospodářského života. Článek je proto věnován podstatě této přeměny a významným prvkům její právní úpravy.

Ladislav Jouza: Ochrana zaměstnanců před hromadným propouštěním

Při organizačních změnách může dojít ke skončení pracovního poměru většího počtu zaměstnanců. Podmínky ochrany před hromadným propouštěním stanoví zákoník práce v § 62. Zaměstnavatel musí splnit některé povinnosti ještě před tím, než by dal zaměstnancům výpověď z pracovního poměru nebo se s nimi dohodl na skončení pracovního poměru. Organizační změny a jejich důsledky v této oblasti musí projednat se zástupci zaměstnanců a výsledky jednání sdělit úřadu práce. Pracovní poměr hromadně propouštěných zaměstnanců může skončit výpovědí nejdříve po uplynutí doby 30 dnů od doručení písemné zprávy o výsledcích jednání úřadu práce.

Radka Jonášová: Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let

Autorka v článku vychází z praktických zkušeností s aplikací hlavy třetího zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, a zaměřuje se nejen na postavení advokáta v řízeních ve věcech dětí mladších patnácti let, ale i na opatření ukládaná podle hlavy třetího zákona č. 218/2003 Sb., a na aktuální problémy s aplikací shora uvedeného zákona v platném znění.

Omluva

Autorovi článku „Licenční smlouva“ v BA číslo 12/2008, panu Jiřímu Slámovi, jsme omylem přiřkli titul JUDr. Jemu i čtenářům se omlouváme.

❖ Red.

Regulace finančních trhů a předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti

prof. Dr. et Mgr. Ing. ALEXANDER J. BĚLOHLÁVEK, Dr.h.c.

Mgr. TOMÁŠ ŘEZNIČEK

Potřeba identifikace kapitálu, jeho zdrojů a osob zúčastněných na finančních transakcích jako předpoklad a podmínka účinné právní úpravy

V důsledku celosvětové globalizace ekonomiky, jakož i z důvodu rostoucích bezpečnostních rizik v celosvětovém měřítku, úzce spojených s finančními a kapitálovými trhy¹ dochází především v posledních deseti letech ke stále silnějším tlakům na kontrolu a identifikaci² kapitálu, a to v rozsahu, který vysoce přesahuje hranice států. Tato kontrola by měla být (ačkoliv tomu tak bohužel ve skutečnosti není) vyvážená většími šancemi na efektivnější dislokaci volných aktiv a zdrojů, což je záležitost významná o to více, s jakými často nenadálými výkyvy se lze setkat na finančních trzích v posledních letech,³ přičemž nebyť státních a nadnárodních institucionalizovaných zásahů do těchto trhů a kontrolních mechanismů nad nimi,⁴ bylo by zde více než reálné riziko zcela fatálních dopadů na globální hospodářskou, ale i politickou stabilitu a dokonce i na stabilitu sociální i v těch nejvyspělejších zemích. Rostoucí kontrola kapitálových toků a především zpřísnování standardů pro povinnou identifikaci jak finančních toků samotných, tak jejich účastníků a zdrojů prostředků ze strany osob⁵ profesně spojených s majetkovými přesuny včetně poradenství v nejširším smyslu (tedy přirozeně též advokátů) není zdaleka jen důsledkem *události z 11. září 2001*, jak je to někdy velmi zjednodušeně prezentováno. Důvody a souvislosti potřeby identifikace mají podstatně hlubší kořeny.

V této souvislosti je zapotřebí zdůraznit, že například v ČR právě poslední větší novelizace (analogicky pak vývoj předpisů národního původu v dalších zemích) dnes již zrušeného zák. č. 61/1996 Sb. (dále jen „ZLegV“), totiž novelizace provedená zák. č. 284/2004 Sb. s účinností (až na některé výjimky) od 1. září 2004 (tj. novelizace

před tím, než byl ZLegV nahrazen novou právní úpravou, dnes obsaženou v zákoně č. 253/2008 Sb. a schválenou 5. června 2008), přinesla kromě celé řady zcela zásadních legislativních změn též **podstatné rozšíření údajů zjišťovaných a prověřovaných v rámci identifikace jak fyzických, tak právnických osob.** V rámci identifikace právnických osob byla především zavedena povinnost zjištění většinového společníka nebo ovládající osoby ve smyslu ustanovení § 66a zákona č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších změn, obchodního zákoníku (dále jen „ObchZ“), čímž se do českého právního řádu právě v důsledku aplikace ZLegV dostal⁶ institut povinné identifikace osob, které jsou konečným příjemcem požitků (výnosů, případně požitků jiného druhu, včetně osob operujících existencí určitého majetkového práva⁷ apod.) označovaných v zahraničí obvykle pojmy *ultimate beneficiary*⁸ nebo *wirtschaftlich Berechtigter* aj. tak, jak byl tento postup do té doby znám především ze zahraničí.⁹

Na tomto místě a v souvislosti s tzv. *beneficiary* nezbyvá, než učinit jednu pro tuzemské právní prostředí tolik typickou poznámku, a to pokud jde o poměrně významný *lapsus*, kterého se tuzemská legislativa dopustila zcela zřejmě naprosto nevhodným překladem odpovídajících cizojazyčných předloh, totiž předloh obsažených v komunitárních pramenech. **Zatímco totiž komunitární prameny práva (stejně jako většina norem mezinárodního původu¹⁰) poměrně důsledně používá označení skutečný (konečný, ultimativní) beneficiant (ve smyslu konečného příjemce požitků), tuzemský zákonodárce se pokusil (opět) o pojem tzv. vlastní tuzemskému právnímu prostředí, když totiž operuje v zákoně č. 253/2008 Sb. (ZLegV-n) s termínem *skutečný vlastník*.** Zákonodárce se sice snaží o definici tohoto pojmu v kontextu odpovídající evropské a mezinárodní úpravy, na druhou stranu zapomíná na něco zcela zásadního. **Účelem předpisů o boji proti legalizaci není vysledovat vlastníka, nýbrž vysledovat toho, kdo je v konečné fázi (na posledním stupni onoho pomyslného řetězce) příjemcem výnosů a požitků tak, že je schopen je využít pro svou vlastní, obvykle osobní spotřebu.** Jde tedy o personifikaci konečného majetkového efektu. Mezi takovou personifikací a vlastnictvím může být propastný rozdíl. Konečně existují právní řády, které v rámci poměrně propracovaných a v daných zemích dokonce tradičních právních konstrukcí rozdělují legální vlastnictví od skutečného příjemce požitků, a to i za pomoci **oddělení (i) legálního vlastnictví, (ii) rozhodovacích pravomocí a (iii) příjemce požitků bez toho, aniž by se jednalo o jakýkoliv fiduciální (poručenský či obdobný) vztah.**¹¹ Tuzemská úprava je tak použitím termínu *sku-*

tečný vlastník schopna postihnout situace, kdy místo reálného (skutečného) vlastníka vystupuje jako *zprostředkující* článek (na bázi onoho *fiduciárního vztahu*) zástupce, nepostihuje však celou řadu případů, kdy se o takový vztah *zastření* reálného (skutečného) vlastníka nejedná, přesto však tento skutečný vlastník není případně příjemcem požitků a tedy ani tím, kdo má být identifikován.¹² Tomu pak nemůže pomoci ani to, že se český zákonodárce snaží o poměrně přesnou recepci definice takové osoby, když předmětná úprava právě díky velmi nevhodnému a vysoce nequalifikovanému a neodbornému překladu, který se stal základem pro tuzemskou legislativu, není schopna jít po skutečné podstatě a tedy naplnění účelu odpovídající komunitární a mezinárodní úpravy.

Globální systém ekonomicko-finančních pravidel aplikovaných v hospodářské praxi a identifikace účastníků obchodu

Mezinárodní iniciativy/FATF

Mezinárodní společenství si vždy uvědomovalo citlivost problému identifikace (*skutečných*) účastníků obchodu, a proto již v 80. letech minulého století zahájilo iniciativy k potlačení fenoménu zastírání skutečného příjemce požitků a tedy často (byť ne výlučně) též identifikace toho, kdo na danou transakci fakticky vykonává rozhodující vliv. V roce 1989 skupina G7 zřídila finanční skupinu pro boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (tzv. *praním špinavých peněz*) – FATF¹³ jako mezivládní orgán, jehož členem je v současné době 34 zemí.¹⁴ FATF od svého zřízení přijala a zveřejnila přes 40 doporučení, která byla revidována naposledy v červnu 2003. Tato doporučení stanoví rámec zásad, které musí jednotlivé národní systémy a právní řády zachovávat a dodržovat v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, stejně jako v boji proti financování a jiným formám podpory terorismu¹⁵ apod.¹⁶ Z těchto zásad je nutno podtrhnout především *aktivní spolupráci* mezi obchodními zprostředkovateli nejrůznějšího rázu, stejně jako mezi poradci (včetně příslušníků tzv. svobodných povolání) v nejširší míře s ohledem na povinnosti související s identifikací účastníků obchodu¹⁷ a na povinnost hlášení tzv. *podezřelých operací*,¹⁸ jakož i povinnost jednotlivých členských zemí zříditi ústřední orgán, který bude pověřen prověřováním podezřelých transakcí.

Zásady, které byly odsouhlaseny v rámci FATF, vedle toho, že byly inkorporovány do předpisů národního původu, byly rovněž využity při tvorbě jiných pramenů mezinárodní úpravy, zejména v nejrůznějších bilaterálních úmluvách. Zmínit je nutno především **Štrasburskou úmluvu o boji proti legalizaci vyhledávání, zajišťování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti**,¹⁹ jakož i **Úmluvu OSN uzavřenou v Palermu v listopadu 2000** o boji proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.²⁰ V návaznosti na tyto mezinárodní iniciativy a mezinárodně sjednané zásady bylo třeba zříditi institucionalizovanou základnu pro vzájemnou spolupráci v rámci FATF. Takto byla vytvořena například tzv. **Egmontská skupina**,²¹ která na základě doporučení FATF ohledně označování podezřelých transakcí a výměny informací mezi státy podporuje spolupráci mezi finančními analytickými úřady (tzv. *Financial Intelligence Units/FIU*²²), kterým se podezřelé transakce v jednotlivých státech oznamují.

Ilustrační foto: Jakub Stádlar

Komunitární normativní základ proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

V rámci EU²³ se obecně většinou jako nástroje pro harmonizaci opatření tohoto typu používá forma *směrnice* jako sekundární zdroj práva. První směrnice byla vydána v roce 1991 a omezovala se na úpravu zamezení tzv. praní špinavých peněz s ohledem na úvěrové a finanční instituce. Druhá směrnice (č. 201/27/ES) vedle podrobnější definice trestně postižitelných činností, které zakládají skutkovou podstatu legalizace výnosů z trestné činnosti, rozšířila aplikaci mechanismů rovněž na neziskové organizace a na tzv. *svobodné profese (svobodná povolání)*, u nichž se objevuje velké riziko spoluúčasti na legalizaci výnosů (ať již vědomé či nevědomé), resp. kde se setkávají nejrůznější zdroje informací o kapitálu pocházejícím z trestné činnosti.

Oznamovací povinnost na základě Směrnice 2001/97/EC

Dne 4. prosince 2001 byla schválena Směrnice 2001/97/EC, kterou je zřejmě možno považovat za základní normativní standard v komunitárním kontextu²⁴ v této oblasti, nahrazující předchozí Směrnici 91/308. Směrnice 2001/97/EC vyžaduje, aby (cit.) *auditoři, externí účetní poradci (expertí) a daňoví poradci stejně jako notáři a jiní příslušníci nezávislých právnických profesí oznámili ze své vlastní iniciativy jakoukoli skutečnost, která by mohla ukazovat na praní špinavých peněz, a poskytnout úřadům jakékoli požadované informace.*

Pro nezávislé (svobodné) právní profese je oznamovací povinnost obecně stanovena ve vztahu k transakcím s realitami, správě majetku,²⁶ činností souvisejícím s fondy/nadacemi anebo obchodními společnostmi (zejména pak účastmi v obchodních společnostech), nebo s činnostmi uskutečňovanými v zastoupení klienta v kontextu určité finanční transakce nebo transakce s nemovitostmi. Kromě toho byly vypracovány a doplněny seznamy konkrétních protiprávních jednání, které se musí oznámit v případě podezření, že k takovým jednáním došlo; ty byly nyní rozšířeny tak, že zahrnují prakticky každé porušení trestních předpisů.

Ani definice povinné osoby (osoby povinné *identifikovat a oznamovat*) však není zcela jasná. Je jasná u příslušníků některých svobodných povolání (například advokáti), avšak je již poněkud sporné, zda by tato definice mohla zahrnovat například rozhodce nebo zda by dokonce řešení sporu (vymáhání pohledávky v rámci transakce, která by mohla být označena jako *legalizace výnosu*) mohlo být považováno za *asistenci* při realizaci transakce. Není tedy zřejmé, zda se předmětné povinnosti vztahují například na rozhodce nebo zda soudní řízení zahrnuje pro účely posouzení předmětné otázky též rozhodčí řízení. Určité *obavy* v tomto směru se objevily především proto, že odpovídající úprava (nejen v tuzemsku, nýbrž i v zahraničí) sice za povinné osoby označuje advokáty, je ovšem zapotřebí počítat s tím, že řada advokátů je činná též jako rozhodci či mediátoři²⁷ v rám-

ci nejrůznějších způsobů mimosoudního narovnání či mimosoudního rozhodování sporů. Většina publikovaných názorů uzavírá, že rozhodci²⁸ nemají žádnou oznamovací povinnost bez ohledu na to, zda se jinak (mimo takovou rozhodcovskou činnost, tedy *profesně*) jedná o advokáty či nikoliv.²⁹ Přesto však problematika vztahu rozhodčího řízení (resp. kontradiktorního civilního nalézacího řízení vůbec, tedy včetně řízení před obecnými soudy) vůči trestněprávní problematice zůstává poněkud opomíjena, byť právě zde lze nalézt řadu otázek, které s praxí boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti úzce souvisejí. Rovněž je nutno připomenout, že jsou to právě rozhodci, kteří mají, pokud jde o zohlednění mezinárodních zvyklostí,³⁰ podstatně větší prostor, než je tomu v případě řízení před obecnými soudy, a jejich hodnocení možných trestněprávních souvislostí ve vztahu k dopadům na civilněprávní nároky je otázkou, která je (minimálně v tuzemské praxi³¹) značně podceňována.³²

Přirozeně se vnučuje otázka, zda je tato identifikační a zejména informační povinnost zcela zřejmě do určité míry a tam, kde to právní úprava *expressis verbis* stanoví, nadřazená ochraně poskytnuté určitým informacím prostřednictvím tzv. zákonného *profesního privilegia*, tedy povinnosti mlčenlivosti ve vztahu k důvěrným informacím získaným od klienta či při výkonu mandátu ve prospěch klienta. Toto dilema je předmětem velmi vzrušených a rozsáhlých diskusí na evropské i mezinárodní úrovni a ostatně se tato dosti turbulentní diskuse (ze zcela pochopitelných důvodů) dotkla i ČR.³³ Některé orgány členských států vydaly v rámci regulace výkonu některých *svobodných profesí* odpovídající závazné imperativy k tomu, zda povinnosti vyplývající ze Směrnice platí v případech, v nichž platí zákonná povinnost mlčenlivosti advokáta (případně jiné dotčené profese). V samotné Směrnici č. 2001/97/EC se v tomto ohledu stanoví (cit.): *Členské státy nebudou povinny uplatnit tyto povinnosti...na notáře, na osoby s nezávislými právními profesemi, auditory, externí účetní a daňové poradce, pokud se jedná o informace, které tyto dostanou nebo obdrží o jednom ze svých klientů v průběhu zjišťování právního postavení svých klientů nebo při obhajobě či zastupování takového klienta v soudním řízení nebo v souvislosti se soudním řízením, včetně poskytování rad ohledně zahájení nebo vyhnutí se takovým řízením, ať už jsou takové informace získány před, v průběhu nebo po takových řízeních.*³⁴

Tuzemská právní úprava a praxe

Úprava v ČR obsažená v zákoně č. 61/1996 Sb. (dále jen „ZLegV“³⁵)

První ucelená úprava proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a zakotvující mj. povinnosti takové identifikace účastníků obchodu se v ČR objevila v podobě zák. č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, ve znění pozdějších změn („ZLegV“). Zřejmě nejvýznamněji pak byl citovaný zákon novelizován zákonem č. 284/2004 Sb. z 8. dubna 2004, který zcela zásadně rozšířil okruh povinných osob

na řadu *svobodných profesí*, zejména (avšak nikoliv jen) advokáty, notáře a na osoby, které v rámci svého mandátu vykonávají nebo napomáhají jiné osobě při plánování nebo provádění některých transakcí, zejména takových, které souvisejí s nemovitostmi, správou nebo úschovou peněz, cenných papírů či jiného obdobného majetku, jakož i transakcí v souvislosti se získáváním a shromažďováním peněžních prostředků³⁶ nebo jiných penězi ocenitelných hodnot³⁷ za účelem založení, řízení nebo ovládnutí obchodní společnosti, podnikatelského seskupení nebo jiného obdobného útvaru, bez ohledu na to, zda se jedná o právnickou osobu, či nikoliv. Povinnost identifikace je u těchto osob dána i v souvislosti s jednáním jménem klienta při jakékoli finanční transakci nebo obchodu s nemovitostí. V této souvislosti se v zahraničí vedla poměrně rozsáhlá diskuse o tom, zda je takové povinnosti možno vztáhnout i na osoby, jejichž profesionální činnost je již tradičně spojena s přísnými zásadami mlčenlivosti. Česká republika v tomto směru zvolila dle názoru autora velmi vhodnou konstrukci v souvislosti s výkonem advokacie, když úpravou obsaženou v ustanovení § 46 odst. 4 zákona o advokacii (dále jen „ZA“) zřídila tzv. **kontrolní radu**, vůči níž je možno splnit odpovídající oznamovací povinnost existující nyní i pro advokáty. Škoda jen, že obdobný mechanismus nebyl v ČR (tak, jak je tomu v některých jiných zemích) aplikován též alespoň pro některá další tzv. *svobodná povolání*.³⁸

Nová úprava obsažená v zákoně č. 253/2008 Sb. (ZLegV-n)

Dne 5. června 2008 byl schválen **zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu („ZLegV-n“)**, který nabyl platnosti 8. července 2008 a účinnosti 1. září 2008 a nahradil tak po dvanácti letech ZLegV. Současně byl schválen zák. č. 254/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Oba zmíněné zákony reflektují novou komunitární právní úpravu v oblasti boje proti tzv. *praní peněz*.⁴⁰

Kromě zmíněných instrumentů komunitárního práva je ČR též signatářem řady mezinárodních smluv a dokumentů,⁴¹ jejichž standardy jsou dnes v tuzemské úpravě již zohledněny, přičemž zejména *evropský rámec* boje s legalizací výnosů z trestné činnosti zastřešuje zejména **Úmluva Rady Evropy o prání, sledování, zabavení a propadnutí příjmů z trestné činnosti přijaté ve Štrasburku dne 8. listopadu 1990**.⁴²

Předcházení legalizaci výnosů (povinnost identifikace a povinnost ohlašovací)

Předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti spojuje evropské právo se dvěma **důležitými povinnostmi**, kterými jsou: (i) povinnost *identifikační* a (ii) povinnost *ohlašovací*.

V rámci **identifikační povinnosti** jsou finanční instituce (konečně i další povinné osoby) **povinny tzv. znát své klienty**. Důsledná transpozice směrnic ES proto vylučuje anonymní bankovní produkty, například vkladní knížky na doručitele. V rámci oznamovací povinnosti jsou finanční instituce, popřípadě jiné subjekty, povinny oznámit jakoukoliv finanční transakci, která jim připadá podezřelá, a to institucím, které jsou za takovým účelem členské státy povinny na svém území vytvářet. Dříve uvedenou směrnicí následně doplnila Směrnice Komise 2006/70/ES a Nařízení č. 1781/2006.

Zákon č. 253/2008 Sb. (tedy ZLegV-n), který implementuje zmíněné instrumenty komunitárního práva, je ucelenou normou, kterou zákonodárce nesledoval docílit odčerpání výnosů z trestné činnosti; toto je nadále ponecháno zejména normám trestního práva. Ve své struktuře vymezuje ZLegV-n základní pojmoslovní opatření proti legalizaci výnosů, především však určuje, kdo je povinnou osobou dle tohoto zákona, jaké jsou její povinnosti a následně vymezuje subjekt na úrovni státu, plnicí funkci sběru a analýzy získaných údajů, centrálního dohledu nad dodržováním zákonných povinností povinnými osobami, nadaný pravomocemi za účelem naplnění smyslu zákona, včetně práva ukládání pořádkových opatření za nedodržení uložených povinností. Účelem této tuzemské úpravy (ZLegV-n) tak je zabránit zneužívání finančních systémů k legalizaci příjmů z trestné činnosti nebo k financování terorismu a uchování stop po přesunech majetku, včetně záznamu o tom, od koho, prostřednictvím koho a ke komu se tyto prostředky přemísťovaly, tedy vytvoření účinného mechanismu odhalení existence a pohybu nelegálních příjmů.

Některé základní pojmy ve světle definic obsažených v nové právní úpravě (ZLegV-n)

Zákon obsahuje **legální definici pojmů *legalizace výnosů z trestné činnosti*⁴³ a *financování terorismu*⁴⁴** (§ 3), stejně jako specifikuje poměrně široký **okruh povinných osob** (§ 2), kterým následně ukládá řadu povinností a vůči nimž uplatňuje ministerstvo financí svá oprávnění. Jsou jimi například úvěrové instituce, finanční instituce, držitel povolení k provozování sázkových her, auditor, daňový poradce a účetní, soudní exekutor při výkonu této činnosti, notář a pod.

Ze základních povinností povinných osob stanovených zákonem je nutné zdůraznit zejména: **povinnost identifikovat účastníky** (jejich totožnost) uzavíraných obchodů,⁴⁵ **povinnost kontroly klienta** (§ 9) před uskutečněním jednotlivého obchodu v hodnotě 15 000 eur, **povinnost odmítnout uskutečnění obchodu** (§ 15) v případě, že klient nesplní identifikační a jiné povinnosti, **povinnost oznámení podezřelého obchodu** (§ 18),⁴⁶ **povinnost odložit splnění příkazu klienta** (§ 20), **povinnost zavést a uplatňovat postupy vnitřní kontroly** (§ 21), **určit kontaktní osobu** (§ 23), **realizovat školení zaměstnanců** (§ 23), **plnit informační povinnost** (§ 24). V ustanovení § 27 jsou pak upraveny **zvláštní povinnosti advokátů a notářů**.⁴⁷

Změny oproti dosavadní tuzemské úpravě

Nová úprava do stávajícího systému zcela zásadní (komplexní) změny nepřinesla vzhledem k tomu, že ČR již při svém vstupu do EU implementovala Směrnicí č. 91/308/EHS, přičemž nová úprava s účinností od 1. září 2008 byla rozšířena i na oblast financování terorismu. Přesto je však důležité věnovat některým, byť na první pohled drobným změnám (především, avšak nikoliv jen, pokud jde o legální definice) důslednou pozornost, neboť kvalitativní a markantní rozdíl oproti úpravě dosavadní přece jen přináší. Tak třeba (a skutečně jen příkladmo) jednou ze změn na první pohled nenápadných, je **změna v definici legalizace výnosů**, kdy úprava účinná v ČR do konce srpna 2008 výslovně stanovila, že není rozhodující, zda k jednání, jehož výsledkem bylo dosažení určitého majetkového prospěchu (*výnosu*) došlo zcela nebo zčásti na území České republiky; tento *dovětek* není v nové definici *legalizace výnosů* obsažen. Zákon tak zachovává prvky dosavadní právní úpravy včetně terminologie i osvědčené postupy a instituty, přičemž doplňuje, rozšiřuje a zpřesňuje okruh osob, na které se úprava vztahuje, a zavádí také několik nových institutů a změn, zejména:

(i) **snižuje hranici pro povinnost identifikace klienta** z 15 000 eur na **1000 eur** objemu hodnoty obchodu (transakce), což lze považovat za jednu z nejvýznamnějších a konečně zřejmě v obecné praxi nejdůležitějších změn.

(ii) Další změnou je, že **první identifikace klienta** musí být zásadně provedena za fyzické přítomnosti identifikovaného (je nutno vždy osobně se seznámit se svým klientem a identifikovat jej za jeho přítomnosti); při dalších obchodech je identitu klienta možno ověřit jiným vhodným způsobem, přičemž zákon tento jiný vhodný způsob nespécifikuje.

(iii) K naplnění výše zmiňovaného základního účelu zákon stanoví povinnosti určitým skupinám osob (tzv. *povinné osoby*), kterými jsou zejména finanční a úvěrové instituce a další podnikatelské subjekty, pokud se podílí na transakcích, které jsou potenciálně zneužitelné pro legalizaci výnosů, a nově i osoby oprávněné vydávat elektronické peníze,⁴⁸ osoby oprávněné k **poradenské činnosti** pro podnikatele ve věcech kapitálové struktury,⁴⁹ průmyslové strategie nebo fúzí (fakticky tak úprava dopadá na podstatnou část obecného *ekonomického a podnikatelského poradenství*) a osoby poskytující **služby spočívající v zakládání právnických osob, poskytování sídla nebo jednání jako statutární orgán**.⁵⁰

(iv) Všechny *podezřelé transakce* musí být i nadále hlášeny ministerstvu financí. Povinné osoby, které vykonávají činnosti regulované novou právní úpravou (§ 2 odst. 1 ZLegV-n) jen *příležitostně*, nebo ve velmi omezené míře, budou mít možnost požádat ministerstvo financí o tzv. **individuální výjimku** (§ 34).⁵¹

(v) Nově zavedenou povinností, která ke své účinné realizaci nutně vyžaduje adaptaci bankovních systémů, je povinnost provést **podrobnější zkoumání** (tzv. *kontrolu klienta* – v terminologii Směrnice tzv. *hloubková kontrola*), zejména získat informace o účelu a zamýšlené po-

vaze obchodu a ověřit zdroj peněžních prostředků, dosáhne-li transakce limitované hodnoty.⁵² V takovém případě musí povinná osoba (včetně bank) zjistit totožnost fyzické osoby, která ovládá klienta, jenž je právníkou osobou, tedy která skutečně stojí za zamýšlenou transakcí (tzv. *beneficial owner*). Ve vymezených případech, a pokud transakce proběhne **u rizikového klienta**, je nutno provádět takovou důkladnou kontrolu vždy. Současně ovšem zákon stanoví výjimky pro osoby, které není třeba identifikovat. Těmi jsou zejména klienti, jejichž *činnosti jsou průhledné*, a klienti, kteří jsou kótovanou obchodní společností, finanční nebo úvěrovou institucí apod.

Podrobnější hodnocení rizikosti klienta v rámci skupiny finančních a úvěrových institucí je podle nové tuzemské úpravy (*ZLegV-n*) umožněno **(vi) omezením povinnosti mlčenlivosti**⁵³, která se vztahuje na podaná oznámení podezřelého obchodu.

(vii) Pro některé činnosti, vykonávané v omezené míře, bude za stanovených okolností možno povolit i **trvalou výjimku** ze zákona. Jedná se o takové činnosti, jako jsou směnárenské činnosti v hotelích, vydávání elektronických platebních prostředků s omezeným použitím apod.

Nově zavedenou kategorií, vyplývající z požadavku směrnic ES a doporučení FATF, je **(viii) zavedení kategorie tzv. politicky exponovaných osob** (*politically exposed person*), zahrnující osoby ve významných veřejných funkcích s celostátní působností a jejich blízké rodinné příslušníky, vůči kterým mají povinné osoby vždy povinnost kontroly, a to včetně zjišťování původu prostředků.⁵⁴ Povinnost transponovat tento požadavek do našeho právního řádu se vztahuje **pouze na zahraniční politicky exponované osoby**, pokud budou obchody či finanční operace provádět v ČR, nikoli na tuzemce. Neznačená to však, že by tuzemské politicky exponované osoby neměly zůstat mimo zorné pole povinných osob. Ba naopak, skutečnost, že je některá osoba veřejně činná, by vždy měla (jak je to ostatně běžné i v zahraniční praxi) představovat důvod určité zvýšené obezřetnosti. Je zapotřebí si též uvědomit, že pojem *veřejně činné osoby* je daleko širší než pojem *veřejný činitel*, který je naopak v tuzemském právním pojetí (na rozdíl od celé řady cizích úprav) poměrně úzce koncipován, a to nejen díky (dle názoru autorů nešťastnému) subjektivnímu pojetí definice veřejného činitele v českém právu. Podle zavedené evropské (nikoliv jen komunitární) praxe pak přirozeně nemůže skutečnost, že je klient (zákazník) veřejně činný, *a priori* zakládat jiný přístup než vůči jiným osobám, o to méně pak nemůže ospravedlnit jakoukoliv kriminalizaci aktivit takové osoby. Na druhou stranu právě stupeň citlivosti při vnímání podezřelého obchodu, který by mohl zakládat ohlašovací povinnost, musí být posunut do podstatně vyšší roviny. Vedle toho ovšem je zapotřebí zdůraznit, že ačkoliv to *ZLegV expressis verbis* nepředpokládá, je zapotřebí takovou osobu (nejlépe před převzetím mandátu, závazku povinné osoby apod.) výslovně na určité odlišnosti při vnímání postavení oso-

by veřejně činné upozornit a vhodným způsobem ji poučit. Konečně důkladná znalost předmětné úpravy není nezbytná jen proto, aby bylo možno plnit jí ukládané povinnosti, nýbrž z pohledu preventivní funkce práva musí sloužit především k tomu, aby byl zákazník (klient) povinné osoby předem o obsahu a důsledcích aplikace ZLegV-n v každém konkrétním případě podrobně poučen.

Zvláštní povinnosti advokátů a notářů

Nová právní úprava dále vymezuje některé (ix) **zvláštní povinnosti** týkající se výlučně **advokátů**⁵⁵ [viz § 1 odst. 1 písm. g) ZLegV-n], kteří jsou rovněž jednou z tzv. **povinných osob**, a **notářů**.⁵⁶ V této souvislosti je nutné připomenout, že o všech skutečnostech, o nichž se advokát dozví v souvislosti s poskytováním právních služeb, je povinen zachovávat mlčenlivost (§ 21 odst. 1 ZA); tato povinnost a její charakter tak, jak o ni bylo pojednáno samostatně na jiném místě v tomto článku, nebyla prolomena. Není však dotčena zákonem uložená povinnost překazit spáchání trestného činu (§ 1 odst. 7 ZA). Advokát je povinen zachovávat mlčenlivost nejenom o konkrétní věci, která je předmětem právní pomoci, nýbrž také o tom, zda se na něj někdo obrátil s žádostí o právní pomoc a v jaké věci.⁵⁷ Povinnosti mlčenlivosti může advokát zprostit pouze klient a po jeho smrti právní nástupce. Také poté je však advokát povinen zachovávat mlčenlivost, je-li z okolností případu zřejmé, že jej klient nebo jeho právní nástupce této povinnosti zprostil pod nátlakem nebo v tísní (§ 21 odst. 2 ZA). Právě úpravě ve smyslu § 21 odst. 2 ZA by měla být věnována v praxi velká pozornost, neboť nelze nevidět, že takový nátlak může a v praxi zcela reálně ze strany nejrůznějších orgánů *moci veřejné* přímo nebo nepřímo často uplatňován je.⁵⁸ Autoři se domnívají, že širší diskuse právě ke zmíněné konkrétní úpravě na profesní platformě by byla více než žádoucí.⁵⁹

Nutnost globálního přístupu v kontextu celého právního řádu a nová právní úprava

Zákon č. 253/2008 Sb. (ZLegV-n) navazuje a do určité míry též novelizuje rovněž řadu jiných předpisů,⁶⁰ přičemž je vhodné upozornit na to, že předpisy o boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti je nezbytné vykládat ve velmi úzké návaznosti na úpravu obsaženou v zák. č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů. Úpravu obsaženou v ZLegV-n je tak nutno zcela jednoznačně chápat v návaznosti na celý právní řád koncepčně a v rámci jednotlivých návazností a souvislostí. Právě pokusy o partikulární aplikaci předpisů o boji proti legalizaci výnosů totiž, jak konečně ukazuje poměrně bohatá mezinárodní praxe, vedou obvykle k případům kriminalizace jednání, které v žádném případě podezřelými transakcemi nejsou. Účel této právní úpravy je striktně vymezen, jde o předpis speciálního charakteru se striktně vymezeným účelem a o to více

je nutno jej vykládat a aplikovat v souladu s celým právním řádem.⁶¹ Nelze nevidět, že rozhodující roli při aplikaci tohoto zákona v praxi musí zcela nezbytně sehrát právní profese, u níž lze logicky předpokládat schopnost takového výkladu, a to podstatně více než u všech jiných profesí a oborů činnosti, jichž se předmětná právní úprava dotýká (zejména pokud jde o poměrně široký záběr tzv. *povinných osob* postihujících oblast bankovníctví⁶² a finančního a kapitálového trhu vůbec, obchodu s nemovitostmi, daňového a dalšího poradenství apod.).

Legalizaci výnosů z trestné činnosti lze bez pochyb považovat za celosvětový problém, když podle odhadů se každoroční objem prostředků pocházejících z trestné činnosti opatřené *zdaním legálního původu* celosvětově pohybuje řádově okolo 1500 mld. USD (jiné odhady uvádějí pět procent hrubého domácího produktu), přičemž poměr odhalení těchto případů a jejich trestní postih se pohybuje mezi 0,5 - 4 % ročně. Legalizace výnosů z trestné činnosti je problémem globálního bankovníctví a poradenských služeb. Proto je nezbytné, aby byla tato kriminalita stíhána a trestána, k čemuž napomáhají jak technické a personální (kvalifikační) prostředky a fungující kontrolní mechanismy, tak kriminalizace praní peněz právě formou zvláštních předpisů, které ukládají finančním institucím nebo i jiným subjektům povinnost poskytovat informace o neobvyklých obchodech příslušným státním orgánům, které mají následně za úkol prošetřit, zda nejde o podezření z legalizace výnosů. Jedná se rovněž o rozšíření povinnosti identifikovat účastníky jakéhokoli podezřelého obchodu bez ohledu na výši částky i v případech, kdy je klient (zákazník) zastoupen jinou osobou. Použití mimotrestních nástrojů a zejména řady preventivních opatření,⁶³ obsažených v novém zákoně, lze považovat za nejučinnější prostředek v boji proti legalizaci výnosů. Je ovšem důležité, aby zde působily všechny ostatní preventivní i represivní nástroje, včetně efektivního fungování finančního systému státu a co nejširší mezinárodní spolupráce. **Na druhou stranu je zapotřebí varovat před jakoukoliv neodůvodněnou kriminalizací těch transakcí, které budí pouhé zdání legalizace při aplikaci obecných definičních měřítek.** Jen málokterá oblast, jakou je právě boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, vyžaduje totiž na jedné straně jednotný a důsledný přístup, na druhé straně však (což se může jevit na první pohled, avšak skutečně jen na první pohled poněkud paradoxně a kontroverzně) též přístup vysoce diferencovaný a značný stupeň profesionality povinných osob.⁶⁴ Konečně není nezajímavé, že právě problematika legalizace výnosů, výkladu jednotlivých institutů a nástrojů boje proti legalizaci (v rámci všech dotčených profesí), patří v mezinárodním měřítku k nejdiskutovanějším a je jen s podivem, že v tuzemském prostředí se k této problematice za celou dobu, kdy je předmětná úprava součástí našeho právního řádu, nerozvinula taková veřejná a profesní diskuse, kterou by bylo možno očekávat a která je zcela běžná v zahraničí.

Právě závěrem možná není od věci zmínit zajímavou koncepci, pokud jde o informační povinnost tak, jak k ní přistoupila rakouská legislativa,⁶⁵ když podle názoru autorů je tato legislativní koncepce našich jižních sousedů podstatně logičtější, než je tomu v případě úpravy tuzemské. Zatímco totiž tuzemská úprava stanoví povinnost identifikační i povinnost oznamovací v rámci úpravy (normy) charakteru spíše správního (byť s přímým dopadem do soukromoprávní sféry především oblasti práva závazkového, s dopadem do sféry profesních předpisů apod.), rakouská úprava stanoví ve vztahu k poradcům povinnost oznamovací v rámci trestněprávní normy, čímž jednoznačně determinuje, o jaké jednání se může (musí) jednat tak, aby mohla zakládat oznamovací povinnost představující současně (za splnění dalších

předpokladů) průlom do povinnosti mlčenlivosti a/nebo naopak vyloučení této odpovědnosti, jde-li o obhájce osob obviněných ze spáchání trestné činnosti. Zejména pak v případě advokátů lze totiž nadto předpokládat (jak bylo ostatně již dříve v rámci tohoto příspěvku zmíněno), že by to měl být právě advokát, který by měl být schopen identifikovat, zda zde reálné riziko legalizace výnosů z trestné činnosti v právním (zde pak především trestněprávním) smyslu je či není.

✦ První autor, advokát, je profesorem na katedře práva, Ekonomická fakulta VŠB Technická univerzita Ostrava, a externě vyučuje i na katedře mezinárodního a evropského práva PF MU Brno, druhý autor je advokátním koncipientem v Praze.

1 Srov. například Kotásek, J. Konsolidace evropského kapitálového trhu a její odraz v českém právu. In: *Evropský kontext vývoje českého práva po roce 2004: sborník z workshopu konaného na Právnické fakultě MU v Brně dne 26. 9. 2006*. 1. vyd. Masarykova univerzita, Brno 2006.

2 Pojem „identifikace“ zná i tuzemská úprava. První podrobnější definice se objevila v § 1a odst. 3 z. č. 61/1996 Sb., ve znění pozdějších změn (dále jen „ZLegV“). Ohledně rozdílů ve srovnání s aktuální právní úpravou viz níže v rámci kmenové části tohoto příspěvku.

3 Srov. například Bělohlávek, A. et Halfar, B.: Regulace finančních trhů a prevence proti tzv. „praní špinavých peněz“ z pohledu evropské a mezinárodní praxe a vývojových trendů (Nové lex mercatoria jako součást boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti). Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference „ČR – členský stát EU a právní otázky s tím související“ uspořádané katedrou práva Ekonomické fakulty VSB Technické univerzity v Ostravě konané v Rožnově pod Radhoštěm/Česká republika dne 21. října 2004.

4 Srov. též poměrně velmi podrobně, avšak přirozeně z jiného úhlu pohledu Růžička, K.: K některým voprosam diagonálních dogovorov. Studie z mezinárodního práva, Vol. 23, Academia, Praha 1990, s. 169-194.

5 Srov. například McDonnell, L. et Elmore, R., F.: Getting the Job Done: Alternative Policy Instruments. Educational Evaluation and Policy Analysis. Washington D. C./US: American Educational Research Association, 1987, rč. 9, č. 2, s. 133-152, Putterman, L., Roemer, J. et Silvestre, J.: Does Egalitarianism Have a Future? Journal of Economic Literature, Nashville/(US): American Economic Association, 1998, rč. 36, č. 2, s. 861-902.

6 Institut identifikace nebyl tuzemskému právu sice neznámý na základě jiných předpisů, jeho základní podstata se však poprvé projevila teprve v souvislosti s přijetím a praktickou aplikací ZLegV.

7 Apgar, G.: Prudential Standing Limitations on Lanham Act False Advertising Claims. Fordham Law Review, 2008, rč. 76, s. 2389-2428.

8 Jednotná či unifikovaná definice osoby *ultimate beneficiary* vlastně neexistuje. Tak například Světová banka (*The World Bank*) uvádí, že (cit. ve volnějším orientačním překlade, třebaže rovněž v případě tohoto pokusu o *quasi definici* jde o definici blízkou spíše metaforickému vyjádření). *Koneční beneficianti sami sebe většinou považují za osoby, které se nacházejí na konci dlouhého řetězce zprostředkovatelů. Každý z těch zprostředkovatelů může profitovat z asymetrických informací, k nimž mu přístup umožňuje jeho postavení. Jen pro takového beneficianta je proto*

možné ověřit kvantitativní i kvalitativní stránku konkrétního plnění poskytovaného takovým zprostředkovatelem, [...]. Citováno z Martens, B.: *Aid Agencies and Aid Effectiveness*. Special Report. The World Bank Report/Outreach Development Putting knowledge to Work for Development, Washington, D. C.: The World Bank/The World Bank Institute, 2004, březen, dokument č. 33.746, v elektronické verzi sub http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2006/10/11/000160016_20061011184433/Rendered/INDEX/337460DevelopmentOutreach06111.txt (stránka naposledy navštívena 5. července 2008).

9 Zjišťování tzv. skutečného (ultimativního) beneficianta (příjemce požitků) však bylo známo dříve v některých jiných zemích nejen v důsledku zavádění či rozšiřování nebo zpřísňování předpisů o potlačování legalizace výnosů z trestné činnosti. Například v důsledku právní úpravy fiskální, úzce propojené s úpravou osobního statusu (teorie sídla) třeba v Německu, toto zjišťování beneficianta souviselo a souvisí se zjišťováním konečných beneficiantů obchodních transakcí, s uznáním některých výdajů jako výdajů daňových (daňových nákladů) apod.

10 Srov. například Lukášek, L.: Mezinárodněprávní řešení boje proti korupci v evropském kontextu. Trestněprávní úmluva o korupci. Právní rozhledy, 2000, č. 11, s. 506-511 aj.

11 Z pohledu mezinárodního práva soukromého viz například Pauerková, M.: Společnosti v mezinárodním právu soukromém, Karolinum, Praha 1998.

12 Konečně zcela jednoznačně to vyplývá z preambule ke Směrnici 91/308/ECC, která stanoví účel předmětné úpravy, tj. vysledovat a identifikovat toho, kdo v konečné fázi daného řetězce využívá výhod, které mu určitá majetková transakce (výnos, aktiva) přináší pro svou (většinou osobní) potřebu.

13 Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF). Podrobnosti též v elektronické verzi v rámci stránek OECD sub http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_32250379_32235720_1_1_1_1_1,00.html (stránka naposledy navštívena 8. července 2008).

14 Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko, Slovinsko. Pobaltské země ani jiné země, které přistoupily k EU v roce 2004 a později, nejsou členem FATF, přesto však s touto iniciativou velmi intenzivně spolupracují. Pozorovateli FATF jsou Indie a Korejská republika. V rámci přidruženého (asociovaného členství) s FATF spolupracují také iniciativy jako třeba *Asia/Pacific Group on Money Laundering*, *Caribbean Financial Action Task Force*, *Financial Action Task Force on Money Laundering in South America* či *Middle East and North Africa Financial Action Task Force*.

15 Srov. například Vladislav, D. et Michal, M.: *Fenoménn mezinárodního terorismu*, Linde, Praha 2005.

16 Viz například Bělohlávek, A.: Boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Daňová a hospodářská kartotéka (DHK), 2001, č. 21, s. B 57-60 aj.

17 Tuto povinnost obsahovala i tuzemská právní úprava v § 2 ZLegV – „povinnost identifikace“, přičemž novela z 8. dubna 2005 podstatně rozšířila okruh tzv. *povinných osob*, např. (mimo jiné) i na advokáty (§ 2 odst. 9 a násl. ZLegV).

18 Oznamovací povinnost finančních institucí upozornit na podezřelý obchod byla upravena v § 4 ZLegV. Definice *podezřelého obchodu* pak byla obsažena v ustanovení § 1a odst. 6 ZLegV. Analogická úprava je pak obsažena v předpisech národního původu většiny zemí.

19 Convention of the Council of Europe in 1990 on laundering, search, seizure and confiscation of the proceeds from crime.

20 UN Convention of Palermo of November 2000 on transnational organised crime.

21 Egmont Group.

22 V tuzemsku jde o specializovaný útvar Ministerstva financí ČR.

23 Srov. též například Bělohlávek, A.: Úprava platebního styku dle předpisů EU. Daňová a hospodářská kartotéka, 2001, č. 23, s. B 269 – B 274.

24 de Noose, Chr. et Cambia, S.: Implementation of the money laundering directive by the european savings banks. Brussels: The Joint office of the World Savings Banks Institute, 1996.

25 Pokud jde o auditory, pak v tuzemsku viz též Metodická pomůcka vydaná Komorou auditorů České republiky „Postup auditorů při zamezování legalizace výnosů z trestné činnosti („Money laundering“) a financování terorismu“. V elektronické verzi dostupné sub http://www.kacr.cz/Data/Files/pdf/met.pokyn_pro_web.pdf (stránka naposledy navštívena 12. října 2008).

26 Srov. Kordík, M.: Nezávislý advokát – správce majetku a praní špinavých peněz. Bulletin slovenskej advokácie, 2008, rč. 14, č. 6, s. 8-10 aj.

27 Srov. například Bělohlávek, A.: Alternativní způsoby řešení civilních a obchodních sporů (tzv. „ADR“) v evropském kontextu. Právní rozhledy (příloha Evropské právo), 2003, č. 6, s. 8-11, Cholenský, R.: Alternativní metody řešení sporů z autorského práva, možnosti využití mediace. Právní obzor, 2005, č. 2-3, s. 200 a násl., Leynseele, P., Putte, F. et Doležalová, M.: Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. Bulletin advokacie, 2002, č. 8, s. 30 a násl. aj.

28 K postavení rozhodců viz například Bělohlávek, A.: Osoba rozhodce v rozhodčím řízení. Právní rádce, 2003, č. 10, s. 22-25, Popov, S.: Osoba

- rozhodce. Bulletin advokacie, 2006, č. 6, s. 24-32, Růžička, K.: Osoba rozhodce v rozhodčím řízení. Právní rádce, 1998, č. 8, s. 5-7, Vantuch, P.: K osobě rozhodce. Ekonom, 1995, č. 27, s. 54, Bělohávek, A.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, C. H. Beck, Praha 2004 (viz komentář k § 4 až § 7), Mothejzliková, J., Steiner, V. et al.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1 vydání, C. H. Beck, Praha 1996 (viz komentář k § 4 až § 7), z pohledu mezinárodního (zejména evropského srovnání) pak viz třeba Chovancová, K.: Mezinárodní obchodní arbitráž vo vybraných státech Evropy. Veda, Bratislava 2008 aj.
- 29 Snad s výjimkou některých zcela mimořádných případů, především třeba v případě některých skutků tzv. mezinárodně trestných, příp. především v případě okolností souvisejících s terorismem a jeho podporou apod. V této souvislosti srov. například von Schlabrendorff, F.: Geldwäsche in internationalen Schiedsverfahren. In: Bachmann, B., Breidenbach, S., Coester-Waltjen, D., Hess, B., Nelle, A. et Wolf, C. (eds): Grenzüberschreitungen, Festschrift für Peter Schlosser, Mohr Siebeck, Tübingen 2005, s. 851 a násl. Dokonce i v Německu, které v této oblasti přijalo poměrně velmi nekompromisní úpravu, se podle zcela jednoznačně převažujících právních názorů tato úprava vztahuje pouze na činnosti právních zástupců (procesních zmocněnců) některé ze stran, nikoli však na činnost příslušníků právních profesí při výkonu jiné a často nahodilé činnosti v souvislosti s rozhodčím řízením, totiž ve funkci rozhodce (viz Hötler, P.: Das fingierte Schiedsverfahren. Schriftenreihe der DIS, Carl Heymanns Verlag: Köln a. R. 2007, s. 102 a násl.).
- 30 Srov. například Rozehnalová, N.: Lex mercatoria a jeho užití v řízení před mezinárodními rozhodci. Právní praxe v podnikání, 1999, č. 11, s. 29-37, Pauknerová, M.: Tzv. nutně použitelné normy před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR. Právní praxe v podnikání, Komora komerčních právníků, Praha 1996, č. 7-8, s. 16-22 aj.
- 31 V zahraniční praxi je této otázce naopak a zcela oprávněně věnována pozornost poměrně značná. Viz například Scherer, M.: Beweisfragen bei Korruptionsfällen vor internationalen Schiedsgerichten. ASA Bulletin, 2001, č. 4, s. 710-716. Scherer, M.: International Arbitration and corruption – Synopsis of selected arbitral awards. ASA Bullerin, 2001, s. 710 a násl., Scherer, M.: Circumstantial Evidence in Corruption Cases Before International Arbitral Tribunals. Int. A.L.R., 2002, s. 29 a násl., von Schlabendorff, F.: Geldwäsche in internationalen Schiedsverfahren. In: Bachmann, B., Breidenbach, S., Coester-Waltjen, D., Hess, B., Nelle, A. et Wolf, C. Grenzüberschreitungen. Librum amicorum Peter Schlosser, Mohl Siebeck, Tübingen 2005, s. 851 a násl.
- 32 Srov. například Bělohávek, A.: Rozhodčí řízení a trestní právo v tuzemském a mezinárodním kontextu, Právní fórum, 2008, rč. 5, č. 4, s. 140-152.
- 33 Srov. například Stanovisko České advokátní komory: K otázce zproštění mlčenlivosti advokáta v trestním řízení, když klientem byla právnická osoba. Bulletin advokacie, 2001, č. 2, s. 69 a násl.
- 34 Článek 6 odst. 3 Směrnicí č. 2001/97/EC.
- 35 Nahrazena s účinností od 1. září 2008 novou právní úpravou obsaženou v zákoně č. 253/2008 Sb. Tato nová úprava bude předmětem pojednání níže.
- 36 Viz například Bělohávek, A.: Úprava platebního styku dle předpisů EU. Daňová a hospodářská kartotéka (DHK), 2001, č. 23, s. B 269-274 aj.
- 37 Jde tedy o majetkové hodnoty v nejširším rozsahu. Srov. například Bělohávek, A.: Význam pojmu majetkové právo v občanskoprávních a hospodářských vztazích. Právo a podnikání, 2005, č. 12, s. 2-8, Bělohávek, A. et Hótová, R.: Pojem investice z pohledu jejich mezinárodně-právní ochrany. Právo pro podnikání a zaměstnání, 2006, č. 4, s. 3-12, v kontextu mezinárodního práva soukromého, zde pak z pohledu procesního viz například Kučera, Z. et Tichý, L.: Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním. Komentář. Praha 1989, s. 221 a násl. (zde v rámci komentáře k § 37 z. č. 97/1963 Sb.).
- 38 Srov. například Pury, F.: Poznámky k průlomů do mlčenlivosti daňového poradce v souvislosti s trestním řízením. Daně a právo v praxi, 2006, č. 12, s. 51 a násl., Koudelka, Z.: Je stavovská organizace a stavovský předpis neústavní? Bulletin advokacie, 2000, č. 4, s. 31 a násl., Chmelík, M.: Mlčenlivost v daňovém řízení aneb «důsledná nedůslednost». Právní rozhledy, 1998, č. 10, Mates, P. et Matoušová, M.: Podnikání a informační systémy. Právo a podnikání, 1996, č. 2, s. 2 a násl., Horzinková, E.: Daňové poradenství a činnost auditora. Daňová a hospodářská kartotéka (DHK), 1994, č. 22 a násl., Kohout, A.: Podnikání v České republice se zahraniční účastí. Daňová a hospodářská kartotéka (DHK), 1993, č. 8, Mates, P.: Nicotné akty v judikatuře správních soudů. Obchodní právo, 2000, č. 1, s. 14 a násl., Červená, R.: Nová právní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Bulletin advokacie, 1998, č. 8, s. 24 a násl., Ondruš, R.: Odpovědnost notáře za škodu způsobenou nesprávným výkonem notářské činnosti. Správní právo, 2000, č. 2 aj.
- 39 Nová právní úprava (ZlegV-n, resp. ZLegV-«nový»), která s účinností od 1. září 2008 nahrazuje úpravu obsaženou v zákoně č. 61/1996 Sb., ve znění pozdějších změn (tedy v ZLegV).
- 40 Zejména tedy: (i) Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES z 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu, (ii) Směrnici Komise 2006/70/ES z 2006, kterou se stanoví prováděcí opatření ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES pokud se jedná o definici „politicky exponovaných osob“ a o technická kritéria pro zjednodušené postupy hloubkové kontroly klienta, a to výjimečně tehdy, jde-li o finanční činnosti vykonávané příležitostně nebo ve velmi omezené míře, (iii) Nařízení č. 1889/2005, (iv) Nařízení 1781/2006 aj.
- 41 Např. Úmluvy OSN proti nezákonnému obchodu s narkotiky a psychotropními látkami, přijaté dne 19. prosince 1988 ve Vídni aj.
- 42 Ta je dokonce považována za nejpropracovanější mezinárodní instrument v boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a sleduje dva základní cíle, jednak zavazuje státy k přijetí účinných vnitrostátních opatření postihujících legalizaci výnosů z trestné činnosti (tzv. praní špinavých peněz), včetně zavedení trestního postihu (čl. 2 až čl. 6 předmětné úmluvy), a jednak požaduje co nejširší spolupráci smluvních stran (států a jejich orgánů) při vyšetřování trestné činnosti a při konfiskaci výnosů (čl. 7 až čl. 35).
- 43 Legalizací výnosů z trestné činnosti se rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že se jedná o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem; uvedené jednání spočívá například: a) v přeměně nebo v převodu majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páčání takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání, b) v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládáním s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti, c) v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti, nebo d) ve zločinném spolení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem spáchání činu uvedeného pod písmeny a), b) a c).
- 44 Financováním terorismu je: a) shromažďování nebo poskytnutí peněžních prostředků nebo jiného majetku s vědomím, že bude, byť i jen zčásti, použit ke spáchání trestného činu teroru, teroristického útoku nebo trestného činu, který má umožnit nebo napomoci spáchání takového trestného činu, nebo k podpoře osoby nebo skupiny osob připravujících se ke spáchání takového trestného činu nebo b) jednání vedoucí k poskytnutí odměny nebo odškodnění pachatele trestného činu teroru, teroristického útoku nebo trestného činu, který má umožnit nebo napomoci spáchání takového trestného činu, nebo osoby pachatelé blízké ze smyslu trestního zákona, nebo sbírání prostředků na takovou odměnu nebo na odškodnění.
- 45 Obchody, jejichž hodnota přesahuje částku 1000 eur, nebo bez ohledu na tento limit v případech státních v § 7 odst. 2 ZlegV-n, povinnost oznamovat ministerstvu financí podezřelých obchody, tj. obchody uskutečené za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu použité prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat, jejichž demonstrační výčet je v § 6 odst. 1 ZlegV-n (zákon stanoví výjimky z této povinnosti).
- 46 Omlašuje se Ministerstvo financí ČR (Finančnímu analytickému útvaru), zjistí-li povinná osoba v souvislosti se svou činností podezřelý obchod, a to nejpozději do 5 kalendářních dnů ode dne zjištění.
- 47 K těmto viz samostatně na jiném místě tohoto příspěvku.
- 48 Srov. například Niermann, S.: e-Geldwäsche, Lang, Frankfurt a. M. 2004 aj.
- 49 Srov. například Pauličková, A.: Daňové úniky a daňové raje jako osobitné finančně-právní problémy. In: Mezinárodní a srovnávací právní revue: Finanční právo v souvislostech potřeb národního státu a harmonizace práva EU. Sborník z mezinárodní konference. Univerzita Palackého v Olomouci 21. – 22. 4. 2005. Právnická fakulta Univerzity Palackého, Olomouc 2005, s. 25-37 aj.
- 50 V této souvislosti je vhodné zmínit velmi zajímavý a poměrně liberální přístup Francie, který koncipování své (byť poměrně rozšířené) úpravy postupuvala konsekventně při důsledné ochraně základní zásady právního poradenství, tj. ochrany důvěrnosti informací. Povinnost oznamovat podezření na legalizaci výnosů z trestné činnosti podle čl. L562-1 a L562-2-1 zákona č. 2004-130 z 11. února 2004 (označovaný zkratkou CMF) byla v roce 2004 rozšířena na všechny externí právní zástupce (doposud se vztahovala jen na podnikové právníky, tedy tzv. interní poradce), tj. na avocats, avocats au Conseil d'Etat et à la Cour de Cassation a avoués près la cour d'appel. Tato povinnost se ovšem podle citované francouzské úpravy uplatní pouze tehdy, jestliže se činnost právního poradce/zástupce týká finanční transakce nebo transakce s nemovitostmi. Naopak, taková povinnost není dána, jestliže je právní poradce/zástupce angažován při zastupování svého klienta do aktivit souvisejících se soudním řízením (tedy jako procesní zmocněnec). Tím byla vyloučena řada pochybností o tom, kdy a za jakých situací oznamovací povinnost vzniká.
- 51 ZlegV-n stanoví podmínky pro udělení takové výjimky. Dle názoru autorů tohoto příspěvku se tak může jednat třeba o ubytovací zařízení, které poskytují jako doplňkovou službu svým hostům též činnost směnárenskou, přičemž i zde je zásadní, zda vůbec a v jakém skutečném rozsahu je tato služba poskytována, v jakých objemech, s jakou četností.
- 52 Tato povinnost se tak vztahuje například i na činnost směnárenskou apod., kde především snížení limitní hranice na 1000 eur působí v praxi značné problémy. Na druhou stranu povinnost identifikace nelze vztahovat na jakoukoliv obchodní (podnikatelskou) činnost, kde je přijímáno plnění v hotovosti, zejména prodej zboží či poskytování jiných analogických plnění. Je ovšem zapotřebí zdůraznit návaznosti na právní úpravu omezení plateb v hotovosti, která úpravu obsaženou v ZlegV-n doplňuje, byť sleduje do určité míry poněkud odchylný účel.
- 53 Ve vztahu k advokátům a notářům principy mlčenlivosti nejsou novou úpravou dotčeny, byť byly zavedeny některé nové (zvláštní) povinnosti. K těmto viz později v rámci tohoto příspěvku. K dané problematice viz například Beňová, M.: Poznámka

- k obecné svědecké povinnosti a povinnosti zachovávat mlčenlivost dle zákona o advokacii. Bulletin advokacie, 2000, č. 9, s. 75 a násl. aj.
- 54 Tato problematika má samozřejmě své návaznosti, a to mj. v oblasti zadávání veřejných zakázek apod. Viz například Marek, K.: K eurokonformnímu výkladu zákona o veřejných zakázkách. Právní rádce, 2008, rč. 16, č. 2, s. 65-74, Marek, K.: K evropské judikatuře zadávání veřejných zakázek Justičná revue, Ministerstvo spravodlivosti SR, Bratislava 2008, rč. 50, č. 2, s. 300-313 aj.
- 55 Na činnost advokátů se ZLegV-n vztahuje pouze v rámci činnosti tak, jak jsou tyto upraveny v § 1 odst. 1 písm. g), tj. pouze v případě těchto činností jde o *povinnou osobu*, kterou tato úprava stíhá odpovídajícími povinnostmi především v podobě identifikace a příp. v podobě povinnosti oznamovací. Na to navazuje zejména úprava § 27 a § 40 ZLegV-n, přičemž právě § 40 ZLegV-n obsahuje tzv. *zvláštní ustanovení o mlčenlivosti advokáta, notáře, auditora, soudního exekutora nebo daňového poradce*.
- 56 Na činnost notářů se právní úprava vztahuje ve stejném rozsahu, jako v případě advokátů (příp. analogicky) a nadto též v souvislosti s přijímáním předmětů do notářské úschovy a s jejím vedením.
- 57 Nutno poznamenat, že tuzemská úprava je v tomto směru ve vztahu k povinnostem advokátů ve vztahu k řadě zemí velmi liberální, což dle názorů autorů nelze chápat kriticky, nýbrž ve smyslu výsoco pozitivního povědomí k základním zásadám právní služby, jejíž důvěrnost je nutno považovat za *conditio sine qua non*. Autoři v tomto směru v žádném případě nechťejí budit dojem, že by vyjadřovali jakoukoliv podporu legalizaci výnosů. Opak je totiž pravdou. Na druhou stranu musí existovat důsledná protiváha proti kriminalizaci (často z důvodů nedostatečného zhodnocení věci ze strany povinných osob) jednání, které legalizaci výnosů nejsou. Prejudikování kriminálního účelu všech transakcí, které jen zdánlivě mohou představovat *praní peněz*, totiž není jen porušením základní demokratické zásady presumpce nevin, nýbrž vede často i ke škodám a jiným negativním důsledkům u účastníků obchodů nedozírného rázu. Právě právní služba musí takovou

- protiváhu těmto snahám o *a priori kriminalizaci* čelit. Pokud však jde o některé zahraniční podstatně přísnější úpravy, za všechny lze zmínit třeba úpravu německou, podle jejíž zákonné definice se legalizace výnosů může dopouštět též řada osob, které jsou jakkoliv nápomocné v procesu legalizace výnosů z trestné činnosti, aniž by tyto osoby seznámeny se skutečným skutkovým stavem. Podle předmětné německé úpravy se tak kdokoli, kdo se dostane do kontaktu s výnosem z trestné činnosti, vystavuje nebezpečí, že se takovým jednáním sám dopouští rovněž trestného činu, a tedy konsekventně se tak vystavuje riziku trestního postihu. V této souvislosti je zapotřebí poznamenat, že žádná osoba není v SRN vyňata z odpovědnosti za spáchání takového jednání; žádné privilegium (ve smyslu výsady důvěrnosti) se dokonce nevztahuje ani na advokáty, dostanou-li se do kontaktu s prostředky svého klienta, který by mohl být podezřelý ze spáchání trestné postížitelného jednání, jehož výnos je představován právě těmito aktivy (prostředky/majetkovými hodnotami). V Německu je tak kladen především důraz na identifikační povinnost, která je chápána velmi široce. Srov. například Schenck, M.: Strafbarkeit des Geldtransfers sog. Finanzagenten wegen Geldwäsche: Gemäß § 261 StGB im Anschluss an „Phishing“. Kriminalistik, 2007, rč. 61, č. 10, s. 610-614 a j.
- 58 Srov. například Kapitán, Z.: Fenomén moci a jeho vsudyprítomnosť. Časopis pro právní vědu a praxi, 1997, rč. 1, s. 129-138, do určité míry též viz Mandák, V.: Je projev zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta, adresovaný klientem třetí osobě, účinný? Bulletin advokacie, 1998, č. 10, s. 47 a násl. aj.
- 59 Existují přirozeně odlišná stanoviska k otázce, zdali obhájce může být pachatelem neoznámení trestného činu dle § 168 tuzemského trestního zákoníku.
- 60 Mimo jiné též: z. č. 21/1992 Sb., o bankách, z. č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, z. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, z. č. 85/1996 Sb., o advokacii, z. č. 219/1995 Sb., devizový zákon, z. č. 124/2002 Sb., o převozech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon

- o platebním styku), z. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), z. č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, z. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, z. č. 254/2000 Sb., o auditorech a o změně zákona č. 165/1998 Sb., z. č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.
- 61 Srov. Bejček, J.: Může být účelem zákona samoučel? Právní rozhledy, 2003, č. 11, s. 533-542.
- 62 Srov. v bezprostřední návaznosti na problematiku řešenou v tomto příspěvku Marek, K.: Smlouvy o poskytování bankovních služeb. Státní zastupitelství, 2008, rč. 6, s. 1, s. 38-46.
- 63 Srov. například Petrov, J.: Protiprávnost a obecná preventivní povinnost. Právní rozhledy, 2007, č. 20, s. 745-749 aj.
- 64 Srov. například Púry, F., Šámal, P. et Sotolář, A.: Některá východiska pro právní kvalifikaci finanční kriminality. Právní rozhledy, 1998, č. 12, s. 589-597.
- 65 Podle rakouské úpravy pokud existuje důvodné podezření v případech, že obchod slouží k legalizaci výnosů z trestné činnosti (§ 165 rak. tr. zákona) nebo k financování terorismu (§ 278d téhož předpisu), musí *poradce* neprodleně informovat národní *FIU* (Spolkové ministerstvo vnitra, resp. Spolkový úřad vyšetřování) a poskytnout jim informace o svém podezření. Právní poradce však nemá za povinnost informovat o svém podezření souvisejícím se skutečností, které se dozvěděl prostřednictvím strany nebo o straně v rámci právního poradenství nebo v souvislosti se zastupováním před soudem, úřadem majícím nižší postavení než tento soud nebo úřadem prokuratury, s výjimkou, kdy je právníkovi zřejmé, že strana takovou právní radu evidentně použije za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 165 rak. tr. zákona). Právní poradce (právní zástupce) však může straně sdělit, že podal informaci o podezření nebo informaci národnímu *FIU*, je-li to nezbytné k tomu, aby zabránil účastníkovi obchodu v protiprávním jednání, které by představovalo legalizaci výnosů z trestné činnosti.

SROVNÁNÍ NĚKTERÝCH INSTITUTŮ PODLE ÚPRAVY OBSAŽENÉ V ZÁKONĚ Č. 61/1996 Sb. (ZLegV) A V ZÁKONĚ Č. 253/2008 Sb. (ZLegV-n)

Právní institut	Zákon č. 253/2008 Sb. (ZLegV-n)	Zákon č. 61/1996 Sb. (ZLegV)
Předmět úpravy	<p>§ 1 Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství, zároveň navrhuje na přímo použitelné předpisy Evropských společenství a upravuje</p> <p>a) některá opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,</p> <p>b) některá práva a povinnosti fyzických a právnických osob při uplatňování opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,</p> <p>a to za účelem zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu a vytvoření podmínek pro odhalování takového jednání.</p>	<p>§ 1 Účelem tohoto zákona je v souladu s právem Evropských společenství stanovit některá opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.</p>

Povinná osoba – advokát

§ 2 odst. 1 písm. g)

Povinnou osobou se pro účely tohoto zákona rozumí notář při úkonech v rámci notářské úschovy nebo advokát nebo notář při úschově peněz, cenných papírů nebo jiného majetku svého klienta, anebo jestliže klientem požadované služby mají spočívat nebo spočívají v jednání jménem klienta nebo na jeho účet při

1. obstarávání koupě nebo prodeje nemovitosti nebo podniku anebo jeho části,
2. správě peněz, cenných papírů, obchodních podílů nebo jiného majetku svého klienta, včetně jednání jménem klienta nebo na jeho účet v souvislosti se zřízením účtu u úvěrové instituce nebo zahraniční úvěrové instituce anebo účtu cenných papírů a správou takového účtu,
3. zakládání, řízení nebo provozování obchodní společnosti, podnikatelského seskupení nebo jiného obdobného útvaru, a to bez ohledu na to, zda se jedná o právnickou osobu či nikoliv, jakož i získávání a shromažďování peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot za účelem založení, řízení nebo ovládnutí takového subjektu, nebo
4. inkasu, platbách, převodech, vkladech nebo výběrech prováděných při bezhotovostním i hotovostním platebním styku, anebo jakémkoli jiném jednání, které směřuje k pohybu peněz nebo jej přímo vyvolá.

§ 1a odst. 7

Povinnými osobami podle tohoto zákona jsou

j) advokát, notář anebo jiná fyzická nebo právnická osoba, pokud je podnikatelem, při úschově peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta, anebo jestliže klientem požadované služby mají spočívat nebo spočívají v jednání jménem klienta nebo na jeho účet při

1. obstarávání koupě nebo prodeje nemovitosti nebo podniku anebo jeho části,
2. správě peněz, cenných papírů, obchodních podílů nebo jiného majetku klienta, včetně jednání jménem klienta nebo na jeho účet v souvislosti se zřízením účtu u banky nebo jiného peněžního ústavu anebo účtu cenných papírů a správou takového účtu,
3. získávání a shromažďování peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot za účelem založení, řízení nebo ovládnutí obchodní společnosti, podnikatelského seskupení, nebo jiného obdobného útvaru, a to bez ohledu na to, zda se jedná o právnickou osobu či nikoliv, nebo
4. inkasu, platbách, převodech, vkladech nebo výběrech prováděných při bezhotovostním i hotovostním platebním styku, anebo jakémkoli jiném jednání, které směřuje k pohybu peněz nebo jej přímo vyvolá.

Legalizace výnosů z trestné činnosti

§ 3 odst. 1

Legalizaci výnosů z trestné činnosti se pro účely tohoto zákona rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem; uvedené jednání spočívá například v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páchaní takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání, v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti, v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti, nebo ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).

§ 1a odst. 1

Legalizaci výnosů z trestné činnosti (dále jen „legalizace výnosů“) se pro účely tohoto zákona rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu výnosu z této činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o příjem nabytý v souladu se zákonem. Není přitom rozhodující, zda k takovému jednání došlo zcela nebo zčásti na území České republiky. Uvedené jednání spočívá zejména

- v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páchaní takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,
- v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku a nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,
- v nabytí, držbě, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti,
- ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).

Povinnosť identifikácie

§ 7

Jestliže je povinná osoba účastníkom obchodu v hodnote prevyšujúcej časťku 1000 eur, pred jeho uskutočnením vždy identifikuje klienta, pokiaľ tento zákon ďalej nestanoví inak.

Bez ohľadu na limit stanovený v odstavci 1 identifikuje povinná osoba klienta rovněž vždy, pokiaľ jde o

- a) podezřelý obchod,
- b) vznik obchodního vztahu,
- c) uzavření smlouvy o účtu, vkladu na vkladní knížce nebo vkladním listu nebo sjednání jiné formy vkladu,
- d) uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově,
- e) uzavření smlouvy o životním pojištění, má-li klient právo jednostranně hradit další pojistné nad sjednaný rámec plateb jednorázového nebo běžně placeného pojistného,
- f) nákup nebo přijetí kulturních památek, předmětů kulturní hodnoty, použitého zboží nebo zboží bez dokladu o jeho nabytí ke zprostředkování jejich prodeje anebo přijímání věcí do zástavy, nebo
- g) výplatu zůstatku zrušeného vkladu z vkladní knížky na doručitele.

(3) Povinná osoba identifikuje osobu, která má právo na plnění ze životního pojištění, nejpozději v době vyplacení pojistného plnění.

§ 16

Identifikační údaje získané podle § 8 odst. 1 a 2 nebo na základě přímo použitelného předpisu Evropských společenství, kterým se stanoví povinnost doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o plátcích, kopie dokladů předložených k identifikaci, byly-li pořizovány, údaj o tom, kdo a kdy provedl první identifikaci klienta, dokumenty odůvodňující výjimku z identifikace a kontroly klienta podle § 13, a v případě zastupování originál nebo ověřenou kopii plné moci, uchovává povinná osoba po dobu 10 let od ukončení obchodního vztahu s klientem.

Údaje a doklady o obchodech spojených s povinností identifikace uchovává povinná osoba nejméně 10 let po uskutočnění obchodu nebo ukončení obchodního vztahu.

Povinná osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. j) a k) uchovává údaje a doklady po dobu nejméně 10 let po ukončení obchodu nebo obchodního vztahu, byla-li hodnota obchodu 10 000 eur nebo vyšší; v ostatních případech 5 let po ukončení obchodu.

Lhůta podle odstavců 1 až 3 začíná běžet prvním dnem kalendářního roku následujícího po roce, ve kterém byl uskutečněn poslední úkon obchodu známý povinné osobě.

§ 2

Jestliže povinná osoba je účastníkem obchodu v hodnote prevyšující časťku 15 000 eur vždy identifikuje účastníky obchodu, pokiaľ tento zákon ďalej nestanoví inak. Není-li v době uzavření obchodu nebo v kterémkoliv pozdějším okamžiku přesná výše celého plnění známa, vzniká uvedená povinnosť v době, kdy je zřejmé, že stanovené hranice bude dosaženo; je-li obchod uskutečněn formou opakujícího se plnění, je rozhodující součet dílčích plnění za dvanásť po sobě jdoucích měsíců, nejde-li o opakovanou účast na loterii nebo jiné podobné hře podle zvláštního právního předpisu. Povinná osoba při vstupování do obchodního vztahu vždy identifikuje jeho účastníky, zejména jedná-li se o

- a) podezřelý obchod,
- b) uzavření smlouvy o účtu nebo vkladu na vkladní knížce nebo vkladním listu nebo sjednání jiné formy vkladu,
- c) uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově,
- d) výplatu zůstatku zrušeného vkladu z vkladní knížky na doručitele, prevyšil-li časťku 15 000 eur,
- e) uzavření smlouvy o životním pojištění, jestliže splátky pojistného v jednom kalendářním roce přesahují časťku v hodnote 1000 eur, nebo pokiaľ jednorázové pojistné přesahuje časťku v hodnote 2500 eur,
- f) přijetí splátek na dřívě uzavřené životní pojištění, jestliže přesahují částky uvedené v písmenu e),
- g) nákup použitého zboží nebo zboží bez dokladu nabytí, kulturních památek nebo předmětů kulturní hodnoty nebo přijímání věcí do zástavy.

§ 3

Povinná osoba v době trvání smluvního vztahu nebo při dalších obchodech kontroluje platnosť a úplnosť identifikačních údajů uvedených v § 1a odst. 3 a zaznamenává jejich změny.

Identifikační údaje získané podle § 1a odst. 3 a § 2, kopie doklad nebo výpis příslušných identifikačních údajů z nich, předložených k identifikaci, a v případě zastupování originál plné moci uchovává povinná osoba po dobu 10 let od ukončení vztahu se zákazníkem. Údaje a doklady o obchodech spojených s povinností identifikace uchovává nejméně 10 let po uskutočnění obchodu. Povinná osoba uvedená v § 1a odst. 7 písm. k) uchovává údaje a doklady po dobu nejméně 10 let, byla-li hodnota obchodu vyšší než 10 000 eur, v ostatních případech tři roky po ukončení obchodu. Tato doba počíná běžet prvním dnem kalendářního roku následujícího po roce, ve kterém byl proveden poslední úkon obchodu známý povinné osobě.

Uchovávaní údajů povinnou osobou

Bezdůvodné obohacení v některých případech odstoupení od obchodní smlouvy o dílo

JUDr. ONDŘEJ KUCHAR

Mgr. Ing. JANA HORSKÁ

Odstoupení od smlouvy jako důvod zániku závazkového právního vztahu vyvolává různé důsledky, přičemž mezi nejčastěji diskutované spadá bezdůvodné obohacení. V dalším textu bychom se rádi věnovali **důsledkům odstoupení od obchodní smlouvy o dílo v případě, že podle smlouvy již bylo plněno zhotovitelem a restituce není možná.**

Nikoli okrajově je třeba připomenout, že dispozitivní občanskoprávní úprava způsobuje takový zánik de tunc, kdežto dispozitivní právní úprava obchodního zákoníku vyvolává zánik závazku de nunc. V obou případech tedy nastává situace, kdy účastníkovi zaniklého právního vztahu bylo plněno; rozdíl je pak v tom, zda se plnilo bez právního důvodu (neboť ten tu od počátku nebyl), nebo na základě právního důvodu, který zanikl – odpadl. Oba tyto případy řeší shodně úprava bezdůvodného obohacení obsažená v občanském zákoníku. Podle té se při bezdůvodném obohacení, které nelze vydat (a zákon příkladmo uvádí poskytnutí výkonů) poskytuje namísto vrácení plnění náhrada. Její vyčíslení se pak podle ustálené judikatury odvozuje od hodnoty, o kterou se povinný obohatil, a nikoliv tedy kupř. od nákladů, které oprávněný vynaložil, či od obvyklé ceny takového plnění. Na tom nic nemění skutečnost, že uvedené příklady metodik stanovení náhrady mohou vést v jednotlivých případech ke shodným výsledkům.

Pro úplnost dodáváme, že se lze setkat i s takovými názory, podle kterých odstoupení jako důvod zániku obchodních závazkových vztahů nezpůsobuje povinnost k vydání bezdůvodného obohacení, ale je samostatně řešeno v ust. § 351 odst. 2 obchodního zákoníku.¹ Domníváme se ale, že taková interpretace nemůže obstát. Jde totiž o úpravu tak strohou, že ani není způsobilá suplovat subsidiární občanský zákoník. Především je ale takový pohled již překonán četnou judikaturou, mj. i dále citovanou.

Jak již bylo řečeno, **i na poli bezdůvodného obohacení platí princip subsidiarity zákoníku občanského, který ob-**

sahuje základní úpravu bezdůvodného obohacení. Pro případ obchodněprávního vztahu, který zaniká odstoupením, existuje dílčí odlišná úprava bezdůvodného obohacení. V obecných ustanoveních části třetí obchodního zákoníku je u některých ustanovení o odstoupení od smlouvy v ust. § 351 odst. 2 stanoveno obecné pravidlo, podle kterého se vrací plnění poskytnuté druhou stranou, což je konečným opis občanskoprávní úpravy. Nadto se přidává povinnost vrácení peněžitého plnění spolu s úroky a povinnost náhrady nákladů spojených s vrácením plnění odstupující stranou.

Obchodní zákoník ale obsahuje některá speciální ustanovení, která nejsou označena obvyklým nadpisem od dílu či části naznačujícím dílčí speciální úpravu (jako např. „některá ustanovení o ...“). Odlišnosti od uvedené obecné občanskoprávní úpravy jsou roztroušeny po celém kodexu (a nejen jeho části třetí – viz např. důsledky porušení pravidel povinných nabídek převzetí apod.) a v našem pojednání se hodláme zaměřit na úpravu použitelnou při odstoupení od smlouvy při již (alespoň částečně) poskytnutém plnění zhotovením, úpravou či opravou věci podle obchodněprávní smlouvy o dílo.

Ustanovení § 544 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, stanoví, že „*má-li ke zhotovované věci vlastnické právo objednatel a věc nelze vzhledem k její povaze vrátit nebo předat zhotoviteli, je objednatel povinen uhradit zhotoviteli to, o co se objednatel zhotovováním věci obohatil, jestliže závazek zanikl z důvodu, za který objednatel neodpovídá.*“ V první řadě tedy opakujeme, že se tato dispozitivní úprava vztahuje pouze (i) ke smlouvě o dílo, (ii) k věci, která je ve vlastnictví objednatele. Nadto je třeba souhlasit s názorem, že systematický výklad umožňující aplikaci ustanovení předchozího § 543 pouze pro případy takového díla, kterým je zhotovení věci (viz nadpis oddílu čtvrtého – Vlastnické právo k zhotovované věci a nebezpečí škody na ní)² je překonán ustanovením § 545, které umožňuje tento režim i pro případy montáže, údržby, opravy a nebo úpravy věci. Konečně lze stručný popis tohoto ustanovení zakončit konstatováním, že jsou rozlišeny případy podle toho, která ze smluvních stran za zánik závazku odpovídá.

Bude užitečné, objasníme-li si souvislost mezi odstoupením a posledně zmíněnou odpovědností za zánik závazku. Odpovědnost za zánik závazku je totiž pojem, který se v obchodním zákoníku ani jiné právní normě nevymezuje. Je zřejmé, že důvodem zániku závazku mohou být různé právní skutečnosti, které upravuje jak obchodní, tak zejména subsidiárně občanský zákoník. Pokud takové skutečnosti nastávají v závislosti na lidské vůli, můžeme se snažit dopátrat, zda a jaký subjekt prá-

va je zodpovědný za kupříkladu právní úkon, který bude příčinou zániku nejčastější. Pro náš případ lze jistě opomenout zánik závazku jeho splněním, jakožto důsledku skutečnosti závislé na lidské vůli, neboť v takovém případě se strany obohacují právě v důsledku svých závazků a nejde vůbec o bezdůvodné obohacení.

Nezbývá než zopakovat, že **odpovědnost se v právní doktríně konstruuje jako povinnost nést následky porušení závazků**. Zánik závazkového právního vztahu ale není porušením (byť může být jeho důsledkem). Ani při přísně formalistickém podání by tedy neobstála teze, podle které za zánik závazku odpovídá ten, kdo příslušný právní úkon k zániku vedoucí učinil. Tedy například objednatel odstoupající od smlouvy je tím, kdo zapříčinil zánik smlouvy svým právním úkonem, avšak odpovědný za zánik závazku je kupříkladu zhotovitel, který se ocitl v prodlení s plněním svého závazku a dal tak objednateli k odstoupení důvod.³

Dle rozsudku Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 29 Cdo 697/99, v případě neplatné smlouvy o dílo (i odstoupení od smlouvy o dílo) spočívá obohacení objednatele ve zhotovení díla zhotovitelem. V případě, že objednatel není schopen přijaté plnění v podobě výkonů vrátit, je povinen vrátit bezdůvodné obohacení peněžitou formou. Stanovení konkrétní výše se pak opírá o ocenění prospěchu, který účastník z neplatné smlouvy vznikl. **Majetkovým vyjádřením tohoto prospěchu není peněžitá částka, která odpovídá částce vynaložené na zhotovení díla, ale peněžitá náhrada odpovídající skutečnému majetkovému prospěchu objednatele díla.** Při posouzení výše této peněžité náhrady je třeba vycházet z nejnižších nákladů, které by objednatel v daném místě a čase musel vynaložit na dosažení stejného plnění. Zároveň soud musí přiměřeně přihlídnout i k případné vadnosti poskytnutého plnění, pokud má za následek snížení skutečného majetkového prospěchu objednatele díla.

Podrobněji pak způsob oceňování přinesl Nejvyšší soud ČR v rozsudku 32 Cdo 711/2005. V případě odstoupení od smlouvy o dílo dle ustanovení § 544 odst. 1 obch. zák. má zhotovitel vůči objednateli právo na to, aby mu uhradil to, **o co se jako objednatel (vlastník věci) zhotovováním věci obohatil.** Dle tohoto rozsudku se soud tímto nárokem v dané věci nezabýval, jestliže vycházel ze znaleckého posudku, v němž znalec uznal za základ cenu díla v poměru k rozsahu provedených prací. Takový závěr ovšem nekoresponduje s nárokem zhotovitele, jenž spočívá ve vyčíslení výše obohacení. Pokud bychom uvedený závěr aplikovali na konkrétní příklad, znamenalo by to, že cena sjednaná ve smlouvě není vůbec podstatná a podstatné je pouze to, jaká je výše obohacení vypočtená tak, jak je zmíněno výše.

Nejvyšší soud ČR velmi přehledně shrnuje tuto problematiku rovněž v rozsudku 32 Cdo 372/2004, kde mimo jiné konstatuje, že „... se vychází rovněž ze zákonné dikce § 458 odst. 1 obč. zák., dle níž **není rozhodné, co oprávněný pozbyl, ale to, co povinný nabyl.**“

Jak je z uvedených rozhodnutí patrné, spory týkající se způsobu určení výše náhrad bezdůvodného obohacení neutichají. Z praktického hlediska je ale důležitým zjištěním, že judikatura je poměrně konstantní a zde by tedy vážnější problémy nenastaly. Nyní se ale dostáváme k případu, kdy hmotněprávní norma určuje jiné vodítko pro stanovení výše náhrady, než je uvedeno shora.

Zákonodárce byl při konstruování odpovědnosti za důvod zániku závazku v ust. § 544 obchodního zákoníku zjevně veden snahou odlišit i výši náhrad bezdůvodného obohacení podle toho, kdo odpovídá za zánik závazku. V odst. 1 pojednávaného ustanovení je obsažena povinnost k náhradě toho, o co se objednatel obohatil, což je koneckonců v souladu se vším, co bylo shora uvedeno o náhradách bezdůvodného obohacení. Avšak **ve druhém odstavci ust. § 544 má být trestán objednatel v případě, kdy je to právě on, kdo zapříčinil zánik závazku. Tehdy nevydává náhradu toho, o co se obohatil, ale hradí cenu věci, které se zpracováním staly součástí zhotovované věci.** Právě pohled na rozdíl ve výších takové náhrady je zajímavý. Zákonodárce zjevně vycházel z toho, že zabudování jedné určité věci do věci objednatele zvýší hodnotu věci objednatele o nižší částku, než jaká je cena takové zabudované věci. Tento úhel pohledu má však několik úskalí.

Zjevná absurdita je obsažena již v porušení základních ekonomických pouček, podle kterých se zpracováním jedné věci do druhé vytváří vyšší hodnota, než je hodnota přidávané věci samotné. Představa, že zpracováním cihly do zdi získá vlastník zdi nižší hodnotu, než je cena cihly, je zkrátka nepřijatelná. Dále vyvstává otázka, proč je zhotoviteli hrazena pouze cena věci (pochyby nastávají o tom, že se bude jednat o cenu pořizovací) a nikoliv jeho práce? Uspokojivou odpovědí na obě zmíněné námitky nemůže být odkaz na ust. § 548 odst. 2 obchodního zákoníku; ten se totiž zabývá pouze odstoupením zhotovitele a pouze odstoupením pro případ prodlení objednatele. Neřešeny tak zůstávají kupříkladu prohlášení insolvence nebo zánik v důsledku prodlení jako možné důvody k odstoupení, resp. zániku závazku. Dále je pak tato variabilita vypořádání nedokonalá proto, že jsou varianty jen tyto dvě. Například právě zmíněné ustanovení § 548 odst. 2 obchodního zákoníku pracuje se způsobem třetím, a tím je odkaz na sjednanou cenu ve smlouvě, resp. její přiměřenou část. Lze si velmi snadno představit podbízivou cenu nabídnutou zhotovitelem, kterou objednatel přijme v přesvědčení, že odpovědnost za její nerentabilitu si ponese zhotovitel sám. Avšak pokud by po prodlení zhotovitele odstoupil od smlouvy, nebude hradit přiměřenou část takové nízké ceny podle toho, jaká část díla byla provedena, ale částku vyšší! Naopak, vyjednali si zhotovitel cenu mimořádně výhodnou, po odstoupení od smlouvy může dostat daleko méně, než by odpovídalo podílu provedené práce na takové ceně. Nakonec snad nejlepším důkazem protichůdnosti možných interpretací takových ustanovení je poukaz na komentáře předních odborníků obchodního

*...není rozhodné, co oprávněný pozbyl,
ale to, co povinný nabyl.*

práva, z nichž někteří ji chápou shodně s jejím legislativním vyjádřením⁴ nebo naopak ji shledávají jako nelogickou a pro zhotovitele restriktivní.⁵

Východiskem z této situace, kdy se (pokolikáté už!) mívá snaha o vytvoření podrobných pravidel s realitou života, je zejména dispozitivita citovaných ustanovení. Klade to sice vysoké nároky na kontrahenty a autory smluv, ale to je koneckonců jen jeden z projevů všeobecně aprobované zvýšené odpovědnosti podnikatelů. Pokud bychom měli vést úvahy de lege ferenda, nebylo by bez zajímavosti ustanovit pro stranu oprávněnou (neodpovědnou za zánik závazku) možnost volby ze všech tří nároků. Takové trendy, které jsou rozumnou střední cestou mezi absencí úpravy a přísnou (a jak vidno neefektivní) regulací lze pozorovat například v ust. § 183g odst. 4 obchodního zákoníku.

Bližší k realitě ale jistě bude nově připravovaná kodifikace občanského práva, která zásadním způsobem zasahuje do obchodních závazkových vztahů. Smluvní závazky zcela vyjímá z obchodního zákoníku a upravuje je samostatně, a proto i na námi nastíněný případ by dopadala úprava občanskoprávní, a to konkrétně ust. § 2728 navrhovaného občanského zákoníku. **Podle ní by měl zhotovitel plnící za úplaty jako ochuzený právo na náhradu ve výši úplaty, za kterou plnil.** Platilo by tedy, že nedochází k „přeceňování“ z ceny sjednané na cenu obvyklou a obohacený by vrátil náhradu ve výši poměrně stanovené ze sjednané ceny s ohledem na již poskytnuté plnění.

✿ Autor je advokátem v Praze, autorka je koncipientkou tamtéž.

1 Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. C. H. Beck, Praha 2006, s. 1089, shodně též Koblíha, I., Kalfus, J., Krofta, J., Kovařík, Z., Kozel, R., Pokorná, J., Svobodová, Y.: Obchodní zákoník. Komentář. 1. vydání. Linde Praha, a. s., Praha 2006. s. 1023.

2 Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 4. díl. Praha, s. 534.

3 Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. C. H. Beck, Praha 2006, s. 1254.

4 Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 4. díl. Praha, s. 536.

5 Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. C. H. Beck, Praha 2006, s. 1255.

Neplatnost nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách

Mgr. JAN KRAMPERA

Neplatnost nepřiměřených ujednání podmínek ve spotřebitelských smlouvách je upravena v § 55 a § 56 občanského zákoníku (dále jen „OZ“). Ustanovení § 55 odst. 2 OZ pak jasně stanoví, že nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách, která jsou vypočtena v § 56 OZ, se považují za platná, pokud se spotřebitel nedovolá jejich neplatnosti, tj. taková nepřiměřená ujednání jsou neplatná pouze relativně.

Platnost, resp. neplatnost ostatních nepřiměřených ujednání obsažených ve spotřebitelských smlouvách, která nejsou vypočtena v § 56 OZ, se řídí podle ustanovení § 55 odst. 1 OZ, které stanoví, že smluvní ujednání spotřebitelských smluv se nemohou odchýlit od zákona v neprospěch spotřebitele. **Otázkou, která však v této souvislosti vyvstává, je, zda jsou nepřiměřená ujednání podle § 55 odst. 1 OZ neplatná pouze relativně, tj. že se jejich neplatností musí spotřebitelé v zákonné lhůtě dovolat, anebo absolutně, tj. od samého počátku, a jak by tedy tuto neplatnost měly posuzovat soudy v případě vzniklého sporu.**

Zdánlivě jednoduchá a jasná odpověď se nabízí v komentáři Švestka, J., Jehlička, O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol., Občanský zákoník, Komentář, 10. vydání, Praha: C. H. Beck, 2006, str. 376 a násl., kde je neplatnost nepřiměřených ujednání podle § 55 odst. 1 občanského zákoníku vyložena jako neplatnost relativní. Je však velmi zajímavé a matoucí, že 9. vydání „Beckova“ komentáře od stejného kolektivu autorů vykládá tuto neplatnost naopak jako absolutní (viz Švestka, J., Jehlička, O., Škárová, M. a kol., Občanský zákoník, Komentář, 9. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, str. 329 a násl.). Platí tedy v tomto případě jednoduché pravidlo, že výklad pozdější nahrazuje výklad dřívější, anebo je celá otázka poněkud složitější? Domnívám se, že je v tomto případě nutné příslušné ustanovení vykládat v souladu s celým právním řádem České republiky, tj. i v souladu s právem evropským.

Ustanovení § 55 a § 56 OZ byla spolu s ostatními předpisy části první hlavy páté do občanského zákoníku převzata jeho novelou, zákonem č. 367/2000 Sb. V důvodové zprávě k tomuto zákonu je uvedeno, že zvláštní úprava smluv spotřebitelských je nezbytná z hlediska dosažení kompatibility našeho právního řádu s legislativou Evropských společenství, která této otázce věnuje poměrně značnou pozornost v souvislosti s tím, že ji považuje za

důležitou součástí širší problematiky soukromoprávní ochrany slabší smluvní strany. Obě citovaná ustanovení občanského zákoníku jsou implementací Směrnice Rady č. 93/13/EHS z 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „směrnice 93/13/EHS“).¹ Z preambule, ale i ze samotného textu směrnice 93/13/EHS je zřejmé, že **nepřiměřené podmínky použité ve smlouvě, uzavřené dodavatelem se spotřebitelem, mají být považovány za absolutně neplatné, tj. neplatné od samého počátku, aniž by se spotřebitel musel této neplatnosti jakýmkoliv způsobem dovolávat.**

Evropský soudní dvůr (dále jen „ESD“) ve spojených věcech C-240/98 až C-244/98 Murciano Quintero, ve svém rozsudku ze dne 27. června 2000 dospěl k závěru, že **ochrana, kterou zaručuje směrnice 93/13/EHS, vyžaduje, aby byla národnímu soudu při zjišťování přípustnosti žaloby podané u národních soudů dána možnost zkoumat z úřední povinnosti, zda ustanovení jemu předložené smlouvy je nepřiměřené. ESD dovodil, že cíl čl. 6 směrnice 93/13/EHS nemůže být dosažen, pokud by spotřebitelé museli nepřiměřenost takovýchto (nepřiměřených) ustanovení sami uplatňovat.**²

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách mají být podle směrnice 93/13/EHS a judikatury ESD považována za absolutně neplatná. Jak tedy postupovat za situace, kdy byla směrnice 93/13/EHS implementována do českého právního řádu způsobem, kdy podle znění § 55 odst. 2 OZ je jasně stanovena pouze relativní neplatnost některých nepřiměřených ujednání, a kdy podle znění § 55 odst. 1 OZ není, alespoň podle dosavadní výkladové praxe, zřejmé, zda je neplatnost nepřiměřených ujednání podle tohoto ustanovení relativní či absolutní? Jak mají české soudy postupovat v případě, kdy stát směrnicí implementoval chybně nebo nedostatečně? Je dána možnost/povinnost českých soudů, aby rozhodovali podle směrnice „navzdory“ národnímu právu?

Judikaturou ESD bylo jasně stanoveno, že, přestože směrnice sama o sobě není automaticky přímo závazná (jako je např. nařízení nebo rozhodnutí), směrnice je schopna, při splnění určitých podmínek být bezprostředně (tzv. přímý efekt, viz např. judikát ESD 41/74 Van Duyn v. Home Office ze dne 4. prosince 1974) nebo nepřímo (tzv. nepřímý efekt) závazná.

Podmínky pro tzv. přímý efekt směrnice 93/13/EHS v případě spotřebitelských smluv zřejmě dány nebudou, neboť se většinou bude jednat o smlouvy uzavřené mezi soukromými subjekty, mezi kterými je přímý efekt směrnice (tzv. horizontální přímý efekt) judikaturou ESD vyloučen (viz judikát ESD 152/84 Marshall v. Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority ze dne 26. února 1986).

Za situace, kdy se jedná o vztah mezi dvěma soukromými subjekty, a kdy se tento vztah týká oblasti, která je upravena jak samotnou směrnicí (směrnice 93/13/EHS), tak národní legislativou (ustanovení § 55 odst. 1 OZ),

jsou soudy členských států, v souladu s ustálenou judikaturou ESD, povinny respektovat tzv. nepřímý efekt směrnice (viz odst. 30 rozsudku ESD ve spojených věcech C-240/98 až C-244/98 Murciano Quintero, ze dne 27. června 2000, a dále pak rozsudek ESD C-106/89 Marleasing v. La Comercial Internacional de Alimentación ze dne 13. listopadu 1990 a další). Tzv. nepřímý efekt směrnice znamená, že národní soudy jsou povinny, a to v největším možném rozsahu, vykládat národní právo v souladu s účelem a cílem předmětné směrnice bez ohledu na to, jestli byla národní legislativa přijata před nebo až po účinnosti takové směrnice.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že české soudy jsou povinny, tj. musí se v největší možné míře snažit vykládat ustanovení § 55 odst. 1 OZ v souladu s účelem a cílem směrnice 93/13/EHS. Judikaturou ESD pak bylo jasně stanoveno, že účelem a cílem směrnice 93/13/EHS je zajistit, aby nepřiměřené podmínky použité ve spotřebitelských smlouvách byly považovány za absolutně neplatné. Dostáváme se tedy k otázce, je-li je možné v rámci českého právního řádu vykládat neplatnost ustanovení spotřebitelských smluv podle § 55 odst. 1 OZ jako absolutní. V případě, že by byl výklad tohoto ustanovení sporný nebo nejasný, musel by se soud přiklonit k výkladu, který by byl v souladu se směrnicí 93/13/EHS, a stanovit, že neplatnost podle ustanovení § 55 odst. 1 OZ je neplatností absolutní.

Domnívám se, že v rámci českého právního řádu je možné vykládat neplatnost podle ustanovení § 55 odst. 1 občanského zákoníku jako absolutní.³

Vypovídá o tom výklad obsažený v komentáři Švestka, J., Jehlička, O., Škárová, M. a kol., *Občanský zákoník, Komentář*, 9. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, str. 329 a násl., kde je uvedeno, že: „... pokud by se tedy strany spotřebitelské smlouvy dohodou odchýlily od dispozitivního ustanovení zákona v neprospěch spotřebitele, zakládalo by to absolutní neplatnost takového ujednání pro rozpor se zákonem ...“. Je tedy poměrně pozoruhodné, že o dva roky mladší komentář od stejného kolektivu autorů již neplatnost podle § 55 odst. 1 OZ vykládá jako relativní. Je však zřejmé, že výklad platnosti podle § 55 odst. 1 OZ, podávaný odbornou veřejností, je přinejmenším neustálený a nejednoznačný, a že je možné neplatnost podle § 55 odst. 1 OZ vykládat jako absolutní.

Dále se domnívám, že je možný gramatický a teleologický výklad ustanovení § 40a OZ tak, že se neplatností (relativní) právního úkonu podle ustanovení § 55 OZ myslí v tomto případě pouze neplatnost podle jednoho příslušného ustanovení (tedy to ustanovení – singulár) § 55 OZ, a to ustanovení § 55 odst. 2 OZ, jak je ostatně výslovně uvedeno v samotném ustanovení § 55 odst. 2 OZ. Všechny ostatní paragrafy uvedené v ustanovení § 40a OZ obsahují pouze jediný odstavce nebo je přesně uvedeno, na které konkrétní odstavce daného paragrafu se relativní neplatnost vztahuje. Pouze v případě § 55 OZ, který obsahuje tři odstavce, není přesně speci-

...nepřiměřené podmínky použité ve smlouvě, uzavřené dodavatelem se spotřebitelem, mají být považovány za absolutně neplatné...

fikováno, které/ která jeho ustanovení dává/ dávají důvod relativní neplatnosti. Tak jako gramatickým a logickým výkladem dospějeme jistě k závěru, že důvod relativní (ale ani absolutní) neplatnosti právního úkonu nemůže být dán podle § 55 odst. 3 OZ, je možné rovněž dospět pomocí gramatického, logického a v tomto případě i **teleologického** výkladu k závěru, že důvod relativní neplatnosti právního úkonu je dán pouze ustanovením § 55 odst. 2 OZ, ve kterém se to ostatně přímo uvádí a odkazuje se přitom na § 40a OZ, a že je tudíž neplatnost podle § 55 odst. 1 OZ neplatností absolutní.

Zásadní pro rozhodování soudu ve věci samé by pak mělo být to, že je výklad neplatnosti podle § 55 odst. 1 OZ, jako neplatnosti absolutní v rámci českého právního řádu, alespoň možný (o správnosti takového výkladu, resp. jeho závěru, pak nemůže být, vzhledem k výše uvedeným sku-

tečnostem, pochyb). Neplatnost nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách podle ustanovení § 55 odst. 1 OZ by tak, dle mého názoru, měla a musí být vykládána jako neplatnost absolutní.

Závěrem si dovoluji konstatovat, že veškerým interpretačním nejasnostem by bylo zabráněno správnou implementací směrnice 93/13/EHS do českého právního řádu, neboť za současného stavu, kdy výklad neplatnosti ustanovení § 55 odst. 1 OZ je neustálený, a kdy neplatnost některých nepřiměřených ujednání podle § 55 odst. 2 OZ je zcela jednoznačně neplatností relativní, hrozí České republice velké množství žalob na náhradu škody vzniklé v důsledku nesprávné implementace směrnice 93/13/EHS.

❖ Autor je advokátní koncipient v Praze.

1 Němeček, P. Zamyšlení nad § 652 odst. 2 ObchZ a § 55 odst. 2 ObčZ, Právní rozhledy, 2005, č. 12, s. 442-446.

2 Více viz Němeček, P. Zamyšlení nad § 652 odst. 2 ObchZ a § 55 odst. 2 ObčZ, Právní rozhledy, 2005, č. 12, s. 442-446.

3 Na rozdíl od ustanovení § 55 odst. 2 OZ, kde v důsledku nesprávné implementace směrnice 93/13/EHS není dán českým soudům žádný výkladový prostor k tomu, aby neplatnost podle tohoto ustanovení posuzovaly jako absolutní, a tudíž ji musí posuzovat jako relativní (v důsledku

čehož hrozí České republice v budoucnu žaloba na náhradu škody v důsledku nesprávné implementace směrnice 93/13/EHS).

Převod jmění na společníka

JUDr. DANIEL PATĚK, Ph.D.

Účelem tohoto článku je zaměřit se podrobněji na jednu z forem přeměny obchodních společností, a to na **převod obchodního jmění obchodní společnosti na jejího jediného nebo hlavního společníka**. Tato přeměna je totiž do jisté míry nespravedlivě zastíněna „klasickými představiteli“ přeměn, fúzí a rozděleními.

Na druhou stranu je legitimní otázkou, zda nelze očekávat v praxi spíše pokles zájmu majoritních společníků o využití tohoto způsobu, jak vytlačit z kapitálové obchodní společnosti menšinové společníky. Vážnou konkurencí tohoto převodu obchodního jmění na hlavního společníka (tzv. nepravého squeeze-outu) se stal pravý squeeze-out začleněný do obchodního zákoníku novelou č. 216/2005 Sb. (právo výkupu účastnických cenných papírů).¹

Společníci, kteří by mohli využít svého dominantního postavení ve společnosti k rozhodnutí o převodu veškerého jejího obchodního jmění na sebe, mohou nyní vytlačit ostatní společníky novým způsobem, jenž skýtá nepopíratelnou výhodu. Zachovává totiž právní existenci předmětné obchodní společnosti, a tím pádem udržuje obchodní jmění předmětné společnosti (tj. i závazky) oddělené od majetku majoritního společníka. Přesto se domnívám, že převod obchodního jmění jako forma pře-

měny představuje ekonomickou operaci normovanou obchodním zákoníkem, která si stále zaslouží pozornost komercionalistů.

1. Právní úprava

Převod obchodního jmění obchodní společnosti na jejího jediného nebo hlavního společníka umožňuje český obchodní zákoník od 1. 1. 2001 na základě tzv. druhé velké harmonizační novely č. 370/2000 Sb.² **Základ úpravy je obsažen v § 69b obch. zák.** (všechna dále v textu citovaná ustanovení bez bližší specifikace jsou ustanoveními obchodního zákoníku). Toto ustanovení obsahuje základní principy, které jsou pak rozvinuty speciální úpravou jednotlivých forem obchodních společností.³ **Zásadní význam má ustanovení § 220p, které upravuje zrušení akciové společnosti s převodem jmění na hlavního akcionáře**, na něž odkazují v různé míře i ustanovení upravující převod jmění pro ostatní formy obchodních společností.

Nejtěsnější vazbu na akciové právo má úprava převzetí jmění společnosti s ručením omezeným (§ 153c), která kromě stručné vlastní úpravy odkazuje na § 220p a na ustanovení upravující fúze (společností s ručením omezeným i akciových společností). U osobních společností nalézáme úpravu více autonomní ve vztahu k úpravě akciových společností, což je do značné míry dáno speciální situací, v níž probíhá převod jmění na společníka osobní společnosti (viz níže).

Úprava tohoto převodu u veřejné obchodní společnosti tak jen v dílčích bodech odkazuje na pravidla za-

kotvená primárně pro fúze kapitálových společností.⁴ Režim určený pro veřejné obchodní společnosti se pak aplikuje i na komanditní společnosti, byť s přihlédnutím k odlišné povaze této společnosti dané existencí dvou různých skupin společníků (komplementářů a komanditistů). **Právní režim převodu obchodního jmění na společníka musí být tudíž dovozován nejen z obecné a speciální úpravy obchodního zákoníku vztahující se na tento typ přeměny, ale aplikována budou i ustanovení upravující fúze, na jejichž přiměřené či obdobné použití se odkazuje.**

Lze předpokládat, že již v dohledné době bude úprava převodu obchodního jmění spolu s ostatními formami přeměn společností z obchodního zákoníku vyčleněna a přenesena do nového zákona o přeměnách obchodních společností a družstev, který v současné době⁵ směřuje do Senátu.⁶ Jedním z hlavních záměrů předkladatelů tohoto zákona je zajištění větší přehlednosti a tím i srozumitelnosti právní úpravy přeměn. Sice se nejedná o prosté mechanické přenesení stávající právní úpravy,⁷ přesto lze konstatovat, že institut převodu obchodního jmění zůstane v základu nedotčen, i když obsahuje návrh některé změny, na něž bude dále poukázáno.

2. Podstata

Navzdory své podobnosti vykazují fúze a převod obchodního jmění určité rozdíly. Právní podstatou převodu jmění je zrušení společnosti na základě rozhodnutí společníků, v jehož důsledku se společnost zrušuje bez likvidace s tím, že její jmění včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů převezme jeden společník. Výhodou převodu obchodního jmění je, že oproti fúzi umožňuje, aby obchodní jmění společnosti převzala i jiná osoba, než obchodní společnost stejné (kapitálové či osobní) povahy. Okruh možných právních nástupců způsobilých k převzetí obchodního jmění zůstává i tak limitovaný. Otvírá se však možnost převzít obchodní jmění i fyzickým osobám, jsou-li společníky přeměňované společnosti v zákonem kvalifikovaném postavení. Naproti tomu provedení fúze nevyžaduje, aby nástupnická obchodní společnost měla podíl v rušené společnosti.

Poněkud odlišné je pojetí převodu obchodního jmění osobní obchodní společnosti, který není primárně konstruován jako jeden ze způsobů možného převodu aktiv a pasiv společnosti, ale především jako variantní způsob řešení situace, kdy osobní společnost nespĺňuje základní podmínku své existence, tj. pluralitu společníků. Pravidlem je, že zánik účasti kteréhokoli neo-

mezeně ručícího společníka ve společnosti vede ke zrušení a následné likvidaci společnosti. Zbývající společníci ale mohou rozhodnout změnou společenské smlouvy, že společnost trvá i nadále bez společníka, jehož účast zanikla.

Má-li však veřejná obchodní společnost pouze dva společníky, pak při zániku účasti jednoho z nich (např. smrti, prohlášením konkurzu na jeho majetek atd.) je pojmově z povahy věci vyloučeno rozhodnutí zbylého společníka o dalším trvání společnosti. Likvidace a následný zánik společnosti (a související „demontáž“ jejího podniku) je dosti tvrdým řešením za situace, kdy je zbylý společník ochoten sám nadále rozvíjet podnikatelskou činnost společnosti.

Ostatně z hlediska možného ohrožení jeho majetkových zájmů se situace příliš nemění. Místo ručitele se sice stane osobou přímo odpovědnou za splnění závazků bývalé společnosti, na druhé straně rozsah závazků, které je povinen plnit, je shodný. **Po převodu obchodního jmění bude bývalý společník primárně odpovědný za veškeré závazky zanikající společnosti, ovšem současně získává i veškerý její majetek, který může využít k úhradě těchto závazků.** Důležitým rozdílem však je, že zatímco před přeměnou byl společník jedním ze solidárních ručitelů a negativní výsledky podnikatelské činnosti společnosti se případně rozložily mezi více osob, nyní zůstává jedinou osobou povinnou plnit. Rozhodne-li se společník pro tuto alternativu řešení situace, je na něm, aby do tří měsíců ode dne, kdy zanikla účast druhého společníka, rozhodl o převzetí obchodního jmění společnosti (§ 92c odst. 2).

V případě komanditní společnosti je též hlavním smyslem převodu obchodního jmění umožnit zbylému společ-

ilustrační foto

níkoví dále provozovat (vlastním jménem) podnik společností, která již nesplňuje základní podmínky své existence. Obchodní jmění však může být převedeno pouze na komplementáře v pozici jediného společníka (§ 104c odst. 1 a 2). Situaci, kdy by posledním zbyvajícím společníkem byl komanditista, obchodní zákoník neupravuje, a je tudíž třeba dovodit, že v takovém případě není převod obchodního jmění možný.⁸ Funkce převodu jmění na hlavního společníka společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti je odlišná. Zde je alternativním způsobem zániku společnosti a projevem ekonomické koncentrace⁹ za předpokladu, že přejímající společník splňuje zákonem stanovené podmínky.

3. Společník přebírající obchodní jmění společnosti

Rozhodnout o této formě přeměny umožňuje obchodní zákoník pouze za podmínky, že přejímající společník má ve společnosti zákonem kvalifikované postavení (většinový společník s výrazným podílem v kapitálové společnosti nebo dokonce jediný společník v osobní společnosti). Úprava obchodního zákoníku stanoví obecné podmínky platné pro všechny obchodní společnosti, které přejímající společník musí splňovat. Je-li přejímajícím společníkem fyzická osoba, musí mít bydliště na území České republiky, právnická osoba zde musí sídlit (§ 69b odst. 1).

Obchodní zákoník dále vyžaduje, aby osoba, na níž je obchodní jmění převáděno, byla zapsána do obchodního rejstříku. V této souvislosti stanoví § 69b odst. 3, že fyzické osobě dosud v obchodním rejstříku nezapsané vzniká v důsledku plánovaného převodu obchodního jmění povinnost zapsat se do tohoto rejstříku. A naopak rejstříkový soud nezapiše do obchodního rejstříku převod obchodního jmění, dokud není příslušný společník registrován. Dle mého názoru přitom není možné v rámci jednoho návrhu úspěšně žádat o zápis přejímající osoby do obchodního rejstříku a zároveň o zápis převodu obchodního jmění na tuto osobu. Ustanovení § 220p odst. 6 písm. b)¹⁰ totiž jako povinnou přílohu návrhu na zápis převodu obchodního jmění předpokládá i výpis z obchodního rejstříku prokazující zápis přejímajícího společníka v tomto rejstříku. Navíc i zde platí obecné procesní pravidlo, podle kterého soud rozhoduje podle skutkového stavu existujícího ke dni vydání rozhodnutí (§ 154 odst. 1 ve spojení s § 167 odst. 2 o. s. ř.) a v tento okamžik nemůže být přejímající společník zapsán, pokud je žádost o jeho zápis součástí návrhu na zápis převodu obchodního jmění, o němž rejstříkový soud rozhoduje.

U právnických osob postrádáme speciální úpravu povinného zápisu v souvislosti s tímto způsobem nabytí obchodního jmění jiné právnické osoby (obchodní společností). Protože obecná úprava v § 34 nepřipouští dobrovolný (fakultativní) zápis právnických osob, mohou této formy přeměny využít pouze české právnické osoby povinně zapisované do obchodního rejstříku, tj. obchodní společnosti, družstva nebo právnické osoby, kterým zápis do obchodního rejstříku ukládá zvláštní zá-

kon (např. státní podniky). Jiné právnické osoby, které jsou případně společníky zanikající obchodní společnosti¹¹ nemohou nabýt obchodního jmění společnosti touto cestou. Výhodou této úpravy je vyloučení situace, kdy by veškerou činnost (a to především podnikatelskou) převzala právnická osoba, jejíž právní forma vylučuje výkon podnikatelské činnosti (resp. jí připouští pouze v omezeném rozsahu).¹²

Dále se podmínky pro převod obchodního jmění liší v závislosti na tom, jaká obchodní společnost volí tuto formu přeměny. **S ohledem na specifika převodu obchodního jmění osobních společností může být přejímající osobou pouze jediný společník veřejné obchodní společnosti (§ 92c) nebo jediný komplementář komanditní společnosti, v níž zanikla účast komanditistů (§ 104c). U kapitálových společností se nevyžaduje, aby společník, na něhož má obchodní jmění přejít, byl jediným společníkem. Postačí, že se jedná o většinového společníka, ovšem jeho podíl ve společnosti musí dosahovat zákonem stanovené hranice.**

Pro převzetí jmění společnosti s ručením omezením se vyžaduje, aby obchodní podíl společníka činil alespoň 90 % (§ 153c odst. 2). U akciové společnosti je též rozhodnou hranicí 90 procent. Ovšem v tomto případě nepostačuje dosažení této hranice, ale je nezbytné, aby byl příslušný akcionář vlastníkem akcií nebo zatímních listů, jejichž jmenovitá hodnota přesahuje 90 % základního kapitálu společnosti (§ 220p odst. 1). Přitom platí, že vlastní podíly (obchodní podíly, akcie, zatímní listy) v majetku společnosti se pro účely výpočtu rozdělí mezi společníky v poměru jejich podílu na základním kapitálu společnosti.¹³

Další omezení možného převodu jmění na společníka kapitálové společnosti je dáno v případě, že na podílu přejímajícího společníka vázne zástavní právo. Jestliže je totiž zastaven obchodní podíl tohoto společníka společností s ručením omezeným nebo akcie či zatímní list tohoto společníka akciové společnosti, lze rozhodnout o převodu jmění, jen je-li zástavnímu věřiteli poskytnuto dostatečné zajištění jeho pohledávky (§ 69b odst. 1 věta druhá).

4. Rozhodnutí o převodu obchodního jmění společnosti

Rozhodování o převodu obchodního jmění společnosti se liší v závislosti na tom, zda se jedná o osobní nebo o kapitálovou obchodní společnost. Vzhledem k tomu, že převod obchodního jmění na společníka je změnou, která se dotýká dalšího trvání společnosti, je rozhodnutí o této otázce vyňato z působnosti statutárního orgánu společnosti. V akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným je v této otázce dána působnost valné hromady. Ta pak rozhoduje o zrušení společnosti bez likvidace, o tom, že její obchodní jmění (včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů) převezme její společník, schvaluje smlouvu o převzetí jmění a konečnou účetní závěrku. Skutečnost, že přechází i práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů, je výslovně zakotvena v § 69b odst. 1, ačkoliv z vymezení pojmu obchodního jmění toto implicitně vyplývá.¹⁴

Príslušná rozhodnutí valné hromady musí být přijata alespoň třemi čtvrtinami hlasů společníků přítomných na valné hromadě společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, nestanoví-li společenská smlouva či stanovy vyšší hlasovací většinu.¹⁵ Na valné hromadě je přitom oprávněn hlasovat i společník, na něhož má být obchodní jmění převedeno. Vzhledem k zákonem požadované výši podílu hlavního společníka na základním kapitálu bude obvykle samotné hlasování spíše formálním aktem, neboť přejímající společník nebude pro přijetí rozhodnutí nucen získat souhlas jiných společníků. Důležitě pak spíše bude naplnění obsahových a formálních požadavků stanovených v souvislosti s jednotlivými kroky vyžadovanými pro převod obchodního jmění. Výjimkou mohou být případy, kdy kapitálová společnost využila možnosti zvýšit kvórum pro přijetí rozhodnutí valné hromady o převodu obchodního jmění nad hranici, od níž obchodní zákoník umožňuje, aby společník převzal obchodní jmění.

Ve veřejné obchodní společnosti vyplývá z povahy věci, že stanovený okruh rozhodnutí bude činit jediný zbyvajících společník a nikoliv předmětná obchodní společnost, která již nesplňuje jeden ze svých definičních znaků (pluralitu společníků). Totéž platí pro rozhodování komanditní společnosti, v níž činí potřebná rozhodnutí pro zániku účasti všech komanditistů jediný komplementář.

5. Závěr

Stejně jako u jiných druhů přeměn obchodních společností nenastávají zamýšlené právní účinky převodu jmění již rozhodnutím společníka nebo valné hromady či podpisem příslušné smlouvy, ale až zápisem převodu obchodního jmění do obchodního rejstříku.¹⁶ Nevýhoda tohoto nutného soudního řízení je do značné míry kompenzována zúčastněným subjektům (a zejména přejíma-

jíci mu společníkovi) větší právní jistotou ohledně vzniku a trvání právních účinků smlouvy o převzetí obchodního jmění. Oproti klasickým smlouvám jsou totiž možnosti třetích stran napadnout platnost smlouvy dosti omezené, a to jak z hlediska určení subjektů oprávněných platnost napadnout, tak i z hlediska časového prostoru pro tento postup.¹⁷ **Neplatnosti smlouvy se totiž může u soudu dovolávat pouze osoba stojící uvnitř zanikající společnosti** (zejména společníci kapitálových společností nebo členové dozorčí rady), nikoliv věřitelé obchodní společnosti nebo jiné dotčené osoby. Časově je právo podat návrh na prohlášení neplatnosti smlouvy omezeno stejně jako právo podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady (tj. subjektivní lhůtou tří měsíců a objektivní lhůtou jednoho roku).¹⁸

Další časový limit vyplývá z ust. § 220h odst. 4, podle kterého lze v soudním řízení o neplatnosti smlouvy (zahájeném před zápisem přeměny do obchodního rejstříku) pokračovat po zápisu přeměny jen, dojde-li ke změně předmětu řízení na řízení o náhradu škody nebo řízení o právu na dorovnání. A tedy po zápisu přechodu obchodního jmění do obchodního rejstříku nelze prohlásit neplatnost smlouvy ani v případě, že oprávněný subjekt včas u soudu oprávněně napadl platnost smlouvy například proto, že v rámci jednání valné hromady schvalující přeměnu bylo porušeno ustanovení zákona či společenské smlouvy nebo že rozhodnutí valné hromady je v rozporu s původním návrhem smlouvy. Právní řád tedy v případě přeměn společností akcentuje důraz na právní jistotu (oproti snaze o nápravu možných právních pochybení), čímž přejímajícímu společníkovi v podstatě garantuje nevratnost nabytí obchodního jmění obchodní společnosti.

✦ Autor, advokát v Praze, je odborným asistentem na katedře obchodního práva PF UK Praha.

1 § 183i a násl. obch. zák.

2 Ústavní konformita tohoto institutu již byla dokonce předmětem řízení před Ústavním soudem, který shledal, že vzhledem k zaručené možnosti přiměřeného vyrovnání a soudního přezkumu této přiměřenosti nejsou vlastnická práva společníka omezena způsobem, který by se přičil ústavnímu pořádku (náleze ze dne 25. 5. 2005, sp. zn. III. ÚS 527/04).

3 Ustanovení § 92c pro veřejné obchodní společnosti, § 104c pro komanditní společnosti, § 153c pro společnosti s ručením omezeným a § 220p pro akciové společnosti.

4 Odkaz na § 220p odst. 7 směřuje pouze na přílohy povinně přikládání k návrhu na zápis do obchodního rejstříku.

5 Únor 2008.

6 Návrh byl již přijat Poslaneckou sněmovnou (sněmovní tisk 359), třetí čtení proběhlo 6. 2. 2008.

7 Ostatně hlavním impulsem pro zpracování návrhu nového zákona je povinnost České republiky implementovat tzv. desátou směrnici č. 2005/56 o přeshraničních fúzích kapitálových společností, v důsledku čehož bude nově umožněno zahraničním společnostem účastnit se na přeměnách českých obchodních společností (a naopak) – pochopitelně v rámci Evropského hospodářského prostoru.

8 Ust. § 348 návrhu zákona o přeměnách obchodních společností a družstev v této souvislosti uvádí, že zrušení komanditní společnosti s převodem jmění na komplementáře je možné jen tehdy, jestliže ve společnosti zanikne členství všech společníků s výjimkou jediného komplementáře.

9 Černá, S.: Obchodní právo, 3. díl (Akciová společnost), ASPI, Praha 2006, str. 332.

10 Toto ustanovení dopadá na akciové společnosti, ovšem je aplikováno na základě odkazu v § 153c odst. 1 i u společností s ručením omezeným. Neaplikuje se však v případě osobních společností, neboť § 92c odst. 4 odkazuje pouze na § 220p odst. 7 předepisující další povinné přílohy návrhu. Toto opomenutí je spíše chybou zákonodárce než dokladem jeho vůle, aby se v případě osobních společností postupovalo odchylně. Důvodem absence odkazu na § 220p odst. 6 je nejspíše skutečnost, že toto ustanovení jako povinnou přílohu návrhu předepisuje kromě výpisu z obchodního rejstříku též smlouvu o převzetí, která však v případě převzetí obchodního jmění osobních společností není uzavírána.

11 Například zájmová sdružení právnických osob podle § 20f zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, nebo občanská sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

12 Jasně se v tomto směru vyslovuje ust. § 340 návrhu zákona o přeměnách obchodních společností a družstev, podle kterého musí být přejímající společník ke dni podání návrhu na zápis převodu jmění do obchodního rejstříku podnikatelem.

13 Ustanovení § 220p odst. 1, které ve spojení s § 153c odst. 1 platí i pro společnosti s ručením omezeným.

14 Podle § 6 odst. 1 a 2 se obchodním jměním obchodní společnosti rozumí soubor veškerého jejího majetku (věci, pohledávek a jiných práv a peněží ocenitelných hodnot) a závazků.

15 Vydala-li společnost různé druhy akcií, vyžaduje se i tzv. profilované hlasování (§ 220e odst. 10 ve spojení s § 220p odst. 3).

16 Ust. § 69b odst. 2.

17 Příslušná úprava obsažená v § 220a odst. 11 a § 220h (pro fúze) se vztahuje na převod jmění na základě odkazu v § 220p odst. 3.

18 Ust. § 54 odst. 2 návrhu zákona o přeměnách obchodních společností a družstev ještě více zúží poskytnutý časový prostor, neboť stanoví pouze objektivní lhůtu, a to v délce pouze tří měsíců ode dne schválení převodu obchodního jmění.

Ochrana zaměstnanců před hromadným propouštěním

JUDr. LADISLAV JOUZA

Světová ekonomická i finanční krize dopadá na trh práce v České republice. V některých odvětvích ekonomiky, jako je např. automobilový, stavební a sklářský průmysl, se firmy snaží zvýšené náklady, ztrátu zakázek a trhů řešit hromadným propouštěním zaměstnanců. O práci má přijít nejvíce lidí za posledních deset let.

Zákonná pravidla pro hromadné propouštění stanoví zákoník práce (dále jen „ZP“) v § 62. Rozumí se tím skončení pracovních poměrů v období 30 kalendářních dnů výpovědí daných zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až c) ZP. Jedná se o výpověď z důvodu rušení nebo přemístění zaměstnavatele nebo pro nadbytečnost zaměstnance v důsledku organizačních změn.

Rozhoduje počet zaměstnanců

Pro posouzení otázky, zda se jedná o hromadné propouštění a v důsledku toho dodržení povinnosti zaměstnavatelem, je rozhodující celkový počet zaměstnanců u zaměstnavatele a počet zaměstnanců, kterým skončil zaměstnavatel pracovní poměr výpovědí. **U zaměstnavatele, který zaměstnává od 20 do 100 zaměstnanců, se jedná o hromadné propouštění při skončení pracovního poměru z uvedených důvodů 10 zaměstnanců, u zaměstnavatele od 101 do 300 zaměstnanců je to 10 % zaměstnanců a u zaměstnavatele nad 300 zaměstnanců 30 zaměstnanců, kterým byla dána výpověď.** Skončí-li pracovní poměr z uvedených důvodů alespoň 5 zaměstnanců, započítávají se do celkového počtu zaměstnanců i zaměstnanci, s nimiž zaměstnavatel rozvázal pracovní poměr v období 30 kalendářních dnů dohodou z organizačních důvodů.

Výpovědní doba zpravidla končí (kromě případů uplynutí výpovědní doby po skončení pracovní neschopnosti) poslední den v kalendářním měsíci. Znamená to, že počet zaměstnanců, kteří z organizačních důvodů končí pracovní poměr, se zjišťuje za období jednoho měsíce. Tuto závažnou skutečnost nelze zaměňovat s podáním výpovědi.

Příklad: *Zaměstnavatel s celkovým počtem 500 zaměstnanců bude v průběhu měsíce března 2009 podávat výpovědi z pracovního poměru z organizačních důvodů 25 zaměstnancům. Jejich pracovní poměr skončí uplynutím výpovědní doby, zpravidla dvouměsíční, tedy 31. května 2009. V tomto případě by se ještě nejednalo o hromadné propouštění. Jestliže by v období 30 kalendářních dnů před uplynutím výpovědní doby – tedy od 1. května do 31. kvě-*

na 2009 – skončilo pracovní poměr dohodou z organizačních důvodů dalších 5 zaměstnanců, jednalo by se o hromadné propouštění jako kdyby pracovní poměr končil výpovědí 30 zaměstnancům.

Informační povinnost

Ustanovení § 62 ZP vyžaduje, aby zaměstnavatel dodržel proceduru jednání o otázkách hromadného propouštění vždy, i když u něj nepůsobí odborová organizace, ani nebyla ustavena rada zaměstnanců. **Povinnosti uvedené v tomto ustanovení, to je informovat a jednat, má tak zaměstnavatel vůči všem zaměstnancům.**

Zaměstnavatel může dát zaměstnanci výpověď z důvodů uvedených v zákoníku práce [v tomto případě § 52 písm. a) až c)] jen tehdy, existují-li tyto důvody v době podání výpovědi. Povinnost zaměstnavatele informovat odbory nebo radu zaměstnanců se vztahuje na období předtím, než je zaměstnancům dána výpověď. Není proto důležité, zda již o organizační změně bylo rozhodnuto. Zaměstnavatel musí dbát na to, aby účinky zamýšlených organizačních opatření sociální situaci zaměstnance ohrozily co nejméně.

Zástupci zaměstnanců

Postup zaměstnavatele by měl mít počátek v zahájení jednání se zástupci zaměstnanců, s odborovou organizací nebo radou zaměstnanců. Obsah jednání není v ZP stanoven. Projednají se zamýšlená organizační opatření. Účelem jednání je dosažení shody o opatřeních směřujících k předejití nebo omezení hromadného propouštění a zmírnění jeho nepříznivých důsledků. Jednat by se mělo i o jiném pracovním uplatnění zaměstnanců, např. na jiné práci, o možnostech zaškolení, zaučení, případně účasti na rekvalifikaci apod. Podnět k zahájení jednání musí dát zaměstnavatel. Nejsou-li na pracovišti zástupci zaměstnanců, musí zaměstnavatel opatření v souvislosti s hromadným propouštěním projednat přímo s jednotlivými zaměstnanci. Jedná se např. o zamýšlené strukturální změny, zkrácení pracovní doby, racionalizační nebo organizační opatření ovlivňující zaměstnanost apod.

O zamýšlených organizačních opatřeních zaměstnavatel současně informuje příslušný úřad práce, aby mohl zajistit potřebná opatření na trhu práce. V informaci by měl uvést důvody organizačních opatření, celkový počet zaměstnanců, počet a strukturu zaměstnanců, jichž se bude organizační opatření týkat apod. Tyto informace sdělí zaměstnavatel úřadu práce současně se zahájením procedury projednávání hromadného propouštění.

Zaměstnavatel informuje úřad práce rovněž o výsledcích jednání se zástupci zaměstnanců. Ve zprávě uvede celkový počet zaměstnanců, jichž se bude opatření týkat, a další údaje ve vztahu k propouštěným zaměstnancům a organizačním změnám.

Před podáním výpovědi

Před dáním výpovědi musí zaměstnavatel písemně informovat příslušný odborový orgán nebo radu zaměstnanců včas, nejpozději 30 dnů před tím, než propouštěným zaměstnancům doručí výpovědi.

Chce-li zaměstnavatel např. ukončit činnost svého provozu k 31. 3., je výpovědní doba z důvodů organizačních změn dva měsíce. Poslední den, kdy může doručit výpovědi, je v období od 1. 1. 2009 do 31. 1. 2009. Informaci pak musí tedy poskytnout nejpozději v období od 1. 12. 2008 do 31. 12. 2008, tedy 30 dnů před doručení výpovědi.

Současně musí informovat zástupce zaměstnanců, např. o důvodech hromadného propouštění, počtu a profesním složení zaměstnanců, kteří mají být propouštěni, hlediscích navržených pro výběr zaměstnanců apod. (viz § 62 odstavec 2 ZP).

V zájmu praktického uplatnění je vhodné připomenout:

- Výběr zaměstnanců, kteří mají být z uvedených důvodů propouštěni, je věcí zaměstnavatele. Soud tyto otázky nepřezkoumává. Musí ovšem být dodržena příčinná souvislost mezi rozhodnutím o organizační změně a nadbytečností zaměstnance.
- Za jinou organizační změnu, která může být důvodem pro výpověď z pracovního poměru, se považuje třeba „jen“ rozhodnutí zaměstnavatele o snížení počtu pracovních sil.

Skončení pracovního poměru

Pracovní poměr hromadně propouštěných zaměstnanců skončí výpovědí nejdříve po uplynutí doby 30 dnů od doručení písemné zprávy zaměstnavatele (nikoliv od doručení předcházející informace) příslušnému úřadu práce. V této zprávě zaměstnavatel uvádí své rozhodnutí o hromadném propouštění a o výsledcích jednání se zástupci zaměstnanců. Ve zprávě je dále povinen uvést celkový počet zaměstnanců a jejich profesní složení, jichž se hromadné propouštění týká. Tuto zprávu současně musí doručit zástupcům zaměstnanců, kteří mají možnost se k této zprávě vyjádřit. Vyjádření zasílají příslušnému úřadu práce.

Chyby a omyly

Současná ekonomická situace však neopravňuje zaměstnavatele k neuváženému personálnímu jednání. Snaha co nejdříve se „zbavit“ zaměstnanců nemůže znamenat porušování zákoníku práce. Podívejme se – zejména z hlediska judikatury – na některá pochybení zaměstnavatelů při skončení pracovního poměru z důvodů organizačních změn a nadbytečnosti zaměstnanců. Vysvětlení je jistě vhodné i pro advokátní praxi.

+ Zaměstnavatel neuvedl na výpovědi podpis svého zástupce.

Nedostatek podpisu zaměstnavatele na listině obsahující výpověď z pracovního poměru způsobuje neplatnost tohoto zrušení pracovního poměru pro nedostatek formy.

+ Zaměstnavatel přesně nevymezil po skutkové stránce výpovědní důvod.

Není-li možné ze samotného znění písemné výpovědi z pracovního poměru pro neurčitost či nesrozumitelnost projevu vůle dovodit, v čem spočívá skutkové vymezení výpovědního důvodu, je výpověď z pracovního poměru zaměstnanci neplatným právním úkonem jen tehdy, jestliže nelze ani výkladem projevu vůle zjistit, proč byla zaměstnanci dána výpověď. Pomocí výkladu projevu vůle nelze nahrazovat nebo doplňovat vůli, kterou ten, kdo výpověď dává, v rozhodné době neměl nebo kterou sice měl, ale neprojevil ji.

+ Zaměstnavatel nesprávně kvalifikoval výpovědní důvod.

Není rozhodující, jak zaměstnavatel ve výpovědi důvod právně kvalifikoval, nýbrž je věcí soudu, aby posoudil, který v zákoně uvedený výpovědní důvod je jednáním zaměstnance vyliceným ve výpovědi naplněn.

+ Pro platnost výpovědi je prý nezbytné, aby v době jejího podání byly organizační změny již realizovány.

Není to pravda. Je nutné, aby v této době již bylo o nich rozhodnuto tak, že v přiměřené době se zaměstnanec pro tyto změny stane nadbytečným. Výpovědní doba by však měla skončit tehdy, kdy organizační změnu zaměstnavatel již realizoval.

Příklad: Zaměstnavatel k 1. červnu 2009 ruší vedoucí místo. Nadbytečný zaměstnanec, jehož se týká organizační změna, může dostat výpověď z pracovního poměru tak, aby výpovědní doba skončila 31. května 2009, tedy před faktickým uskutečněním organizační změny. Výpověď by tedy měl zaměstnavatel podat nejpozději v průběhu března 2009.

+ Zaměstnavatel se obává dát výpověď z důvodu organizačních změn, neboť o nich nebylo vydáno písemné rozhodnutí.

Rozhodnutí o organizační změně nemusí být písemné, nejde o právní úkon, ale o hmotněprávní podmínku platnosti výpovědi.

+ Zaměstnanec namítá, že výpověď pro nadbytečnost měl dostat jiný zaměstnanec.

O výběru zaměstnance, který je nadbytečný, rozhoduje zaměstnavatel sám, soud jeho rozhodnutí nepřezkoumává.

+ Zaměstnavatel dává výpověď pro nadbytečnost, aniž by bral v úvahu, že u něj pracují zaměstnanci na dobu určitou.

O příčinnou souvislost nejde, jestliže předpokládané snížení stavu zaměstnanců za účelem zvýšení efektivity práce má nastat jinak, bez nutnosti rozvázat pracovní poměr, např. v důsledku výpovědi podané jiným zaměstnancem nebo uplynutím sjednané doby v pracovním poměru na dobu určitou jiných zaměstnanců.

Příklad: Počet zaměstnanců bude snížen skončením pracovních poměrů na dobu určitou, ale přesto zaměstnavatel dává výpověď pro nadbytečnost jiným zaměstnancům. Taková výpověď není opodstatněná.

✦ Autor, dlouholetý pracovník ministerstva práce a sociálních věcí, je expertem na pracovněprávní problematiku.

Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let

JUDr. RADKA JONÁŠOVÁ

Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, se zřejmě nebude

hrát na výsluní pozornosti kolegů advokátů, nicméně právě s ohledem na to, že frekvence účasti advokátů v takovýchto řízeních nebude příliš častá, dovoluji si k tomuto tématu napsat pár řádků.

Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let je upraveno v hlavě III. zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (dále jen „ZSM“) v § 89 – 96. Stručně připomeňme, že ZSM upravuje jednak podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoně, jednak opatření ukládaná za takové protiprávní činy, dále postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže. Mládeží rozumíme děti mladší patnácti let, tj. ty, které v době spáchání činu jinak trestného nedovršily patnáctý rok věku, a mladistvé, tj. ty, kteří v době spáchání provinění dovršili patnáctý rok a nepřekročili osmnáctý rok svého věku. Tento zákon tedy upravuje jednak řízení o proviněních, kterých se dopustili mladiství, a jednak řízení o činech jinak trestných, kterých se dopustily děti mladší patnácti let.

Záměrně ponechávám stranou řízení ohledně provinění spáchaných mladistvými a svou pozornost zaměřím pouze na řízení, jejichž předmětem je čin jinak trestný, kterého se dopustilo dítě mladší patnácti let. Toto řízení je po procesní stránce diametrálně odlišné od řízení o proviněních mladistvých pachatelů, neboť ZSM v ustanovení § 96 říká, že **nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje soud pro mládež v řízení podle této hlavy (rozuměj hlavy III.) podle předpisů upravujících občanské soudní řízení.** Jde o nesporné řízení, které vychází z právní úpravy řízení ve věcech péče o nezletilé, upravené v občanském soudním řádu v § 176 a násl. o. s. ř. Hlava III. ZSM se však nevztahuje pouze na řízení o činech jinak trestných spáchaných dětmi mladšími patnácti let, ale i na řízení o činech jinak trestných spáchaných mladistvými, kteří jsou z důvodu své nedostatečné rozumové a mravní vyspělosti, pro kterou nemohli v době spáchání činu rozpoznat jeho nebezpečnost nebo ovládnout své jednání, trestně neodpovědní (§ 5 odst. 2 ZSM).

Pojďme si projít řízení ve věcech dětí mladších patnácti let krok po kroku. Poté, co státní zastupitelství podá u příslušného soudu pro mládež návrh na uložení

opatření dítěti mladšímu patnácti let (§ 90 odst. 1 ZSM),¹ ustanoví soud nezletilému dítěti opatrovníka. **Tímto opatrovníkem může být pouze advokát.** Na tomto místě bych se ráda pozastavila. Účelem ZSM je zajistit, aby se na dítě mladší patnácti let užilo opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se nadále páchání protiprávního činu zdrželo a našlo si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispělo k odčinění újmy vzniklé jeho protiprávním činem. Řízení má být vedeno tak, aby přispívalo k předcházení a zamezování páchání protiprávních činů (§ 1 odst. 2 ZSM). Je nesporné, že řízení vede soud pro mládež, tzn. samosoudce příslušného okresního soudu. Především soudce by měl vést řízení tak, aby byla naplněna litera zákona, nicméně opatrovník může soudu pro mládež v jeho snaze o dosažení účelu ZSM velmi významně pomoci. Úloha advokáta – opatrovníka je v tomto řízení poněkud odlišná od úlohy advokáta v trestním řízení, kde advokát vystupuje jako obhájce obviněného. V tomto řízení by advokát měl být především pomocníkem nezletilého dítěte, který je schopen dítěti poskytnout kvalifikovanou právní pomoc a přispět tak k objasnění celé události, včetně jejích příčin. **Advokát by se neměl zaměřovat jen na právní aspekty projednávané věci a možnost, že se dítě takového činu nedopustilo, ale v rámci svých možností by měl i napomoci k objasnění důvodů, resp. motivů, proč se dítě činu dopustilo a faktorů, které se na jeho sociálním selhání významně podílely.**²

Opatrovník by měl mít se soudy pro mládež, státními zástupci a potažmo i policejními orgány **společný cíl.** A to vystupovat v řízení tak, aby si dítě mladší patnácti let uvědomilo protiprávnost svého činu, vzalo si ze svého činu ponaučení a uvědomilo si i svůj závazek nahradit škodu, pokud nějakou způsobilo, případně se poškozenému osobně omluvilo. Možná, že někteří kolegové advokáti namítnou, že tato úloha náleží jiným, např. probačnímu úředníkovi. S tím nemohu souhlasit. Dohled probačního úředníka, pokud je uložen, přichází totiž až po právní moci rozhodnutí soudu o návrhu státního zastupitelství. **Opatrovník však na dítě mladší patnácti let může působit ještě před jednáním ve věci a tedy ještě před rozhodnutím soudu pro mládež.** Opatrovník může (a podle mého soudu by dokonce měl) pomoci dítěti mladšímu patnácti let radou, jak napravit následky činu jinak trestného, zprostředkovat omluvu poškozenému apod. Tím může být opatrovník nezletilému dítěti velmi prospěšný, neboť soud pro mládež může upustit od uložení opatření, postačuje-li k dosažení účelu ZSM projednání činu soudem pro mládež nebo státním zástupcem. Při zvažování, zda bylo projednáním činu soudem pro mládež či státní zá-

stupcem učiněno zadost účelu ZSM, se soud nepochybně zabývá i takovými okolnostmi případu jako je omluva nezletilého dítěte poškozenému, aktivita při odstraňování následků činu jinak trestného apod.

Po ustanovení opatrovníka nezletilému dítěti nařídí soud jednání, o kterém vyrozumí účastníky řízení a předvolá ty, jejichž přítomnost je u jednání třeba. Účastníky řízení o uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let jsou nezletilé dítě, příslušný orgán sociálně právní ochrany dětí, zákonní zástupci dítěte, osoby, kterým bylo dítě svěřeno do výchovy nebo jiné obdobné péče, jakož i další osoby, o jejichž právech a povinnostech má být v řízení jednáno. Účastníkem řízení je i státní zastupitelství, podalo-li návrh podle § 90 odst. 1 ZSM (§ 91 odst. 1 ZSM). Kategorie osob vyrozumívaných o jednání a předvolávaných k jednání se veskrze překrývají. Soudce tak k jednání ve valné většině případů předvolá nezletilé dítě, neboť nelze předvídat, zda bude či nebude přicházet v úvahu upuštění od uložení opatření podle § 93 odst. 7 ZSM. Upustit od uložení opatření nezletilému dítěti nelze za situace, kdy se neúčastnilo projednání věci před soudem.³ Dalším důvodem, proč vyžadovat přítomnost nezletilého dítěte u jednání je i fakt, že samotné projednávání věci na nezletilé dítě výchovně působí, což výrazně usnadňuje dosažení účelu ZSM. Soud dále předvolá rodiče, neboť ti jsou vyslýcháni zejména k osobním a rodinným poměrům nezletilého dítěte, dále pak osoby, kterým bylo dítě svěřeno do výchovy nebo jiné obdobné péče, případně předvolá svědky a znalce, je-li jich při dokazování třeba. Ostatní účastníky řízení a opatrovníka nezletilého dítěte o jednání pouze vyrozumí.

ZSM a potažmo ani občanský soudní řád neupravuje přítomnost účastníků řízení a jejich zástupců u jednání. Podle mého soudu je tedy možno konat jednání i v nepřítomnosti účastníků řízení, včetně opatrovníka nezletilého dítěte, může-li soud učinit bezpečný závěr o tom, zda se čin jinak trestný stal či nestal, a byl-li zjištěn názor nezletilého dítěte ve věci. Shora popsána situace je však minimálně z výchovného hlediska velmi nežádoucí. **Byť to tedy zákon přímo nestanoví, je vhodné u jednání trvat na přítomnosti nezletilého dítěte, jeho zákonného zástupce a opatrovníka.**

Jednání ve věcech o uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let jsou zásadně neveřejná, nerozhodne-li soud pro mládež jinak.

Dokazování se v řízeních ve věcech dětí mladších patnácti let řídí § 120 a násl. o. s. ř. V řízení podle hlavy III. ZSM lze mimo standardně užívaných důkazních prostředků (jako jsou výslechy svědků, znalecké posudky, zprávy a vyjádření orgánů, výslechy účastníků a exekutorské či notářské zápisy) využít jako důkazní prostředek i spisové materiály státních orgánů. K důkazu lze například číst protokol o ohledání místa činu, protokol o domovní prohlídce, dokonce i záznam o vysvětlení podaný svědkem či osobou podezřelou. Vyvstanou-li však pochybnosti ohledně svědectví zachyceného např. v pro-

tokole o podání vysvětlení, bude nutné tyto pochybnosti odstranit provedením výslechu při jednání dle § 126 o. s. ř. Pro všechny důkazy platí, že musí být opatřeny v souladu s právním řádem.

V případě, že soud pro mládež na základě provedeného dokazování dospěje k závěru, že dítě mladší patnácti let čin jinak trestný spáchalo, rozhodne rozsudkem, a to buď **o uložení opatření dle § 93 odst. 1 ZSM**, anebo **usnesením o upuštění od uložení opatření dle § 93 odst. 7 ZSM**. Mezi opatření, která může soud dítěti mladšímu patnácti let uložit, patří dohled probačního úředníka, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, nebo ochranná výchova. Jiné možnosti ZSM nenabízí.

Za situace, že soud dojde k závěru opačnému, tedy že nebylo prokázáno, že by byl dítětem mladším patnácti let spáchán čin jinak trestný, **návrh** státního zastupitelství usnesením **zamítne**. Shora naznačeným eventualitám by měly korespondovat i závěrečné návrhy opatrovníků.

(V případě, že by řízení podle hlavy III. ZSM bylo zahájeno usnesením soudu pro mládež a v řízení nebylo prokázáno, že dítě mladší patnácti let spáchalo čin jinak trestný, soud usne-

sením řízení zastaví.)

Opatření podle § 93 odst. 1 ZSM se dítěti neukládá na předem stanovenou dobu. Opatření mají trvat tak dlouho, dokud nesplní svůj účel (§ 1 odst. 2 ZSM).

Na tomto místě mi dovoluji několik málo slov ke shora citovaným opatřením. Následující řádky by měly být vzaty v potaz právě opatrovníky, kteří soudu navrhuje – dle jejich názoru – nejvhodnější opatření pro nezletilé dítě, které se dopustilo činu jinak trestného. Pomíne-li opatření spočívající v uložení **ochranné výchovy**, neboť toto opatření je ukládáno naprosto výjimečně v případech, kdy dítě spáchalo čin, za nějž trestní zákon ve zvláštní části dovoluje uložení výjimečného trestu a které v době spáchání činu dovršilo dvanáctý rok věku a je mladší patnácti let, případně tehdy, odůvodňuje-li to povaha spáchaného činu jinak trestného a je-li to nezbytně nutné k zajištění jeho řádné výchovy (§ 93 odst. 2, 3 ZSM), **je možno dítěti uložit dohled probačního úředníka nebo ho zařadit do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče.**

Ze své zkušenosti vím, že nabídek terapeutických, psychologických a výchovných programů ve střediscích výchovné péče je poskrovnu. Podíl toho druhu opatření na všech uložených opatřeních je mizivý, neboť terapeutický, psychologický či výchovný program musí být vykonáván právě a jen v instituci se statutem střediska výchovné péče. Takovýchto středisek na úrovni okresních měst příliš mnoho není.

Ve valné většině případů, kde soud shledá podmínky pro uložení opatření, je ukládán dohled probačního úředníka. Ani zde však není situace příliš radostná. Dohled probačního úředníka ve smyslu ustanovení § 93 odst. 1 písm. a) ZSM je odlišný od dohledu probačního úředníka dle § 16 ZSM a § 26a a 26b zákona č. 140/1961 Sb.,

...je vhodné u jednání trvat na přítomnosti nezletilého dítěte, jeho zákonného zástupce a opatrovníka.

restního zákona. Opatrovníci proti tomuto druhu opatření někdy namítají, že dítě nemá možnost dostavovat se k probačnímu úředníkovi. **Dítě mladší patnácti let však nemá na rozdíl od mladistvých a dospělých pachatelů povinnost dostavovat se k probačnímu úředníkovi. Naopak probační úředník je povinen při výkonu dohledu pravidelně navštěvovat nezletilého, kterému bylo uloženo toto opatření, ve škole a v jeho bydlišti.** Střediska Probační a mediační služby ČR však na zajišťování výkonu tohoto opatření zřejmě nejsou vůbec připravena, a to ani personálně, ani materiálně. (Cesta probačního úředníka za nezletilým dítětem ze střediska PMS v okresním městě do velké obce bez dopravního spojení na konci okresu zabere probačnímu úředníkovi bez služebního vozidla mnohdy celou pracovní dobu!)

Chybu můžeme hledat v zákoně, neboť ten nenabízí více alternativ při výběru nevhodnějšího opatření, nakonec však stejně musíme dojít k závěru, že v zákoně chyba není. Zákon určité alternativy předkládá, bohužel však možnosti předvídané zákonem v praxi nefungují. Ať už je to nedostatečným personálním a materiálním vybavením středisek Probační a mediační služby ČR či minimální nabídkou terapeutických, psychologických a výchovných programů ve střediscích výchovné péče. Posledně zmiňované opatření je v praxi velmi nedocenené (pro jeho – z mého pohledu – nedostupnost), byť by se ve velké většině případů jevílo jako nevhodnější reakce na čin jinak trestný s ohledem na možnost individualizace programů dle potřeb nezletilého dítěte.

V rozhodnutí, jímž se řízení končí, rozhodne soud i o nákladech řízení účastníků, státu a o odměně, ná-

hradě hotových výdajů a náhradě za promeškaný čas opatrovníka a o případném nároku státu na náhradu nákladů (§ 95 odst. 3 ZSM). S ohledem na skutečnost, že řízení ve věcech dětí mladších patnácti let může být zahájeno i bez návrhu, nemají účastníci řízení v zásadě právo na náhradu nákladů řízení, pokud soudem nebyly shledány okolnosti případu odůvodňující přiznání náhrady nákladů řízení [§ 146 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. **Co se týče odměny, náhrady hotových výdajů a náhrady za promeškaný čas advokáta vystupujícího v roli opatrovníka, tak ty jsou poskytovány za podmínek a ve výši stanovené vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 177/1996 Sb. (advokátním tarifem).** Odměna advokáta je upravena v § 10a advokátního tarifu, náhrada hotových výdajů je upravena v § 13 advokátního tarifu a náhrada za promeškaný čas v § 14 advokátního tarifu. Samozřejmostí je i náhrada odpovídající dani z přidané hodnoty, je-li advokát plátcem DPH.

Závěrem je nutno podotknout, že mou ambicí nebylo podat vyčerpávající výklad řízení podle hlavy III. zákona o soudnictví ve věcech mládeže, tj. řízení ve věcech dětí mladších patnácti let, ale zaměřit se pouze na takové aspekty tohoto řízení, které se dotýkají advokátů vystupujících v roli opatrovníků nezletilých dětí. Mým úmyslem bylo tento příspěvek koncipovat tak, aby informace v něm uvedené byly prakticky využitelné, neboť s ohledem na celkový počet řízení ve věcech dětí mladších patnácti let je zřejmé, že shora uvedená problematika nebude každodenním chlebíčkem kolegů advokátů.

✦ Autorka je soudkyní Okresního soudu v Jičíně.

1 Úmyslně pomíjím možnost soudu zahájit řízení ve věcech dětí mladších patnácti let bez návrhu státního zástupce, neboť v praxi bude takové řízení naprostou výjimkou. Je to totiž právě státní zastupitelství, které získá jako první informace o tom, že byl spáchán čin jinak trestný. Policejní orgány zasílají příslušným státním zastupitelstvím záznamy o zahájení úkonů trestního řízení, ze kterých ještě nemusí být patrné, kdo je pachatelem. Orgány činnými v trestním řízení jsou tedy prováděny úkony podle trestního řádu, dokud není zjištěno, že pachatelem je osoba trestně neodpovědná pro nedostatek věku.

2 Srov. Trestněprávní revue č. 2/2004, str. 61, K pojmu opatrovník podle ZSM, doc. JUDr. Milana Hrušáková a doc. JUDr. Helena Válková.

3 K dosažení účelu ZSM postačí projednání činu nezletilého státním zástupcem nebo před soudem zejména tehdy, jestliže samotné projednání věci bylo natolik účinné a důrazné, že na nezletilého působilo silným vlivem, že další opatření, jichž by bylo možné použít, již není třeba, neboť samotné řízení, jehož byl nezletilý účasten, splňuje výchovný efekt, který by jinak bylo možné očekávat od uložení a výkonu některého z možných opatření. Tato zásada svědčí o nutnosti přesvědčivého a důrazného účinku, jaký

má na nezletilého skutečnost, že jeho případ byl projednán státním zástupcem, v daném případě však především, že byl postaven před soud, před kterým okolnosti jeho činu byly rozebrány a bylo též poukázáno na rozhodné momenty v životě nezletilého související s důvody, proč došlo ke spáchání činu jinak trestného, které jsou pro nezletilého takovým ponaučením a dostatečnou reflexí, že již není nutné jiné působení k jeho nápravě. Aby projednání věci před soudem mělo tento účinek, je nutné předpokládat aktivní podíl a zapojení nezletilého do tohoto procesu (srov. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 185/2006).

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Schustergasse 21
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel. (VoIP): 910 259 869
– cena jako za místní volání

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

MUDr. Miloš Stoilov, CSc.

ZNALECKÉ POSUDKY

Obor zdravotnictví, odvětví interna
a zdravotnická odvětví různá se zvláštní
specializací gastroenterologie.

e-mail: milos.stoilov@seznam.cz
mob.: +420 602 381 490

Korespondenční adresa: 252 42 Jesenice, Platanová 952

Kdy nelze přiznat státu v občanskoprávním soudním sporu náhradu nákladů řízení spočívajících v odměně advokáta

I. Je-li stát k hájení svých právních zájmů vybaven příslušnými organizačními složkami, finančně i personálně zajištěnými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon svých práv a povinností přenášel na soukromý subjekt, kterým byl v daném případě v soudním sporu o náhradu škody advokát.

II. Z odůvodnění soudního rozhodnutí musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Jsou-li právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními a nebo z nich žádné možné interpretace nevyplývají, nutno takové rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i čl. 1 Ústavy. Tento požadavek se týká i odůvodnění výroku o nákladech řízení.

Nález Ústavního soudu z 9. října 2008, sp. zn. I. US 2929/07

Tímto nálezem vyslovil Ústavní soud, že níže uvedeným výrokem rozsudku Městského soudu v Praze došlo k porušení základního práva stěžovatele na spravedlivý proces, zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a tento výrok zrušil.

Z odůvodnění:

Včas podanou ústavní stížností stěžovatel navrhl zrušení výroku II. rozsudku Městského soudu v Praze z 25. 7. 2007, č. j. 13 Co 24/2007-253 jako soudu odvolacího, kterým bylo rozhodnuto o jeho povinnosti zaplatit žalované České republice, ministerstvu financí (dále též „žalovaná“), náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 563 269 Kč (náklady právního zastoupení advokátem). Tímto výrokem odvolacího soudu došlo podle stěžovatele k zásahu do jeho základního práva podle čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Náklady řízení žalované totiž nebyly podle stěžovatele náklady účelně vynaloženými. Ministerstvo financí totiž disponuje dostatečným množstvím odborných zaměstnanců, způsobilých zajišťovat ochranu zájmů České republiky v řízeních před soudy. Nebyl tedy důvod, aby v předmětném řízení zastupoval žalovanou advokát, a nikoli pověřený pracovník Ministerstva financí ČR. Stěžovatel sice nezpochybňuje právo České republiky nechat se zastupovat advokátem, ale v takovém případě nelze odměnu advokáta považovat za „účelně vynaložené náklady“, k jejichž náhradě by soud mohl zavázat druhého účastníka sporu ve smyslu § 142 odst. 1 o. s. ř.

V souladu s ustanovením § 42 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, v platném znění (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), byla vyžádána vyjádření účastníků řízení.

Městský soud v Praze zdůraznil, že kterýkoli účastník soudního řízení, tedy i advokát či právnická osoba, zaměstnávající právníky, má právo přibrat si jako zástupce advokáta, který mu v řízení poskytne odbornou právní pomoc. Náklady takového zastoupení jsou proto vždy potřebné k účelnému bránění práva, v tomto případě žalované strany. Postupem soudu ani jeho rozhodnutím nedošlo k porušení základních práv stěžovatele, proto navrhl ústavní stížnost odmítnout, či zamítnout.

Ministerstvo financí, jako vedlejší účastník řízení, za kterého podal vyjádření Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, sdělilo, že se jednalo o spor z roku 1999, který stěžovatel vedl původně proti dvěma žalovaným, jednak proti ČR – ministerstvu financí, jednak proti Fondu národního majetku České republiky. Po skončení sporu vedeného proti ČR – ministerstvu financí – se vedlo řízení již jen proti Fondu národního majetku ČR (dále jen „FNM ČR“), který byl v řízení zastoupen advokátem, což byla tehdy běžná praxe. V souvislosti se zrušením FNM ČR k 31. 12. 2006 přešla jeho agenda na ČR – ministerstvo financí, které se tak opět ocitlo v řízení na straně žalované. Zmíněná advokátní kancelář zastupovala ČR – ministerstvo financí jen v odvolacím řízení před Městským soudem v Praze. Všechny předcházející úkony právní pomoci činila za žalovaný FNM ČR. Vzhledem ke skutečnosti, že v r. 2007, kdy již FNM ČR neexistoval a předmětný spor byl už ve stadiu odvolacího řízení, nebyl předán ministerstvu financí k dokončení, ale dokončila jej zmíněná advokátní kancelář, které byly náklady právního zastupování přiznány podle výsledku sporu. Proto by měla být ústavní stížnost stěžovatelky odmítnuta.

Z obsahu ústavní stížnosti a z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 7. 2007, č. j. 13 Co 24/2007-253, Ústavní soud zjistil, že předmětem sporu před obecnými soudy byl požadavek žalobce (stěžovatele v řízení před Ústavním soudem) na zaplacení částky 29 506 000 Kč z titulu náhrady škody proti státu. Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 25. 8. 2005, č. j. 23 DC 246/1999-168, žalobě částečně vyhověl a zamítl ji co do částky 29 430 372 Kč. Výrokem ad III. uložil stěžovateli zaplatit žalované straně 317 025 Kč. Doplnujícím usnesením pak mj. uložil stěžovateli zaplatit státu zálohované náklady řízení ve výši 4350 Kč.

K odvolání stěžovatele Městský soud v Praze rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil a ve výroku o nákladech řízení jej změnil tak, že žalované uložil povinnost zaplatit stěžovateli 51 259 Kč (výrok I.). Výrokem II. uložil stěžovateli povinnost zaplatit žalované na nákladech odvolacího řízení 563 269 Kč. Tento výrok odůvodnil odkazem na ustanovení § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. s tím, že stěžovatel byl v odvolacím řízení zcela procesně neúspěšný.

Ústavní stížnost je důvodná.

Ústavní soud konstatuje, že představuje soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy ČR). Není součástí obecných soudů, jimž není ani instančně nadřazen. Úkolem Ústavního soudu je kontrola rozhodovací činnosti obecných soudů, ovšem pouze za situace, kdy svými rozhodnutími zasahují do ústavně zaručených základních práv a svobod. Ústavní soud tedy není v žádném případě

soudem, který by zevrubně přezkoumával rozhodnutí obecných soudů o nákladech řízení. Jak Ústavní soud shrnul svou judikaturu, týkající se otázky nákladů řízení, „je zásadně výlučnou doménou obecných soudů, aby ... rozhodovaly o nákladech řízení. Ústavní soud není oprávněn v detailech přezkoumávat každé jednotlivé rozhodnutí obecných soudů o nákladech řízení. To neplatí pouze tehdy, pokud by došlo v rozhodnutí obecného soudu k procesnímu excesu, který by neměl toliko povahu běžného porušení jednoduchého práva, jehož náprava není úkolem Ústavního soudu, nýbrž by naopak měl charakter extrémního rozporu s principy spravedlnosti“ (srov. nález sp. zn. III. ÚS 607/04 ze dne 16. 2. 2006, přístupný na www.judikatura.cz).

V přezkoumávané věci tato skutečnost nastala.

Z obsahu spisu a z vyjádření Městského soudu v Praze a Ministerstva financí ČR, za které dnes jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, vyplývá, že jde o spor z roku 1999, který vedl stěžovatel proti žalovaným ČR - ministerstvu financí a Fondu národního majetku ČR. Žalovaná Česká republika - ministerstvo financí ve věci uspěla, a poté se spor vedl pouze s druhým žalovaným - FNM ČR, který byl zastoupen advokátní kanceláří. V důsledku zrušení FNM ČR ke dni 31. 12. 2006 stanula na straně žalované opět Česká republika - ministerstvo financí, neboť zbylá agenda FNM ČR přešla ze zákona na tuto organizační složku státu. Vzhledem k tomu, že tento spor byl v době zániku FNM ČR již ve stadiu odvolacího řízení, nebyl předán zpět Ministerstvu financí ČR a řízení dokončila zmíněná advokátní kancelář. Za této situace uložil odvolací soud stěžovateli povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů odvolacího řízení s odkazem na ustanovení § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., podle zásady úspěchu ve sporu, v konkrétním případě v odvolacím řízení.

Z uvedeného vyplývá, že v odvolacím řízení vystupovalo na straně žalované ČR - ministerstvo financí, tj. jeden z ústředních orgánů státu. Je všeobecně známo, že ústřední orgány státní správy mají zřízeny k výkonu právních agend příslušné právní (legislativní) odbory, zaměstnávají-

ci dostatečný počet odborných pracovníků, kteří jsou schopni zajišťovat ochranu zájmů České republiky před soudy. To nejméně pokud jde o dobu před vydáním zákona č. 201/2002 Sb., kterým byl zřízen Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, který z větší části zastupování státu v řízení před obecnými soudy převzal. Nebyl tedy důvod, aby žalovanou stranu zastupoval, byť už jen v odvolacím řízení, advokát. Pokud se tak stalo, nelze za této situace na stěžovateli spravedlivě žádat, aby hradil žalované straně náklady řízení takto vzniklé, protože tyto náklady nelze považovat za „náklady potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva“, ve smyslu ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř.

Jak vyplývá z odůvodnění ústavní stížnosti napadeného rozsudku Městského soudu v Praze, zmíněný soud shora nastíněné otázky vůbec nevzal v úvahu a svůj výrok o náhradě nákladů řízení odůvodnil jen odkazem na ustanovení § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Otázkou, zda se skutečně jedná o náklady potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva, se tedy vůbec nezabýval. Tím zatížil své rozhodnutí vadou, mající ústavně-právní rozměr, spočívající v porušení článku 36 odst. 1 Listiny.

Jedním z principů, představujícím součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu a vylučujícím libovůli při rozhodování, je i povinnost soudů své rozsudky odůvodnit (§ 157 o. s. ř.), a to způsobem zakotveným v § 157 odst. 2 o. s. ř. Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právní závěry na straně druhé. V případě, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními anebo z nich v žádné možné interpretaci nevyplývají, nutno takové rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i čl. 1 Ústavy (srov. nález sp. zn. III. ÚS 94/1997). Tento požadavek se samozřejmě týká i odůvodnění výroku o nákladech řízení.

❖ Nález zaslal JUDr. PhDr. OLDŘICH CHODĚRA, advokát v Praze.

❖ Úprava a právní věta redakce.

Předkupní právo náleží spoluvlastníkovi jen v případě prodeje podílu, nikoliv též při darování

I. Z § 602 odst. 1 obč. zák. jasně vyplývá, že předkupní právo se uplatní, kdyby kupující věc chtěl prodat (nikoliv darovat). Pojem „předkupní právo“ nelze gramaticky vložít jinak než právo koupit věc dříve než někdo jiný. Vztažení principu předkupního práva i na darovací smlouvy je v rozporu s podstatou darování. Nebylo-by tak již možno mluvit o (dobrovolném) darování, ale o nuceném převodu.

II. Povinnost věc prodat žalobcům za cenu stanovenou znaleckým posudkem by byla ve zjevném rozporu s § 606 věta první obč. zák., který stanoví, že kdo je oprávněn koupit věc, musí zaplatit cenu nabídnutou někým jiným, není-li dohodnuto jinak.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 20. října 2008, č. j. 22 Cdo 2408/2007-427

Tímto rozsudkem Nejvyšší soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze z 31. 1. 2007, č. j. 29 Co 604/2006-396 a rozsudek Okresního soudu v Příbrami z 4. 7. 2006, č. j. 12 C 218/2004-331, a věc vrátil Okresnímu soudu v Příbrami k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobci se domáhali, aby soud žalované uložil povinnost uzavřít s nimi kupní smlouvy, kterými by na ně převedla její ideální spoluvlastnický podíl k nemovitostem označeným níže; nárok opřeli o předkupní právo. Žalobci spoluvlastnické právo k nemovitostem nabyli děděním po otci spolu s E. K., která svůj spoluvlastnický podíl darovala žalované, aniž by o tom spoluvlastníky-žalobce informovala a nabídla jim podíl ke koupi, a tak porušila jejich předkupní právo.

Okresní soud v Příbrami („soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 4. července 2006, č. j. 12 C 218/2004-331, výrokem pod bodem I. uložil žalované povinnost „do 15 dnů od právní moci rozsudku uzavřít s žalobci a) a b) kupní smlouvu“ ve znění v tomto bodě uvedeném týkající se „čtyř šestin z celku nemovitostí zapsaných v katastru nemovitostí okres P., obec a katastrální území K. H. na LV č. 11“, výrokem pod bodem II. uložil žalované povinnost „do 15 dnů od právní moci rozsudku uzavřít s žalobci a) a b) kupní smlouvu“ ve znění v tomto bodě uvedeném, týkající se „čtyř šestin z celku nemovitostí zapsaných v katastru nemovitostí okres P., obec Ch., katastrální území K. na LV č. 312“, a výrokem pod bodem III. rozhodl o nákladech řízení. Uvedené darovací smlouvy soud prvního stupně shledal neplatnými ve smyslu § 40a občanského zákoníku („ObčZ“), neboť E. K. svůj spoluvlastnický podíl nemovitostí nenabídla ke koupi žalobcům ve smyslu § 140 ObčZ, a porušila tak jejich předkupní právo; žalovaná neprokázala, že je osobou blízkou dárkyni ve smyslu § 116 ObčZ. Postup žalobců podle § 603 odst. 3 ObčZ posoudil jako důvodný.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací k odvolání žalované rozsudkem ze dne 31. ledna 2007, č. j. 29 Co 604/2006-396, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Ztotožnil se s právními závěry soudu prvního stupně. K námitkám žalované, že se předkupní právo nevztahuje na darování, a že je osobou blízkou ve vztahu k dárkyni, odvolací soud upozornil na rozdíl mezi převodem a přechodem vlastnického práva, a uzavřel, že § 140 ObčZ se týká jeho převodu, tudíž i darování. Kupní cenu stanovil podle znaleckého posudku.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalovaná dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu („o. s. ř.“), s tím, že řízení bylo postiženo vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Zpochybňuje právní názor, že v dané věci došlo k porušení předkupního práva žalobců. Uvádí, že soud prvního stupně shledal porušení předkupního práva žalobců, neboť jí E. K. nemovitosti darovala, aniž by je nejprve nabídla žalobcům. Jmenovaná však byla osobou jí blízkou, přičemž v takovém případě se § 140 ObčZ neaplikuje. Před vydáním napadeného rozhodnutí navíc došlo k vrácení daru dárkyni podle § 629 ObčZ, neboť dar vykazoval vady, o nichž nebyla žalovaná informována, jak o tom svědčí notářský zápis z 2. 10. 2006. Vrácením daru došlo k obnově vlastnického práva dárkyně; tato skutečnost se do katastru nemovitostí zapisuje záznamem, nikoliv vkladem vlastnického práva. Vrácení daru není porušením povinností ve smyslu předběžného opatření uloženého žalované soudem prvního stupně 6. 10. 2004. Za zákaz nemovitost zeiztit nelze považovat vrácení daru z důvodu existence vad, na něž nebyl obdarovaný upozorněn. Vrácením daru nedošlo k žádnému zásahu do práva původních vlastníků a nemohlo jim to přivodit majetkovou újmu. Soud proto měl žalobu zamítnout z důvodu nedostatku pasivní legitimace na straně žalované, neboť

v době vydání napadeného rozsudku nebyla vlastníci sporných nemovitostí. Odvolací soud se s otázkou vrácení daru vůbec nevyočádal a není zřejmé, jaké právní stanovisko v tomto směru zaujal. Žalovaná dále namítá nesprávné posouzení právní otázky, zda v případě, kdy dochází k převodu spoluvlastnického podílu formou darovací smlouvy, se lze domáhat proti obdarovanému uzavření kupní smlouvy. Jako zásadní právní otázku vymezuje problém, zda se předkupní právo vztahuje i na bezúplatné převody. Dále namítá nesprávnost výkladu pojmu „osoba blízká“. Navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobci ve vyjádření k dovolání namítají, že žalovaná v dovolání opakuje tvrzení obsažená v jejím odvolání. Přitom neuvádí nic, co by svědčilo o přípustnosti dovolání a neosvědčila ani dovolací důvody. Proto navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalované odmítl jako zjevně nedůvodné.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., že jsou uplatněny dovolací důvody upravené v § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je důvodné. **Dovolatelka zpochybňuje porušení předkupního práva žalobců; v této souvislosti za otázku zásadního významu považuje dovolací soud možnost uplatnění předkupního práva v případě darování spoluvlastnického podílu; tuto otázku zatím dovolací soud neřešil (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).**

Převádě-li se spoluvlastnický podíl, mají spoluvlastníci předkupní právo, ledaže jde o převod osobě blízké (§ 116, § 117 ObčZ). Nedohodnou-li se spoluvlastníci o výkonu předkupního práva, mají právo vykoupit podíl poměrně podle velikosti podílů (§ 140 ObčZ).

Kdo prodá věc s výhradou, že mu ji kupující nabídne ke koupi, kdyby ji chtěl prodat, má předkupní právo (§ 602 odst. 1 ObčZ). Bylo-li předkupní právo porušeno, může se oprávněný buď na nabyvateli domáhat, aby mu věc nabídl ke koupi, anebo mu zůstane předkupní právo zachováno (§ 603 odst. 3 ObčZ). Kdo je oprávněn koupit věc, musí zaplatit cenu nabídnutou někým jiným, není-li dohodnuto jinak (§ 606 ObčZ, věta první).

Darovací smlouvou dárce něco bezplatně přenechává nebo slibuje obdarovanému, a ten dar nebo slib přijímá (§ 628 odst. 1 ObčZ). Darovací smlouva směřuje k bezúplatnému rozmnožení majetku darovaného na úkor dárce; k jejím pojmovým znakům patří dobrovolnost darování.

Z gramatického, systematického i logického výkladu uvedených ustanovení vyplývá závěr, že předkupní právo náleží spoluvlastníkovi jen v případě prodeje podílu. Zákonnou definici předkupního práva obsahuje § 602 odst. 1 ObčZ, ze kterého jasně vyplývá, že předkupní právo se uplatní, kdyby kupující chtěl věc prodat (nikoliv darovat). To vyplývá již ze samotného pojmu „předkupní právo“; tento pojem nelze gramaticky vy-

ložit jinak než právo koupit věc (srov. slovo: předkupní) dříve, než někdo jiný. Předkupní právo je podrobněji upraveno jako vedlejší ujednání při kupní smlouvě (§ 602 a násl. ObčZ) a tato úprava se použije i v případě předkupního práva podílového spoluvlastníka. **Pokud by zákonodárce předpokládal, že právo nabyt přednostně věc by se týkalo i jiných případů než kupní (případně směnné) smlouvy, pojmenoval by toto právo jinak a zařadil by jeho úpravu do hlavy první osmé části občanského zákoníku, upravující obecné instituty závazkového práva.**

Konečně vztahování principů předkupního práva i na darovací smlouvy je v rozporu s podstatou darování; jeho výsledkem by bylo darování věci někomu, koho dárce obdarovat nechce, a nebylo by tak již možno mluvit o (dobrovolném) darování, ale o nuceném bezúplatném převodu. Tento problém se soudy snažily obejít tím, že žalované uložily povinnost věc prodat žalobcům za cenu stanovenou znaleckým posudkem, tento postup byl však ve zjevném rozporu s § 606, věta první, ObčZ, který stanoví, že kdo je oprávněn koupit věc, musí zaplatit cenu nabídnutou někým jiným, není-li dohodnuto jinak. Postup, při kterém se „cena nabídnutá někým jiným“ nahrazuje cenou určenou znaleckým posudkem, nemá oporu v žádném ustanovení občanského zákoníku a nevyplyvá ani z povahy věci.

Také komentář k občanskému zákoníku se přiklání k závěru, že předkupní právo nemůže spoluvlastník v případě darování spoluvlastnického podílu uplatnit s tím, že „pokud by režim § 140 dopadal i na darování, nešlo by fakticky podíl darovat ...což nepochybně nebylo smyslem ustanovení § 140“ (viz Občanský zákoník. Komentář. C. H. Beck, Praha 2008, svazek I., s. 790).

Soudy v nalézacím řízení vyšly z toho, že § 140 ObčZ váže předkupní právo na převod podílu, přičemž převodem je i darování. Je skutečností, že hypotéza § 140 ObčZ je vyjádřena širším způsobem než hypotéza § 602 odst. 1 ObčZ („převod“ oproti „prodeji“), nicméně výkladem je třeba dospět k závěru, že podmínky uplatnění předkupního práva, pokud jde o formu převodu, jsou v obou těchto případech totožné – **kde není úmysl věc prodat, není ani předkupní právo.** Vzhledem k tomu, že odvolací soud vyšel z jiného právního názoru, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.].

Z hlediska tohoto právního názoru ztrácí důležitost dovolací námitka, že odvolací soud se nezabýval tvrzením, že žalovaná v době vrácení daru již nebyla spoluvlastnicí sporného podílu; nicméně vzhledem k tomu, že odvolací soud toto tvrzení vznesené v průběhu odvolacího řízení pomínil, porušil § 157 odst. 2 o. s. ř. a řízení před ním tak trpí vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.].

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné.

❖ Rozsudek zaslal JUDr. PhDr. OLDŘICH CHODĚRA, advokát v Praze.

❖ Úprava a právní věta redakce.

Poznámka redakce:

Jak na to upozorňuje v citovaném rozhodnutí uvedený Komentář, nepanuje v právní praxi jednota při posouzení, zda pojem „převod“ lze vztáhnout jen na případy převodů úplatných nebo i neúplatných. Zatímco dříve spíše převažoval názor o použitelnosti ust. § 140 obč. zák. na případy úplatných i bezúplatných převodů, novější vývoj u tohoto pojetí poněkud ustupuje a přiklání se k závěru o použití cit. ust. pouze na případy úplatných převodů. Komentář dále uvádí seznam literatury, kde převažuje tento názor, a též literatury, která v nedávné či i v současné době zastává názor opačný (viz cit. Komentář, str. 789).

Rozhodnutí NS má v této otázce zásadní význam. Sám NS konstatoval, že dosud se touto otázkou nezabýval, což byl též důvod, proč připustil dovolání.

Není však bez zajímavosti, že v nedávné době NS Slovenské republiky (rozsudek z 25. 10. 2005, sp. zn. 1 Cdo 102/2005), judikoval opačně s touto právní větou: Předkupní právo podílového spoluvlastníka se uplatňuje i při převodu spoluvlastnického podílu na základě darovací smlouvy. Rozhodnutí bylo otištěno ve Sbirce stanovisek NS SR a rozhodnutí soudů SR č. 6/2006, str. 32-37 a přetištěno též v časopise Justičná revue – příloha 1-2008 (str. 6-9). Z odůvodnění vyplývá, že žalovaná darovala svůj spoluvlastnický podíl na nemovitosti třetí osobě, aniž vyčkala na uplynutí zákonné dvouměsíční lhůty podle § 605 obč. zák. (slovenská právní úprava v tomto ohledu i v ostatních dále uvažovaných ustanoveních obč. zák. je shodná jako v ČR). Okresní soud s poukazem na ust. § 40 a ve spojení s § 605 obč. zák. vyhověl žalobci a určil neplatnost namítané darovací smlouvy. Krajský soud na odvolání žalované rozsudek okresního soudu potvrdil. V odůvodnění mj. uvedl, že považoval závazek povinného spoluvlastníka za spravedlivý v souladu s účelem institutu předkupního práva, jímž je upřednostnit dosavadní spoluvlastníky před třetími osobami, které by vstoupily do nového spoluvlastnického vztahu. Zákon tedy podle názoru odvolacího soudu omezil povinného spoluvlastníka v jeho právu nakládat se spoluvlastnickým podílem univerzálně ve všech formách zřízení (prodej, darování, výměna). Žalovaní podali proti rozsudku odvolacího soudu dovolání, které bylo odvolacím soudem připuštěno, protože se jednalo o otázku zásadního právního významu (zda za převod podle § 140 obč. zák. se považuje i převod bezúplatný). Žalovaný namítal, že od podílového spoluvlastníka nelze spravedlivě žádat, aby byl omezen v možnosti rozhodnout se, jakým způsobem převede na jiného svůj spoluvlastnický podíl. Rozhodne-li se pro úplatný převod, platí pro něho zákonné omezení vyplývající z předkupního práva, jestliže však projev jeho vůle směřuje k bezúplatnému převodu, existuje zde faktická nemožnost výkonu tohoto zákonného práva podle § 140 obč. zák. Namítal též, že moderní vývojové trendy právní teorie poukazují na opodstatněnost právního názoru, že zákonné předkupní právo podle ust. § 140 obč. zák. se nevztahuje na bezúplatné převody.

Nejvyšší soud NS SR však dovodil, že dovolání není důvodné. V poměrně stručném odůvodnění mj. uvedl, že ačkoliv se spoluvlastnickým podílem může každý spoluvlast-

ník nakládat obdobně jako vlastník se svou věcí, jeho smluvní volnost je omezena ze zákona předkupním právem ostatních spoluvlastníků. NS má za to, že názor nižších soudů je správný a odpovídá systematickému, gramatickému a logickému výkladu § 140 obč. zák., které pod pojmem „převod spoluvlastnického podílu“ zahrnuje jak úplatný, tak i bezúplatný převod. Jen takový výklad je dle NS SR v souladu se záměrem zákonodárce omezit smluvní volnost spoluvlastníků, která vyplývá už se samotného obsahu podílového spoluvlastnictví, tak, jak je vymezeno v ust. § 137 a násl. obč. zák.

Není bez zajímavosti, že v r. 2008 nakladatelstvím LINDE Praha, a. s., vydaný Velký akademický komentář k obč. zákoníku autorů Karla Eliáše a kol. sice směřuje ke stejnému názoru jako výše citovaný Komentář Beckův, věc však odbývá pouze v podstatě jednou větou, když uvádí, že odkaz na smluvní předkupní právo by ukazoval spíš na převod

úplatný, čemuž se zřejmě má dát přednost, a to zejména se zřetelem ke konkvencím, které by případný opačný výklad mohl vyvolat (díl I., str. 628).

Upozorňujeme mj. též na skutečnost, že již ve starší literatuře bylo poukazováno na nevhodnost zákonného předkupního práva vůbec, že – jak píše K. Eliáš a M. Zuklínová in Principy nového kodexu soukromého práva (Linde Praha, a. s., 2001, str. 191), jedná se o prvek spoluvlastnictví cizí, který evropské úpravy neznají, a případná ochrana spoluvlastníků bude v příští právní úpravě realizována jinak. Tyto výchozí myšlenky se promítly do paragrafového znění návrhu nového obč. zákoníku, který již úpravu předkupního práva neobsahuje.

Podle našich informací proti námi otištěnému rozsudku NS ČR bude podána ústavní stížnost. O výsledku budeme čtenáře informovat.

✦ Připravil JUDr. VÁCLAV MANDÁK, CSc.

Právo a povinnost obhájce podat dovolání

Jestliže v době, kdy pravomocně skončilo řízení některým z rozhodnutí soudu uvedených v ustanovení § 265a odst. 2 tr. ř. měl obviněný obhájce, pak je tento obhájce oprávněn, popřípadě s ohledem na příslušná ustanovení zákona o advokacii (např. § 16 zákona č. 85/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů) i povinen podat za obviněného dovolání a účastnit se řízení o něm (§ 41 odst. 5 tr. ř.), a to bez ohledu na okolnost, že právní mocí už jinak zaniklo zmocnění tohoto obhájce, aby obhajoval obviněného. V uvedeném případě není žádný důvod k tomu, aby soud (např. k žádosti obviněného) ustanovil obviněnému nového obhájce.

Pouze za situace, kdy se nejednalo o případ nutné obhajoby (§ 36 tr. ř.) a obviněný neměl v dosavadním řízení obhájce, soud obviněnému ustanoví obhájce pro účely podání dovolání (srov. § 265d odst. 2 tr. ř.) a účasti v dovolacím řízení, avšak jen za splnění podmínek uvedených v § 33 odst. 2, 4 tr. ř., tj. poté, co bylo pravomocně rozhodnuto o právu obviněného na bezplatnou obhajobu (popřípadě na obhajobu za sníženou odměnu) a obviněný, který si sám obhájce nezvolil, požádal o jeho ustanovení.

Usnesení Nejvyššího soudu z 30. 10. 2006, sp. zn. 11 Tdo 1340/2006

Tímto usnesením Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného J. K. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě z 5. 6. 2006, sp. zn. 6 To 138/2006, v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod sp. zn. 5 T 151/2005.

Z odůvodnění citujeme:

Rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 5. 12. 2005, sp. zn. 5 T 151/2005, byl obviněný J. K. uznán vinným pod bodem 1. výroku o vině trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a trestným činem ohrože-

ní pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. b) tr. zák. a pod bodem 2. trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák., a byl mu za to uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 7 měsíců s výkonem ve věznici s ostrahou a dále trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 3 roky.

O odvolání obviněného rozhodl Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 5. 6. 2006, sp. zn. 6 To 138/2006 tak, že je podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný J. K. prostřednictvím svého obhájce dovolání, přičemž uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V odůvodnění nejprve zrekapituloval průběh řízení před soudem prvního a druhého stupně a dále uvedl, že z důvodů v dovolání podrobně rozvedených zásadně nesouhlasí se závěry soudů o jeho vině, která je údajně prokázána jednak svědeckou výpovědí B. K., jednak jeho vlastním doznáním. V závěru obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí a sám rozhodl tak, že podle § 226 písm. c) tr. ř. zprošťuje obviněného obžaloby, neboť nebylo prokázáno, že skutek spáchal obviněný.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření v podstatě uvedl, že dovolání obviněného J. K. směřuje výlučně do oblasti skutkových zjištění, přičemž soud prvního stupně spolehlivě zjistil skutkový stav a správně jej i kvalifikoval. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť bylo podáno z jiného než zákonného důvodu.

Jak vyplývá z obsahu spisu, obviněný podal dovolání včas, a to prostřednictvím obhájkyne Mgr. E. B., která mu byla dne 21. 8. 2006 k jeho žádosti ustanovena soudem prvního stupně pro účely podání dovolání a řízení o dovolání. Nejvyšší soud k tomuto postupu soudu připomíná ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř., podle něhož platí, že „nebylo-li zmocnění obhájce při jeho zvolení nebo ustanovení vymezeno jinak, zaniká při skončení trestního stíhání.

I když zmocnění takto zaniklo, je obhájce oprávněn podat za obžalovaného ještě dovolání a zúčastnit se řízení o dovolání u Nejvyššího soudu ...“ *V posuzované věci soud ustanovil obviněnému obhájce (JUDr. L. P.) již v rámci odvolacího řízení a v souladu s ustanovením § 137 odst. 2 tr. ř. byl tomuto obhájci také doručen opis rozhodnutí soudu druhého stupně, přičemž zmocnění obhájce bylo vymezeno dobou trvání důvodů nutné obhajoby.* Uvedený obhájce tedy byl v souladu se shora citovaným ustanovením § 41 odst. 5 tr. ř. zcela nepochybně **oprávněn** (resp. v zájmu ochrany práv obviněného a ve vnitřním vztahu k němu **i povinen** zejména podle § 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů), aby podal za obviněného dovolání k Nejvyššímu soudu a aby jej dále obhajoval v řízení o dovolání. Z výše uvedeného vyplývá, že v posuzované věci *nebyl důvod k takovému postupu soudu prvního stupně, který by vedl k ustanovení dalšího obhájce obviněnému pro účely podání dovolání a řízení o něm.* Ovšem takový závěr nic nemění na tom, že dovolání obviněného J. K. bylo podáno prostřednictvím obhájce a v zákonné dovolací lhůtě.

Pro úplnost lze také dodat, že pokud by se nejednalo o případ nutné obhajoby a obviněný neměl obhájce v průběhu řízení před soudem prvního a druhého stupně, pak po pravomocném skončení trestního stíhání mu lze ustanovit obhájce za splnění podmínek předpokládaných v ustanovení § 33 odst. 2 tr. ř., a to i s ohledem na zákonný požadavek vyplývající z ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř., podle něhož může obviněný podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce.

Nejvyšší soud pak po zjištění, že dovolání bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v zákoně, je podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek č. 9/2007, poř. č. 50.

✦ Zvýraznění textu redakce.

Poznámka redakce:

Názor, obsažený v prvním odstavci právní věty, je nepochybně správný. Již dříve na základě ústavní stížnosti Ústavní soud v nálezu z 26. 4. 2005, sp. zn. IV. ÚS 167/05 uvedl mj.: Dospěl-li obhájce postupem lege artis k závěru, že realizace právní obhajobou podané dovolání může být z nějakého ohledu účelná (např. z hlediska nutnosti vyčerpat všechny opravné prostředky), je podání dovolání povinností obhájce, která, pokud by snad neměla vyplývat z trestního řádu, pak vyplývá ze zákona o advokacii (č. 85/1996 Sb.) či stavovských předpisů, upravujících výkon advokacie. Stanovil-li zákonodárce, že obhájce v dovolacím řízení nepotřebuje nové ustanovení, pak je jediným rozumným výkladem, že toto ustanovení nadále vykonává. Tomuto výkladu nemůže bránit ani § 12 odst. 10 tr. ř., jenž váže konec trestního stíhání na okamžik právní moci rozsudku.

Nejvyšší soud v odůvodnění svého rozhodnutí dochází k témuž závěru, aniž se odvolává na citovaný nálezh Ústavního soudu a uvádí obdobné důvody, i když méně precizovaně.

Dříve, než bylo toto rozhodnutí publikováno (tj. v prosinci 2007), se touto otázkou zabývala z podnětu představenstva ČAK sekce pro trestní právo studijního kolegia Komory, protože do té doby se i v praxi advokátů vyskytovaly protichůdné názory. Jednotné stanovisko nezaujala ani kontrolní rada Komory.

Představenstvo Komory na schůzi konané dne 10. 9. 2007 přijalo usnesení obsahující shodný názor jako v posuzovaném rozhodnutí Nejvyšší soud a již dříve v citovaném nálezu i Ústavní soud, i když zčásti odlišně a zejména podrobněji zdůvodněně. V právní větě tohoto stanoviska se uvádí: Pokud dá odsouzený obhájci pro některý z uvedených úkonů obhajoby pokyn, tj. nejen pro dovolací řízení, ale též pro žádost o milost a pro odklad výkonu trestu (a jde-li o nesvéprávného obviněného, příp. i proti jeho vůli – § 265d odst. 1 tr. ř.), jsou v tomto ustanovení uvedena oprávnění současně i povinnosti obhájce s výjimkou případů, kdy je advokát povinen nebo oprávněn podle příslušných předpisů provedení takových úkonů odmítnout (viz Bulletin advokacie č. 12/2007 s. 60). V takovém případě soud znovu obhájce neustanovuje a nevyžaduje ani udělení plné moci. Je jen samozřejmé, že jde-li o obhájce ustanoveného, má vůči státu nárok na odměnu a hotové výdaje nejen za obhajobu v rámci trestního stíhání, ale i za sepsání dovolání a za obhajobu před Nejvyšším soudem (tak i cit. nálezh Ústavního soudu).

Izolovaným gramatickým výkladem by bylo možno dovozovat, že jde pouze o právo obhájce („je oprávněn“), k němuž nepotřebuje ve stanovených termínech další zmocnění, nikoliv však současně i o povinnost. Bylo by to možno dovozovat i ze znění předchozích odstavců § 41 tr. ř. a příp. i z formulace jiných ustanovení, která upravují postavení obhájce. Trestní řád se např. na různých místech zmiňuje o tom, co je obhájce povinen (např. § 41 odst. 1), i o tom, k čemu je oprávněn (např. § 41 odst. 2, odst. 3, 4). Aby byl vystižen pravý smysl zákona, je však třeba jako ve všech sporných případech vycházet ze smyslu normy a nelze používat izolovaně jen některé výkladové metody. Přitom i pro obecné soudy a orgány činné v trestním řízení platí zásada vyplývající z judikatury Ústavního soudu, podle níž je třeba respektovat ústavně konformní výklad, jehož smysl spočívá v tom, že v případě, kdy zákon umožňuje více výkladů, je třeba dát přednost takovému, který nejlépe odpovídá ústavě (viz např. nálezh ÚS č. 48/1995 Sb. a řada jiných). Protože v daném případě jde o zajištění ústavního práva na obhajobu a k uskutečnění daného procesního úkonu (podání dovolání) je zákonem povinně předepsána právní služba advokáta, je třeba při respektování uvedených výkladových zásad dojít k závěru, že za předpokladů uvedených v § 41 odst. 5 tr. ř. (nejsou-li zde skutečnosti, které podle zákona o advokacii, podle trestního řádu nebo podle jiného předpisu, zejména stavovského, tomuto postupu brání) je nejen oprávněním, ale i povinností obhájce dovolání podat (samozřejmě na základě pokynu obviněného a jde-li o nesvéprávného, tak popř. i proti jeho vůli – § 265d odst. 2 tr. ř.). Takový výklad nejlépe vyhovuje zásadě náležitosti zajištění ústavního práva na obhajobu, protože s jeho použitím dosáhne obviněný svého práva podat dovolání s potřebnou právní jistotou. Obhájci tak zůstávají zachována všechna

práva a povinnosti, pokud zde jejich využití přichází v úvahu. I když tedy jinak zmocnění obhájce zaniklo, **rozšiřuje ust. § 41 odst. 5 tr. ř. nejen jeho právo, ale i povinnost podat za obžalovaného ještě též dovolání, což platí i o podání žádosti o milost a o odklad výkonu trestu.**

Sporný se však jeví názor obsažený v závěrečné části právní věty. Podle tohoto názoru nešlo-li o případ nutné obhajoby a obviněný neměl v dosavadním řízení obhájce, soud obhájce pro podání dovolání a pro jeho účast v dovolacím řízení ustanoví jen poté, co byly kumulativně splněny tyto podmínky: a) bylo pravomocně rozhodnuto o právu obviněného na bezplatnou obhajobu dle § 33 odst. 2 tr. ř., když b) obviněný si sám obhájce nezvolil, a c) požádal o jeho ustanovení. Podle našeho názoru však **k tomu, aby soud byl povinen ustanovit obviněnému obhájce, stačí jen splnění podmínek, že obviněný si obhájce nezvolil a o ustanovení obhájce požádal, aniž by bylo pro úspěch žádosti nutné předtím rozhodnout o tom, že obviněný je sociálně potřebný ve smyslu § 33 odst. 2 tr. ř. a má tudíž nárok na bezplatnou obhajobu nebo o obhajobu za sníženou odměnu advokáta.**

Vycházíme přitom z těchto důvodů:

Podle § 265d odst. 2 tr. ř. obviněný může podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce. Podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se za dovolání nepovažuje, byť bylo takto označeno. Jestliže obviněný nemá obhájce za situace, kdy přichází v úvahu podání dovolání, může si jej především zvolit. Není však neobvyklé, že přes veškerou snahu v přiměřené lhůtě nutné pro přípravu a sepsání dovolání žádného obhájce nezíská, ačkoliv o to požádal i několik advokátů. K odmítnutí právní služby je totiž advokát vždy oprávněn, pokud nebyl podle zvláštních předpisů ustanoven, nebo Komorou určen (§ 18 odst. 1 zák. o advokacii). Přitom Komora je povinna určit advokáta jen tomu, kdo nesplňuje podmínky ustanovení advokáta soudem podle zvláštních předpisů a ani se nemůže domoci právních služeb podle zákona o advokacii, tj. volbou obhájce (§ 18 odst. 2 zák. o advokacii). V tomto ohledu je zákon o advokacii subsidiárním předpisem ve vztahu k příslušným zvláštním předpisům. V trestním řízení je takovým předpisem trestní řád.

Jde-li o nutnou obhajobu – a tak je tomu i v případě podání dovolání – pak Komora advokáta k poskytnutí této právní služby neurčuje. Analogicky je pak třeba použít ust. § 38 odst. 1 tr. ř. a na žádost obviněného, který si obhájce nezvolil, advokáta ustanovit. Stejně jako v jiných případech, kdy je třeba obhájce ustanovit, učiní tak soud bez ohledu na to, zda jsou splněny podmínky pro bezplatnou obhajobu nebo pro obhajobu za sníženou odměnu. Obviněný jako žadatel o ustanovení obhájce musí pouze osvědčit, že je zde rozhodnutí, jež chce napadnout dovoláním, aniž musí uvádět důvody, které hodlá uplatnit. Ty soud ani není oprávněn při rozhodování o ustanovení obhájce přezkoumávat a tedy jejich sdělení na obviněném požadovat. Pokud bude dovolání odmítnuto nebo zamítnuto, bude obviněný povinen nahradit odměnu a hotové výdaje, které stát zaplatil obhájci, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou [§ 152 odst. 1 písm. b) tr. ř.].

Neshledáváme důvody k tomu, aby soud postupoval odchýlně od ust. § 38 odst. 1 tr. ř. a vázal svoji povinnost ustanovit obhájce na skutečnost, že bylo pravomocně rozhodnuto o tom, že obviněný má nárok na bezplatnou obhajobu nebo na obhajobu za sníženou odměnu. To by fakticky ve většině případů znamenalo odmítnutí nároku na ústavou zaručené právo obhajoby a na povinnost státu poskytnout čas a možnost k přípravě obhajoby a právo, aby se obviněný hájil prostřednictvím obhájce (čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod), protože jinak než prostřednictvím obhájce dovolání podat nelze. Lze si představit i situaci, že řízení o právu na bezplatnou obhajobu potrvá po větší část dvouměsíční doby určené k podání dovolání, nebo – podá-li obviněný stížnost proti zamítavému rozhodnutí usnesení soudu – že v takové době vůbec pravomocně rozhodnuto nebude.

Na podporu námi zastávaného stanoviska lze uvést i názor, vyjádřený v jiném rozhodnutí Nejvyššího soudu. Jde o usnesení Nejvyššího soudu z 29. 3. 2006, sp. zn. Tdo 248/2006, z něhož lze dovodit tuto právní větu: Jestliže zákonná lhůta k podání dovolání uplynula v důsledku liknavého a zdlouhavého postupu soudu prvního stupně při ustanovování obhájce obviněnému, který včas a zcela na počátku během zákonné lhůty uplatnil své právo podat dovolání a dal tím najevo, že tento mimořádný opravný prostředek má být podán prostřednictvím obhájce, o jehož ustanovení současně požádá, znemožnil mu tak okresní soud využít svého práva podat řádně a včas dovolání. Šlo o případ, kdy obviněný původně v řízení neměl obhájce a ten mu byl ustanoven pouze pro odůvodnění podaného odvolání, takže ust. § 41 odst. 5 tr. ř. se na případ nevztahovalo. Rozhodnutí odvolacího soudu bylo obviněnému doručeno v době, kdy se nacházel ve výkonu trestu, odkud včas požádal o ustanovení obhájce, přičemž soud postupoval tak liknavě, že obhájce ustanovil až po uplynutí lhůty k podání dovolání. Nejvyšší soud však dovolání jako opožděné neodmítl, neboť shledal, že bylo podáno po uplynutí zákonné lhůty jen v důsledku zmíněného postupu soudu prvního stupně při ustanovení obhájce. V opačném případě by totiž nebyla zajištěna průchodnost zákonných práv obviněného, který včas a zcela na počátku běhu zákonné lhůty uplatnil své právo podat dovolání. Soudu prvního stupně již tehdy nic nebránilo, aby obviněnému obhájce ustanovil, což se však nestalo.

K tomu je třeba podotknout, že v této fázi obviněný nepožádal o bezplatnou obhajobu a nebylo ani ex officio rozhodnuto, že má právo na obhajobu bezplatnou.

Lze tedy rekapitulovat: Pokud v době, kdy přichází v úvahu podání dovolání proti rozhodnutí soudu II. stupně, nemá obviněný ustanoveného obhájce, který by byl ve smyslu § 41 odst. 5 tr. ř. povinen podat za něj dovolání, nebo nemá zvoleného obhájce, který podle obsahu smlouvy o právní službě byl povinen dovolání podat, je soud povinen mu na jeho žádost obhájce ustanovit bez ohledu na to, zda jsou u obviněného splněny podmínky pro obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu.

K možnosti konat veřejné zasedání o odvolání uprchlého obviněného, který vypověděl plnou moc obhájci

I. Jestliže obviněný, proti němuž je vedeno řízení jako proti uprchlému, protože se skrývá (§ 302 tr. ř.), a je tedy u něho dán důvod nutné obhajoby dle § 36 odst. 1 písm. c) tr. ř., sdělí odvolacímu soudu teprve v den konání veřejného zasedání o odvolání, že vypověděl plnou moc svému zvolenému obhájci, který se však k veřejnému zasedání dostavil a k dotazu soudu prohlásil, že nespátuje ze své strany v dalším zastupování obviněného žádné překážky, když navíc obviněný v průběhu řízení proti obhajobě obviněného nic nenamítal, natož aby případně využil možnosti zvolit si jiného obhájce, takže nebyly patrné žádné důvody k vyloučení přítomného obhájce z obhajování, pak pokračoval-li odvolací soud ve veřejném zasedání za přítomnosti uvedeného obhájce, neporušil právo obviněného na obhajobu (§ 37 odst. 2 tr. ř.). Takový postup soudu nezakládá důvod k dovolání podle ust. § 265b odst. 1 písm. c) trestního řádu. Za shodné situace by totéž platilo i v případě, šlo-li by o obhájce ustanoveného.

II. Na svou žádost nebo na žádost obviněného může být povinnosti obhajování zproštěn ustanovený obhájce a místo něho ustanoven obhájce jiný jen z důležitých důvodů (§ 40 tr. ř.). Povinnosti obhajování zprostí před soudem předseda senátu a v přípravném řízení soudce. Je na posouzení předsedy senátu nebo soudce, zda jsou ve věci dány důvody k tomu, aby byl ustanovený obhájce povinnosti obhajování zproštěn. Sdělení obviněného může být pouze podnětem k jeho rozhodnutí a ve vztahu k ustanovenému obhájci nemá samo o sobě žádné právní účinky.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 12. 10. 2007, sp. zn. 11 Tdo 970/2007

Tímto usnesením Nejvyšší soud dovolání obviněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné odmítl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v P. ze dne 20. prosince 2006, sp. zn. 4 T 60/2005, byla obviněná L. D. uznána vinou trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 2, odst. 3 písm. c) tr. zákona, dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Za to a další sbíhající se trestnou činnost (z rozsudku Obvodního soudu pro P. 4 ze dne 29. září 2004, sp. zn. 37 T 7/2004) byl obviněné uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání čtyř roků, pro jehož výkon byla zařazena do věznice s ostrahou, a trest zákazu činnosti spočívající v zákazu soukromého podnikání v oboru vedení účetnictví a daňového poradenství a v zákazu výkonu povolání a funkce účetní, vždy na dobu deseti let.

O odvolání obviněné rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 20. dubna 2007, sp. zn. 3 To 17/2007, tak,

že podle § 258 odst. 1 písm. b), d) a e) tr. ř. zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že při v zásadě nezměněných skutkových zjištěních a při nezměněném výroku o vině i trestu odnětí svobody tento trest byl pouze změněn zařazením do věznice s dozorem (namísto s ostrahou) a uložil obviněné trest zákazu soukromého podnikání v oboru vedení účetnictví a daňového poradenství a zákazu výkonu povolání ve funkci účetní na dobu pěti let.

Proti tomuto rozsudku odvolací soudu podala obviněná L. D. prostřednictvím svého obhájce dovolání, přičemž uplatnila dovolací důvody uvedené v ustanoveních § 265b odst. 1 písm. c) d) a g) tr. řádu.

Předně namítla, že v odvolacím řízení neměla obhajoba, ačkoliv ho podle zákona měla mít. Obviněnou u veřejného zasedání odvolacího soudu dne 20. dubna 2007 obhajoval JUDr. M. V., kterému ovšem pro nespokojenost se způsobem vedení obhajoby sdělením datovaným 19. dubna 2007 vypověděla plnou moc. Soud poté podle názoru dovolatelky porušil též ustanovení o její přítomnosti na veřejném zasedání, pokud po vypovězení plné moci jejímu obhájci veřejné zasedání neodročil, ale dále jednal s obhájcem, který však již nebyl oprávněn ji obhajovat. V závěru dovolatelka namítla, že soudy nepostupovaly ani v souladu s ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. řádu, když neprovedly žádný z obhajobou navržených důkazů. Dospěly tak k nesprávným skutkovým zjištěním, která pak nesprávně právně posoudily. Proto dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze a vrátil mu věc k novému projednání a rozhodnutí. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se k dovolání obviněné vyjádřil s podrobným odůvodněním tak, že navrhl, aby dovolání bylo zamítnuto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

Z obsahu spisu Krajského soudu v P. sp. zn. 4 T 60/2005 vyplývá, že již v přípravném řízení byl dne 13. srpna 2001 obviněná z důvodu uvedeného v ustanovení § 36 odst. 3 tr. ř. (obviněná byla stíhána pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 2, 4 tr. zák.) ustanoven soudem obhájce JUDr. J. B. Poté obviněná dne 8. července 2003 si sama zvolila obhájce, a to JUDr. M. V., a proto soud ustanovení JUDr. J. B. obhájcem dne 5. srpna 2003 zrušil. Ve spise je pak založeno ještě opatření ze dne 20. října 2003, kterým soud z důvodu uvedeného v ustanovení § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř. (*naše poznámka: Obviněná byla dne 18. července 2003 vzata do vazby, z níž však později byla na písemný slib propuštěna.*) obviněné ustanovil obhájce JUDr. M. V., tj. téhož obhájce, kterého si obviněná již dne 8. července 2003 obhájcem zvolila.

V posuzované věci za účasti zvoleného obhájce JUDr. M. V. pak provedly orgány činné v přípravném řízení dne 19. srpna 2003 výslech obviněné a ostatně tentýž obhájce pak byl přítomen i při prostudování spisu dne 30. září a 15. října 2003. Z obsahu předloženého spisu se sice nepodává žádný důvod k výše uvedenému postupu, jímž soudce v přípravném řízení tohoto zvoleného obhájce (JUDr. M. V.) dne 20. října 2003 ještě navíc obviněné obhájcem ustanovil, neboť není patrné, že by

obviněná zvolenému obhájci plnou moc vypověděla, popř. že by jeho zmocnění ji obhajovat zaniklo jinak, ovšem to nic nemění na tom, že JUDr. M. V. oprávněně vykonával obhajobu obviněné L. D.

Obviněná proti rozsudku Krajského soudu v P. z 20. 12. 2006 podala prostřednictvím svého obhájce JUDr. M. V. odvolání, k jehož projednání nařídil Vrchní soud v Praze na 20. 4. 2007 veřejné zasedání. U veřejného zasedání byl přítomen její obhájce JUDr. M. V., který sdělil, že těsně před zahájením veřejného zasedání jej kontaktovala na chodbě soudu neznámá žena, která mu předala sdělení, jehož obsahem bylo „vypovězení plné moci“ ze strany obviněné. Předseda senátu sdělení obviněné přečetl a přítomného obhájce obviněné vyzval, aby se k této záležitosti vyjádřil. Po zjištění, že obhájce nespátřuje ze své strany v dalším zastupování obviněné žádné překážky, předseda senátu s odkazem na ustanovení § 37 odst. 2 tr. řádu pokračoval ve veřejném zasedání.

Podle § 37 odst. 2 tr. ř. si obviněný může místo obhájce, který mu byl ustanoven nebo osobou k tomu oprávněnou zvolen, zvolit obhájce jiného. Oznámí-li změnu obhájce tak, aby obhájce mohl být o úkonu vyrozuměn v zákonem stanovené lhůtě, orgán činný v trestním řízení ode dne doručení takového oznámení vyrozumívá nově zvoleného obhájce. V opačném případě je obhájce předtím ustanovený nebo zvolený, pokud není z obhajování vyloučen, povinen obhajobu vykonávat do doby, než ji osobně převezme později zvolený obhájce.

Při promítnutí těchto zákonných ustanovení na posuzovaný případ je zřejmé, že námitky obviněné nemohou obstát. Obhájce JUDr. M. V. obhajoval obviněnou jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem prvního stupně, aniž by obviněná v průběhu řízení proti jeho obhajobě cokoliv namítala, natož aby případně využila možnosti zvolit si obhájce jiného. Z obsahu písemného podání, které obhájci obviněné předala neznámá žena v budově soudu před jednací síní zhruba půl hodiny před počátkem veřejného zasedání odvolacího soudu, se podává, že obviněná svému obhájci JUDr. M. V. „... vypovídá plnou moc ...“ s tím, že „už není mým právním zástupcem ex offo...“. Přitom obviněná soudu neoznámila, že by si zároveň zvolila jiného obhájce, nebo alespoň projevila vůli tak později učinit. Pokud odvolací soud po zjištění, že obhájce JUDr. M. V. je na veřejné zasedání připraven a v dalším obhajování obviněné nespátřuje na své straně žádné překážky, pokračoval v konání veřejného zasedání za účasti obhájce obviněné JUDr. M. V., pak postupoval zcela v souladu s výše již citovaným ustanovením § 37 odst. 2 tr. ř., a nijak neporušil právo obviněné na obhajobu, když nebyly patrné žádné důvody k vyloučení tohoto obhájce z obhajování ve smyslu ustanovení § 37a trestního řádu. Za této situace naopak postup obviněné působí spíše jako snaha o zmaření veřejného zasedání.

Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že stejný závěr byl tím spíše na místě, pokud by JUDr. M. V. byl ustanoveným obhájcem obviněné. V takovém případě totiž platí, že ustanovený obhájce „... z důležitých důvodů může být na svou žádost nebo na žádost obviněného povinnosti

obhajování zproštěn a místo něho ustanoven obhájce jiný. Povinnosti obhajování zproští v řízení před soudem předseda senátu a v přípravném řízení soudce.“ (viz § 39 odst. 1 § 40 tr. ř.). Jinak řečeno, je na posouzení předsedy senátu nebo soudce, zda jsou ve věci dány důvody k tomu, aby byl ustanovený obhájce povinnosti obhajování zproštěn. Přitom z obsahu spisu žádný takový důležitý důvod, ale ani žádný důvod jinak předvídaný ustanovením § 40a tr. řádu, opodstatňující zproštění ustanoveného obhájce z obhajování, nevyplývá. Sdělení obviněného může být pouze podnětem k jeho rozhodnutí a ve vztahu k ustanovenému obhájci nemá samo o sobě žádné právní účinky. Obviněná tedy v odvolacím řízení obhájce měla a tvrzený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. tak jejími námitkami naplněn není. Dále se dovolací soud zabýval námitkou dovolatelky, která uplatnila jako další důvod skutečnosti uvedené v § 265b odst. 1 tr. ř., a podrobně zdůvodňuje, proč v tomto řízení vedeném proti obviněné jako proti uprchlé mohl jednat odvolací soud v její nepřítomnosti.

Pokud jde o důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu dospěl Nejvyšší soud k závěru, že ani v tomto ohledu není dovolání důvodné.

✦ Právní věta redakce.

Poznámka redakce:

Z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu mj. vyplývá, že obviněná byla stíhána jako uprchlá, což bylo shledáno podle obsahu spisu jako důvodné, když se po propuštění z vazby skrývala. Odvolacímu soudu tak nic nebránilo, aby za podmínek v usnesení NS uvedených odvolání obviněné projednal v její nepřítomnosti za přítomnosti jejího obhájce, takže zde nebyl důvod k odročení veřejného zasedání o odvolání.

Důležité důvody, pro něž lze žádat o zproštění povinnosti obhajování, jsou co do povahy a četnosti v literatuře dostatečně zpracovány (srov. zejména Šámal a kol. Trestní řád, Komentář – díl I, 5. vydání, str. 284-286; viz též Mandák V.: Ukončení obhajoby obhájcem, Trestní právo č. 2/1996).

Paragraf 38 tr. ř. o ustanovování obhájců, ani § 40 tr. ř. o zrušení ustanovení obhájce k jeho žádosti nebo žádosti obviněného neřeší výslovně otázku procesní formy vyřízení těchto úkonů soudem. Podle § 30 Vnitřního a kancelářského řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy v platném znění jde v obou případech o opatření, jež učiní soudce zpravidla do tří dnů. Jestliže věc nesnese odkladu, učiní takové opatření ihned, příp. v rámci své dosažitelnosti. Při současném právním stavu nelze tedy ustanovení obhájce ani záporné vyřízení žádosti o zproštění obhajování ustanoveným obhájcem napadat stížností. De lege ferenda by bylo žádoucí, aby tyto procesní úkony činil soudce usnesením s právem podat proti němu stížnost, obdobně jako je tomu v případech uvedených v § 40 a) tr. ř., kdy soud rozhoduje usnesením s právem stížnosti. Přitom soud zde rozhoduje o zproštění ustanoveného obhájce nejen z úřední povinnosti, ale podle okolností i na základě návrhu obviněného či obhájce.

Zákon ani literatura a judikatura dosud neřešily rovněž další významnou otázku, zda „důležité důvody, pro něž lze žádat o zproštění obhajování ustanoveným obhájcem“, je třeba vždy blíže konkretizovat. Problematické je to zejména tehdy, jde-li o ztrátu důvěry mezi obviněným a obhájcem. V některých případech by konkrétní zdůvodnění mohlo postavení obviněného poškodit, např. tehdy, jestliže důvodem je neodstranitelný rozpor mezi obviněným a obhájcem ohledně právní kvalifikace skutku, otázka druhu a výměry trestu, požadavek obviněného, aby obhájce postupoval při obhajobě způsobem, který je v rozporu s právy a povinnostmi advokáta apod. Konkrétní odůvodnění na straně obhájce by se mohlo dostat i do rozporu s jeho povinností mlčenlivosti (§ 20 odst. 1 zák. o ad-

vokacii). Řešení takových a podobných otázek je snadné, jestliže si obviněný obhájce zvolil. Tehdy může podle okolností dojít k výpovědi či odvolání plné moci. Při ex offo obhajobě však přichází v úvahu pouze podání žádosti, o níž ve smyslu § 40 tr. ř. rozhoduje soud. Podle našeho názoru lze mít za to, že v takových spíše výjimečných případech stačí, když obhájce či obviněný v žádosti pouze uvedou, že ze závažných důvodů došlo mezi nimi ke ztrátě důvěry, přičemž bližší odůvodnění nelze uvést, aniž by bylo porušeno právo obviněného na obhajobu. Soud by v takovém případě postupem podle § 40 tr. ř. opatřením obhájce obhajování zprostil, aniž by měl možnost blíže důvodnost podané žádosti zkoumat. Jde ovšem o otázku spornou, vhodnou pro širší diskusi.

Odměna obhájce

Obhájci nenáleží odměna za dovolání, které podal proti vůli odsouzeného, pokud nejde o případ uvedený v ust. § 41 odst. 4 tr. řádu.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. listopadu 2008, č. j. 79/2008

Tímto rozhodnutím bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 7. 2008, č. j. 3 T 2/2008 a tomuto soudu uloženo, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Odůvodnění:

U Krajského soudu v Hradci Králové proběhlo pod sp. zn. 3 T 2/2007 trestní stíhání proti odsouzenému L. S. pro trestné činy loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák. a podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. L. S. byl pro tyto trestné činy pravomocně odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze 16. 5. 2007, č. j. 3 T 2/2007-602 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 2 To 63/2007.

Usnesením soudce Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 10. 11. 2006, č. j. O Nt 1228/2006-2 byl obhájcem obviněného L. S. ustanoven JUDr. I. B., advokát.

Obhájce odsouzeného L. S. dne 23. 6. 2008 předložil Krajskému soudu v Hradci Králové vyúčtování odměny za obhajobu ze dne 20. 6. 2008. V tomto vyúčtování uplatnil nárok na odměnu obhájce a na náhradu výdajů ve výši 82 430 Kč. Krajský soud v Hradci Králové usnesením č. j. 3 T 2/2007-697 ze dne 14. 7. 2008 stanovil JUDr. I. B. odměnu ve výši 54 990 Kč s režijním paušálem ve výši 6600 Kč, náhradu za promeškaný čas ve výši 1200 Kč, náhradu za ztrátu času ve výši 800 Kč, náhradu cestovného 1394 Kč a DPH ve výši 12 347 Kč. Celkem tak stanovil výši odměny ustanoveného obhájce a příslušných náhrad částkou 77 331 Kč. Co do výše 5099,10 Kč uplatněný nárok zamítl.

Proti tomuto usnesení podal odsouzený stížnost do roku o přiznání odměny a náhrad obhájci, ve které ne-souhlasí, že napadeným usnesením byla obhájci stanovena též odměna ve výši 2790 Kč a režijní paušál ve výši 300 Kč za sepis dovolání. Stěžovatel ve stížnosti uvedl, že za tento úkon odměna a režijní paušál obhájci nenáleží, neboť dovolání bylo sepsáno bez jeho souhlasu.

Vrchní soud v Praze z podnětu podané stížnosti podle § 147 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. přezkoumal napadené usnesení i řízení, které mu předcházelo a dospěl k následujícím závěrům:

V řízení, na jehož základě v dané věci Krajský soud v Hradci Králové rozhodl o přiznání odměny a náhrady ve formě režijního paušálu za sepis dovolání, nebyly zjištěny procesní vady, které by mohly ovlivnit správnost soudního rozhodnutí. Dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze 16. 5. 2007, č. j. 3 T 2/2007-602 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 2 To 63/2007, bylo u Krajského soudu v Hradci Králové podáno v zákonné lhůtě. Dne 11. 12. 2007 obhájce sdělil Nejvyššímu soudu v Brně prostřednictvím Krajského soudu v Hradci Králové, že oznamuje předpokládaný úmysl odsouzeného vzít podané dovolání zpět. Odůvodnil to vůli klienta, s nímž se poradil.

Abyste bylo možno o nároku uplatněném obhájcem na stanovení odměny a paušální náhrady administrativních výdajů obhájce za sepis a podání dovolání rozhodnout, je nezbytné zjistit bez zbytečných pochybností, zda ustanovený obhájce podal předmětné dovolání oprávněně v souladu s trestním řádem, či nikoliv.

Podle § 41 odst. 5 tr. ř. nebylo-li zmocnění obhájce při jeho ustanovení vymezeno jinak, zaniká při skončení trestního stíhání. I když zmocnění takto zaniklo, je obhájce oprávněn podat za obžalovaného ještě dovolání a zúčastnit se řízení o dovolání u Nejvyššího soudu. Vzhledem k tomu, že v daném případě nebylo při ustanovení obhájce rozhodnuto jinak, platí obecná zákonná úprava, podle které byl obhájce v době podání dovolání k takovému postupu oprávněn, to však jen za předpokladu, že s takovým postupem obžalovaný v době podání dovolání souhlasil. Proti vůli odsouze-

ného obhájce nemohl vzhledem k ustanovení § 41 odst. 4, 5 tr. ř. dovolání v daném případě podat.

Z údajů obsažených v trestním spise jednoznačně a bez pochybností nevyplývá, zda odsouzený s obhájcem byli na podání dovolání v době podání dohodnutí. Pokud by tomu tak bylo, byl by obhájce oprávněn i povinen dovolání podat a příslušela by mu za to mimosmluvní odměna a příslušné náhrady ve smyslu vyhlášky č. 177/1996 Sb., v platném znění, o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Pokud by však v době podání dovolání s takovým postupem odsouzený nesouhlasil, bylo by dovolání obhájcem proti vůli odsouzeného podáno neoprávněnou osobou, bez ohledu na to, zda byl obhájce o nesouhlasu odsouzeného informován či nikoliv. V takovém případě by obhájce nemohl uplatnit oprávněně nárok na mimosmluvní odměnu a paušální náhradu za podání dovolání.

V daném případě nejistotu z hlediska oprávněnosti podání dovolání zvyšuje, že trestní spis neobsahuje usnesení předsedy senátu příslušného soudu o vzetí zpětvzetí dovolání na vědomí podle § 265g odst. 2 tr. ř. Krajský soud v Hradci Králové tak na straně jedné přiznal JUDr. I. B. odměnu za právní pomoc jako obhájci zmocněnému dovolání podat, ale na straně druhé nevzal předepsaným způsobem na vědomí zpětvzetí dovolání, což by měl učinit, pokud považuje dovolání za podané a vzaté zpět řádně a v souladu s trestním řádem.

Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem bude třeba, aby Krajský soud v Hradci Králové bez zbytečných pochybností najisto zjistil, zda ustanovený ob-

hájce v daném případě dovolání podal oprávněně či nikoliv. Za tím účelem Krajský soud v Hradci Králové zejména vyžádá stanovisko tohoto obhájce, zda, kdy a jak zjišťoval stanovisko odsouzeného k podání dovolání, zvláště pak v době po nabytí právní moci rozsudku, včetně zjištění, zda tak učinil osobně nebo prostřednictvím substituta, vyjma Mgr. D., o jehož návštěvách obžalovaného jsou v trestním spise údaje uvedeny, zda navštívil odsouzeného ve věznici a otázku podání dovolání s ním projednal, eventuálně z jakých důvodů se tak nestalo, případně zda odsouzený neodvolal svůj souhlas s podáním dovolání až poté, co k tomuto podání došlo. Obdobné stanovisko též Krajský soud v Hradci Králové vyžádá od odsouzeného L. S., včetně vyjádření, zda s podáním dovolání od počátku souhlasil, či nikoliv. Poté opětovně vyhodnotí oprávněnost podání dovolání a rozhodne o sporném nároku.

Vzhledem k tomu, že bez pochybností lze o oprávněnosti nároku na odměnu a náhradu hotových výdajů za sepsání a podání dovolání rozhodnout poté, co předseda senátu rozhodne, zda bere na vědomí zpětvzetí dovolání ze dne 8. 1. 2008 a postaví tak najisto i oprávněnost či neoprávněnost jeho podání JUDr. I. B., a ve věci bude třeba provádět další nezanedbatelné dokazování nad rámec možnosti stížnostního soudu, bylo napadené usnesení zrušeno a věc vrácena Krajskému soudu v Hradci Králové.

✦ Rozhodnutí zaslal JUDr. JINDŘICH FASTNER, předseda senátu Vrchního soudu v Praze.

✦ Právní věta redakce.

Odměna obhájce v řízení o propuštění z ochranného léčení

Obhájci ustanovenému pro řízení o propuštění z ochranného léčení náleží za úkony právní služby v tomto řízení odměna ve výši jedné poloviny.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové z 24. 4. 2007, sp. zn. 13 To 159/2007

Z odůvodnění vyplývají tyto podstatné skutečnosti: Napadeným usnesením okresní soud přiznal podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. obhájce JUDr. J. H. ml. odměnu a náhradu hotových výdajů včetně 19% daně z přidané hodnoty. Naopak obhájce nepřiznal další požadovanou částku s odůvodněním, že za tři úkony právní služby jí přiznal odměnu pouze ve výši jedné poloviny a nikoliv v plné výši, jak požadovala.

Proti tomuto usnesení podala obhájce stížnost. Přestože se rozhodovalo o ukončení ochranného léčení, je přesvědčena, že za všechny úkony jí náležela plná odměna [za převzetí a přípravu obhajoby s odkazem na § 11 odst. 1 písm. b)], za prostudování spisu podle § 11

odst. 1 písm. f), za použití analogie § 11 odst. 3 a za účast u veřejného zasedání § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu]. V dané věci není žádný důvod k aplikaci ust. § 11 odst. 2 písm. d) adv. tarifu, kde se hovoří o návrzích a stížnostech ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání, neboť toto ust. dopadá na písemné projevy, nikoliv na účast u soudního jednání. Navrhla proto, aby KS napadené usnesení zrušil a sám jí přiznal celou účtovanou odměnu.

V usnesení KS se mj. uvádí: V dané věci došlo k ustanovení obhájce pouze pro účely obhajoby v řízení o ukončení ochranného léčení. Poskytnutá obhajoba pak spočívala v převzetí obhajoby dne 26. 1. 2007, ve studiu spisu dne 6. 2. 2007, které podle záznamu trvalo od 8.15 do 8.45 hod., a v účasti u veřejného zasedání dne 19. 2. 2007 od 9.00 do 9.15 hod. Nešlo o obhajobu v trestním řízení, v němž by se rozhodovalo o otázkách viny a trestu. Obhájce byla ustanovena ve fázi vykonávacího řízení, jehož předmětem bylo pouze rozhodování o návrhu na ukončení ochranného ambulantního léčení. Šlo tedy o typ řízení, v němž není konáno hlavní líčení, ale řízení probíhá ve formě veřejného zasedání. Zcela zjevně jde o jednodušší typ řízení a i když se výše odměny odvozuje od právní kvalifikace trestného činu, pro který bylo vedeno pravomocně skončené trestní stíhání, není

předmětem posuzovaného řízení rozhodování o vině a trestu, ale jen o dílčí otázce související s výkonem ochranného opatření. Podle krajského soudu není důvod odměňovat rozdílným způsobem jednotlivé úkony právní služby, které se vztahují k meritu určitého typu řízení. Pokud by totiž obhájkyňe sama podala návrh na ukončení léčení, nebo meritorní rozhodnutí napadla opravným prostředkem – stížností, pak by jí nepochybně náležela za takovýto úkon právní služby s odkazem na ustanovení § 11 odst. 2 písm. d) advokátního tarifu odměna ve výši jedné poloviny za podání návrhu nebo stížnosti ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání. Podle krajského soudu pak i za převzetí obhajoby v tomto typu řízení i za účast u veřejného zasedání, jehož předmětem bylo rozhodování o ukončení ochranného léčení, náleží odměna ve výši jedné poloviny, a to podle ustanovení § 11 odst. 3 ve spojení s § 11 odst. 2 písm. d) advokátního tarifu, neboť jde o úkony právní služby výslovně neuvedené v odstavcích 1 a 2 § 11 citované vyhlášky, ale jde o úkony, které jsou svou povahou a účelem nejbližší úkonům uvedeným v § 11 odst. 2 písm. d) citované vyhlášky.

Podle názoru KS však OS neměl přiznat obhájkyňi odměnu ani za prostudování spisu 6. 2. 2007. K ustanovení obhájkyňe došlo krátce po zahájení řízení o návrhu na ukončení ochranného ambulantního léčení, její obhajoba byla omezena na tento typ řízení, nebylo proto nezbytné seznamovat se podrobně s obsahem pravomocně skončeného trestního řízení, v němž bylo rozhodnuto o vině a trestu za trestnou činnost, pro kterou byl S. S. odsouzen v roce 1990, a jestliže obhájkyňe byla ve věci ustanovena na počátku řízení a prostudování spisového materiálu si vyžádalo dobu pouze 30 minut, šlo o činnost, kterou bylo možné podřadit pod převzetí a přípravu obhajoby, když v dané věci ani nepřicházela v úvahu porada s klientem. Šlo o případ odlišný od situace, kdy je obhájce ustanoven až v pozdější fázi trestního stíhání, např. ve fázi odvolacího řízení, a příprava na obhajobu vyžaduje seznámení s obsáhlým spisovým materiálem. Potud usnesení krajského soudu.

Poznámka redakce:

Za významnou považujeme poznámku, která byla otištěna redakcí časopisu **Státní zastupitelství** v tomto znění: *Toto rozhodnutí bylo navrženo k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ale jeho publikace nebyla schválena. Převážil názor, že v uvedeném případě náleží ustanovenému obhájci odměna v plné výši.*

Otiskujeme rozhodnutí KS, včetně podstatné části odůvodnění, spolu s poznámkou, z níž vyplývá, že větší

nová část redakce Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek se shoduje se stanoviskem stěžovatelky. Podotýkáme, že členové redakční rady jsou výlučně soudci NS ČR. Argumentace odpůrců názoru KS v Hradci Králové nám není známa, připojujeme však tuto vlastní poznámku: KS vychází v podstatě z toho, že obhajoba toho druhu, která byla předmětem daného řízení, je výrazně jednodušší a časově méně náročná než obhajoba ve věci samé. Zdůrazňuje mj. i to, že prostudování spisového materiálu si vyžádalo pouze 30 minut. Neměla být přiznána ani odměna za prostudování spisu. Názor KS však považujeme za rozporný s příslušnou tarifní úpravou. Je pravda, že nešlo o obhajobu v meritu věci a že celkový výkon obhájce byl zajisté méně náročný, než je tomu při obhajobě ve věci samé. Advokátní tarif je však, pokud jde o mimosmluvní odměnu, založen na *zprůměrovaném profesním působení obhájce*. Ne každá věc je stejně složitá. Při mimosmluvní odměně se jedná o honorování velmi rozdílné činnosti z hlediska skutkové i právní náročnosti – někdy jde o případ jednoduchý, jindy naopak o složitý, a přesto odměna je vždy stejná [s výjimkou možnosti zvýšení odměny za podmínek uvedených v § 12 odst. 1 advokátního tarifu nebo jejího snížení za podmínek uvedených v § 12 odst. 2 téhož ust., přičemž rozhodnutí o snížení odměny je zcela v rukou advokáta; žádné důvody nejsou stavovskými předpisy stanoveny (viz k tomu Předpisy o odměňování advokátů, komentář, zvláštní číslo Bulletinu advokacie, září 2006, str. 57, poznámky k § 12 odst. 2)].

K této obecné úvaze dodáváme, že pokud jde o platnou právní úpravu, je nepochybné, že ust. § 11 odst. 2 písmeno d) adv. tarifu se vztahuje pouze na *návrhy a stížnosti* ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání a vyjádření k nim, s výjimkami tam uvedenými, *a nikoliv na jiné v dané věci v úvahu připadající tarifní úkony*. Aplikaci ust. o poloviční odměně dle § 11 odst. 2 adv. tarifu nelze rozšiřovat na jinou činnost obhájce, i když se netýká obhajoby ve věci samé. Názor KS v Hradci Králové považujeme proto za nepřipustně extenzivní, který je v rozporu s doslovným zněním příslušného tarifního ustanovení, vč. odkazu na § 1 odst. 3 adv. tarifu, dle něhož za úkony právní služby neuvedené v předchozích odstavcích tohoto ust. náleží odměna jako za úkony, které jsou svou povahou a účelem nejbližší úkonům uvedeným v § 11 odst. 1 a 2. Účtování, provedené advokátkou v dané věci, proto považujeme za odůvodněné a věcně správné.

Státní zastupitelství č. 5/2008, poř. č. 645/2008.

✦ Zpracoval JUDr. VÁCLAV MANDÁK, CSc.

Marek Antoš:

**Principy voleb
v České republice
(doplněno o srovnání
se státy Evropské unie)**

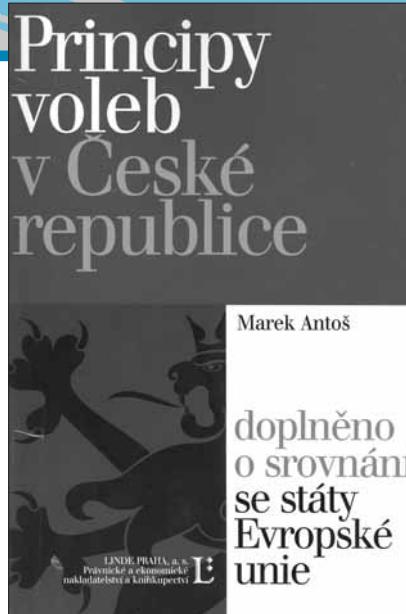
Linde Praha, a. s., Praha, 2008,
192 stran, 290 Kč.

Recenzovaná kniha se zabývá výlučně volebním právem. Zaujmutí by tedy mohla zejména advokáty či jiné právníky, kteří se při své praxi zabývají soudním přezkumem voleb. S ohledem na poměrně narůstající počet voleb v České republice (ve hře jsou stále návrhy na přímou volbu prezidenta) tak není její využití pouze v teoretické rovině.

Autor předkládané publikace, která vznikla jako disertační práce, si v úvodu vytyčil jako hlavní cíl vymezit základní principy voleb v České republice a prověřit, nakolik jsou s nimi volební zákony skutečně v souladu. Z uvedeného vymezení by bylo možno očekávat spíše obecnější pojednání o problematice volebního práva. Opak je však pravdou. Čtenář v knize najde celou řadu témat volebního práva (jak sám autor uvádí – těch, o kterých by se měla vést diskuse za účelem následné změny volebního zákonodárství), rozklíčovaných do podrobností, jež jsou nutné pro jejich praktické použití.

První část práce vybírá a čtenáři přibližuje základní zdroje principů voleb v České republice. Jde zejména o zásadní mezinárodněprávní dokumenty, jako je Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o ochraně občanských a politických práv, Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, zejména její (první) Dodatkový protokol z roku 1952. Stranou nezůstává ani Kodex správných postupů ve volebních záležitostech, který v roce 2002 zpracovala Benátská komise při Radě Evropy. Jako obecné východisko vnitrostátní úpravy v České republice je uveden článek 21 Listiny základních práv a svobod.

Z uvedených dokumentů autor identifikoval šest základních principů, a to (1) všeobecnost, (2) rovnost a (3) přímost volebního práva, (4)

tajnost hlasování, (5) zásady poměrného zastoupení a většinového systému a konečně (6) svobodné (skutečné) volby.

Jednotlivé principy následně autor podrobně analyzuje (včetně zdůvodnění a historického vývoje) s ohledem na některé základní instituty volebního zákonodárství České republiky de lege lata. Vše je proloženo komparativními poznámkami a odkazy na judikaturu. Jako příklad je možno uvést problematiku přizpůsobování volebních obvodů pro senátní volby dle počtu obyvatel či volebních kaud. Další řešenou otázkou je, zda existující české volební zákonodárství neodporuje mezinárodněprávním závazkům vyplývajících z Evropské úmluvy. Odpověď na tuto otázku je hledána zejména rozborem rozhodovací praxe kontrolních institucí Úmluvy, tj. nejdrívě Komise a nyní Evropského soudu pro lidská práva.

V souvislosti s novými trendy informační společnosti a zejména s hledáním řešení na snižující se zájem voličů o volby autor zařadil i část věnující se tzv. distančnímu hlasování. Zde jsou nejprve rozebrány již existující možnosti, jak volit jinak než osobně před svojí okrskovou komisí. Jedná se zejména o přenosnou volební schránku, zvláštní volební seznamy či voličský průkaz. Podrobně je analyzován neúspěšný návrh na zavedení korespondenčního hlasování. Od autora, který je veřejnosti známý zejména aktivitami spojenými s internetem, je možná trochu překvapivé, že kniha neobsahuje v podstatě

žádné úvahy (ať pozitivní či negativní) o využití informačních technologií ve volbách, což bývá poměrně často zmiňováno zejména s ohledem na zájem ztraktivnit a usnadnit volební účast pro mladší voliče.

Jako doplněk k úplnosti základních volebních témat se autor neopomněl zmínit o soudním přezkumu voleb, který je rovněž poměřen s hlavními volebními principy.

Jádro (a vědecký přínos) knihy tvoří náměty autora k odborné diskusi a případné změně volebních pravidel. Za odporující ústavě autor považuje zejména existující volební systém do Poslanecké sněmovny, který dle jeho názoru porušuje zásadu poměrného zastoupení, aniž by přitom vedl k legitimnímu cíli, tj. usnadnění tvorby vládní většiny. Za problematický bod považuje rovněž skutečnost, že značný vliv na rozdělení mandátů má náhoda. Za další body na hraně ústavnosti autor označuje rozsah soudního přezkumu voleb do Poslanecké sněmovny a Evropského parlamentu a nerovnost hlasů v různých obvodech ve volbách do Senátu. Kniha je zakončena dalšími návrhy na zlepšení souladu právního stavu de lege lata se zakotvenými principy voleb. Součástí knihy je poměrně obsáhlý seznam použité literatury (včetně zahraniční) a dalších pramenů.

✦ JUDr. MAREK MIČIČ

Přemysl Raban a kol.:

**DFCR¹ první výstup
na cestě k Evropskému
zákoníku soukromého
práva**

Příloha časopisu Karlovarská
právní revue č. 2/2008,
Vysoká škola Karlovy Vary,
www.vskv.cz, 222 stran.

V posledním období se u nás stále častěji objevují publikace, které pojednávají o tzv. Akademickém společném referenčním rámci.²

V tomto směru musíme dnes vítat nadepsanou publikaci, která nás se-

znamuje s obsahem tohoto dokumentu podrobným způsobem. Autoři zde naplnili přísloví: „Kdo rychle dává, dvakrát dává.“ Vycházejíce z cizojazyčných textů, provedli v krátké době mimořádně náročný překlad.

Podle našeho názoru vědomě abstrahovali od „účelového jemného pilování textu“, ale správně preferovali myšlenku, že česká i slovenská veřejnost uvítá takový text co nejdříve.

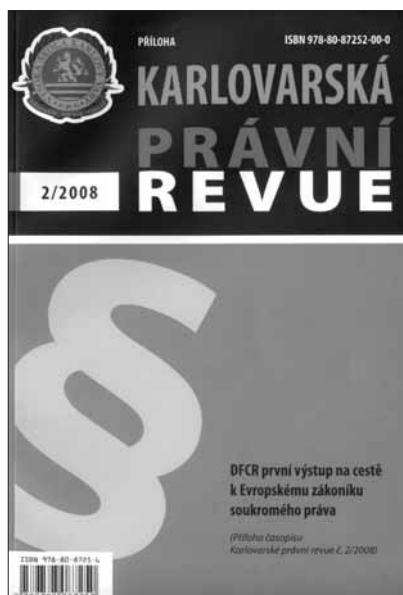
Publikovaná práce může totiž být i výrazným zdrojem pro další úvahy a legislativní praxi.

Řečeno slovy těch, kteří publikaci předložili veřejnosti, návrh společného referenčního rámce (DFCR) je bezesporu jedním z nejvýznamnějších milníků na poli sjednocení práva Evropské unie. Je to akademický návrh pravidel a definic, který měl být předstupněm vytváření obsahu jednotného evropského zákoníku soukromého práva. Tímto předstupněm však zůstal.

Autoři anotované práce vidí pak problémy evropského soukromého práva v těchto okruzích:

- zejména se jedná o neustálou entropii velkých právních systémů do malých a ještě menších až drobných systémů práva nově vznikajících států,
- nevyřešený problém obtížné kompatibility kontinentálního práva a common law daný rozdílnými formami vyjádření a fixace platného práva, resp. nekodifikací soukromého práva v anglosaských státech,
- změna filozofického pohledu na cíle právní úpravy soukromého práva, z přístupu liberálního k ochranářskému, ve prospěch zaměstnanců, spotřebitelů a dalších zneužívaných skupin obyvatelstva,
- neustálý, do jisté míry živelný nárůst kazuistických direktiv a dalších příkazových norem plozených orgány Evropské unie, tzv. *acquis*, jejichž množství a neutříděnost co do systému či ideje ohrožuje právní vědomí občanů unie, a další.

Tyto důvody dávají vzniknout myšlence jednotného soukromoprávního

zákoníku. Ostatně myšlenka jednotného soukromoprávního zákoníku není nová.

Již v roce 1926 byl založen Institut pro unifikaci práva (UNIDROIT Institut International por l'unification du Droit) pod záštitou tehdejší Společnosti národů se sídlem v Římě. Sdružuje 67 členských států včetně USA, Ruska i Číny. Jeho nejvýznamnějším úspěchem je Haagská úmluva o prodeji zboží (1964), která posloužila jako zdroj pro Vídeňskou úmluvu o mezinárodní kupní smlouvě 1980 (CISG), kterou ratifikovalo několik desítek významných států světa, mezi jinými i všechny zde zúčastněné země. Tato byla již ovšem zorganizována další významnou organizací zaměřenou otevřeně na unifikaci obchodního práva UNCITRAL – United Nations Commission on International Trade Law, založenou Valným shromážděním OSN v roce 1966, jehož členy je přes 60 států. Na rozdíl od UNIDROIT se UNCITRAL zabývá zejména tvorbou modelových právních předpisů, dávajících vzor pro tvorbu národních právních úprav v detailnějších otázkách.

Jak autoři připomínají, i když UNIDROIT nebyl napojen na žádnou nadnárodní politickou strukturu, brzy bylo alespoň formálně ustoupeno od myšlenky kodifikace a ta byla nahrazena myšlenkou „principů“. Důvodem bylo i to, že v tehdejších politických podmínkách nemohla být

vážně míněna snaha o vytvoření skutečného celosvětového kodexu v řádném slova smyslu. Projekt byl tedy překřtěn na „Principles for International Commercial Contracts“.

Posléze (1996) bylo rozhodnuto o doplnění těchto principů a rozšířená verze zásad byla publikována v r. 2004.

Po obsahové stránce zahrnují tyto zásady, dle našeho chápání, pouze obecnou část smluvního práva. V úvodních ustanoveních je proklamována smluvní svoboda, včetně svobody formy a další zásady a definice, přičemž je zakotvena i podstata jejich využití, spočívající ve využití těchto zásad jako volitelného instrumentu v oblasti mezinárodního obchodu. Ve druhém článku se zabývají uzavřením smlouvy a oprávněním k zastupování, dále pak v čl. 3 otázkami neplatnosti, v čl. 4 výkladem, v čl. 5 obsahem ujednání a smlouvou ve prospěch třetího. Článek 6 pak obsahuje obecnou úpravu splnění a změnu okolností, čl. 7 pak úpravu nesplnění smluvního vztahu a nárok na splnění a odstoupení, odpovědnost za škodu, čl. 8 započtení, čl. 9 převod práv a čl. 10 promlčení.

Jen o něco později byl zahájen projekt unifikace evropského soukromého nebo spíše smluvního práva. Nejprve se tato myšlenka prezentovala na několika symposiích (1974 Kodaň, 1976 Florencie), až konečně byla v r. 1980 ustavena Komise pro evropské smluvní právo.

Přínos této komise byl spatřován:

- v usnadnění přeshraničního obchodu uvnitř Evropy,
- v posílení jednotného evropského trhu v důsledku prvního,
- ve vytvoření zázemí pro komunitární právo upravující smlouvy,
- v zajištění návodu pro národní soudy a legislativu, zejména pro národy střední a východní Evropy reformující své právní systémy dle potřeb tržní ekonomiky,
- ve vytvoření mostu mezi civilním (kontinentálním) právem a common law.

Nelze se věnovat všem otázkám postupného vývoje, které jsou v před-

ložené práci uvedeny v části nazvané „Úvodem“. Vývoj postupně gradoval, soustřeďoval se na smluvní právo při vědomí, že např. oblast práva rodinného a dědického je značně diferencována, a to v návaznosti na tradici jednotlivých zemí.

Vývoj pak dospěl k vytváření Draft Common Frame of Reference (DFCR), jde o akademický koncept budoucího Společného referenčního rámce (CFR).

V anotované práci je vhodně upozorněno na skutečnost, že oficiálně jsou obsahem DFCR „principy, definice a modelové předpisy“, jak to požadovalo Sdělení Komise z října 2004. Ve vlastním textu se však autoři zdrželi vytváření příliš abstraktních zásad, které by snad předcházely jako úvodní motto vlastnímu znění, neboť veškerý text je vlastně souhrnem zásad a definic. Otázku zásad, jako vůdčích principů, je nutno považovat za subjektivní, neboť váhu jednotlivých principů je nutno poměřovat ideou, ze které tyto principy pocházejí, kterou může být např. na jedné straně význam určitého řešení z důvodu jeho častého porušování, či na druhé straně různé až politické ideje, jako je např. idea sociální spravedlnosti vedoucí k přerozdělování majetku, která stojí v základu sociálního státu (welfareismus). Skupina *acquis* přispěla k dílu tím, že studiem *acquis* spolu s PECL a již dříve publikovaných částí DFCR bylo vytvořeno názvosloví, které bylo k „paragrafovému znění“ připojeno nakonec, jako jakýsi slovník.

Tvůrci dále uvádějí, že předkládaný návrh, podobně jako již předcházející PECL, v mnoha směrech překračuje hranici smluvního práva. Jednak se to týká ustanovení o právních úkonech obecně, dále také zahrnuje širokou škálu ustanovení spadajících do širšího obligace práva, jako jsou mimosmluvní závazky (náhrada škody, bezdůvodné obohacení apod.). Nakonec mají být do DFCR zahrnuta i práva k movitým věcem, jako např. převod vlastnictví, majetkové zajištění či u nás opomíjené právo správy (trust law).

V Knize I. je obsaženo několik málo ustanovení, která spíše slouží jako návod k použití díla. Do knih II. a III. byly převzaty výsledky práce Komise pro evropské smluvní právo, tedy PECL, a obsahuje v našem pohledu obecnou část závazkového práva.

V Knize II. „Smlouvy a ostatní právní úkony“ tedy byly zahrnuty otázky Obecné (kap. 1), zahrnující mj. svobodu smluvních stran, zvyky a zvyklosti, formu právních úkonů, smíšené právní úkony apod.

Knihy III. se zabývá povinnostmi a korespondujícími právy. Zde se nacházejí definice a některé zásady, jako zásada dobré víry, nediskriminace apod. Ve druhé kapitole je upraveno splnění, tedy místo, čas, alternativní způsoby, plnění prostřednictvím jiného, způsoby placení, nepřijetí plnění, náklady plnění. Kapitola 3 je věnována důsledkům nesplnění, tedy prodlení.

Knihy IV. až X. vycházejí z výstupů uveřejňovaných v edici PEL, a tvoří vlastně „zvláštní část“ závazkového práva.

V konečné podobě by měl kodex zahrnovat Specifické smlouvy a práva a povinnosti z nich vznikající (Knihy IV.), Dobrovolné zásahy do záležitostí jiných (Knihy V.), Mimosmluvní odpovědnost za škodu (Knihy VI.), Bezdůvodné obohacení (Knihy VII.), Nabytí a pozbytí vlastnictví movitých věcí (Knihy VIII.), Ochranu vlastnických práv k movitému majetku (Knihy IX.) a Svěření (či Správa – Trust Knihy X.). Z těchto knih však byla publikována pouze mohutná Knihy IV., zahrnující dle našeho chápání všechny typy smluv včetně Osobního ručení, přičemž se předpokládá, že tato kniha není ještě uzavřena a může být doplněna dalšími smluvními typy, zejména půjčkou, úvěrem apod. Dále pak byla publikována již jen kniha V., VI. a VII. Ostatní knihy budou doplněny až v konečné podobě návrhu kodexu, který měl být dokončen do konce roku 2008.

Autorský kolektiv odborníků, soustředěný kolem katedry soukromého práva Vysoké školy Karlovy Vary, vedený prof. JUDr. Přemyslem Rabanem, CSc.³ pořídil překlad nadepsaného dokumentu.

Publikace se člení odpovídajícím způsobem (po úvodu) na „Knihu I – VII“ pod názvy Základní ustanovení, Smlouvy a jiné právní akty, Závazky a odpovídající práva, Specifické smlouvy a práva a závazky z nich vyplývající, Benevolentní intervence v záležitostech jiné osoby, Mimosmluvní odpovědnost plynoucí ze škody způsobené jiné osobě, Neoprávněné obohacení.

Hlavním záměrem autorů bylo předložit naši právnické veřejnosti co nejrychleji výsledky těchto badatelských iniciativ k základní orientaci.

Tento cíl je zdánlivě velmi skromný, je však opravdu mimořádný. Umožňuje mj. široké právnické veřejnosti, včetně tzv. legislativní praxe, získat ucelený přehled o problematice, se kterou se jinak seznamuje jen menší počet vrcholových odborníků, nebo je sice obecně známá, ale jen fragmentálně. Velmi lze přitom poděkovat nejen autorskému kolektivu a zejména jeho vedoucímu, ale i vydavateli, tj. Vysoké škole Karlovy Vary.⁴

♦ doc. JUDr. KAREL MAREK, CSc.

1 Společný referenční rámec.

2 K těmto otázkám viz mj. Pelikánová, I.: Návrh občanskoprávní kodifikace, Právní fórum č. 10/2006, s. 347; K akademickému společnému referenčnímu rámci viz Raban, P.: Kodifikace smluvního práva na evropské úrovni završena, Bulletin advokacie č. 5/2008, s. 58-62; Raban, P.: Unifikace soukromého práva v EU a u nás, Právní rozhledy č. 11/2008, s. 397-401; Raban, P.: DFCR – první výstup na cestě k Evropskému zákoníku soukromého práva, Karlovarská právní revue, č. 2/2008, s. 61-73; Raban a kol.: DFCR – první výstup na cestě k Evropskému zákoníku soukromého práva, Karlovarská právní revue, č. 2/2008, příloha časopisu, 222 stran; Raban, P.: Návrh Evropského zákoníku smluvního práva in Pocta Stanislavu Plívovi k 75. narozeninám, ASPI, Praha 2008, s. 297-311; Čech, P.: Několik dalších poznámek ke smluvní limitaci náhrady škody, Právní fórum č. 12/2006, s. 429.

3 Kolektiv tvořili: prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc., Mgr. Michal Dittrich, Mgr. Blanka Dryková, Veronika Hružová, Anna Rabanová, JUDr. Pavla Tloušťová, MBA, Katarina Valachová.

4 Knížku je možno objednat na knihovna@vskv.cz, paní Libuše Fuchsová, nebo v Praze Na zeleném pruhu č. 50/1294, Výukové centrum VSKV Praha, 147 08 Praha 4, tel. 244 007 435.

**Petr Hůrka – Zdeněk Schmied
– Zuzana Šubertová – Ladislav Trylč
– Petr Bezouška:**

**Zákoník práce
a související
ustanovení občanského
zákoníku s podrobným
komentářem (právní
stav k 1. 9. 2008)**

ANAG, a. s., Olomouc 2008,
944 stran, 789 Kč.

„Nový“ zákoník práce, účinný od 1. ledna 2007, založil vztah k občanskému zákoníku na principu delegované působnosti občanského zákoníku na pracovní právní vztahy. Tato koncepce, hojně kritizovaná, přinesla mnohem vyšší nároky na ty, kteří zákoník práce aplikují, ohledně po-

znání onoho správného vztahu mezi oběma kodexy. Navodila mnoho sporných otázek, na které se nabíze-ly různé možné odpovědi. Zcela zásadní „revoluci“ do vztahu zákoník práce – občanský zákoník přinesl nále-ž Ústavního soudu Pl. ÚS 82/06 ze dne 12. března 2008, publikovaný pod č. 116/2008 Sb. Ten změnil de-legovanou působnost občanského zá-ko-níku na pracovní právní vztahy na subsidiární působnost. Předmětný ná-lež Ústavního soudu se současně vy-slovil i k dalším souvisejícím kon-cepčním otázkám aplikace zákoníku práce – míře smluvní svobody v pra-

covněprávních vztazích a k rozezná-ní kogentních a dispozitivních prá-vních norem zákoníku práce. A sporných otázek ubylo i přibýlo, mnohost možných odpovědí se nezmenšila. V kontextu tohoto stavu se mi jeví ja-ko mimořádně přínosné, když ol-moucké nakladatelství ANAG, spe-cializované mimo jiné i na odbornou pracovní právní literaturu, aktuálně uvádí na trh publikaci, která se pri-márně zabývá „průnikem“ občanského zákoníku do pracovní prá-vních vztahů. „Nosným“ obsahem publikace je odkaz na ta ustanovení občanského zákoníku, která je nutné aplikovat i v pracovní právních vz-tazích, spojená s jejich výkladem v in-terakci s dotčenými pracovní právní-mi normami zákoníku práce. Na rukopisu publikace je poznat, že její-mi autory jsou odborníci se schop-ností teoretického i koncepčního vi-dění v oborech, ve kterých jsou tzv. doma (JUDr. Petr Bezouška, Ph.D. za občanské právo, JUDr. Petr Hůr-ka, Ph.D. za pracovní právo), dopl-nění autory se zkušenostmi z práce na ministerstvu práce a sociálních věcí (Mgr. Zdeněk Schmied, JUDr. Ladislav Trylč a JUDr. Zuzana Šubertová). Navíc někteří z auto-rů jsou také členy expertního pane-lu pro přípravu koncepční novely zákoníku práce, utvořeného na mi-nisterstvu práce a sociálních věcí. Takže jejich názory, prezentované v recenzované publikaci, mohou čte-náři napovědět, kam asi může směř-ovat koncepční novela zákoníku práce. Výklady v publikaci jsou doplněny příklady z praxe, jakož i od-kazy na některou judikaturu soudů. Současný trh odborné právní literatury je „zahlcen“ různými „aktu-álními komentáři“ k novému záko-níku od různých autorů na různé (podle recenzenta) úrovni. Recen-zovaná publikace ke vztahu zákoníku práce a občanského zákoníku je však svým zaměřením i obsahem je-dinečná. Její největší přednost spat-řuji v určitém zastřešujícím pohledu na zákoník práce i na občanský zá-ko-ník. Takový zorný úhel pohledu bude jistě nejčinnější především pro personalisty, u nichž užívání občanského zákoníku nepatří mezi běžnou denní agendu.

Čtenář Bulletinu advokacie – ad-vokát si možná položí otázku: proč bych si měl tuto knížku koupit? Re-cenzent odpovídá, že „fajnšmekři“ na pracovní právo z řad advokátů by si ji měli koupit a přečíst určitě. Bu-de je totiž provokovat k zamyšlení se nad některými otázkami vztahu ob-čanského zákoníku a zákoníku prá-ce, které by je možná ani nenapadly. A ti z nás, advokátů, kteří se zabývají pracovním právem tzv. příležitostně, by si mohli publikaci zakoupit z to-ho důvodu, aby si byli více jisti v ře-šení jednotlivých dílčích sporných otázek, které jim jejich klienti pře-destrou. Aby, takřkajíc, nepouče-nou právní radou nestřelili kozla. Ostatně – k rozvoji právního myšlení taková četba jistě přispěje každému.

✦ JUDr. MARTIN MIKYSKA

Helena Kučerová:

Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy souvise- jícími na CD

Leges, Praha 2008, 512 stran,
680 Kč.

Publikace *Zákon o silničním pro-vozu s komentářem a judikaturou a předpisy souvisejícími na CD* z pera JUDr. Heleny Kučerové, Ph.D., vy-šla u nového nakladatelství Leges. Komentář zpracovala v oboru již zkušená autorka, která se zaměřuje především na správní právo a na správní trestání. Již dříve jako spo-luautorka zpracovávala výklad k zá-konu č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v tehdy účinném znění,¹ postihování přestupků (především pak v dopra-vě) se věnovala i v dalších svých pra-cích.² Na svou bohatou publikační činnost navázala zpracováním ko-mentáře k zákonu, který v praxi pat-ří bezpochyby k jednomu z nejčas-těji užívaných, a to nejen v právu správním, ale vůbec v celém prá-vním řádu. Jde o zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění účinném k 1. 6. 2008. Vždyť kdo

dnes není účastníkem silničního provozu jako řidič motorového, ale i nemotorového vozidla, nebo alespoň jako chodec, popř. jako jiný účastník provozu na pozemních komunikacích ve smyslu § 2 písm. a) uvedeného zákona? Bez nadsázky tak lze tento zákon označit za nepostradatelný.

Komentář z pera JUDr. Kučerové je několikátým komentářem k tomuto zákonu,³ proto se jistě neubrání srovnání se svými předchůdci. Autorka staví svůj komentář především na svých dosavadních praktických zkušenostech, neváhala ale využít i poznatků dalších odborníků zabývajících se dopravou, zejména pak Mgr. Valenty, dlouholetého vedoucího oddělení dopravních nehod a poté též vyšetřovatele dopravních nehod v hlavním městě Praze, jemuž také vyjádřila své poděkování na začátku publikace.

Dílo je koncipováno jako klasický komentář, spíše středního rozsahu, který je určen především pro praktické využití. Nejde o žádný tzv. velký (vědecký) komentář s podrobným rozбором jednotlivých institutů v rozsahu téměř samostatných monografií, jejich historickým vývojem a srovnáním (které známe např. ze sousedního Německa), nejde ale ani o pouhé znění zákona s výkladovými poznámkami, případně doplněné o judikaturu. Naopak komentář se jeví jako naprosto vyvážený pro praktické potřeby. Poměrně podrobně rozvádí vykládané instituty bez zbytečného opakování zákonného textu ve vlastním výkladu, což je nešvarem mnohých českých komentářů, které často pouze jinými slovy vyřknou totéž, aniž by tím věc blíže objasnily. Zároveň však komentář není zbytečně přetěžován nadbytečnými ukázkami z cizích právních úprav či historickými srovnáními. Autorka se poctivým způsobem věnuje jednotlivým ustanovením, která poměrně podrobně rozebírá, poukazuje především na jejich praktické dopady a odkazuje také na související právní předpisy.

Pochopitelně z určité stručnosti vyplývá, že v některých případech řešení konkrétního problému ve výkladu nenalezneme. To se ale stává i u zevrubně zpracovaných tzv. vel-

kých komentářů. Autorka se ve svém komentáři soustředila na výklad nejvýznamnějších a v praxi nejproblematičtějších pojmů, které také jistě budou nejčastěji čtenáři vyhledávány. V některých případech přidává praktické postřehy a dopady určitých protiprávních jednání v praxi, zmiňuje též statistické údaje o příčinách nehodovosti, pracuje tedy i s poznatky kriminologickými. Nevyhýbá se ani otázkám dosud neřešeným či řešeným nejednoznačně a zaujímá k takovým otázkám vlastní, logicky odůvodněná stanoviska, přičemž neváhá upozornit ani na názory opačné (srov. např. obsáhlý výklad k řídičským oprávněním k § 3 zákona o silničním provozu a s tím související problematiky trestní či správněprávní odpovědnosti). Ve většině případů pak za vlastním komentářem uvádí odkazy na předpisy

s komentovaným ustanovením související.

Poměrně velký prostor autorka v komentáři věnuje stále ještě novému bodovému systému, který bude čtenáři z řad odborné veřejnosti (především advokáty zastupující klienty ve správních řízeních), ale i laické veřejnosti hojně vyhledáván. Zde oprávněně autorka předsunula před výklad samotných ustanovení na počátek hlavy páté zákona o silničním provozu zdůvodnění systému bodového hodnocení. Autorka připomíná hlavní smysl zaváděné úpravy, poukazuje ale i na její nedostat-

ky. Mimo jiné zmiňuje problematiku principu „ne bis in idem“ (postížení sankcí zákazu činnosti a současného záznamu bodů a případného pozbytí řídičského oprávnění). Jde o dílo nadmíru aktuální i v tom směru, že již počítá s novou úpravou, která v době psaní komentáře nebyla ještě účinná a která umožňuje zhlazení určitého počtu bodů absolvováním školení bezpečné jízdy. Účastníci správních řízení i jejich zástupci jistě ocení i obsáhlý a podrobný komentář k ustanovením v hlavě páté.

Na komentáři je třeba ocenit také pečlivý výběr judikatury a její citaci u jednotlivých zákonných ustanovení. Autorka uvádí nové judikáty z poslední doby, které naznačují určitý posun vnímání některých prohešek proti pravidlům v silničním provozu – srov. např. judikaturu k jízdě křižovatkou, (spolu-)zavinění nehody osobami přijíždějícími po hlavní komunikaci rychlosti výrazně převyšující maximální povolenou rychlost a další. Neopomíjí ovšem ani starší judikaturu, i když byla koncipována za jiné právní úpravy, především za účinnosti vyhlášky č. 99/1989 Sb., popř. vyhl. č. 100/1975 Sb., pokud jsou rozhodnutí stále použitelná vzhledem ke stejné či obdobné právní úpravě. Dokonce lze v komentáři nalézt i zajímavá rozhodnutí z dob starších, a to i z dob první republiky. Většina rozhodnutí se týká oblasti trestněprávní a správněprávní, v nemalé míře jsou ale také zastoupena rozhodnutí ryze civilněprávní (především týkající se náhrady škody). Rozhodnutí pocházejí většinou ze Sbírek soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu (ať již řady civilní či trestní), či Sbírek rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nebo jejich předchůdců. Komentář obsahuje též další zajímavá (oficiálně nepublikovaná) rozhodnutí českých (přip. i slovenských) soudů. Chybět pochopitelně nemohou rozhodnutí Ústavního soudu ČR, avšak v komentáři lze nalézt i důležitá související rozhodnutí evropských orgánů, především Evropského soudu pro lidská práva a Evropského soudního dvora.

Přílohou komentáře je CD s právními předpisy v elektronické podobě, jednak ve formátu doc a jednak pdf.

Máme-li hledat nějaké nedokonalosti, pak bychom je snad mohli nalézt v seznamu zkratk, který je uveden na počátku publikace na šesti stranách. Se „zkratkami“ pak autorka pracuje ve vlastním komentáři, především při odkazu na související předpisy. Často v podstatě o zkratky ani nejde, neboť „zkratka“ v uvedeném seznamu obsahuje mnohdy celý či téměř celý název zákona, někdy i delší, než je oficiální, zákonem zaváděný zkrácený název předpisu. Nepřilíhlo vhodně se zdá uvádění více zkratk pro týž předpis, navíc bez sjednocené koncepce (číselná i slovní vyjádření). Nesnadná je orientace v těchto „zkratkách“, které nejsou nijakým způsobem uspořádány (ať již abecedně, či chronologicky podle čísel, jak vycházely ve Sbirce zákonů – podobně jako jsou na konci komentáře seřazeny důležité související předpisy). Na druhou stranu takto koncipované „zkratky“, které jsou velmi návodné, činí text komentáře čtivější a odbornou veřejnost (znalou věci) nenutí knihou neustále listovat, aby čtenář zjistil, co je vlast-

ně v komentáři k jednotlivému ustanovení uvedeno. Určité výtky bychom snad mohli mít i vůči seznamu použité literatury, který není příliš obsáhlý a navíc neobsahuje ani všechna díla, na něž autorka v textu samém odkazuje v poznámkách pod čarou. Podobně by snad někdo mohl vytkat méně časté užívání odkazů na jiná díla. To ale vyplývá z koncepce celého díla, které nemá být vědeckým pojednáním přetíženým různými odkazy a strhávajícím tak čtenářovu pozornost, ale především praktickou pomůckou pro uživatele. Uvedené výhrady jsou proto do značné míry liché při uvědomění si zaměření publikace a pro věčné kritiky jsou pouhou malou „vadou na kráse“, která nemůže nijak zpochybnit obsahové kvality této publikace.

Komentář doktorky Kučerové je celkově velmi dobře vyvážené dílo splňující nejvyšší nároky dnešních čtenářů, je psán čtivou formou, moderním spisovným jazykem. Je určen především odborné veřejnosti, tedy všem, kdo při výkonu své profese pracují se zákonem o silničním provozu.

Ocení jej nepochybně advokáti zabývající se trestnými činy či přestupky spáchanými v dopravě, zastupující klienty v trestních či správních řízeních, popř. v řízeních civilních o náhradu škody, způsobenou při dopravních nehodách. Komentář jistě ocení i soudci rozhodující v těchto věcech, dále též státní zástupci i policisté, nepochybný význam bude mít i pro právníky (či neprávníky) ze správních úřadů. Vzhledem k jeho srozumitelnosti a autorčinu „lehkému“ peru jej jistě ocení i laická veřejnost, tedy jakýkoliv účastník provozu na pozemních komunikacích.

✦ JUDr. JIŘÍ ŘÍHA

- 1 Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H.: Přestupkové řízení. 10. vydání. Linde Praha, a. s., Praha 2006.
- 2 Kučerová, H.: Dopravní přestupky v praxi (po změnách účinných od 1. 7. 2006). 2. vydání. Linde Praha, a. s., Praha 2006.
- 3 Např. Kovalčíková, D., Štandera, J.: Zákon o provozu na pozemních komunikacích. Komentář. 1. vyd. C. H. Beck, Praha 2007; Bušta, P., Kněžínek, J., Seidl, A.: Zákon o silničním provozu s komentářem a souvisejícími předpisy. Venice Music Production, Praha 2006; a další.

Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

otevřít od 25. února 2009 kurz Celoživotního vzdělávání (2 semestry)

„Kanonické právo“

Bližší informace naleznete na <http://www.ktf.cuni.cz/KTF-730.html>

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka 74

Z české advokacie

Z kárné praxe 75

Úschova peněz klienta advokátem a pojištění 76

Z jednání představenstva ČAK 78

**Průběh a výsledky advokátních zkoušek ve II. pololetí
2008 ..... 79**

II. ročník turnaje „O šachového krále ČAK“ 2008 80

Z Evropy ..... 81 – 82

Všeho je **moc**

V novoročním čísle chce každý najít něco útěchyplného a já mám pro čtenáře v tomto směru dobrou zprávu. Noviny zaniknou prý už v r. 2010, ačkoliv podle původních výpočtů měly zaniknout až v dubnu 2043. Novinám to přeju, protože mě v poslední době štvou tím, že mi do kastlíku denně cpou kila vložených reklam, ač mám na kastlíku slušné upozornění, ať mi každý dá s reklamami pokoj. Když jsou tak ve čtyřech hlavních denících vloženy denně úplně stejné reklamy po dobu několika týdnů a když to kvůli Bursíkovi musí někdo vozit na dvoukoláku do tříděného odpadu, tak stoupají transakční náklady na předplatné denního tisku nejméně na pětinasobek. Už jsem noviny málem odhlásil, ale teď to už do r. 2010 vydržím. Inu, na internetu nebude líp. Jako reklama zničila tisk, zničí i televizi a internet. Můj odhad je říjen 2017. To bude sté výročí VŘSR.

Řeknete, je moc reklam, no a co? Ale když se to tak vezme, ono je moc všeho, a to je na pováženou.

Je moc aut, letadel, ropy, mlíka, hospod, mobilů, hadrů, laptopů, čokolády, hotelů, bytů, domů, kancelářských a prodejních ploch, skladů, cestovek, bot a čepic, rozhlasů a televizi, sídýček a dývídyček, energie sluneční, větrné i jaderné, pláží, železa, PET lahví, hypoték a úvěrů, bank a pojišťoven a fondů a nadací a církví a politických stran a hnutí a umění a sportu. Všeho je moc. I ti medvědi v Tatrách se přemnožili.

Můžeme si za to ale sami, protože jsme nezodpovědní spotřebitelé a řádnou spotřebu bojkotujeme. Podívejme se na Američanky, jak ukázněně konzumují ve fastfoodech a jak pěkně přibraly. A my nic. Jedna ojetina, safari a Himálaje sotva třikrát ročně, pouhé dvě hypotéky a tři spotřebitelské úvěry, no zkrátka, takhle by to dál nešlo. Spotřeba se musí nařídit. První nesmělé krůčky se už, pravda, udělaly, ale to nestačí. Já mám, například, nějakým omylem dvoje elektrické hodiny a musím pěkně platit poplatky za dva televizory, ač mám pouze jeden zastaralý. Nařídit je nutno alespoň čtvery hodiny, na žárovky, na zásuvky, na ledničku a na sporák; a na každé hodiny že připadají dva televizory. K zastaralé televizi jsem si tuhle musel ještě pořídít tiptópbox nebo jak se tomu říká, abych zdigitalizoval současné i budoucí kanály, jak zákon káže. Představte si tu spotřebu, až budu muset mít tiptópy k osmi televizím! A jiný námět. K ojetinám je nutno pořídít zimní pneu, technickou prohlídku a školu smyků v Mostě. To vítám, ale proč by se zimní obutí a škola smyků neměla nařídit i chodcům? Na Příkopech by se

umístila značka zákaz chůze bez zimního obutí v době od 1. 8. do 30. 6. a policaji by kontrolovali hloubku zimního vzorku bot 6 mm, jakož i vysvědčení ze školy smyků ne starší 6 měsíců. Takových nápadů bych měl habaděj, a poslanci co? Porcují si medvěda a zákonodárná iniciativa veškerá žádná. A pak je úplně zbytečně všeho moc.

Jako všeho, je moc i lidí, neboť jsou málo spotřebováni. Nápravná opatření, jako třeba shoz z Tarpejské skály, pervitin, eutanázie, válka, terorismus, motorismus a sport nemají ale žádný systém a málo se fedrují. Přitom by se dalo lehce navrhnout třeba úplně zrušení zdravotního pojištění, nulová tolerance občanů nad 50 let či třeba povinné soukromé penzijní fondy zřízené při krajských výborech politických stran. To by všelijaké ty chcípáčky bezpečně spotřebovalo. Nějaký řing-tang (think tank), jako třeba CEP, by se měl věci ujmout a problém důkladně analyzovat z hlediska růstu HDP v době globální krize. Až se to vymyslí, mohl by nás s tím nějaký zupák seřvat, jako se zdravotnickou reformou. Jen aby se ale CEP nechytíl s Ganleym kvůli potratům! To by nám pak ještě nějakí padouši, například Ústavní soud (taky by měli být spotřebováni), schválili Lisabon.

Je taky moc advokátů, a Komora, místo co by šla zpět k rudým kořenům, jak je dnes v módě, a utala tam ty zhoubné nové výhonky pomocí nomenklaturních souhlasů a členství ve straně, tak si myslí, že je ustříhne nucenou spotřebou talárů. Ale na advokáty si nepřijde. Ti za pomoci ČEZu, bank a pojišťoven prosadí do každé smlouvy novou klauzuli ve znění „odběratel všem ustanovením včetně všeobecných dodacích podmínek dobře porozuměl, o čemž předkládá písemné potvrzení svého advokáta, které je nedílnou součástí této smlouvy pod sankcí absolutní neplatnosti“. Dikce bude ještě o hodně kostrbatější. Pak se kliente nabídne fixace dosavadních hodinových sazeb až do přijetí eura, a těm, co to nepřijmou, se hned napřesrok zvýší sazby o 50 %, neboť do cen nemá žádný trh co kecat. Jak pravil ČEZ: trh jsem já. Vysvětlit klientovi, co podepsal, může u zaostalejších jedinců (advokátů i klientů) trvat i stovky hodin, takže na své si při této akci přijdou i naši kolegové fendáci, neboť jen málokterý klient to vydrží bez bankrotu. Jasně vidíte, že advokátů je sice moc, ale nebude jich nikdy dost. Tak hlavu vzhůru!

Možná se zeptáte, jestli něčeho není náhodou taky málo.

Stydím se to říct, ale málo je slušnosti, vlídnosti, poctivosti, důvěry, pokory, spokojenosti a štěstí. To všechno vám i sobě v novém roce přeji. A i když těchto komodit moc nebudeme, tak ať v nás aspoň není malá dušička.

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže zastupováním u soudu pověřil osobu bez právního vzdělání.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 12. 9. 2008, sp. zn. K 21/2008

Kárně obviněná JUDr. M. K., advokátka, je vinna,

že jako právní zástupkyně žalované obchodní společnosti A., s. r. o., v řízení vedeném u obvodního soudu o zaplacení 69 118 Kč s přísl. se při soudním jednání dne 6. 9. 2007 nechala zastoupit studentem 5. ročníku právnické fakulty T. S., ačkoliv T. S. nebyl jejím zaměstnancem,

tedy

- nechránila a neprosazovala práva a oprávněné zájmy klienta,
- při výkonu advokacie nejednala čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala Pravidla profesionální etiky ukládající jí povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu a povinnost vůči soudům zachovávat náležitou úctu a zdvořilost,
- při jednotlivých úkonech právní pomoci se nechala zastoupit osobou, která nebyla advokátem, advokátním koncipientem ani jejím zaměstnancem,

čímž

porušila ust. § 16 odst. 1, 2, § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 17 odst. 1 Pravidel profesionální etiky a § 26 odst. 1, 2 zákona o advokacii.

Za to se jí podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 25 000 Kč.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře částku 3000 Kč, jako náhradu nákladů kárného řízení.

Pokuta a náklady řízení jsou splatné na účet České advokátní komory do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Kárný žalobce podal na kárně obviněnou kárnou žalobu pro skutek uvedený ve výrokové části tohoto rozhodnutí.

Kárný senát projednal věc při jednáních dne 2. 6. 2008 a 12. 9. 2008.

Kárně obviněná se ke stížnosti písemně vyjádřila, ve svém podání uvedla, že stížnost považuje za neopodstatněnou a nedůvodnou, že T. S. byl jejím zaměstnancem, ten dokázal reagovat na průběh jednání a ona mu pro toto jednání udělila plnou moc v souladu s § 25 odst. 2 o. s. ř. Při-

znala, že se T. S. dostavil k soudu opožděně, asi o 5 minut, protože se zdržel z důvodů kolize u KS v Praze. Má za to, že T. S. je schopen hájit zájmy jejich klientů a postupovat v souladu s platnými právními a stavovskými předpisy.

Nad rámec tohoto vyjádření uvedla, že ji opravdu při uvedeném jednání zastupoval student 5. ročníku právnické fakulty v Plzni, který v květnu 2008 fakultu úspěšně absolvoval. Tento student u ní v kanceláři pracoval po dobu prázdnin po celou dobu studia. Připustila, že si je vědoma toho, že porušila stavovské předpisy, ale byla přesvědčena, že konkrétně tohoto člověka může poslat za sebe k soudu, protože jeho písemné materiály byly vždy na vysoké úrovni. Má za to, že jeho jednání před soudem bylo odpovídající zastoupení advokátem či koncipientem.

Dále upozornila na nesrovnalost, kdy o. s. ř. hovoří v § 25 o zaměstnanci a stavovské předpisy tuto věc upravují jinak.

Kárně obviněná dále uvedla, že T. S. ji v rámci substituce zastupoval poprvé, pokud se jedná o rodné číslo, č. OP a bydliště T. S. na smlouvě o provedení práce, uvádí, že se jedná o překlipy, kterých se dopustila sekretářka. Před soudním jednáním T. S. na toto jednání připravila a zúčastnil se i jednání s klientem, na kterém celou věc probírali. O tom, že by u soudu zastupoval jiného advokáta, nemá vědomost.

Při jednání kárného senátu konstatovala předsedkyně senátu obsah celého spisu, mimo jiné stížnost na kárně obviněnou ze dne 12. 9. 2007, vyjádření kárně obviněné ze dne 25. 1. 2008, protokol o jednání obvodního soudu, dohodu o provedení práce ze dne 6. 12. 2007 a výpis z matriky na kárně obviněnou z 24. 9. 2007, 6. 12. 2007 a 4. 8. 2008, vyúčtování daně vybírané srážkou kárně obviněné za rok 2007, dodatek k dohodě o provedení práce ze dne 29. 6. 2007, který byl vyhotoven 3. 6. 2008, a byl vyslechnut svědek T. S.

Z citovaných důkazních prostředků bylo kárným senátem zjištěno: jednání obvodního soudu se v substituci kárně obviněné účastnil T. S., kterému kárně obviněná udělila plnou moc přesto, že T. S. neměl v tu dobu ukončené právní vzdělání, byl studentem 5. ročníku právnické fakulty. Mezi kárně obviněnou a T. S. byla uzavřena dohoda o provedení práce, dle které se T. S. zavazuje v době od 1. 7. 2007 do 30. 9. 2007 vykonávat v AK kárně obviněné práce dle pokynů zaměstnavatele – tedy kárně obviněné, spočívající zejména v analýzách právních předpisů apod. za dohodnutou odměnu 5000 Kč měsíčně. Z dodatku k dohodě o provedení práce kárný senát zjistil, že dne 3. 6. 2008 byla citovaná dohoda o provedení práce změněna a uvedeno správné datum narození, číslo OP, r. č. a bydliště T. S.

Dále kárný senát zjistil, že kárně obviněná odvedla v roce 2007 srážkovou daň, a to za měsíce červenec, srpen a září 2007, vždy v částce 450 Kč.

Z výslechu svědka T. S. kárný senát zjistil, že v AK kárně obviněné pracoval již od 1. ročníku fakulty, nejdříve jen na ústní dohodu, o rok později již na dohodu o provedení práce. Jeho činností bylo zejména vypracovávat písemná podání, nahlížet do spisů apod. Jednání u obvodního soudu se zúčastnil pouze výjimečně, neboť kárně obviněná byla buď nemocná, nebo měla kolizi s jiným jednáním. Jednalo se pouze o jedno zastoupení. Pokud se jednalo o kolizi u předmětného jednání, v tomto případě zastupoval syna kárně obviněné, se kterým má kárně obviněná společnou AK, a šlo jen o vyhlášení rozsudku na KS v Praze. Dle svědecké výpovědi jednání u OS probíhalo standardně, až na konci jednání se předseda senátu svědka zeptal, zda má ukončené právnické vzdělání, na což mu svědek odpověděl, že nikoliv. Svědek je toho názoru, že toto jeho vyjádření bylo příčinou podání stížnosti na kárně obviněnou.

Z matriky ČAK bylo zjištěno, že kárně obviněná působí v advokacii od r. 1991 a byla již třikrát kárně postížena, a to pokutami v roce 1998, 2004 a 2007. Poslední pokutu ve výši 20 000 Kč kárně obviněná uhradila 6. 3. 2008.

Po zhodnocení těchto důkazů dospěl kárný senát k závěru, že kárně obviněná svým jednáním porušila závažným způsobem a zaviněně své povinnosti uložené jí zejm. ust. § 16 odst. 1 a 2 a § 17 zákona o advokacii, ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 6 odst. 2 Pravidel profesionální etiky.

Z provedených důkazů je prokázáno, že kárně obviněná se těmito ustanoveními neřídila a pověřila zastupováním u soudu osobu bez právnického vzdělání. Ani advokátní koncipient, tedy osoba s právnickým vzděláním, po dobu tří měsíců od počátku výkonu činnosti advokátního koncipienta podle stavovského předpisu (usnesení před-

stavenstva ČAK č. 6/1998 Věstníku, čl. 4) nesmí zastupovat u soudu. Z toho důvodu nejsou podstatné úvahy o tom, jak byl svědek, který byl slyšen u jednání, kvalifikovaný z pohledu kárně obviněné, rozhodný je pouze fakt, že v předmětné době zastupoval u soudu za advokáta student, což je z pohledu stavovských předpisů důkazem zjevné neúcty k soudu a nepochybně i snížením dobré pověsti advokátního stavu.

I s přihlédnutím ke kárné minulosti kárně obviněné by bylo možno předpokládat, že se bude snažit jednat tak, aby se vyvarovala při výkonu advokacie jakékoliv kolize právě i se stavovskými předpisy, což se evidentně nestalo.

Za této situace kárný senát uznal kárně obviněnou vinou kárným proviněním.

Při úvaze o kárném opatření kárný senát vyhodnotil okolnosti výše uvedené a dále také to, že na kárně obviněnou je třeba, ve smyslu ust. § 35b, písm. c) zákona o advokacii pohlížet jako na osobu, která se již v minulosti dopustila kárného provinění. Poslední pokutu, která jí byla za dřívější kárné provinění uložena, kárně obviněná zaplatila dne 6. 3. 2008.

Protože kárný senát vyslovil, že se kárně obviněná dopustila kárného provinění, zavázal ji současně podle § 33a odst. 2 zákona o advokacii k náhradě nákladů kárného řízení 3000 Kč, tedy jednorázovou částkou ve výši stanovené stavovským předpisem, usnesením představenstva České advokátní komory z 12. října 1999, uveřejněným pod číslem 2/1999 v částce 3 Věstníku České advokátní komory.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Úschova peněz klienta advokátem a pojištění

Stále častěji se setkáváme s dotazy advokátů, zda je možné pojistit peníze klientů, které přeberou do úschovy. Na tento problém se musíme podívat z několika hledisek.

1. Posouzení odpovědnosti advokáta

Vycházíme z toho, že na základě § 24 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „Zákon“) se **odpovědností za způsobenou škodu advokát zproští, prokáže-li, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm lze požadovat.** Současně je podle § 16 odst. 1, 2 Zákona povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Při výkonu advokacie je povinen jednat čestně a svědomitě, využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. Dle § 56a Zákona je advokát oprávněn spravovat cizí majetek (tedy i majetek klienta), a to včetně peněz, které je povinen uložit na zvláštní účet u banky nebo u jiné osoby oprávněné podle zvláštních předpisů k přijímání vkladů.

V návaznosti na tato ustanovení Zákona byly v usnesení představenstva ČAK č. 7/2004, uveřejněném ve Věstníku ze dne 28. 6. 2004, stanoveny pokyny pro provádění úschov peněz, cenných papírů atd. Tento stavovský předpis stanoví, že advokát musí úschovu peněz sjednat smlouvou o úschově, která musí mít písemnou formu. Písemná forma má taxativní náležitosti a lze dovodit, že bez jejich splnění je neplatná. Hotovost převzatou od klienta je pak advokát povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději však do pěti pracovních dnů uložit na zvláštní účet advokáta u banky. I tento bankovní účet musí splňovat taxativně vyjmenované náležitosti, aby bylo možné prostředky klienta, takto převzaté od klienta, jednoznačně identifikovat.

O podmínkách výběru nebo výplaty peněz musí advokát klienta informovat před převzetím do úschovy, jeví se

proto praktické zakotvit i tuto informaci do smlouvy o úschově. Výběr banky není předpisem předvídan, ale předpokládá se, že advokát přihlédne k případným požadavkům klienta.

Z uvedeného se dovozuje, že advokát je povinen s penězi přijatými od klienta do úschovy zacházet tak, aby nedošlo ke škodě, způsobené jejich krádeží nebo ztrátou. Důležitou okolností jsou pokyny klienta k dispozici s penězi. Je v zájmu advokáta i klienta, aby byly dány smluvně a písemnou formou, aby později nedocházelo k nejasnosti v jejich výkladu, což předpokládá dodržení shora uvedeného stanovského předpisu. Jedná se především o výběr bankovního ústavu, kam mají být peníze uloženy. Míra „vynaložení veškerého úsilí, které lze po advokátovi požadovat“ se bude v tomto úkonu posuzovat podle toho, zda v době uložení peněz do banky advokát podle pokynů postupoval, nebo zda se od nich odchýlil tak, že klientovi vznikla škoda – například tím, že vybral takovou banku, která vzápětí zkrachovala. Otázkou zůstává, zda výběr banky pro uložení peněz klienta je výkonem advokacie podle zákona o advokacii a zda lze dovodit příčinnou souvislost mezi jednáním advokáta a případnou, takto vzniklou škodou. Významnou roli v tom bude hrát obecné povědomí o stavu bankovního sektoru, které se u advokáta nepochybně předpokládá, a to zejména v současné době, kdy jsou informace v tomto směru široce publikovány a známy nejen odborníkům, ale i široké veřejnosti.

2. Místo vzniku škody

Dá se předpokládat, že peníze převzaté advokátem do správy/úschovy, mohou být odcizeny (krádež nebo loupež), a tím vznikne klientovi škoda. Je otázkou, kde se peníze budou nacházet v době, kdy k odcizení dojde. Pokud je advokát řádně uloží na účet do banky (navíc tak, jak jsme uvažovali shora), je již odpovědností banky, jak tyto peníze zabezpečí, a advokát za ně již neodpovídá. Případná škoda, vzniklá krachem banky a následnou platební neschopností banky, již nebude považována za škodu, kterou způsobil advokát. Zde se vracíme k výběru banky a zejména k „míře opatrnosti“ při zacházení se spravovanými penězi klienta a jeho nutností obrátit pozornost k pojištění vkladů. **Pokud peníze zůstanou v kanceláři advokáta** (myšleno tím prostorem, ve kterých vykonává svoji činnost), a to pouze v době, kdy je již nemohl řádně uložit do banky – například je převezme po uzavírací době banky – **a dojde k jejich odcizení třetí osobou, ani zde advokát prioritně neodpovídá.** To musíme dovodit z toho, že nikdo neodpovídá za škodu, kterou způsobí někdo jiný. Odpovídal by tedy ten, kdo peníze odcizil – za předpokladu, že odcizení bude dokumentováno, tedy řádně okamžitě (bez prodlení) nahlášeno policii a policií šetřeno. Podpůrně bychom mohli použít naši praxí sledovaný právní názor vyjádřený v rozsudku NS ČR (25 Cdo 970/2006-106), ve kterém NS rozhodl mj. o odpovědnosti žalovaného soudního exekutora za škodu vzniklou žalobci z důvodu uložení finančních prostředků do následně zkrachovalé banky. Bylo rozhodnuto, že odpovědnost exekutora je v tomto případě dána, avšak pouze a jedině z toho důvodu, že se svěřenými prostředky nakládal nikoli řádně a obvykle (zvolil banku s vyšším úro-

čením, navíc bylo prokázáno, že s úročením ve svůj osobní prospěch, ačkoli věděl o nestabilitě banky).

Pro ostatní případy (analogicky lze použít i pro činnost advokáta) soud vyslovil názor, že exekutor (potažmo advokát) nemůže předvídat finanční problémy banky, v níž má vedený účet s prostředky, které má povinnost spravovat.

3. Stanovisko Generali Pojišťovny, a. s.

V návaznosti na uvedené právní předpoklady odpovědnosti advokáta musíme zohlednit pojistné podmínky pro profesní pojištění advokáta. Vycházíme z uzavřené Rámcové pojistné smlouvy mezi Generali Pojišťovna, a. s., a Českou advokátní komorou, účinné od 1. 1. 2002, ve znění jejích pozdějších dodatků. Základními podmínkami, kterými se reguluje toto pojištění, jsou Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti za škodu (VPP O 2005/01 PROFÍ), které v čl. 22, část I., odst. 16 **vylučují z pojištění odpovědnost na věcech, které pojištěný nebo za něj jednající osoby převzaly v souvislosti s výkonem profesní činnosti. To se týká také peněz.**

Reagovali jsme však na požadavek ČAK, a **nabízíme fakultativní připojištění, na základě kterého si mohou advokáti pojišťit věci, které přejímají do úschovy od klientů.** Jedná se ale o originální dokumenty, které mohou mít i historickou a především nenahraditelnou hodnotu. Konkrétní rozsah tohoto připojištění obsahují Doplnkové pojistné podmínky DPP O 134 AK. **Tímto připojištěním se však nemohou z důvodu enormního rizika (a s ním – hypoteticky řečeno – také enormně vysokého pojistného) pojišťit od klienta převzaté peníze, směnky, cenné papíry a ceniny.**

Jaká řešení v pojištění se nabízejí

Jak bylo shora rozebráno, **pojištění peněz, které advokát přebírá do úschovy od klienta, není předmětem pojištění jeho profesní odpovědnosti za škodu. Hlavní roli v tomto postoji pojišťovny hraje skutečnost, že advokát by neměl za škodu způsobenou krádeží nebo loupeží peněz odpovídat.** Spekulace o tom, že advokát potřebuje toto riziko pojišťit nejen proti „třetí“ osobě, tj. komukoliv dalšímu, než je sám, případně jeho zaměstnanci, společníku atd. (podle toho, v jaké formě vykonává advokacii), ale právě proti těmto osobám, je rovněž z hlediska pojistitele nepřijatelná. Zásadně totiž odporuje principu pojištění odpovědnosti za škodu, ve kterém je nutná existence poškozeného jako „třetí osoby“, tedy nelze do ní zahrnout osoby v blízkém okruhu např. spolupracovníků, navíc vystupující navenek mnohdy společně. Navíc je nutné dodat, že pojištění odpovědnosti za škodu nikdy a u žádného pojistitele nekryje úmyslné jednání, přičemž je notoriem, že loupež nebo krádež nelze provést jinak než úmyslně.

V současné době nabízíme advokátům následující řešení. **Úschovu peněz klientů je možné pojišťit majetkově** (tj. na dobu, než peníze uloží na zvláštní účet u banky).

Jedná se o fakultativní připojištění a zájemci o něj se mohou přihlásit – standardně prostřednictvím makléřské společnosti WI-ASS ČR, s. r. o., Olomouc, která pro ně zprostředkovává veškeré pojištění. Tímto připojištěním zajišťujeme navíc k pojištění majetku advokátních kanceláří komplexní pojištění advokátních kanceláří.

Abychom však nevyzněli zcela bez optimismu, můžeme prozradit, že průběžně analyzujeme potřeby advokátů – našich významných klientů – a spolu se zajištěníli zobecňujeme praxi v ostatních zemích Evropské unie i v této oblasti. **Pokud ověříme, že požadavek na krytí tohoto rizika není jen „českým specifikem“, je jen otázkou času, kdy pro advokáty vytvoříme podmínky, za kterých bude toto riziko zahrnuto do Rámcové pojistné smlouvy pro profesní pojištění advokátů.**

✦ JUDr. VLASTA FIALOVÁ,
vedoucí skupiny pojištění odpovědnosti za škodu,
Generali Pojišťovna, a. s.

Oprava:

V Bulletinu advokacie č. 12/2008, v článku „Generali Pojišťovna, a. s. – váš partner a rádce v pojištění“ si na straně 56 prosím opravte první větu předposledního odstavce týkající se lhůty k podání vyjádření, která v kontextu s předcházejícím textem týkajícím se odporu správně zní:

„Jako v předcházejícím případě: advokát buď zapomeno nebo si špatně poznamená lhůtu, podle níž vyjádření musí být doručeno soudu poslední den lhůty nebo podáno na poštu (jako např. u odporu).“ ✦ Red.

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech **8. – 9. 12. 2008** sešlo na své 35. schůzi v sídle ČAK – Kaňkově paláci na Národní třídě v Praze. Jako pravidelně projednalo pozastavení výkonu advokacie některým kolegům – advokátům či vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Představenstvo ČAK přijalo usnesení č. 64/35./2008, jímž schválilo návrh na jmenování JUDr. Martina Radvana, LL.M., a JUDr. Vladimíra Jablonského stálými zástupci ČAK v kanceláři ČAK v Bruselu. Členové představenstva odsouhlasili registraci ČAK do registru lobbistů při EK v Bruselu. Tato registrace je v podstatě jediným možným způsobem, jak získat příslušné průkazy ke vstupu do budovy Evropského parlamentu a na jeho jednání.

Představenstvo dále přijalo usnesení č. 65/35./2008, jímž byl schválen předložený návrh změny usnesení ČAK č. 6/1998 Věstníku týkající se **možností zastupování advokátním koncipientem**. Plné znění této novely naleznete na www.cak.cz v rubrice Aktuality jako přílohu zápisu z 35. schůze představenstva ČAK.

Představenstvo bylo informováno o aktuálním stavu prací na publikaci Dějiny advokacie. Podle sdělení JUDr. Aleše Pejchala lze s maximální mírou jistoty předpokládat, že termín, aby publikace vyšla u příležitosti 5. sněmu ČAK, tedy do konce září 2009, bude dodržen.

JUDr. František Smejkal, člen představenstva a předseda rozpočtového a hospodářského výboru, přednesl **návrh rozpočtu ČAK na rok 2009**. Návrh koresponduje s novými rozpočtovými pravidly, která byla přijata po obsáhlé konzultaci a doporučení poradců z Komory daňových poradců. Představenstvo svým jednomyslným hlasováním přijalo usnesení

č. 66/35./2008, jímž byl předložený návrh rozpočtu ČAK na rok 2009 schválen. Členové představenstva rovněž schválili svým usnesením č. 67/35./2008 předložený návrh rozpočtu sociálního fondu ČAK na rok 2009. V této souvislosti dále uložili legislativnímu odboru ČAK připravit návrh změny pravidel pro čerpání sociálního fondu. Stávající pravidla platí od roku 1996 a je nutno přihlédnout k běhu času a přizpůsobit výše čerpaných částek dnešním dnům.

Zástupce představenstva ČAK v CCBE JUDr. Antonín Mokřý informoval, že i díky úsilí české delegace ve finančním výboru a za přispění dalších delegací bylo úspěšně odvráceno zvýšení členského příspěvku CCBE na rok 2009 a že 2. místopředsedou CCBE byl zvolen Georges Albert Dal – bývalý předseda Bruselské advokátní komory.

Představenstvo dále přijalo usnesení č. 68/35./2008, jímž byl schválen návrh rozpočtu zahraničních cest ČAK na rok 2009, a usnesení č. 69/35./2008, jímž byl schválen návrh na změnu složení komise pro úlevy advokátů z plateb na činnost Komory. Členka komise JUDr. L. Snášelová byla nahrazena JUDr. Z. Adltovou, vedoucí odboru matriky ČAK.

JUDr. Michal Žižlavský informoval představenstvo ČAK o činnosti pracovní skupiny ČAK a ASPI na vzniku zdokonalené verze produktu AKWin, jenž by lépe vyhovoval potřebám elektronického vedení advokátní kanceláře.

Dále JUDr. Žižlavský informoval o stavu zkoušek insolvenčních správců. Konstatoval, že zkoušky jsou velmi náročné a poměr úspěšnosti je cca 1:10. Většina z těch, kteří dosud zkoušky složili, jsou advokáti. Takto konstituovaní insolvenční správci založili Asociaci insolvenčních správců.

Podrobný zápis z 35. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo /Zápis z jednání.

✦ icha

Průběh a výsledky advokátních zkoušek ve II. pololetí 2008

Advokátní zkoušky se ve II. pololetí 2008 konaly ve dvou zkušebních termínech, a to v měsíci září a v měsíci prosinci.

Pro výkon zkoušek v zářijovém zkušebním termínu bylo ustanoveno 11 pětičlenných zkušebních senátů, z nichž osm provádělo zkoušky v Praze a tři v Brně. Na prosincový zkušební termín bylo ustanoveno dvanáct pětičlenných zkušebních senátů. Písemná část advokátních zkoušek proběhla u tří zkušebních senátů v Brně, další u ostatních zkušebních senátů v Praze. Ústní část všech advokátních zkoušek se konala v Praze vzhledem k plenárnímu zasedání zkušební komise.

V obou zkušebních termínech se písemné části advokátní zkoušky podrobilo 343 uchazečů, ústní části zkoušky 348 uchazečů (rozdílný počet vyplývá z toho, že 47 uchazečů skládalo zkoušku opakovanou, z nichž 5 se podrobilo opravné advokátní zkoušce ze zkušebních oborů, u nichž není stanovena písemná část zkoušky – ústavní a správní právo a předpisy o advokacii).

V obou zkušebních termínech uspělo u advokátních zkoušek 276 uchazečů, z toho 53 s prospěchem výtečným.

Neuspělo 72 uchazečů, a to z jednoho zkušebního oboru 30 uchazečů, ze dvou zkušebních oborů 28 uchazečů, ze tří zkušebních oborů šest uchazečů, ze čtyř zkušebních oborů tři uchazeči a ze všech pěti zkušebních oborů čtyři uchazeči.

Podle zkušebních oborů bylo neúspěšných: 35 uchazečů z trestního práva, 32 uchazečů z občanského, rodinného a pracovního práva, 29 uchazečů z obchodního práva, 26 uchazečů z ústavního a správního práva a 19 uchazečů z předpisů o advokacii.

V zářijovém zkušebním termínu absolvovali advokátní zkoušku s výtečným prospěchem:

Mgr. Dagmar BICKOVÁ	Mgr. Karel NEJTEK
JUDr. Vladimíra BLÁHOVÁ	Mgr. Petr NESPORÝ
Mgr. Martin BOHUSLAV	Mgr. Petr OLIVA
JUDr. František DIVÍŠEK	JUDr. Roman RÁ CZ
JUDr. Petra JAKEŠOVÁ	Mgr. Martin ROČKO
Mgr. Markéta KLOUČKOVÁ	Mgr. David ŘEMÍNEK
Mgr. Lucie KRČMÁŘOVÁ	Mgr. Miroslav SCHÜLLER
Mgr. Zbyněk LÁNÍK	Mgr. Lucie STACHOVÁ
Mgr. Milada MAJEROVÁ	Mgr. Miloslav STRNAD
Mgr. Ing. Ladislav MÁLEK	Mgr. Markéta ŠTÁFKOVÁ
JUDr. Ondřej MORAVEC	Mgr. Jan VYJÍDÁK

V prosincovém zkušebním termínu absolvovali advokátní zkoušku s výtečným prospěchem:

Mgr. Jana BERKOVÁ	Mgr. Petra ŘEHÁKOVÁ
Mgr. Jana BLÁHOVÁ	JUDr. Karel SCHELLE
Mgr. Alena BLUMENSTEINOVÁ	JUDr. Markéta SLÁDKOVÁ
Mgr. Radka FELGROVÁ	Mgr. Jan STARÝ
Mgr. Lukáš HAVEL	Mgr. Markéta SZABO
Mgr. Lukáš HEJDUK	Mgr. Hana ŠIMONOVÁ
Mgr. Tomáš HOBL	Mgr. Darina ŠLAMPOVÁ
Mgr. Michal HRNČÍŘ	Mgr. Ondřej ŠTOCHL
Mgr. Milan CHMELÍK	Mgr. František ŠUSTR
Mgr. Michaela KUČMERCÍKOVÁ	Mgr. Viktor ŠVANTNER
Mgr. Jan LEHOVEC	Mgr. Lenka TISOŇOVÁ
Mgr. Ing. Pavel MEDEK	JUDr. Darina VEVERKOVÁ
Mgr. Aleš MENDEL	JUDr. Boris VRŠINSKÝ
Mgr. Tereza NAUČOVÁ	Mgr. Martin ŽIAK
Mgr. Jan PECHMAN	Mgr. Michal ŽÍLA
Mgr. Jiří PILAŘ	

II. ročník turnaje „O šachového krále ČAK“ 2008

Ve dnech 7. - 8. 11. 2008 se uskutečnil pod patronací České advokátní komory - regionu Jižní Morava v brněnském Hotelu BOBY-CENTRUM II. ročník turnaje „O šachového krále České advokátní komory“ 2008. I když z názvu turnaje vyplývá, že se hrála pouze tato královská hra, nabídli jsme účastníkům i další společenské hry, a to dámu a mariáš. Celkem se turnaje zúčastnilo 19 hráčů, z toho 9 hráčů se hře v šachy věnuje aktivně, neboť jsou členy různých sportovních klubů. Své prvenství z minulého ročníku v šachovém turnaji obhájil **Mgr. Vlastimil Louček**, advokát se sídlem advokátní kanceláře v Lounech, se ziskem 7,5 bodu, na druhém místě se umístil **Mgr. Stanislav Sochor**, AK Olomouc, a jako třetí se umístil **JUDr. Petr Novotný**, AK Praha 1. Společenskou hru dáma hráli celkem čtyři hráči, přičemž na 1. místě suverénně zvítězil **JUDr. Radek Adámek**, AK Brno. Jako poslední hra se v sobotu odpoledne hrálo šest hráčů mariáš a zde zvítězil **Mgr. Stanislav Sochor**, AK Olomouc. Všechny tři společenské hry hrála pouze jedna osoba, a to žena - **Mgr. Silvie Walterová**, advokátní koncipientka z advokátní kanceláře **JUDr. Petra Poledníka**. Lze tedy vyhodnotit, že **Mgr. Walterová** byla vítězkou ženské kategorie ve všech společenských hrách, které se v tomto turnaji hrály.

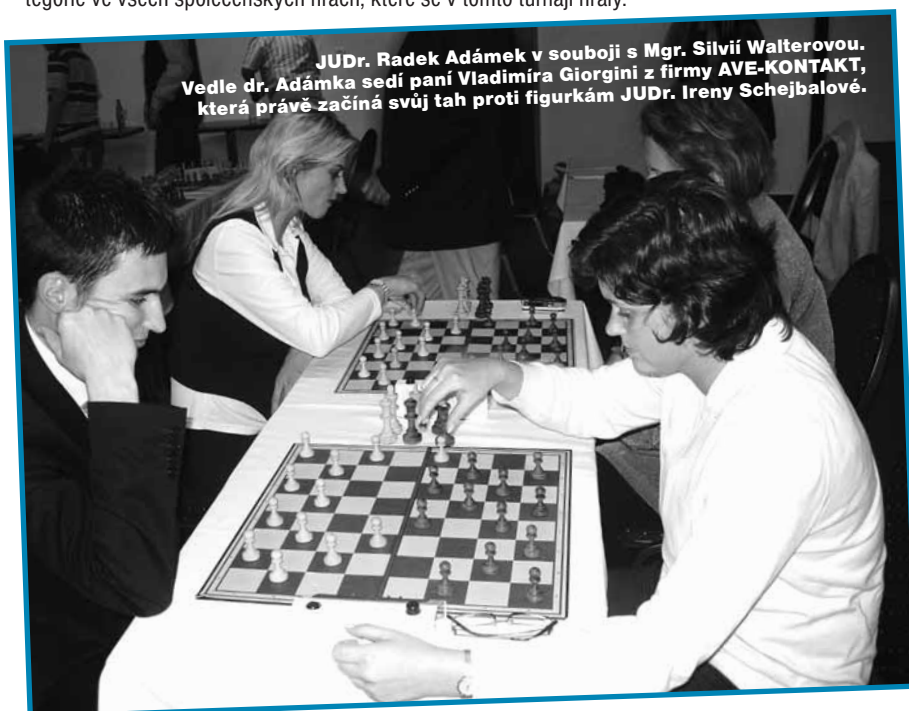

Vítězové šachového turnaje. Zleva Mgr. Stanislav Sochor, Mgr. Vlastimil Louček a JUDr. Petr Novotný.

Aktivně se turnaje zúčastnili **JUDr. Petr Poledník**, advokát a místopředseda představenstva ČAK, a **JUDr. Milan Kyjovský**, advokát a člen představenstva ČAK.

Velký dík patří spoluorganizátorům akce, společnosti **AVE-KONTAKT**, s. r. o., jejichž zásluhou má tento turnaj vskutku velmi kvalitní a profesionálně zajištěnou přípravu a průběh.

Takže máme II. ročník turnaje za sebou a co chystáme pro III. ročník? Nejen kvalitní hru v šachy, ale chtěli bychom pobavit např. i děti či partnery a partnerky zúčastněných advokátů a nabídnout jim možnost rovněž si zahrát některou z oblíbených společenských her. Chceme zdůraznit, že se turnaje nemusejí zúčastňovat jen aktivní sportovci či hráči, jedná se o akci, která je určena všem, kteří se chtějí pořádku, i v dospělosti, bavit a hrát si. A v Brně, na turnaji „O šachového krále České advokátní komory“ k tomu mají dobrou příležitost. Navíc jsme se dozvěděli, že by možná měli zájem o účast na tomto turnaji i šachisté-advokáti ze Slovenska, takže se pokusíme příští ročník uspořádat jako společnou akci Slovenské advokátní komory a České advokátní komory.

JUDr. Radek Adámek v souboji s Mgr. Silvií Walterovou. Vedle dr. Adámka sedí paní Vladimíra Giorgini z firmy AVE-KONTAKT, která právě začíná svůj tah proti figurkám JUDr. Ireny Schejbalové.

❖ **JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ**,
regionální představitelka ČAK
pro Jihomoravský region

90 let polské advokacie

Dne 29. 11. 2008 proběhlo ve Varšavě slavnostní setkání u příležitosti 90 let existence polské advokacie, které se uskutečnilo v reprezentačních sálech královského paláce za účasti významných představitelů polského státu. Slavnostního setkání se zúčastnili také představitelé mnoha evropských advokátních komor a také zástupci České advokátní komory.

Účastníky slavnosti mimo jiné pozdravili prezident Polské republiky Lech Kaczyński, premiér Daniel Tusk, bývalý prezident Lech Walesa. Zasedání se zúčastnili ministr spravedlnosti, předseda Ústavního soudu, jakož i další představitelé vrcholných justičních orgánů.

Již jen z výčtu těchto osob je patrné, jaká vážnost je přikládána advokacii v zemi našich severních sousedů. Význam akce a jeho slavnostní charakter byl podtržen také mši sva-

tou, konanou při této příležitosti, ale také předáním státních vyznamenání zasloužilým advokátům. V zaplněné katedrále sv. Jana Křtitele slavnostní mši celebroidal varšavský arcibiskup Kazimierz Nycz. V kázání realisticky hodnotil advokátní stav a uvedl, že z hlediska křesťanského filozofického názoru člověk není nikdy dokonalý, není tedy dokonalý ani soudce, a proto potřebuje ve své namáhavé práci pomocníky, což jsou nepochybně advokáti. Jediným soudem bez advokátů bude pouze Boží soud, kde funkce advokátů nahradí Bůh svou velkorysostí a milosrdenstvím. V obecné rovině by toto lahodilo sluchu advokátů, kteří mají za to, že strany by měly být zastoupeny v každém soudním řízení a v každém soudním sporu a u všech soudů. Stavovskými medailemi, které byly předávány prezidentkou Polského advokátního výboru paní Joanou

Agackou-Indeckou, byli oceněni advokáti, kteří se zvláště zasloužili o dobré jméno polské advokacie.

Za všechny zahraniční reprezentace advokátních komor účastníky pozdravili prezidenti Francouzské a Německé advokátní komory. Velmi hlubokým dojmem působila omluva prezidenta Německé federální advokátní rady pana Axela C. Filgese za postoje Německé advokátní komory a německých advokátů v době 2. světové války. V té souvislosti lze zmínit i takřka neuvěřitelnou historickou skutečnost, že za dobu 2. světové války ve Varšavě zahynulo 60 % advokátů a 95 % advokátních koncipientů. Žádná advokacie nepřinesla v Evropě tolik obětí v dobách totalitních režimů jako advokacie polská.

Zasedání bylo obohaceno nadčasovým příspěvkem prof. Marka Safjana o roli advokátů v obraně práv a svobod občana, jakož i dalšími příspěvky, ze kterých bylo zcela jasně patrné, že problémy české a polské advokacie jsou v mnoha směrech podobné. Silná ingerence státu do výkonu advokacie, jakož i existence dvou stavovských komor však přináší polským kolegům mnoho problémů.

Závěrem si lze jen přát, aby v České republice byla advokacii přičítána obdobně důležitá role ve společnosti a aby jednotliví advokáti byli na svůj stav tak hrdí, jak jsme toho byli svědky na uvedené události.

Vystoupení polského ministra spravedlnosti Zbigniewa Cwiąkalského.

✦ JUDr. PETR POLEDNÍK,
JUDr. RADIM MIKETA

CENÍK PLOŠNÉ INZERCE

pro advokáty zapsané na seznamu vedeném ČAK

Celá strana		1/2 strany		1/4 strany		1/8 strany	
černobíle	15 000 Kč	černobíle	8 000 Kč	černobíle	6 000 Kč	černobíle	3 000 Kč
dvoubarevně	18 000 Kč	dvoubarevně	11 000 Kč	dvoubarevně	8 000 Kč	dvoubarevně	4 000 Kč
barevně	20 000 Kč	barevně	14 000 Kč	barevně	10 000 Kč	barevně	6 000 Kč

Ceny inzerce jsou smluvní, nezahrnují DPH 19 %. Podrobný ceník inzerce, podmínky a technické specifikace naleznete na webových stránkách ČAK www.cak.cz v rubrice INZERCE.

140. výročí slovenské advokacie

U příležitosti 140 let organizované advokacie ve Slovensku se dne **19. září 2008 konalo slavnostní shromáždění v Národním divadle v Mariboru**. Tohoto slavnostního shromáždění se zúčastnila řada zahraničních hostů, domácí reprezentace v čele s prezidentem Slovenské republiky Danilo Türkem. Před zahájením slavnostního shromáždění přijal všechny zahraniční hosty, kteří mu byli představeni prezidentem Slovenské advokátní komory Miho Kozincem.

Prezident Slovenské republiky, sám právník, ve svém projevu vyzdvihl úlohu práva ve společnosti, zejména se zabýval etikou výkonu povolání. Dále zdůraznil, že jedním ze základních pilířů výkonů advokacie je její nezávislost, bez níž je nemyslitelný výkon advokacie v demokratické společnosti. Projev prezidenta Slovenské republiky měl velký ohlas, což se promítlo též v účasti televizních štábů slovenské televize. Ve večerních zprávách pak byl promítán jednak jeho projev, jednak rozhovory s advokátními funkcionáři i řadovými advokáty. O shromáždění slovenské advokacie informovaly i všechny další sdělovací prostředky, obsáhlé články byly v denících DELO a DNEVNIK.

JUDr. Petr Poledník (vlevo) si tiskne ruku s prezidentem Slovenské republiky Danilo Türkem, uprostřed předseda Slovenské advokátní komory Miho Kozinec.

Slavnostního shromáždění se zúčastnil primátor města Mariboru, představitelé státní správy i vládních institucí. Při projevu ministra spravedlnosti opustili slovinští advokáti sál a vrátili se zpět, až když ministr svůj projev ukončil. Protestovali tak proti návrhu ministra spravedlnosti na advokátní tarif, ve kterém je upraven strop pro odměnu za výkon advokacie při jednotlivých úkonech.

Dále se slavnostního shromáždění tradičně zúčastnili zástupci advokátních komor, které mají sídla v bývalých státech Jugoslávie, jakož i evropských advokátních institucí a zástupci advokátních komor ze střední Evropy. Na slavnosti tradičně chyběli zástupci rakouských advokátních komor, kteří tak manifestují svůj nesouhlas s dosud platnými články ve smlouvě o neutralitě Rakouska z roku 1955, v nichž se stanoví, že v jižních částech

Korutan musí být v obcích dvojjazyčně nápisy, v jazyce německém a slovenském, a že rakouská vláda musí nést náklady spojené s provozem gymnázia v Korutanech, ve kterém se vyučuje ve slovenském jazyce.

✦ JUDr. PETR POLEDNÍK,
místopředseda ČAK

Německo: K nároku klienta na náhradu škody proti advokátovi

Časopis německé Spolkové advokátní komory BRAK Mitteilungen č. 1/2008 v příloze „Povinnosti a ručení advokáta“ otiskl mj. názor senátu Spolkového soudního dvora (dále BGH) na důkazní problematiku při uplatnění nároku bývalého klienta na náhradu škody proti advokátovi – rozsudek BGH z 8. 11. 2007, sp. zn. IV ZR 221/2007.

Citujeme nadpis a právní větu: „Škoda jen při prosaditelnosti ztracené pohledávky“. **Mandant má povinnost vylíčit a prokázat prosaditelnost pohledávky ztracené zaviněním advokáta. Musí prokázat, že kon-**

krétně uplatněný nárok by měl pravděpodobný úspěch.

Advokátka A. Jungková v autorské poznámce k tomuto rozhodnutí uvádí:

V krátkém odmítnutí nepřipustné stížnosti shrnuje senát stručně zásady pro případ, že na základě porušení advokáta došlo ke ztrátě nároku. Hovoří sice o „škodě v právním slova smyslu“, jde ale spíše o otázku příčinné souvislosti, o níž se zde jedná. Jestliže advokát popírá, že by nárok byl vůbec úspěšný, tíží mandanta důkazní břemeno zásadně jen v rámci § 287 ZPO (německý o. s. ř.). Avšak ani v rámci ulehčeného dokazování

se mandant nesmí omezit na pouhé paušální tvrzení důvodnosti svého nároku. Musí přesně označit majetkové hodnoty, které mohl získat, a též prokázat, že by byl se svým nárokem „pravděpodobně“ úspěšný.

Poznámka:

Výše citovaný § 287 odst. 1 ZPO upravuje postup při sporném nároku na náhradu škody, přičemž dává soudu možnost rozhodnout podle volné úvahy za podmínek v tomto ustanovení blíže uvedených.

✦ JUDr. VÁCLAV MANDÁK, CSC.

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	84
Advokátní stáž v Německu	86
Pozvánka na 4. ročník právnického plesu v Ostravě	86
Předpony s- a z-	87
Američané v Luhačovicích již poosmé	88
5. celosvětové shromáždění křesťanských právníků ve Washingtonu	89
Konference o historii advokacie již popáté	91
Jak se vám líbí... aneb otevření soudního roku v Paříži	92
Úmluva mezi advokáty světa	93

Nakonec	94 - 97
---------------	---------

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

• ve středu a ve čtvrtek
18. a 19. února 2009

Insolvenční zákon – VII. běh

Lektoři: JUDr. Hana Hrstková, soudkyně Krajského soudu v Brně
Mgr. Jan Kozák, místopředseda Krajského soudu v Brně, člen expertní skupiny ministerstva spravedlnosti pro insolvenční právo

Číslo semináře: 41904

Poplatek za seminář: 1490 Kč

Uzávěrka přihlášek: 8. února 2009

• ve čtvrtek 5. března 2009

Právo spolupráce – alternativní mimosoudní řešení sporů

Lektorky: JUDr. Marie Brožová, advokátka
JUDr. Eva Vaňková, advokátka

Číslo semináře: 41905

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 24. února 2009

• ve čtvrtek 26. března 2009

Autorské právo

Lektorka: JUDr. Irena Holcová, advokátka se specializací na autorské právo, podílela se na přípravě autorského zákona a jeho novely

Číslo semináře: 41916

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 16. března 2009

• ve čtvrtek 2. dubna 2009

Pracovní právo v roce 2009

Lektor: JUDr. Bořivoj Šubrt, předseda Asociace pro rozvoj kolektivního vyjednávání a pracovních vztahů, člen Expertního panelu ministra práce a sociálních věcí ke koncepční novele zákoníku práce

Číslo semináře: 41913

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 23. března 2009

• v úterý 7. dubna 2009

Nový trestní zákoník a novelizace souvisejících předpisů

Lektor: prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., předseda senátu Nejvyššího soudu ČR, člen trestní komise Legislativní rady vlády ČR a individuální člen AIDP

Číslo semináře: 41906

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. března 2009

• ve čtvrtek 23. dubna 2009

Výkon rozhodnutí a exekuce

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, předsedkyně Okresního soudu Praha-východ

Číslo semináře: 41914

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 13. dubna 2009

• v úterý 28. dubna 2009

Aktuální judikatura Nejvyššího soudu ČR k právu obchodních společností

Lektor: Mgr. Petr Šuk, soudce Nejvyššího soudu České republiky

Číslo semináře: 41907

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 18. dubna 2009

Semináře probíhají v Praze v Paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), obvykle od 9.15 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a poukáží příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení ČAK advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4180100312). Doklad o úhradě vezměte s sebou, daňový doklad obdržíte při prezenzi. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace na č. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ Ing. LENKA PONDĚLIČKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• v úterý 17. února 2009

České rodinné právo

Lektorka: prof. JUDr. Milana Hrušáková, CSc., pedagog katedry občanského práva PF MU v Brně

Číslo semináře: 68904

Poplatek za seminář: 650 Kč

Uzávěrka přihlášek: 13. února 2009

• v úterý 17. března 2009

Právní úprava nájemních vztahů a vlastnictví bytů

Lektorka: JUDr. Pavla Schödelbauerová, vedoucí oddělení bytového práva ministerstva pro místní rozvoj, členka Asociace pro rozvoj trhu

Číslo semináře: 68906

Poplatek za seminář: 650 Kč

Uzávěrka přihlášek: 13. března 2009

Semináře probíhají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukáží příslušný účastnický poplatek (tj. 600 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688140123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

• ve čtvrtek 5. března 2009

Insolvenční správce a pracovněprávní vztahy – přípravný kurz ke zkouškám insolvenčních správců

Lektorka: JUDr. Dana Hrabcová, Ph.D., odborný asistent katedry pracovního práva a sociálního zabezpečení PF MU v Brně

Číslo semináře: 68905

Poplatek za seminář: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 2. března 2009

• ve čtvrtek 26. března 2009

Daňová a účetní problematika ve vztahu k insolvenčnímu řízení – přípravný kurz ke zkouškám insolvenčních správců

Lektorka: JUDr. Ing. Helena Horová, insolvenční správkyně, daňová poradkyně a vedoucí sekce insolvenčního řízení na Komoře daňových poradců

Číslo semináře: 68907

Poplatek za seminář: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. března 2009

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (pokud není uvedeno jinak).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz. Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 689010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401 pí Modlitbová. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky Brno

ř á d k o v á i n z e r c e

Nabídka

- Hledáme mladšího kolegu, který by se chtěl podílet na nájmu menší, zatím velmi málo užívané zařízení kanceláře v pražském centru – absolutní top-adresa! Tel.: 602 568 093.
- Účetnictví, daně – seriózně a levně (tel. 603 75 00 95).

Advokátní stáž v Německu

Německá nadace pro mezinárodněprávní spolupráci (Deutsche Stiftung für Internationale Rechtliche Zusammenarbeit, E. V.) ve spolupráci s Německou spolkovou advokátní komorou (Bundesrechtsanwaltskammer) a Německým advokátním spolkem (DeutscherAnwaltVerein) nabízí v roce 2009

stáž pro jednoho nebo dva (podle počtu zájemců z jiných zemí) mladší české advokáty nebo advokátky.

Stáž bude probíhat ve dnech 21. 6. 2009 – 1. 8. 2009.

První část pobytu zahrnuje úvodní seminář o německém a evropském občanském a obchodním právu, ve druhé části budou stážisté docházet na praxi do německých advokátních kanceláří. Stáž bude zakončena třídním evaluačním seminářem.

Kdo se může přihlásit?

Advokáti/advokátky do 35 let věku se zaměřením na občanské a obchodní právo, kteří mají výbornou úroveň znalosti německého jazyka, včetně německé právní terminologie (kandidáti by měli být připraveni složit test, pokud to bude organizátor požadovat).

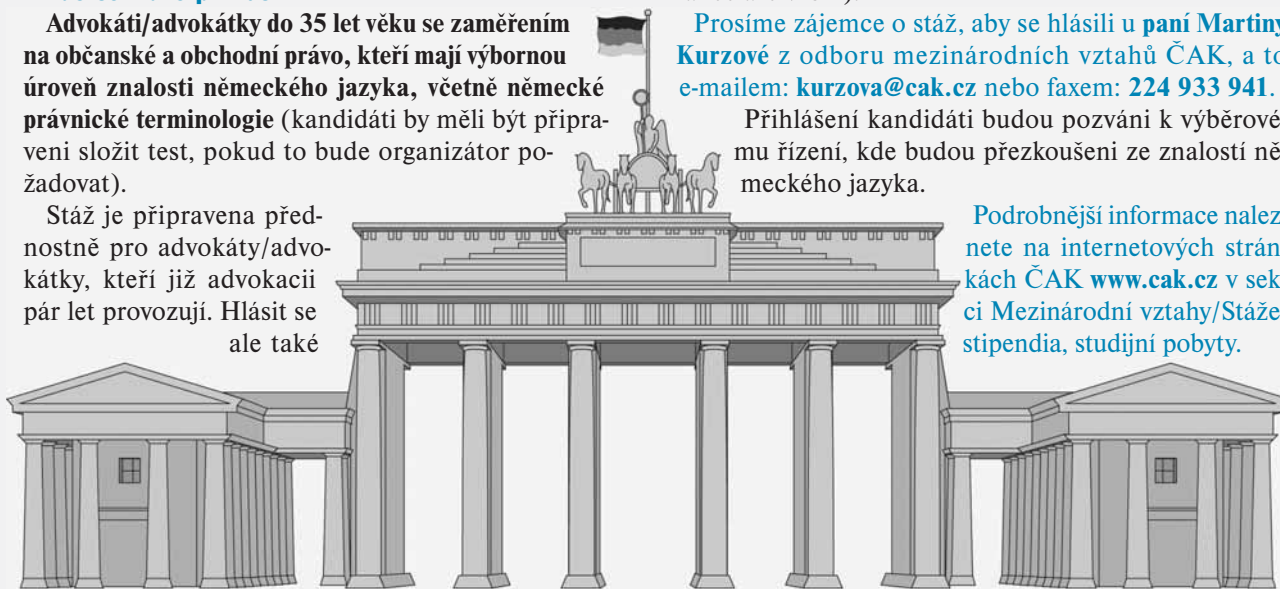
Stáž je připravena přednostně pro advokáty/advokátky, kteří již advokacii pár let provozují. Hlásit se ale také

mohou advokátní koncipienti/koncipientky, kteří/keré jsou v posledním ročníku své koncipientenské praxe a samozřejmě splňují věkové a znalostní podmínky. Tato stáž ovšem není určena advokátům/advokátkám či koncipientům/koncipientkám, kteří/keré pracují pro německou advokátní kancelář (např. pobočku německé advokátní kanceláře v ČR).

Prosíme zájemce o stáž, aby se hlásili u **paní Marty Kurzové** z odboru mezinárodních vztahů ČAK, a to e-mailem: kurzova@cak.cz nebo faxem: 224 933 941.

Přihlášení kandidáti budou pozváni k výběrovému řízení, kde budou přezkoušeni ze znalostí německého jazyka.

Podrobnější informace naleznete na internetových stránkách ČAK www.cak.cz v sekci Mezinárodní vztahy/Stáže, stipendia, studijní pobyty.

Uzávěrka přihlášek je 17. února 2009.

Dovolujeme si vás informovat o konání již

4. ročníku právníckého plesu

pod záštitou JUDr. Jiřího Pospíšila, ministra spravedlnosti České republiky

14. 3. 2009 v Ostravě v hotelu Atom od 19:00.

pořadatel: Česká advokátní komora
organizátor: Euro public CZ, s. r. o.
cena 790,- (včetně večere o třech chodech a přípitku)

Předprodej lístků:

Městské informační centrum Ostrava od 1. 2. 2009
nebo objednávky na e-mail: europublic@europublic.cz.
Ty vám doručíme dobírkou na uvedenou adresu.
Svůj zájem, prosím, potvrďte do 12. 2. 2009.

Program:

- Miro Žbirka
- Pavel Šporcl & cikánský band
- Petr Kotvald
- Lokomotiva
- Figarův právnícký orchestr

Předpony s- a z-

Dr. et Mgr. VĚRA HARTMANNOVÁ

V tomto dílu našeho seriálu „Advokát a jazyková kultura“ si připomeneme oblast pravopisu, ve které čas od času chybují i studenti práv a právníci. Např. v nálezu Ústavního soudu č. 320/2000 Sb. (publikovaném v částce 89/2000 Sb. od strany 4267) je na straně 4269 nesprávně uvedeno slovo *stěží* se z-: „*Odlišné posuzování pouze jedné skupiny, i když chráněné ve zvýšené míře ústavními kautelami principu nezávislosti, by znamenalo v uvedeném kontextu ztěží přijatelné zvýhodnění.*“

Pravidlo pro užití předpony *s-* a *se-* u sloves (a odvozených slov) pro vyjádření směru shora dolů nebo z povrchu pryč je obecně známé. Např. ve výrazech *sesedat, sklouznout, spadnout, sejmut, setřít, stékat, sklopit, stírat, shodit, smazat, seříznot, skácet, sletět, slétnout, srazit, svážet, shýbat se, svlékat, sloupat, shlédnout* atd.

Stejně i zásada psaní *s-* a *se-* ve slovech pro vyjádření směřování dohromady, k sobě, na jedno místo, např. ve výrazech *smluvit, sebrat, shon, shluk, na shledanou, slepit, skrčít, sbírat, smíchat a scelit.*

Předponu *s-* a *se-* píšeme také v ustálených výrazech, např. *spáchat, sleva, schovat se, skonat, stěžovat si, strávit (jídlo i dovolenou), stýskat si, skončit, spálit* atd.

Předponu *z-* a *ze-* píšeme ale ve tvarech dokonavých sloves vytvořených z podstatných a přídavných jmen (k vyjádření změny stavu), např. *zpronevěřit, zviditelnit, zplnomocnit, zpeněžit, zdůvodnit, znechutit, znesnadnit, znemožnit a zesměšnit*, dále v dokonavých slovesech utvořených od sloves nedokonavých (a ve slovech odvozených) – k vyjádření prosté dokonavosti – např. *zosnovat, zčervenat, zděsit se, zorganizovat, zaktualizovat, zúročit, zkonstruovat, zkritizovat, zhroutit se, zranit, zchudnout, zničit.*

Předponu *z-*, *ze-* použijeme i pro nedokonavá slovesa vytvořená příponami *ze* sloves dokonavých, např. *zdůvodňovat, zestátňovat, znárodňovat, znesnadňovat, znehodnocovat, zesměšňovat, zetlívát.*

Také u předpony *z-* a *ze-* si některé ustálené výrazy a jejich pravopis musíme pamatovat, popřípadě nahlédneme do slovníkové části Pravidel českého pravopisu či Slovníku spisovné češtiny. K ustáleným výrazům tedy patří např. slova *zповěd', zhostit se, zkoumat, zkoušet, zkušenost, zpěv, ztepilý, zpupný* atd.

Uvedeme si také často užívané dvojice sloves (s předponami *s-*, *se-* a *z-*, *ze-*), které se odlišují významově (a v pravopisu i ve výslovnosti), např.: *sjednat* (smlouvu) – *zjednat* (nápravu), *smazat* (setřít) – *zmazat* (umazat), *směna* (peněz) – *změna* (např. zákona), *svolit* (souhlasit) – *zvolit* (z možností), *svrhnout* (např. do propasti) – *zvrhnout* (např. sklenici), a jen v pravopisu (ve výslovnosti *ne*), např.: *sbit* (dohromady) – *zbit* (někoho), *skopat* (zarovnat) – *zkopat* (někoho, něco pokazit), *sběh* (lidí) – *zběh* (uprchlý voják), *shlédnout* (dolů) – *zhlédnout* (např. film), *sběhlý* (např. dohromady) – *zběhlý* (zkušený, popř. také dezertér), *stvrdit* (např. podpisem) – *ztvrdit* (stát se tvrdým), *skreslit* (v technickém kreslení) – *zkreslit* (zkomolit, činit nepravdivým), *správa* (oprava, řízení) – *zpráva* (informace) atd.

Další skupina sloves je tvořena slovesy, u kterých předpona *s-*, *se-* a *z-*, *ze-* nepatrně pozměňuje význam, např. *smáčknot* – *zmáčknot*, *sešrotovat* – *zešrotovat*, *schytat* – *zchytat*, *skompletovat* – *zkompletovat* atd.

V příslovečných spřežkách (příslovcích utvořených z předložkových výrazů) píšeme *s-*, *se-* a *z-*, *ze-* shodně s předložkou původního předložkového výrazu, např. *spatra*, *svrchu*, *stěží*, *shůry*, *zcela*, *zprava*, *ztěžka*, *zčásti*, *zticha*, *zeširoka* i *ze široka*, *zblízka* i *z blízka*.

Na závěr ještě upozorňujeme na časté chyby v psaní sloves *sleva*, *slevit* (např. na poplatcích), *zlevnit* (výrobek), *skončit*, *sprovodit* (ze světa), *zprostit*, *zkřížít* a (*na*) *scestít*.

✦ Příspěvek napsala právnička a autorka jazykových publikací.

Američané v Luhačovicích již poosmé

V dnech 30. 11. až 5. 12. 2008 se v příjemném lázeňském městečku Luhačovice uskutečnil v pořadí již 8. ročník seminářů o americkém právu. Tyto semináře jsou každoročně pořádány The John Marshall Law School společně s Českou advokátní komorou a jsou určeny pro advokáty a advokátní koncipienty z České republiky a ze Slovenska.

Každý advokát si po přečtení předchozích řádků zřejmě klade otázku, nakolik se ve své běžné praxi setkává s americkým právem a zda si tedy může dovolit týden nepracovat a nechat tak svoji slibně rozvíjející se praxi po týden chřadnout a upadat (v horším případě ji svěřit do rukou těch nejšíkvnějších advokátních koncipientů, což se zpravidla rovná jisté likvidaci). Pro nás, advokátní koncipienty, to je problém mnohem prostší. Pouze se objem práce v týdnu následujícím po návratu ze semináře zdvojnásobí a zajistí nám tak ochranu před UV zářením lepší, než všechny prostředky na českém trhu k tomu určené. Toto morální dilema jsme vnitřně vyřešili jasnou představou o příjemně strávené dovolené v ospalém lázeňském městečku, připraveni k určitým kompromisům, co se týče návštěv masáží a účasti na seminářích za účelem vzdělávání se. Jak se později ukázalo, byli jsme naprosto na omylu.

Po příjezdu do místa určení jsme absolvovali seznamovací večer s výborným jídlem (formou rautu) a dobrým moravským vínem, které snad zapříčinilo, že i ti nejostýchavější téměř plynně konverzovali anglicky.

Obecně lze říci, že se celý seminář nesl v duchu v USA již zažitého, v ČR však pro absolventa vysoké školy bohužel překvapivého schématu „trocha teorie, hodně praxe“, obohaceného o večerní návštěvu vynálezu kinematografie s ohledem na právní problematiku. Dopolední, tedy teoretické části seminářů byly zaměřeny nejprve na úvod do amerického právního systému, základy amerického práva, rozdíly mezi federálním právem a právy jednotlivých států, úlohu soudní moci atd. pod taktovkou pana Michaela J. Senga, profesora na The John Marshall Law School, dále na profesionální odpovědnost, vztah advokáta a klienta, konflikt zájmů, mlčenlivost a všechny aspekty s tímto tématem spojené ve výkladu paní Susan M. Connor, profesorky na The John Marshall Law School či na problematiku zastupování menších obchodních společností a každodenní problematiku s tímto „typem“ zastupování spojenou dle výkladu Michaela Fiewegera, partnera v advokátní kanceláři Baker & McKenzie v Chicagu.

Ještě v těchto blocích se přednášející, John Smietanka, advokát a bývalý státní zástupce pro severní část státu Michigan, podrobně zabýval také vedením civilního a trestního řízení, rolí státního zástupce v USA a provozováním právní praxe v USA, seznámili jsme se také s problematikou lobbingu, konkrétně pak zastupováním klienta v rámci procesu legislativního lobbingu přímo od bývalého lobbisty Patrika Raceiho.

Pokud jde o praktické části seminářů, pak se pod vedením zmíněných právnických kapacit obohacených o cenné rady paní Sheily M. Murphy, advokátky v advokátní kanceláři Rothschild Barry & Myers v Chicagu a bývalé soudkyně ve státě Illinois, pozornost stáčela především k alternativním formám vedení sporů v USA, zejména pak arbitráži a mediaci, k poskytování právního poradenství klientům, uzavírání smluv a jednání s protistranou či k ukázce trestního řízení před porotou. Všichni se účastnili všech praktických cvičení, a to především v pozici advokáta, mediátora, poroty a v dalších právních rolích.

Ačkoli se z výše uvedeného zdá, že se pobyt na Moravě zvrhl přímo v pracovní tábor, uvolnili pořadatelé a přednášející tento pocit každoděčným promítáním filmů s právní tematikou a následným rozbořem, a především pak středečním tematickým výletem. Cílem tohoto výletu pravděpodobně bylo především seznámit americké přátele s krásami a přednostmi Moravy, a to prostřednictvím sklárny, tradiční pekárny, ale hlavně destilerie Rudolf Jelínek, jejíž návštěva vzbudila velký ohlas nejen v řadách amerických advokátů.

Celkově je tedy nutné shrnout, že z pohledu účastníka přinesl seminář kromě příjemné zábavy, znalostí, zkušeností a zjištění, co znamená mystické a často na seminářích omílané slovo „zealous“, také, a to zdůrazňujeme, profesionální a záviděníhodný certifikát o účasti.

✦ Mgr. TOMÁŠ RADKOVSKÝ, Mgr. JAN ŠTANDERA

5. celosvětové shromáždění křesťanských právníků ve Washingtonu

Čeští delegáti před Nejvyšším soudem USA.

Ve dnech 6. – 12. října 2008 se zúčastnilo šest právníků z České republiky 5. celosvětového shromáždění křesťanských právníků – Christian Lawyer Global Convocation ve Washingtonu, D. C.

Jednalo se o akci určenou pro křesťanské právníky ze všech právnických profesí, avšak mezi účastníky byli právě reprezentanti advokátního stavu zastoupeni nejpočetněji. To se týkalo i české delegace – pět jejích členů bylo z řad advokacie (advokáti Mgr. Adam Russ z Českého Těšína, JUDr. Jan Luhan z Lysé nad Labem, advokátní koncipienti Mgr. Jiří Kubala z Frýdku-Místku, Mgr. Martin Okáč z Nového Jičína a Mgr. Jiří Jirsa z Prahy), jeden soudce (Mgr. Jiří Vaněk z Tábora).

Setkávání křesťanských právníků má dlouhou tradici především v samotných USA. První světové shromáždění křesťanských právníků zorganizoval renomovaný právník z Virginie Samuel E. Ericsson v roce 1991. Byla založena i mezinárodní organizace Advocates International (AI), která má své regionální sekce na všech kontinentech.

Hlavními organizátory evropských křesťanských právníků se stali od počátku John Langlow z ostrova Guern-

sey a Latchezar Popov z Bulharska, kteří stojí dosud v čele evropské větve AI.

Páté celosvětové shromáždění se konalo na velmi atraktivním místě – v Hyatt Regency hotelu na Capitol Hill ve Washingtonu, D. C., jen několik desítek metrů od slavného Capitolu, sídla amerického Kongresu. Setkání spolupořádaly organizace Advocates International (AI), její americká sekce Advocates North America a Christian Legal Society (CLS). Zúčastnilo se cca 1100 delegátů, z toho asi polovina z USA a druhá polovina z více než 100 zemí celého světa. Hlavní zasedání i některé semináře byly simultánně překládány do čtyř světových jazyků (španělštiny, francouzštiny, ruštiny a čínštiny).

Motto konference bylo: „Redeeming law: Christian calling and the legal profession“ (volně přeloženo: Návrat ke kořenům práva: křesťanská výzva a právnícké povolání).

Rozhovory k šesti hlavním tématům shromáždění

(které jsou zároveň programem pro příští období) připravili právníci jednotlivých regionů:

- Peacemaking and conflict resolution (Smíření a řešení konfliktů) – pod záštitou právníků z Afriky
- Religious freedom (Náboženská svoboda) – Asie
- Assisting the poor and oppressed through legal aid (Pomoc chudým a utiskovaným prostřednictvím právní pomoci) – Latinská Amerika
- Yielding to protecting life at all stages (Ochrana života ve všech jeho stádiích) – Severní Amerika
- Empowering the family (Posilování role rodiny) – Severní Amerika
- Redeeming the rule of law and integrity (Vláda práva a bezúhonnost) – Evropa

Ústřední témata byla rozpracována a diskutována v hlavních zasedáních i v řadě seminářů. Z témat seminářů příkladmo: Spravedlnost pro chudé, Korupce a boj proti ní, Jurisprudence a kultura života atd.

V rámci světového shromáždění se uskutečnila také setkání studentů práva a konference a další akce různých křesťanských právnických organizací, např.:

- Christian Legal Aid konference (právní pomoc dobrovolnickým a neziskovým organizacím)
- Prison Fellowship International (duchovní pomoc uvězněným)
- China Aid (pomoc křesťanům v Číně)

Účastníci měli možnost zúčastnit se biblických přednášek a rozhovorů nad Bibli ve skupinkách. Biblické přednášky vedl profesor práva a teologie Lynn R. Buzard z Campbell University.

Na konferenci vystoupili někteří velmi zajímaví řečníci a hosté, např. prof. Kenneth W. Starr, známý z vyšetřování v závěru prezidentského období Billa Clintona, nebo Roelf P. Meyer, bývalý ministr jihoafrické (běloš-

ské) vlády, který měl významný podíl na pokojném řešení konfliktu v Jižní Africe, jehož výsledkem bylo ukončení apartheidu, demokratické volby a předání moci ANC. Velmi silné bylo i svědectví právníka z Ugandy, jehož rodina byla vystavena násilí v kmenových válkách.

Příležitost k řadě zajímavých rozhovorů přinesl i fakt, že setkání se konalo v době vrcholící prezidentské kampaně v USA.

Celá konference probíhala ve velmi přátelském duchu a byla po organizační stránce výborně připravena. Nezapomenutelným zážitkem byly např. nástupy zástupců účastnických zemí s vlajkami a někdy i v typických národních krojích. Obdrželi jsme podnětné knihy ke konferenčním tématům a na památku také trička s vlajkami všech zúčastněných zemí.

Washington je vůbec městem s přátelskou atmosférou a turisté mají možnost navštívit spoustu památek a muzeí, která mají většinou volný vstup. Všichni jsme také využili možnosti navštívit blízký Nejvyšší soud USA.

V České republice se uskutečňují již od roku 2005 jednou až dvakrát ročně zatím neformální setkání křesťanských smýšlejících právníků, zpočátku pod záštitou České evangelikální aliance (ČEA). Mgr. Adam Russ se zúčastnil již předchozího 4. celosvětového shromáždění AI v roce 2004 v Mc Lean ve Virginii.

Pozvání na 5. celosvětové shromáždění křesťanských právníků bylo pro české delegáty velmi povzbudivé. Oceňujeme i skutečnost, že jeden ze zástupců České republiky, Mgr. Martin Okáč, byl zvolen do výboru evropského regionu AI.

Kdo by se chtěl více dovědět o organizaci a činnosti Advocates International, může navštívit její webové stránky: <http://www.advocatesinternational.org/>.

✦ JUDr. JAN LUHAN

Pohled na čelo jednacího sálu.

Zleva: místopředseda ČAK a předseda výboru dějin advokacie JUDr. Petr Poledník, moderátor konference, ústavní soudce JUDr. PhDr. Stanislav Balík, a Mgr. Pavel Sorokáč při svém vystoupení na téma „Advokáti – poslanci revolučního Národního shromáždění“.

Konference o historii advokacie již popáté

Již pátá konference o historii advokacie se konala 7. listopadu 2008. Její putování, po Praze, Kutné Hoře, Brně a Plzni, tentokrát prošlo Olomoucí. Hostitelem byla Právnická fakulta Univerzity Palackého.

Úvodní slova pronesli prof. JUDr. Milana Hrušáková, CSc., děkanka PF UP a JUDr. Petr Poledník, místopředseda ČAK. Následoval celodenní pestrý program přednášek zkušených i nadějných badatelů, kteří posluchače přenesli v myšlenkách do starověkého Říma, středověkých

Čech, novověké Francie, Německa, Slovenska a některých regionů Čech a Moravy. Byla zkoumána otázka, zda byla dříve advokacie, nebo advokáti. Honoráře byly zmiňovány od přírodních palm vítězství přes palmy zlaté (různé velikosti), až po začátky tarifu. Dozvěděli jsme se další příklady vlivu politiky na právo a v těchto souvislostech také o postojích a činnostech advokátů a o jejich osudech. Opět se ukázalo, jak rozmanité a všestranné osobnosti v advokacii působily.

Kdo nebyl přítomen, může se těšit na otištění příspěvků ve sborníku. Byl zahájen prodej sborníku z druhé konference, příprava sborníku ze třetí a čtvrté konference pokračovala. Jistě se můžeme těšit na sborník z páté a na konferenci šestou.

✦ Text a foto JUDr. JAN SYKA

Jak se vám líbí...

aneb

otevření soudního roku v Paříži

Člen představenstva ČAK JUDr. Aleš Pejchal při podpisu úmluvy.

Připadal jsem si jak onen melancholický Jacques v Shakesperově komedii „Jak se vám líbí?“ a spolu s ním jsem konstatoval: „Celý svět je jeviště a všichni lidé na něm jenom herci“. Předvánoční právnická Paříž se totiž změnila v jedno velké divadlo, soudní rok se neotvíral nikde jinde než na jevišti, aby vše skončilo „U Maxima“. Ale od počátku.

Ve čtvrtek 4. prosince 2008 slavnostní uvítání v Comédie-Française, kde bâtonnier de l'Ordre des avocats de Paris, ctihodný pan Christian Charriere-Bournazel, s rozzářeným úsměvem uvedl špektákl „Le Mariage de Figaro“. Nejednalo se o adaptaci slavného soudního případu, ale o komedii z pera pana Beaumarchais.

Pátek 5. prosince přinesl v odpoledních hodinách pokračování předchozího večera, neb slavnost otevření soudního roku v Paříži dala vale Ile de la Cite a Justičnímu paláci, aby upřednostnila pravý břeh Seiny a na něm Théâtre du Chatelet. Z přiloženého letáku jsme se sice dozvěděli, že palác na Place du Chatelet sloužil až

do roku 1791 jako soudní dvůr, leč nyní již více než dvě stě let jej zaplňují toliko herci a diváci. Památného pátku i právníci. Novodobá tradice však zůstala zachována. Nejen mladí pánové Augustin d'Ollone, jako premier Secrétaire, a Romain Ruth, deuxième Secrétaire, proměnili svá vystoupení při čtení svých významných prací v divadlo jednoho herce, ale pozadu nezůstal v gestech a pohledech do publika ve svém projevu ani pan Christian Charriere-Bournazel.

A kam chodí umělci v Paříži? Studium literatury mne přivedlo k jednoznačné odpovědi – k Maximovi. Tož jsem nebyl vůbec překvapen, že na sobotní večer 6. prosince nás pařížský bâtonnier se svojí paní pozvali „au diner“ na rue Royale, kde nás svojí patinou přivítal chez Maxim's.

Musím však být spravedlivý. V Paříži se také pilně pracovalo, proběhla konference k 60. výročí podepsání Deklarace lidských práv OSN a hlavně se pilovaly poslední úpravy francouzského, anglického a španělského textu „Convention des Avocats du Monde – Convention between Lawyers of the World – Convenio de los Abogados del Mundo“, jenž měl být v sobotu 6. prosince 2008 v odpoledních hodinách slavnostně podepsán. Což se také stalo a já měl tu milou a čestnou povinnost učinit tak za Českou advokátní komoru.

Text Úmluvy mezi advokáty světa připojujeme.

✦ JUDr. ALEŠ PEJCHAL

Úmluva mezi advokáty světa

Podepsána v Paříži dne 6. prosince 2008.

Tato Úmluva doplňuje a rozšiřuje Mezinárodní úmluvu o ochraně práv obhajoby podepsanou v Paříži dne 26. června 1987.

Šedesát let poté, co Valné shromáždění OSN přijalo Všeobecnou deklaraci lidských práv, dokument zakládající nový světový řád, se advokáti z celého světa sešli v Paříži u příležitosti *Rentrée de la Conférence* a dohodli se na rozšíření Úmluvy o ochraně práv obhajoby z roku 1987, a to s cílem zohlednit vývoj společnosti a účinky globalizace, jakož i přísliby (závazky) učiněné mnoha nadnárodními korporacemi (podniky) plně uznávat a dodržovat práva všech osob – tedy zdroje a konečného produktu práva.

Se zřetelem k přijetí Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Základních principů o úloze advokátů, jakož i Římského statutu Mezinárodního trestního tribunálu, tento dokument opětovně potvrzuje vůli advokátů z celého světa společně spolupracovat na upevňování zásady právního státu (Rule of Law) ve své roli strážců svobody.

Strany této Úmluvy se zavazují sjednotit své úsilí a zmobilizovat se za účelem rozšiřování zásady právního státu v celém světě, upevňování vazeb mezi všemi advokáty světa a propagace nadřazenosti práva nad světo- volnou mocí a brutální silou.

Článek 1: Advokát

Advokát je definován pěti stěžejními principy:

- nezávislosti a svobodou při obhajobě svého klienta a při poskytování poradenství klientovi;
- povinností dodržovat mlčenlivost a důvěrnost věci, jejichž vyřízením byl klientem pověřen, což mu zabráňuje vypovídat o věcech klienta před orgány veřejné moci i soukromými osobami;
- povinností vyhnout se konfliktu zájmů jak mezi různými klienty, tak i mezi advokátem samotným a svým klientem;
- samosprávou advokacie;
- povinností vykonávat své povolání svědomitě, na svou vlastní odpovědnost, podle práva a při respektování stavovského etického předpisu.

Článek 2: Advokátní komory a advokátní asociace

Advokáti mohou založit nebo se zapojit do nezávislých stavovských asociací, jejichž předmětem je zastupování zájmů advokátů, podpora jejich vzdělávání a ochrana jejich integrity a profesní nezávislosti.

Tyto asociace zajišťují poskytování právní pomoci

a poradenství advokáty klientům bez nepatřičných vnějších zásahů, a to v souladu s právem, uznávanými stavovskými předpisy a etikou.

Článek 3: Advokáti vně hranic

Advokát smí poskytovat právní služby, jakož i obhajovat za hranicemi své země s tím, že prokáže, že dodržuje obecné principy advokacie a stavovské předpisy, které se aplikují v jeho zemi, stejně tak jako předpisy, stanovící jeho práva a povinnosti před cizím soudem.

Článek 4: Advokát a ekonomie

Pokud jeho advokátní praxe zahrnuje práci s klienty, ať se jedná o fyzické nebo právnické osoby, které si přejí rozšířit své podnikání či aktivity v jiných zemích, musí advokát tyto osoby vést k dodržování lidských práv podle mezinárodních norem a v této návaznosti musí také dohlédnout, aby tyto nebyli účastni násilností.

Článek 5: Advokát a mezinárodní trestní justice

Advokátní organizace, které podepisují tuto Úmluvu, spojí své síly za účelem rozvoje mezinárodního trestního práva směrem ke zjednodušení, a to všemi prostředky výkonu práva obhajoby před těmito soudy.

Článek 6: Spolupráce mezi členy advokacie

Advokátní organizace, které podepisují tuto Úmluvu, souhlasí, že budou aktivně přispívat ke vzdělávání mladých právníků z celého světa zejména prostřednictvím e-learningu, studijních výměnných programů a vysíláním členů své advokátní komory na pomoc těm, kteří o to požádají.

Tyto signatářské organizace zároveň zřídí střediska pro sledování práva, jejichž členové budou jmenováni advokátními komorami, které, prostřednictvím jejich účasti, upozorní na dodržování lidských práv a základních svobod, jež jsou uvedeny ve Všeobecné deklaraci lidských práv z roku 1948.

Článek 7: Organizace světových advokátních komor

Signatáři se dohodli, že budou poskytovat aktualizované informace o svém úsilí jakýmkoliv prostředky, jež považují za důležité, tak, aby byli schopni reagovat na jakékoliv nové potřeby a rovněž činit kroky zaměřené na podporu a posílení právního státu a respektování lidských práv.

I. Základní zákon státní

„Všechna moc soudní ve státě vykonává se jménem císařovým. Rozsudky a nálezy vydávají se jménem císařovým“. Tak se praví v základním zákoně státním č. 117/1867 ř. z. o moci soudcovské.

„Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.“ Hovoří zdánlivě stejným jazykem naše platná Ústava. Leč skutečně jenom zdánlivě, neboť Ústava má i jiné ustanovení: „Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.“ Suverénem moci jsou občané státu, nikoli monarcha.

Proč se pozastavovat nad samozřejmostí, kterou již prakticky nevnímáme? Právě proto, že vnímání je natolik otupené. Je nabitelné, že „lid“ monarchovi do toho příliš nemluvil, jak bude soudcovský stav vypadat a jak bu-

Nejsem příznivcem „soudců na zkoušku“, ani krátkodobých soudcovských mandátů, které by byly několikrát za život obhajovány. Jistota dlouhodobosti při výkonu soudcovského úřadu je jednou z hlavních podmínek skutečné nezávislosti soudce. Někteří soudci však soudí natolik neúměrně dlouho, že „lidský zdroj“ své nesmírné moci již naprosto nevnímají. Bohužel, nevnímá to ani většina odborné, natož pak laické veřejnosti.

Nedávno jsem se zúčastnil zasedání poradní komise děkana jedné nejmenované právnické fakulty, kde jsme se všichni zamýšleli nad studijním plánem a hlavně nad kritérii vzdělávání studentů z hlediska jejich budoucího uplatnění. Jako naprostá samozřejmost zazněl názor, že v současnosti nemá smysl zabývat se výchovou budoucích soudců, neboť jejich stav je naplněn a absolventi

Soudcové jmenují se od císaře nebo jeho jménem definitivně a na čas života

de jménem císařovým moc soudcovskou vykonávat. Jeho milost císař sice tento základní zákon státní vydala dne 21. prosince 1867 s „přivolením obojí sněmovny rady říšské“, ale s všeobecným volebním právem v oněch dobách to moc slavné nebylo. Soudy prostě vykonávaly moc, jejímž zdrojem byl císař. Přesto je dnes stále hovořeno o rakousko-uherském systému soudnictví jako o systému, jenž je dostatečně funkční i pro potřeby demokratického právního státu.

„Soudcové jmenují se od císaře nebo jeho jménem definitivně a na čas života“, dozvídáme se z výše uvedeného zákona a musíme připustit, že platná Ústava se v této otázce příliš neliší: „Soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky bez časového omezení“. Jistěže prezident se ujímá svého úřadu na základě vůle občanů tohoto státu, nikoli dědičně. Ale obdobně jako císař jmenuje soudce na celý jejich aktivní život, když jediným omezením pro výběr kandidáta soudcovského úřadu je úspěšně složená justiční zkouška a nedávno zavedená podmínka relativně velice nízkého dosaženého věku třiceti let.

II. Tři moci

Pojďme ponechat stranou pozitivní právo a zkusme se zamyslet nad tím, co je pro výkon moci soudní ve společnosti svobodných občanů přirozené. Prozatím si neumíme fungování společnosti představit jinak než na základě Montesquieuho rozdělení státní moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní. Pokud jde o zákonodárce i vykonavatele zákonů, mají svůj časový úsek podílu na státní moci vymezen na poměrně krátkou dobu pravidelnými volbami. V republikánském demokratickém systému je prakticky nepředstavitelné, aby tito nositelé státní moci nesli své mocenské břímě doživotně. U soudců je tomu právě naopak.

právnícké fakulty ve výkonu této ústavní funkce nena- leznou v budoucích mnoha letech uplatnění vůbec. Možná jsem nebyl jediný, koho při vyslovení tohoto názoru zamrazilo v zádech, ale kolegové v komisi vesměs souhlasně pokyvovali hlavami.

Představa, že v příštích deseti, patnácti letech vůbec nebudou obměňováni poslanci, senátoři či ministři, neboť jejich počet se „naplnil“, je natolik absurdní, že může ob- stát maximálně v nějakém bláznivém snu, ze kterého se probudíte vyděšení jeho iracionalitou. Stejně bláznivé a iracionální mi však připadá přijímat fakt, že pro příš- tích deset let v tomto státě bude vykonávat moc soudní uzavřená, stejná skupina lidí, jež nebude obměňována a doplňována lidmi jinými. Bude skutečně zdrojem moci této uzounké skupiny lidí celé společnosti svobodných občanů? Dovolím si tvrdit, že ani náhodou. Ale dovedu si bez problémů představit, že takováto skupina lidí by perfektně představovala naplnění tužeb, jež vyvěrají z cí- sařského zdroje moci. Jenomže tento zdroj v demokra- tické republice nemáme, úřad prezidenta není ani v nej- menším dědičným trůnem, a tak se moc soudcovská ocitá mimo jakoukoli návaznost s ostatními dvěma státními mocemi (výkonnou a zákonodárnou), ale především pře- stává mít cokoli společného s občany tohoto státu.

III. Délka soudcovského mandátu

Současný systém předpokládá až čtyřicetiletý soud- covský mandát pro jednu osobu, tedy *de facto* celoživotní výkon ústavní funkce a celoživotní obdaření jednou ze tří základních státních mocí. Přibližně devadesát procent soudců skutečně po absolutoriu příslušného právnické- ho vzdělání a složení justiční zkoušky nezná ve svém ži- votě jiné uplatnění, než být nositeli státní moci soudcov- ské. Tato nepřiměřená dlouhodobost s sebou přináší

velice malou možnost obměny soudcovského sboru. V posledním desetiletí byl soudcovský stav doplňován prakticky výlučně mladými absolventy právnických fakult bez jakékoli praxe v jiném justičním oboru. A tak se podařilo doslova „zakonzervování“ určité skupiny lidí, jež po mnoho desetiletí bude ve stále stejném složení rozhodovat o našich majetcích a životech. Zcela příhodné pro monarchii, doslova zabiják pro demokracii.

Je těžko obhajitelné posílat zkušené soudce dříve do důchodu, bylo by to doslova nesmyslné. Leč životní zkušenosti, uplatnitelné při soudním rozhodování, lze nabýt i při výkonu jiných justičních povolání, jež nejsou obdařeny buď vůbec žádným podílem na státní moci, anebo ve srovnání s mocí soudcovskou podílem doslova nepatrným.

Ve skutečném demokratickém právním státě lze odpovědně dlouhodobě svěřit jednu ze základních státních mocí pouze osobám, které svým příkladným životem prokázaly, že jsou takového výkonu nejenom schopny, ale i hodny. Desetiletá, patnáctiletá praxe v povolání advokáta, notáře, státního zástupce či exekutora bez problé-

mů přináší takovéto poznání pro společenství svobodných občanů. A toto poznání, tedy ověření nejen odborných, ale i charakterových vlastností příštích kandidátů na výkon soudcovského úřadu je základním stavebním kamenem pro vytvoření funkčního systému soudnictví. Osobnost soudce musí být obdařena především morální autoritou, jež s sebou přináší dostatek důvěry v procesu nalézání spravedlnosti. Pokud nebude vybíráno výlučně z takovýchto osob, pak sebelepší vzdělávací či o nejnovější techniku se opírající programy nemohou dosáhnout kýženého stavu funkčnosti systému.

Soudce si musí svého úřadu vážit, musí vědět, že jde o určitý vrchol jeho celoživotního usilování a nesmí být zatížen teprve hledáním svého místa ve společenství, bez jakékoli přirozené autority. Teprve po splnění této premisy nabývá na důležitosti diskuse o formách výběru, tedy zda jmenovat či volit a kým jmenovat či volit.

IV. Soudcovský úřad a zájem společenství

Soudcovský úřad by měl být svěřován osobám životně zralým, s perspektivou délky mandátu maximálně dvacet až dvacet pět let. Tedy až na výjimky po čtyřicátém roce života, za předpokladu dlouhodobé kvalitní praxe v jiném justičním oboru.

Proč by měl být takovýto systém funkčnější? Pomineme-li základní myšlenku, že zkušený a justičního světa znalý člověk bude rozhodovat kvalitněji a přirozeně i rychleji, přichází neméně důležitá úvaha další, pro společenství svobodných občanů ta základní. Vážený, autoritou obdařený soudce přináší s sebou i důvěru ve svoje rozsudky.

Strany sporu přijmou konečný verdikt od soudce, k němuž vzhlížejí s nadějí, že věc spravedlivě vyřeší, daleko snadněji, než od sice vzdělaných, ale v praxi nezkušených mladých žen a mužů. Dovolím si tvrdit, že by ubylo zbytečných odvolání a obnov řízení prostě proto, že si účastník řízení uvědomí (a povětšinou správně), že by stejně lepšího výsledku nedosáhl. Na druhou stranu odpadne zcela oprávněný pocit, že soudci tvoří zcela uzavřenou kastu, která si do svých řad pouští pouze nezkušené novice, jež během několika let zformuje k obrazu svému bez ohledu na skutečný zájem společenství.

Nezbývá, než uzavřít. Ponechme císaři, co bylo císařovo a nezalívejme mrtvý systém vodou sice živou, ale zcela zavirovanou. Zkusme najít pro výkon moci soudcovské opravdové demokratické principy, které jsou po staletí přirozené například pro anglický či americký svět. A věrme, že i právo má mnoho společného s morálkou a přirozenou autoritou.

Jak převzít cenu

K zavedeným zvykům našeho života patří, že učené společnosti, umělecké svazy, profesní sdružení udělují výroční ceny nebo pamětní plakety. Nehodlám tu poskytovat návody, kterék dosáhnout takového uznání. Zmíněné pocty bývají totiž zpravidla odměnou za zvláštní talent – za schopnost úspěšně se ucházet o cenu, medaili nebo jiné uznání. Kdo byl takovým nadáním obdařen, další rady nepotřebuje. Kdo tuto schopnost postrádá, tomu žádná doporučení nepomohou. Proto všechny „laureáty v naději“ seznámím raději s jiným, opravdu náročným uměním, o němž hovoří náš titul.

Všechno začíná v okamžiku, kdy je nám doručena obálka s textem: „Dostavte se dne toho a toho k převzetí čestného uznání za Vaši....“. Jindy nám bývá sděleno, že jsme jedním z nominovaných na takové ocenění, nebo jen naznačena možnost této pocty. Dostane nás to do povznesené nálady, jež však bude brzy vystřídána zvláštní tísní a pochmurnými myšlenkami. V příštích dnech budeme určitě brát telefony a otevírat dopisy či maily s jistými rozpaky ba obavami, zda se nám nesděluje, abychom nikam nechodili, neboť předchozí pozvánka nám byla doručena omylem. Pravděpodobně také přehodnotíme význam předchozích náznaků. Jindy se dokonce probudíme z hrůzného snu, v němž stojíme před slavnostním shromážděním, očekáváme svou plaketu a ona se na nás už nedostane. V jasnějších okamžicích myslí si uvědomíme, že události typu „daj-li, nebo nedaj-li mi tu medaili?“ se stávají většinou jen ve filmových komediích, a nikoliv ve skutečném životě; to nás však rozhodně nedokáže zbavit všech rozlad. Možná je budeme chápat jako příznak náhlé duševní poruchy a řekneme si: „Tu čest mi byl čert dlužen.“ Nápaditý duch dospěje k sofistikovanějšímu závěru, který formulují pomocí následujícího zákona: *Různá vyznamenání za tvůrčí činnost jsou zvlášť rafinovaným projevem závisti. Brání totiž laureátovi, aby pokračoval právě v té činnosti, za kterou byl oceněn.*

Smyslených obav a tísně se nejlépe zbavíme tím, že se zaměříme na obvyklejší obtíže a bráníme se jim usilovnou činností. Především se snažíme, aby se naši životní partneři předčasně nedozvěděli, co se na nás možná chystá. (Což kdyby všechno zůstalo u pouhé nominace nebo se na nás docela zapomnělo.) Musíme pak doma důvěryhodně vysvětlit, proč máme oba mermomocí přijít dne toho a toho do kongresového sálu, když jsme se původně chystali na lyže. Dá se například tvrdit, že v souvislosti se slavnostním shromážděním bude konána redakční rada odborného časopisu, na níž je naše účast nezbytná. Záležitost tajíme i před svými dospělými potomky, kteří by nám pravděpodobně účast rozmlouvali. U mládenců, kteří již pokročili ve svém profesním rozvoji, by takové počínání představovalo jeden ze způsobů, jimiž v rodinné smečce bojují o pozici „alfa samce“.

Otázkám po výtce praktickým se věnujeme, když přijde den „D“. Nezapomínejme, že oceněných bývá větší počet, že slavnostní projevy trvají dlouho a že káva na posilněnou urychluje mimo jiné činnost ledvin. Vyvodíme-li z těchto poznatků odpovídající závěr, budeme moci (až přijde rozhodná chvíle) kráčet slavnostním shromážděním v postoji hrdě vztyčeném a s optimistickým výrazem ve tváři. Leč pozor, není radno upírat svůj zrak příliš soustředěně k radostné perspektivě a k osobě moderátora. Zlomyslní architekti pojednali podlahy ve slavnostních sálech tak, že na ně nastražili schůdky, stupínky a jiné terénní nerovnosti. Od nás se konec konců žádá, abychom na své cestě za plaketou neklopýtli.

Během předávacího aktu nikoho nelíbáme, nepronášíme programová prohlášení, nevedeme vědecké polemiky a nevzpomínáme na své rozverně mládí. Děkováná slova jsme připravovali a pilovali několik dnů tak, aby působila dojemem improvizovaného projevu. Když jsme díkůvzdání ukončili, usnadníme úkol fotografů a ukázněně nastoupíme na místo, jež je na pódiu vyznačeno křížkem. (Mimochodem, hvězdička by lépe odpovídala rozpoložení laureátů.) Výrazem v tváři dáváme najevo, že jsme se takovému omezení osobní svobody podrobili jenom proto, abychom dali průchod ústavnímu právu na šíření informací. Se svými trofejemi pak neprcháme jako dravý živočich, jenž právě uchvátil svou kořist. Důstojně odkráčíme, dávající opět pozor, abychom neškobrtli. Očekává nás ovšem ještě jeden problém – jak to zařídit, abychom zdvořile tleskali dalším odměněným, když v rukou držíme hmotné symboly svého zdaru. Dosud se neujalo poklepávání podpatky.

Po návratu na své pracoviště se s cenou nechlubíme, ani ji neskrýváme, ani o ní nehovoříme nadměrně přezíravě. Nebudeme také psát úsměvné fejetony o tom, jak přijímat medaili, ani snovat aforismy druhu: *Pokud se vám dostane veřejného uznání, položte si otázku, zda navrhovatelé hodlali vzdát hold vašim výkonům, nebo jen chtěli potrápiti ty zasloužilé, kteří zatím vyšli na prázdno.*

✦ prof. PETR HAJN

P. S. Původní znění tohoto fejetonu bylo uveřejněno v knížce *Jak dnes vyniknout aneb Průvodce světem zvyků a triků expertových* (Votobia 1999). Toto je nová verze, doplněná a pozměněná na základě vlastních zkušeností z galavečera „Právnicka roku 2008“.

..ĚĚ, KOLEGYNĚ, S PROMENÁDOU V PLAVKÁCH NEPOČÍTÁME.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- mezi těmi, kteří běželi s olympijským ohněm do Pekingu, byl i advokát? Byl jím prezident Advokátní komory v Macau Jorge Neto Valente. Pro tamější komoru, u níž je zapsáno přibližně 300 advokátů, se tato událost stala tak prestižní záležitostí i proto, že k ní byly vydány příležitostné poštovní známky a aršík těchto známek.

- advokátních honorářů se dotkl i jeden z epigramů Karla Havlíčka Borovského? Jeho text zní:

„Zde leží vzácný advokát,
jenž nechtěl křivdu zastávat
a nenáviděl mezi lidstvem vády.
Onť zemřel hladý.“

- tábořský advokát a spisovatel Jaroslav Maria napsal i průvodce po Itálii? Instruktivní knížka nazvaná stručně „Itálie. Cestovní příručka“ z r. 1925 je napsána velmi podrobně, obsahuje i řadu údajů, z nichž je zřetelné, za

jakých podmínek mohl cestovat prvorepublikový advokát do kolébky umění. „Mé výhledy počítají s cestovatelem, vzdělaným alespoň obecně ve výtvarném umění, ale i člověkem citlivým a pro umění nadšeným ... Kdo cestuje jen pro lehkou zábavu, nebo jen pro tělesné osvěžení, či uzdravení, konečně kdo se nedoveďe pro umění rozehřáti, bude ovšem dílkem zklamán,“ píše Maria v úvodu. Z faktografie příručky je patrné, že autor patřil ke znalcům umění a šetrným cestovatelům. „Až k smíchu bývá zklamání ubožáků, kteří v nových šatech, s velkými kufry, kde nahromadili spousty zbytečností, překročí hranice, nedovedou říci průvodčímu, kam jedou, zavolati posluhu, aby jim odnesl zavazadlo, nemají ponětí o rozdílích hostinců, zvláštnostech stravy a ovšem ani zdání o podstatě a ceně kusů výtvarného umění,“ varuje spisovatel a naznačuje, že se od takových cestovatelů distancuje.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Vladimír Jirousek: Die Frage lautet: „Wenn einladen?“	3
---	---

Aktuelles

Galaabend im Rahmen des Wettbewerbs Jurist des Jahres 2008 ivac	5
Gespräch mit dem neuen Präsidenten der Richterunion, JUDr. Tomáš Lichovnik Ivana Cihlářová	14
2. Fachsymposium des Höchsten Gerichts der Tschechischen Republik: Kommerzielle Immobilien in der Rechtsprechung des Höchsten Gerichts Helena Bončková	18
„Transparenz und Vertrauenswürdigkeit in der Justiz“ – Konferenzbericht Ivana Cihlářová	22
Ermäßigungen für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten für ERA Seminare im Jahr 2009	25
Beck-online-Kommentare, Zeitschriften und Musterformulare in elektronischer Form (Red.)	26

Aus Rechtstheorie und -praxis

Artikel

Zusammenfassung	30
Die Regulierung der Finanzmärkte und die Abwendung der Legalisierung von Erträgen aus Strafhandlungen Alexander J. Bělohávek, Tomáš Rezníček	31
Die ungerechtfertigte Bereicherung in einigen Fällen des Rücktritts von Handelsverträgen Ondřej Kuchař, Jana Horská	42
Die Ungültigkeit von indirekten Vereinbarungen bei Verbraucherverträgen Jan Krampéra	44
Die Überführung von Vermögen auf einen Gesellschafter Daniel Patěk	46
Der Schutz von Arbeitnehmern vor Massenentlassungen Ladislav Jouza	50
Verfahren in Kindschaftssachen bei Kindern jünger als fünfzehn Jahre Radka Jonášová	52

Aus der Rechtsprechung

Fälle, in denen dem Staat im zivilrechtlichen Gerichtsverfahren im Bezug auf Anwaltsgebühren kein Ersatz von Verfahrenskosten zusteht	55
Das Vorkaufsrecht obliegt dem Miteigentümer nur im Falle des Verkaufs und nicht bei Schenkung eines Anteils	56
Rechte und Pflichten des Verteidigers im Hinblick auf die Einreichung der Revision	59
Zur Möglichkeit einer öffentlichen Sitzung über die Berufung eines flüchtigen Beklagten, der seinem Verteidiger die Bevollmächtigung seines Verteidigers entzogen hat	62
Die Gebühr des Verteidigers	64
Die Gebühr des Verteidigers im Verfahren über die Entlassung aus der Zwangsbehandlung	65

Aus der Fachliteratur

Marek Antoš: Wahlprinzipien in der Tschechischen Republik (ergänzt um einen Vergleich mit anderen Staaten der Europäischen Union) (Marek Ivčič)	67
Přemysl Raban a kol.: DFCR als erste Äußerungen auf dem Weg zum Europäischen Gesetzbuch des Bürgerlichen Rechts (Karel Marek)	67
Petr Hůlka, Zdeněk Schmied, Zuzana Šubertová, Ladislav Trylč, Petr Bezouška: Das Arbeitsgesetzbuch und zusammenhängende Vorschriften des Bürgerlichen Gesetzbuches mit detailliertem Kommentar (Martin Mikyska)	70
Helena Kučerová: Gesetz über Verkehrswege mit Kommentar, Rechtsprechung und zusammenhängenden Vorschriften auf CD (Jiří Říha)	70

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Von allem zu viel	74
-------------------	----

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	75
Verwahrung von Mandantengeldern durch den Rechtsanwalt und die entsprechende Versicherung	76
Aus der Sitzung des Vorstandes der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	78
Verlauf und Ergebnisse der Rechtsanwaltsprüfungen aus dem II. Halbjahr 2008	79
II. Jahrgang des Turniers „Der Schachkönig der Tschechischen Rechtsanwaltskammer“ 2008	80

Aus Europa

90 Jahre polnische Rechtsanwaltschaft Petr Poledník, Radim Miketa	81
140. Jahrestag der slowenischen Rechtsanwaltschaft Petr Poledník	82
Deutschland: Zum Anspruch des Mandanten auf Schadensersatz gegenüber einem Rechtsanwalt Václav Mandák	82

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	84
Anwaltspraktikum in Deutschland	86
Einladung zum 4. Juristen Ball in Ostrava	86
Präpositionen s- und z- Věra Hartmannová	87
Zum fünften Mal Amerikaner in Luhačovice Tomáš Radvoský, Jan Štandera	88
5. Weltforum christlicher Juristen in Washington Jan Luhan	89
Bereits fünfte Konferenz über die Geschichte der Rechtsanwaltschaft Jan Syka	91
Wie Ihnen beliebt... oder die Eröffnung des Gerichtsjahres in Paris Aleš Pejchal	92
Abkommen zwischen den Rechtsanwälte der Welt	93

Zum Schluss

Richter werden seit Kaiserszeiten oder in seinem Namen ernannt und zwar auf Lebenszeit Aleš Pejchal	94
Wie soll man einen Preis empfangen Petr Hajn	96
Zeichnung von Lubomír Lichý	97
Wussten Sie, dass... Stanislav Balík	97

Inhaltsverzeichnis	98
Zusammenfassung/Summary	99
Table of Contents	101

Alexander J. Bělohlávek, Tomáš Řezníček: Die Regulierung der Finanzmärkte und die Abwendung der Legalisierung von Erträgen aus Strafhandlungen

Am 1. September 2008 wurde in der Tschechischen Republik die neue Regelung über die Bekämpfung und die Vorbeugung der Legalisierung von Erträgen aus Strafhandlungen (Gesetz Nr. 253/2008 Smlg.), die (im Gegensatz zur früheren Regelung) ebenfalls die inländischen Regelungen über Maßnahmen gegen den Terrorismus beinhaltet, wirksam. Hauptanliegen der gegenständlichen Regelung sind (ebenfalls wie gem. des Gesetzes Nr. 61/1996 Smlg.) die Verpflichtungen, die mit der Identifizierung von Kapital, seiner Herkunft und von Personen, die an Finanz- und anderen Handelstransaktionen beteiligt sind, zusammenhängen, genauer gesagt insbesondere die Pflicht zur Identifizierung und die Informationspflicht. Diese Pflichten betreffen (ebenso wie seit dem Jahr 2004 gem. der bisherigen Regelungen) ebenfalls Rechtsanwälte und einige weitere freie Berufe. Die neue Regelung, die insbesondere von europarechtlichen und internationalen Verbindlichkeiten der Tschechischen Republik ausgeht, setzt leider etwas ungeschickt das Prinzip der Identifizierung der tatsächlichen Begünstigten um, und zwar auf Grund eines völlig misslungenen Versuchs der Bestimmung dieses Begriffes in der inländischen Terminologie, womit sie relativ inkonsequent den Sinn der gegenständlichen Regelungen in anderen Staaten nachzuahmen sucht. Obwohl das neue Gesetz hinsichtlich seiner Prinzipien nicht viele grundlegende Veränderungen beinhaltet, liegt faktisch eine wesentliche Verschärfung vor im Hinblick auf den qualitativen Inhalt der Identifizierungspflicht, z.B. seitens der Rechtsanwälte, bei deren Tätigkeit der Schwerpunkt auf der fachlichen Bewertung und der Vorhersehung von möglichen illegalen Quellen von Finanzmitteln liegt. Allgemein fällt allerdings auf, dass die Pflichten der Rechtsanwälte, die mit dem Kampf gegen die Legalisierung von Erträgen aus Strafhandlungen zusammenhängen hierzulande bei weitem nicht in einem solchen Ausmaß Gegenstand einer fachlichen als auch einer öffentlichen Diskussion sind, wie dies im Ausland der Fall ist, wo es sich (zumindest in Fachkreisen) um ein Prioritätsthema handelt. In seiner Konsequenz handelt es sich um die Anwendung von Institutionen, die die Grundlagen der Rechtsanwaltschaft betreffen, und zwar die Grundsätze der Vertraulichkeit zwischen dem Rechtsanwalt und dem Mandanten. Die gegenständliche Regelung hat eine Reihe von weiteren Zusammenhängen im inländischen Recht, die zum Teil etwas vergessen werden, z.B. den Zusammenhang mit der Regelung der Beschränkung von Barzahlungen u.ä.

Ondřej Kuchař, Jana Horská: Die ungerechtfertigte Bereicherung in einigen Fällen des Rücktritts von Handelsverträgen

Der Rücktritt vom Vertrag als Grund für das Erlöschen eines rechtlichen Schuldverhältnisses führt zu verschiedenen Folgen, wobei zu den am zumeist diskutierten die ungerechtfertigte Bereicherung gehört. Der Artikel behandelt die Folgen des Rücktritts von Handelsverträgen in dem Falle, dass der Vertrag

durch den Hersteller bereits vollständig erfüllt wurde und eine Wiederherstellung nicht möglich ist. Nach dem Urteil des Höchstens Gerichts der Tschechischen Republik liegt im Falle eines ungültigen Werkvertrages (und ebenfalls bei einem Rücktritt vom Werkvertrag) die Bereicherung des Bestellers in der Herstellung des Werkes durch den Hersteller. Der materielle Vorteil ist dabei nicht der Geldbetrag, der dem auf die Herstellung des Werks aufgewendetem Betrag entspricht, sondern der Geldersatz, der dem tatsächlichen Vermögensvorteil des Besteller des Werkes entspricht.

Jan Krampera: Die Ungültigkeit von indirekten Vereinbarungen bei Verbraucherverträgen

Der Artikel beschäftigt sich mit der Ungültigkeit von unangemessenen Vereinbarungen in Verbraucherverträgen gem. der Bestimmung des § 55 und des § 56 des Bürgerlichen Gesetzbuches. Insbesondere behandelt er die Frage, ob die Ungültigkeit gem. der Bestimmung des § 55 Abs. 2 des Bürgerlichen Gesetzbuches als relative oder als absolute Ungültigkeit auszulegen ist. Die Auslegung dieser Bestimmung wird im Artikel im europarechtlichen Kontext gesehen, insbesondere im Zusammenhang mit der Richtlinie des Rates 93/13/EWG vom 5. April 1993, über missbräuchliche Klauseln in Verbraucherverträgen, und der Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofes.

Daniel Paták: Die Überführung von Vermögen auf einen Gesellschafter

Das Handelsgesetzbuch regelt als eine der Wandlungen bei Handelsgesellschaften die Überführung des Handelsvermögens der Gesellschaft auf ihren (Mehrheits- oder einzigen) Gesellschafter. Obwohl es sich um keine in der Fachliteratur oft behandelte oder in der Handelspraxis oft verwendete Wandlung handelt, bietet die entsprechende rechtliche Regelung den Gesellschaftern eine interessante Möglichkeit, auf eine, durch das Gesetz ausdrücklich geregelte Art und Weise auf die Bedürfnisse des wirtschaftlichen Lebens zu reagieren. Der Artikel ist deshalb den Wesenszügen dieser Wandlung und den bedeutsamen Elementen ihrer rechtlichen Regelung gewidmet.

Ladislav Jouza: Der Schutz von Arbeitnehmern vor Massenentlassungen

Bei organisatorischen Veränderungen kann es zur Beendigung von Arbeitsverhältnissen von einer größeren Anzahl von Arbeitnehmern kommen. Die Bedingungen des Schutzes vor Massenentlassungen bestimmt das Arbeitsgesetzbuch in seinem § 62. Der Arbeitsgeber muss noch bevor er den Arbeitnehmern die Kündigung des Arbeitsverhältnisses zukommen lässt oder sich mit ihnen auf die Beendigung des Arbeitsverhältnisses einigt, einige Verpflichtungen erfüllen. Die organisatorischen Veränderungen und ihre Folgen in diesem Bereich muss er mit den Arbeitnehmervertretern besprechen und dem Arbeitsamt mitteilen. Das Arbeitsverhältnis von massenhaft entlassenen Arbeitnehmern kann durch Kündigung frühestens nach Ablauf von 30 Tagen nach der Zustellung des schriftlichen Berichtes über die Ergebnisse der Verhandlungen mit dem Arbeitsamt enden.

Radka Jonášová: Verfahren in Kindschaftssachen bei Kindern jünger als fünfzehn Jahre

Die Autorin geht in dem Artikel von praktischen Erfahrungen der Anwendung des dritten Abschnittes des Gesetzes Nr. 218/2003 Smlg., über die Gerichtsbarkeit in Jugendsachen aus und behandelt nicht nur die Stellung des Rechtsanwalts in Verfahren in Kindschaftssachen bei Kindern jünger als fünfzehn Jahre, sondern auch die Maßnahmen, die der dritte Abschnitt des Gesetzes Nr. 218/2003 Smlg. auferlegt und die aktuellen Probleme mit der Anwendung des oben aufgeführten Gesetzes in der gültigen Fassung.

Alexander J. Bělohlávek, Tomáš Řezníček: Regulation of financial markets and prevention of the legalisation of proceeds from crime

On 1 September 2008 new legislation came into effect in the Czech Republic for fighting and preventing the legalisation of proceeds from crime (Act No. 253/2008 Coll.) which also includes (unlike the former Act) the local legislation of measures against terrorism. The basic point of the legislation (just as under Act No. 61/1996 Coll.) are the obligations arising with the identification of capital, its sources and the people participating in financial and other business transactions, particularly the obligation to identify and to inform. These obligations (just as since 2004 under the existing legislation) also apply to lawyers and certain other free professions. The new legislation, arising from the community and international commitments of the Czech Republic, unfortunately clumsily transforms the principle of identification of the real beneficiaries due to the totally unsuccessful attempt of expressing this term in local terminology which somewhat inconsistently follows the meaning of the legislation in question of different national origin. Although in its principles the new Act does not bring too many principal changes, it in fact means in many respects a substantial tightening of legislation as far as the definition of so-called suspicious transactions and its participants is concerned and the qualitative contents of the identification obligation, for example from lawyers in whose activities it is stressed that they professionally assess and envisage the possible illegality of sources of finance. Generally speaking, it is quite astounding that the obligations of lawyers associated with the fight against the legalisation of proceeds arising from crime are not locally by far the subject of such professional and incidentally general public discussion as is the case in other countries where it is unquestionably (at least in professional circles) one of the subjects of priority. In its consequences this means the application of institutions that concern the very foundations of the legal profession, therefore the principles of confidentiality in the relationship between the lawyer and client. This legislation also contains a number of continuations with the local legislation which are sometimes rather neglected, for example the continuation of legislation to limit cash payments, etc.

Ondřej Kuchař, Jana Horská: Unjustified enrichment in some cases of withdrawal from a commercial contract for work

The withdrawal from a contract as a reason for the end of a binding legal relationship has various repercussions and one of the most discussed ones is unjustified enrichment. This article deals with the consequences of withdrawing from a commercial performance contract in the event that the contractor has already performed under the contract and restitution is not possible. According to the ruling of the Supreme Court of the Czech Republic in the case of a nullified performance contract (and withdrawal from a performance contract) the employer's (customer's) enrichment involves performance (production of work) by the contractor. The expression of property in terms of this type of gain does not lie in a cash sum that corresponds to the sum spent on producing the work (performance), but cash compensation corresponding to the real property gain of the employer (customer) of the work (performance).

Jan Krampera: Nullity of unreasonable arrangements in consumer contracts

This article deals with the nullity of unreasonable arrangements in consumer contracts

pursuant to the provisions § 55 and § 56 of the Civil Code. It particularly focuses on the question of whether nullity pursuant to the provision of § 55 (1) of the Civil Code is interpreted as relative or absolute nullity. The interpretation of this provision is presented in the article in the context of community law, especially the European Commission's Directive 93/13/ECC of 5 April 1993 on the unreasonable conditions in consumer contracts, and the case-law of the European Court of Justice.

Daniel Patěk: Transfer of assets to a member (partner)

The Commercial Code regulates the transfer of the commercial assets of a company to its main or sole member (partner) as one of the transformations of commercial companies. Although this does not concern the transformation often discussed in professional literature or used in commercial practice, but it provides the relevant legislation to members (partners) an interesting possibility of how to respond by law in an explicitly regulated way to the needs of economic life. The article is therefore devoted to the substance of this transformation and the significant elements of its legal regulation.

Ladislav Jouza: Protection of employees against mass redundancy

During organisational changes at a company a greater number of employees may become redundant. The conditions for protection against mass redundancy is set by the Labour Code under § 62. The employer must meet some of the obligations before giving employees notice or reach agreement with them on termination of employment. He must discuss the organisational changes and their consequences in this area with an employee representative and inform the labour office of the results of this discussion. The mass redundancy of employees may end by notice no earlier than the expiry of a period of 30 days as of delivery of a written report about the discussion to the labour office.

Radka Jonášová: Case proceedings concerning children under fifteen years of age

The author bases his article on practical experience and the application of chapter three of the Judiciary Act No. 218/2003 Coll. in juvenile cases and focuses not only on the position of a lawyer in case proceedings concerning children under fifteen years of age, but also on measures laid down under chapter three of Act No. 218/2003 Coll. and on current problems with the application of the current Act mentioned above.

SLUNCE PRO OKO

Projekt SLUNCE PRO OKO organizuje HÁJEK ZRZAVECKÝ advokátní kancelář, s.r.o. ve spolupráci s Fakultní nemocnicí v Motole (www.fnmotol.cz).

Cílem projektu je podpořit činnost oční kliniky FN v Motole a pomoci při zkvalitnění péče touto klinikou poskytované, prostřednictvím získání finančních prostředků na nákup speciálního oftalmologického přístroje, a to přenosného ultrazvukového systému s možností ultrabiomikroskopie.

Předností tohoto přístroje jsou z lékařského pohledu zejména velká rozlišovací schopnost (spojená s nezávislostí na průhlednosti očních médií) a možnost vyšetření patologii zasahujících stěnu oka či oblasti jeho okolí, dále dobré použití při vyšetření dětí (vyšetření ultrazvukem je proveditelné i bez výraznější spolupráce pacienta) a snadná přenosnost umožňující jeho ambulantní i operační využití.

Primárním záměrem projektu je zajištění pomoci dětským pacientům oční kliniky FN v Motole, u kterých je zrakové postižení významně problematičtější než u pacientů dospělých.

Výhody projektu SLUNCE PRO OKO

- stoprocentní transparentnost využití získaných finančních prostředků
- projekt není zatížen žádnými finančními náklady spojenými s organizací = 100 % získaných prostředků slouží k nákupu přístroje, příspěvky zaslají dárci přímo FN v Motole na její bankovní účet
- možnosti využití obvyklých daňových výhod na straně dárců

Cílová částka potřebná na nákup přístroje činí 1 455 000 Kč. Aktuální stav získaných prostředků je k nahlédnutí na www.slunceprooko.cz.

Pokud Vás projekt SLUNCE PRO OKO zaujal a rádi byste přispěli či se chtěli dozvědět další informace, kontaktujte koordinátorku projektu Alenu Dugovou emailem na: info@slunceprooko.cz nebo telefonicky na: +420 606 447 561, případně navštivte www.slunceprooko.cz. **Děkujeme všem, kteří již pomohli nebo se právě pomoci chystají.**

Fakultní nemocnice v Motole, Oční klinika dětí a dospělých UK 2. LF, V úvalu 84, 150 06 Praha 5 | tel. 224 431 111 | fax 224 431 005, e-mail reditelstvi@fnmotol.cz | www.fnmotol.cz

HÁJEK ZRZAVECKÝ advokátní kancelář, s.r.o.
Revoluční 3, CZ-110 00 Praha 1 | tel. 227 629 700 | fax 221 803 384, e-mail info@hajekzrzavecky.cz | www.hajekzrzavecky.cz

Leading Article

Vladimír Jiroušek: The question is: "Whom to invite?"	3
--	---

News

Gala night of the Lawyer of the Year 2008 competition Ivana Cihlářová	5
Interview with the new president of the Judicial Union Dr. Tomáš Lichovník Ivana Cihlářová	14
Second professional Symposium of the Supreme Court of the Czech Republic: Commercial Real Estate in Case-law Helena Bončková	18
"Transparency and Credibility of the Execution of Justice" – report from the conference Ivana Cihlářová	22
Discount for lawyers and legal trainees for the ERA events in 2009	25
Beck-online – electronic commentaries, journals and forms (ed.)	26

Legal Theory and Practice**Articles**

Summary	30
Regulation of financial markets and prevention of the legalisation of proceeds from crime Alexander J. Bělohávek, Tomáš Rezníček	31
Unjustified enrichment in some cases of withdrawal from a Commercial Contract for Work Ondřej Kuchař, Jana Horská	42
Nullity of unreasonable arrangements in consumer contracts Jan Krampera	44
Transfer of assets to a member (partner) Daniel Patěk	46
Protection of employees against mass redundancy Ladislav Jouza	50
Case proceedings concerning children under fifteen years of age Radka Jonášová	52

Case Law

When can the state not be awarded reimbursement of legal proceedings costs involving a lawyer's fee in a civil law dispute	55
A joint owner is entitled to pre-emptive right only in the event of the sale of a share but not in the event of a donation	56
Right and obligation of the defence counsel to file an extraordinary appeal	59
Possibility of holding a public hearing on an extraordinary appeal made by an escaped defendant who cancelled the power of attorney of the defence counsel	62
Defence counsel's fee	64
Defence counsel's fee in proceedings on discharge from preventive treatment	65

Professional Literature

Marek Antoš: Principles of elections in the Czech Republic (additions about a comparison with the European Union countries) (Marek Ivičič)	67
Přemysl Raban a kol.: DFCR first output on the road to the European Private Law Code (Karel Marek)	67
Petr Hůlka, Zdeněk Schmied, Zuzana Šubertová, Ladislav Trylč, Petr Bezouška: Labour Code and related provisions of the Civil Code with detailed commentary (Martin Mikyska)	70
Helena Kučerová: Road Traffic Act with commentary and case-law, and related regulations on CD (Jiří Řiha)	70

Legal Profession**Karel Čermák's Column**

Too much of everything is bad	74
--	----

Czech Legal Profession

Disciplinary practice Jan Syka	75
Custody of client's money by a lawyer and insurance	76
Meeting of the ČAK Board of Directors	78
Course and results of Bar examinations in the second half of 2008	79
Second year of the „ČAK Chess King“ Tournament 2008	80

Europe

90 Years of the Polish Legal Profession Petr Poledník, Radim Miketa	81
140th Anniversary of the Slovene Legal Profession Petr Poledník	82
Germany: Client's claim to compensation for damages against a lawyer Václav Mandák	82

Information and Points of Interest**You should know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association (ČAK)	84
Lawyer's short-term attachments in Germany	86
Invitation to the 4th Lawyers' Ball in Ostrava	86
Prefixes with s- and z- Věra Hartmannová	87
Americans in Luhačovice for the eighth time Tomáš Radovský, Jan Štandera	88
5th World Meeting of Christian Lawyers (Attorneys) in Washington Jan Luhan	89
The Conference on the History of the Legal Profession for the fifth time Jan Syka	91
As you like it ... or in other words... the opening of the judicial year in Paris Aleš Pejchal	92
Convention between Lawyers of the World	93

Finally

Judges have been appointed since the reign of the emperor by him or on his behalf permanently and for life Aleš Pejchal	94
How to accept a prize Petr Hajn	96
Drawing by Lubomír Lichý	97
Do you know that... Stanislav Balík	97

Inhaltsverzeichnis	98
Zusammenfassung/Summary	99
Table of Contents	101

Ondřej Kuchař, Jana Horská: Unjustified enrichment in some cases of withdrawal from a commercial contract for work

The withdrawal from a contract as a reason for the end of a binding legal relationship has various repercussions and one of the most discussed ones is unjustified enrichment. This article deals with the consequences of withdrawing from a commercial performance contract in the event that the contractor has already performed under the contract and restitution is not possible. According to the ruling of the Supreme Court of the Czech Republic in the case of a nullified performance contract (and withdrawal from a performance contract) the employer's (customer's) enrichment involves performance (production of work) by the contractor. The expression of property in terms of this type of gain does not lie in a cash sum that corresponds to the sum spent on producing the work (performance), but cash compensation corresponding to the real property gain of the employer (customer) of the work (performance).

Jan Krampera: Nullity of unreasonable arrangements in consumer contracts

This article deals with the nullity of unreasonable arrangements in consumer contracts

pursuant to the provisions § 55 and § 56 of the Civil Code. It particularly focuses on the question of whether nullity pursuant to the provision of § 55 (1) of the Civil Code is interpreted as relative or absolute nullity. The interpretation of this provision is presented in the article in the context of community law, especially the European Commission's Directive 93/13/ECC of 5 April 1993 on the unreasonable conditions in consumer contracts, and the case-law of the European Court of Justice.

Daniel Patěk: Transfer of assets to a member (partner)

The Commercial Code regulates the transfer of the commercial assets of a company to its main or sole member (partner) as one of the transformations of commercial companies. Although this does not concern the transformation often discussed in professional literature or used in commercial practice, but it provides the relevant legislation to members (partners) an interesting possibility of how to respond by law in an explicitly regulated way to the needs of economic life. The article is therefore devoted to the substance of this transformation and the significant elements of its legal regulation.

Ladislav Jouza: Protection of employees against mass redundancy

During organisational changes at a company a greater number of employees may become redundant. The conditions for protection against mass redundancy is set by the Labour Code under § 62. The employer must meet some of the obligations before giving employees notice or reach agreement with them on termination of employment. He must discuss the organisational changes and their consequences in this area with an employee representative and inform the labour office of the results of this discussion. The mass redundancy of employees may end by notice no earlier than the expiry of a period of 30 days as of delivery of a written report about the discussion to the labour office.

Radka Jonášová: Case proceedings concerning children under fifteen years of age

The author bases his article on practical experience and the application of chapter three of the Judiciary Act No. 218/2003 Coll. in juvenile cases and focuses not only on the position of a lawyer in case proceedings concerning children under fifteen years of age, but also on measures laid down under chapter three of Act No. 218/2003 Coll. and on current problems with the application of the current Act mentioned above.

**Vítejte u
HASCH & PARTNER!**

Jsmo rakouská advokátní společnost s kanceláři ve Vídni, Linci, Štýrském Hradci, Praze a Českých Budějovicích. Hlavním zaměřením naší advokátní kanceláře je obsáhlá péče o společnosti ve všech právních ohledech, např. při jejich přeměnách, M&A transakcích, při vývoji modelů následnictví společností a podílového financování, při zřizování a péči o soukromé nadace, etc.

Za účelem rozšíření našeho týmu v **ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH** hledáme

advokáta/advokátku
a
koncipienta/koncipientku

se vzděláním v právu obchodních společností a dobrými znalostmi němčiny.
Vaše žádosti zasílejte prosím výhradně na
u.hasch@hasch.co.at.

**Willkommen bei
HASCH & PARTNER!**

Wir sind eine österreichische Anwaltskanzlei mit Büros in Wien, Linz, Graz, Prag und Budweis. Schwerpunkt unserer Rechtsanwaltskanzlei ist die umfassende Betreuung von Unternehmen in allen rechtlichen Belangen, etwa bei Umgründungen, M&A Transaktionen, Entwicklung von Modellen zur Unternehmensnachfolge und Beteiligungsfinanzierung, Errichtung und Betreuung von Privatstiftungen, etc.

Zur Erweiterung unseres Teams in **BUDWEIS** suchen wir eine/n

Rechtsanwalt/wältin
und einen/e
Konzipienten/in

mit gesellschaftsrechtlicher Ausbildung und guten Deutsch-Kenntnissen.
Ihre Bewerbung richten Sie bitte ausschließlich an
u.hasch@hasch.co.at.